

નિવેદન

વડોદરાના મ સ વિશ્વવિદ્યાલયની કાર્યવાહક સમાજ (સાન્ડિકેટે) મજૂર કરેલી યોજના અનુસાર, આ 'પ્રાચીન ગુજર ગ્રન્થમાલા' ગ્રન્થ થાય છે. પ્રાચીન ગુજગતી માહિત્યની અપ્રસિદ્ધ કૃતિઓની સમીક્ષિત વાચનાઓનું પ્રકાશન સામાન્ય રીતે ઇમા થશે, પરન્તુ આ પહેલા ઠપાઈ ગયેલી છતાં જેના શાસ્ત્રીય સંપાદનો ન થયા હોય એવી ત્રિગિષ્ટ રચના ઓની સમીક્ષિત વાચનાઓને તથા પ્રસિદ્ધ કે અપ્રસિદ્ધ રચનાઓમાથી અગ્રણ્યની દૃષ્ટિ કરેલા સંપૂર્ણરૂપે પળ ઇમા પ્કાશ રહેશે. પ્રત્યેક સંપાદન સાથે પ્રસ્તાવના ઉપરાત તે તે કૃતિમા પ્રયોજાયેલા નોંધપાત્ર શબ્દોનો એક કોશ આપવામા આવશે, જેમા જેમા જ શબ્દો ઉપર વ્યુત્પત્તિ તેમ જ અર્થવિકાસની દૃષ્ટિ સક્ષિપ્ત ટાંચણો અપાશે. જૂના ગુજરાતી માપાસાહિત્યના તુલનાત્મક અધ્યયનમા ઉપયોગી થાય એ પ્રકારના સ્વાધ્યાયગ્રન્થોને પણ પ્રસંગોપાત્ત આ ગ્રન્થમાલામા અવકાશ રહેશે.

વિક્રમના વારમા શતકમા થયેલા, અપભ્રંશ વ્યાખરણસાર આચાર્ય હેમચન્દ્રના મમયથી માઢી ળોગણામમા શતક સુધી જૂના ગુજગતી સાહિત્યમા રચાયેલા સન્દર્ભ ગ્રન્થો હજી અપ્રસિદ્ધ છે. એ ત્રિપુલ માહિત્ય મહારમાથી પસદ કરેલી, જુના જુદા સાહિત્યપ્રકારોની પ્રતિનિધિરૂપ ગદ્યપદ્યાત્મક કૃતિઓનું પ્રકાશન તે તે કૃતિરૂપે અગત્યનું હોવા ઉપરાત તે તે સાહિત્યપ્રકારના વિકાસના અધ્યયનમા ઘણું ઉપયોગી છે.

શક સ ૬૯૯ (વિ સ ૮૩૪)મા 'કુલ્લયમાલા' નામે સુપ્રસિદ્ધ પ્રાકૃત કથા રચનાર દાક્ષિણ્યક ઉદ્યોતનમૂરિષ ગુજરોની માપાનો એક નાનો નમૂનો ટાંક્યો છે, પણ છેલા લગભગ સાઢા આઠમો વર્ષ થયા

પ્રાચીન ગુજરાતી સાહિત્ય વનોજા પ્રમાણમા ઉપલબ્ધ છે. વાઙ્મના પ્રગાહમા ઘણુ ગાળ પામ્યુ દશે, પરન્તુ જે બચ્યુ છે તે પણ વિપુલ છે. નિકમના ચારમા શતકથી આ નરફ આવના છક પણ શતાબ્દી એવી નથી, જેમા જૂના ગુજરાતી સાહિત્યમા રિક્તસેળા મિલિધ સાહિત્યપ્રસારોના પ્રતિનિધિરૂપ નમૂના મળના ન હોય. ગુજરાતી ભાષાનો શતાબ્દીનાર સિલસિલાબધ દક્ષિણમ ઉદેભગ માટે, જગતની કોઈ પણ ભાષાને ઈપ્સ્યા આને એવી વૈવિધ્યપૂર્ણ અને સુસંગોપિત પુષ્કલ માધનસામગ્રી મહુસસ્ય હસ્તપ્રતોગ્ને મિલમા છે અને છક સદ્ભાગ્ય મળવુ જોઈએ. ગુજરાતી ભાષા માટે પેતિહાસિક સિદ્ધાન્તાનુમાર રચાયેલા શુદ્ધ શબ્દકોશની જરૂરિયાત ધણા સમયથી ઊભેલી છે—એવો કોશ, જેમા મહોઝો શબ્દસચય કે ક્રમિક વ્યુપત્તિ આપી હોય એટલુ જ નહિ, પણ સાહિત્યિક પ્રમાણો અને અનુવર્ણોને આધારે કાલાનુક્રમિક અર્થવિકાસ વતાવેલો હોય. પણ એવા કોશના વ્યવસ્થિત કાવ્યનો આરમ થાય ત્યાર પહેલા કેટલાક મૂલિકારૂપ કામો—જૂના પ્રાચીની શાસીય વાચનાઓ અથવા તે તે પ્રાચીના અને મિલિધ સુગોના શબ્દકોશની રચનાના તથા મિલિધ શબ્દો કે શબ્દસમૂહોના કાલાનુક્રમિક અધ્યયનના કામો—થરા જોઈએ. આ પ્રાચીમાલાના પ્રકાશનમા આ રીતનુ મૂલિકારૂપ અધ્યયન રજૂ કરવાનો મ્યાલ પણ રહેલો છે. આ પ્રાચીમાલામા પ્રસિદ્ધ થતી હતિઓ તથા પના શબ્દકોશો* પેતિહાસિક ગુજરાતી શબ્દકોશ માટે સામગ્રી પૂરી

* છેલ્લગના કેન્દ્રક વર્ષોમા આ દેશમા તમ જ પરદેશમા થયેલું નવ્ય ભારતીય આયમાલાના જૂના પ્રાચીનો સંપાદનોમા સંપાદિત હતિના પ્રત્યક શબ્દની યાવ અપાતી ધણી વાર જોવામા આવ છે. જ્યારે છુટક છુટક રૂપે આદિ હતિનું સંપાદન થતું હોય ત્યારે આ પ્રકારની સર્વ શબ્દમૂલિના ઉપયોગિતા સરી પણ છક પ્રાચીમાલાના પ્રત્યક પ્રાચ માટે જો એમ કરવામા આવે તો બીજા જ પ્રકાશનથી એમાં વિનગ્રહી પુનરાગતિના કોઈ અગિવાર્ય રીત આવે અને સંપાદકના સમયનો અન મુદ્દગનાં માણાનો નિરચક વ્યય થવે આથી પસદ કરેલા શબ્દોનો કોશ

महाराजा सयाजीराव विश्वविद्यालय,
वडोदरा-संचालित
प्रार्थान गुर्जर ग्रन्थमाला

सामान्य सप्रेमक

डॉ. भोगीलाल ज. सोनेसरा
एम. ए., पीएच. डी.
अध्यक्ष, गुजराती विभाग
म. स. विश्वविद्यालय वडोदरा

ग्रन्थ १

नेमिचन्द्र भट्टारी-विरचित
पाटिशतक प्रकरण
त्रण बालाब्रमोच सहित

પાઢશે તથા અન્ય ભગિનીભાષાઓના પ્રાચીનતર યુગોના અધ્યયનમા
પણ ઉપયોગી થશે એવી આશા છે.

આમ સાહિત્ય તેમ જ ભાષાના તુલનાત્મક અને ઐતિહાસિક
અભ્યાસનો દ્વિવિધ ઉદ્દેશ આ ગ્રંથમાલના પ્રકાશનમા છે. આ વિષયના
નિદ્યાર્થીઓ અને અભ્યાસીઓને આ રીતે જુગ જુદા દૃષ્ટિભોગથી ઉપયોગી
થાય એવા પ્રકાશનો આપવા માટે અમે સતત પ્રયત્નગીલ રહીશુ. યોગ્ય
સૂચનો દ્વારા તથા પ્રકાશનોના વિવેચનો દ્વારા આ કાર્યમા સદ્કાર
આપરા તન્નોને પ્રિતી છે.

અધ્યાપકનિવાસ	}	મોગીલાલ જયચંદભાઈ સાહેસરા સામાન્ય સંપાદક.
ઘડોદરા		
કાંતેરી દુર્ગિમા, સ ૨૦ ૧		

આપવાની પદ્ધતિ સામાન્ય રીતે આ સંપાદનોમા રહેશે. આ જ સૂત્રી તેમ જ હાઈ
એક અપેક્ષાએ વિશિષ્ટ કૃતિના સંપાદનમા જમ્મર ચળાયે સર્વ શબ્દોનો કોશ ન
આપા સકાય એવું નથી.

પ્રસ્તાવના

ઝૂનુ ગુજરાતી ગદ્ય

જૂના ગુજરાતી સાહિત્યમાં ગદ્ય રુતાળો અળઠતાં કે 'વિરલ' હતા એવો દર સામાન્ય ગ્યાલ પ્રસે છે, પણ જૂના સાહિત્યની શોધ થતી જાય છે તેમ તેમ એ સ્વાલ પ્રમાણપુર મર નથી એ નિશ્ચિત થાય છે. ટેક મિત્તના ચાદમાં ગતકચી માઢી જૂની ગુજરાતીમાં (અથવા ઢોં ટેસીદરીય પ્રચલિત કરેલો શબ્દ વાપરીય તો જૂની પશ્ચિમ રાજ સ્થાનામાં) * ગદ્યસાહિત્ય મઢે છે એ ઉત્તરોત્તર એનુ વેપુલ્ય વધતુ જાય છે અગતીન કાઢમાં ગદ્ય સાહિત્યના ઘણાસરા પ્રકારોનુ વાહન બન્યુ છે

* સાઢમાં સેકમાં તથા સ્વાર પહેલના રામચમાં 'જૂના ગુજરાતી' અને 'જૂની પશ્ચિમ રાજસ્થાની' એ બન્ને શબ્દપ્રયાગ વડે એક જ વસ્તુનો ઘોષ થાય છે સર્વજનિ ઘોગમનેશઢી એક ન સામાન્ય ભાષા ગુજરાત અને રાજસ્થાનમાં—સાસ કરીને પશ્ચિમ રાજસ્થાનમાં—ઘોગતી હતી આ ભાષાકીય ઇકતાના કારણમાં પુવસાઢના રાજકીય તમ ન સાસ્ટીક ઇતિહાસ રહેલો છે જેની વીગતમાં કતારુ અહીં પ્રરુત નથી પણ ગુજરાતનુ એક વારનુ પાન્નવર થીમાન અચારે રાજસ્થાનમાં ગણાય છે અને ગુજરાતની અનક માઢ્ગળ વળિક અને ફારીગર જ્ઞાતિઓનાં નામો સુચિત કરે છે કે ઇક કાઢ એ વધા પ્રાસમુદ અચારે જન પશ્ચિમ રાજસ્થાન કહેવામાં આવ છે ઇ પ્રદેશમાંથી અચારના ગુજરાતમાં આવીને વસ્યો હતો, એવી કેન્ઢીક દઢીકત લખમાં રાસવા જંબી છે આ ઇતિહાસિક પા વધુમિકા જો પ્યાન્મ ન જાય તો જૂની ગુજરાતી અને જૂની પાન્મ રાજસ્થાની' જેવા પ્રયોગો પાન્નરિક અવલોધમાં ઘોગ સન્મ કધો વર રાસા એથી આપના ભાષાની ઇ પ્રાચીન મૂમિકા માટે ઢી ડમાસકર ઘોગાએ મારુ-ગુઢર એવો શબ્દ સૂચ્યો હતો અને પણ રાજસ્થાનની ભાષા એના વંધારણની દષ્ટિએ દિઢી કરતાં ગુજરાતીને વધારે મઢતી છે ઇ વસ્તુ આ ઇતિહાસિક પરિમ્થિતિના પ્રત્યક્ષ સમધનરુપ છે આ પ્રાચીન ગુર્નર પ્રથમાગ માં આપણી ભાષાના આ મારુ-ગુઢર' યુગની પણ કેન્ઢીક કૃતિઓ પ્રસેદ થયે—અને આ પ્રથમ પુલ્પ તા ઇ યુગનું ન છે—એ કારણે આઢે સ્પષ્ટી વરણ કે વિપયાતર નસ્ટી ગર્થુ છે

नेमिचन्द्र भडारी-विरचित पट्टिशतक प्रकरण

अण्ण बालावगोष सहित

प्रस्तावना, परिशिष्टो अन् शब्दकारा साधे

संस्कृत

डॉ. भोगीलाल ज. सदिसरा

श्रीमती हस्तावहेन महेता

वाङ्म वाचस्पति, म. स. विश्वविद्यालय-वडोदरा

एमना आमुव सहित

એવું જો કે એ સમયમા નહોતું, ગદ્યનું પ્રયોગક્ષેત્ર સીમિત હતું, તો પણ
 એ સીમિત ક્ષેત્રમા એ થોડાક અલગ અલગ પ્રકારો મળે છે સંસ્કૃત કે
 પ્રાકૃત ગ્રંથોના અનુવાદ કે ટીકારૂપ બાલાવબોબો, અક્ષરના રૂપના
 માત્રાના અને લ્યના બંધનથી મુક્ત છતાં પદમા લેવાની વડી છૂટ મોગવાના
 પ્રાસયુક્ત ગદ્ય—‘ યોન્મી ’માં રચાયેલું ‘ પૃથ્વીચંદ્રચરિત્ર ’ (સં ૧૪૭૮)
 જેમા ગદ્યકાવ્યો કે ‘ સમાશૃંગાર ’ જેમા વર્ણકસંપ્રદો, અનાતર્ફરૂક
 ‘ કાલકાચાર્ય કથા ’ (સં ૧૫૫૦ આમપાસ)+ જેની, કવચિત્ અલ્પકાર
 પ્રચુર અને કવચિત્ સહેલા રસજ્ઞના ગદ્યમાં રચાયેલી કથાઓ અને
 ‘ કાન્તરી પદ્યાનક ’ (વિ ના ૧૮મા ગ્રંથરનો પૂવાર)+ જેમા કથામંદોપો,
 દાર્શનિક ચર્ચાઓ, વાત્વિવાદો અને પ્રશ્નોત્તરીઓ, ‘ જૈત્તિન ’ તરીકે
 ઓચ્છ્યાતા, ગુજરાતી દ્વારા સંસ્કૃત શીલવા માટેના સત્વ્યાવધ વ્યાકરણ
 ગ્રંથો—જેમા સપ્રામાર્મિહટ્ટ ‘ ચાલશિષ્યા ’ (સં ૧૩૩૬) અને
 કુલ્લમદનગણિટન ‘ મુગધાવનોધ જૈત્તિક ’ (સં ૧૪૫૦) જેવાં
 માપાના ઇતિહાસના સીમાચિહ્નોનો સમાવેશ થાય છે—એ જૂના ગદ્ય
 સાહિત્યના પ્રાપ્ત મિત્રિષ પ્રકારો છે અત્યારે ઉપલબ્ધ થતું જૂનું ગદ્ય
 પણ પટલુ ત્રિપુલ છે કે એનું પ્રમાણન કરવામા આવે તો ‘ ટુટ્કાન્ય
 દોહન ’ના સુપ્રસિદ્ધ ગ્રંથો જેવટા ઓઝામા ઓઝા સો ગ્રંથો તો સહેજે
 ભરાય જો કે જુદા જુદા પ્રાચીન ગ્રંથમદારો અને સમ્રહોમા જે ગદ્ય
 સાહિત્ય માગ જોનામાં આવ્યું છે એ પિચારતાં મને લાગે છે કે આ
 વિધાનમાં સમ્ભવ અચુક્તિનો નહિ પણ અલ્પોક્તિનો છે

આ ગદ્યમાહિત્યનો માત્ર એક અર્પ અશ અત્યાર સુધીમા બહાર
 આવ્યો છે ગાયત્રનાદ્શ ઓરિયેન્ટલ સિરીઝમા એ ગ્રંથમાઝાના આદ્ય
 સંપાદક શ્રી ચિમનલાલ ઢાલામાઈ દલાલે છપાવેલ ‘ પ્રાચીન ગુર્જર

+ પ્રસિદ્ધ મારા વડ સંપાદિત ‘ પ્રસ્તાન ’ પત્રગણચૈત્ર, સં ૧૯૮૮

+ પ્રસિદ્ધ, ડૉ બાવાય વિનયિશયવી, પુરાતત્ત્વ, પુસ્તક ૧ અંક ૪

प्रसारक १ १ १

डॉ. भागीराल ज. माडसंग,

अध्यक्ष गुजराती विभाग

म. स. विश्वविद्यालय

वजोदरा

आगत पहली

प्रत ५ ०

वि. स. २००९

इ. स. १९५३

मुख्य पाठ करिया

प्राप्तिस्थान
प्राच्य विद्यामन्दिर,
वजोदरा

१

मुद्रक

रमणगठ जी पटेल व्यवस्थापक

- साधना ग्राम रावपुरा वजोदरा

કાવ્યસંપ્રદાઈ મા તથા આચાર્ય જિનવિજયજી-સંપાદિત ‘પ્રાચીન ગુજરાતી ગદ્યસન્દર્ભ’ મા ઉપલબ્ધ પ્રાચીનતમ ગદ્યસાહિત્યની ઉત્તમ વાનગી છે. ડૉ ટી. ઇન. દવેજી રાજ ગુણિગસિદ્ધી સમજ રજૂ કરેલા પોતાના બૃહ નિબંધમાં (A Study of the Gujarati Language in the 16th Century V S) સ. ૧૫૪૩માં રચાયેલ ‘ઉપદેશમાલા’ના ચાલારમોદનુ સંપાદન કરેલું છે. ત્યાર પછી બૃહનિબંધરૂપે આવા પૃથક સંપાદનો થયા છે, પણ તે હજી પ્રસાગિત થયા નથી. ગુજરાત તથા રાજસ્થાનમાંથી ઘટાર પડતા સામયિકોના કેટલીક નાનીમોટી પ્રાચીન ગદ્યરૂપિણી પ્રસંગોપાત્ત પ્રસિદ્ધ થઈ છે. પ્રાચીન ગદ્યના પ્રેરક બહો અગાચીન ગદ્યના પ્રેરક વર્ગોથી વિભિન્ન છે, અને પરિણામે એ બંને યુગમાં વિવિધ ગદ્ય-સાહિત્યપ્રસારો પણ વિભિન્ન છે. બહો અગાચીન યુગમાં સાહિત્યનું મુખ્ય વાહન ગદ્ય બન્યું છે અને એ રીતે ઇનું મહત્ત્વ વધુ છે. પણ જૂનામાં જૂની ઉપલબ્ધ ગદ્યરૂપિણી માઢી પ્રાચીન યુગના છેલ્લા પ્રતિનિધિ દયારામદત્ત ‘સતમૈયા’ ઉપરની સ્વરચિત ગુજરાતી ટીકા તથા સ્વામીનારાયણના ‘વચનામૃતો’ સુધીની ગદ્યરચનાઓ ઉપરથી જૂના ગુજરાતી ગદ્યના વધારણ અને ઢેલીનો પેતિહાસિક દૃષ્ટિએ કાલાનુક્રમિક અભ્યાસ થાય ત્યારે વિચારોની સ્પષ્ટ અને સ્વચ્છ અમિત્યક્તિ માટે જૂના ગદ્યનું સાતત્ય અગાચીન ગદ્યમાં કેટલે અરો રહેતું છે તથા કઈ અને કેવી નવી લક્ષણો માપામાં રિકસી છે એ ચોક્કસ સ્વરૂપે સમજી શકાય. બહો પદ્ય કરતા ગદ્ય એ બોગતી માપાનું વિશેષ નિકટવર્તી હોય, પણ કારણે પણ અભ્યાસ માટે ઇનું એક ત્વાસ મહત્ત્વ છે. આ દૃષ્ટિએ નેમિચન્દ્ર દત્ત પ્રાદ્ય ‘પદ્ધિશતક પ્રકરણ’ ઉપરના—અનુક્રમે સોમસુન્દરસૂરિ, જિત્માગરસૂરિ અને મેઘસુન્દર ઉપાધ્યાયદત્ત—જન પ્રાચીન ગુજરાતી ચાલારમોદનો સંપાદનનું આ અધ્યમાલના પ્રથમ પુસ્પરૂપે થતું પ્રકાશન અભ્યાસીઓને ઉપયોગી થશે એવી આશા છે.

આમુસ્

પ્રાચ્ય વિદ્યામંદિર તરફથી મુખ્યત્વે સમ્મૂલ્ક દમ્તલિખિત પોથીઓ મેટ્રીકી ઇમાથી યોગ્ય પોથીઓ પ્રમાણ વર્ષાથી ચાલી રહ્યું છે ' ગાયકવાડ ઓરિયેન્ટલ સિરીઝ ' માં પણ સો ઉપરાત પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ થયા છે જૂના ગુજરાતી સાહિત્યનો દમ્તલિખિત મંદાર પણ વિપુલ છે ઇમાથી યોગ્ય સાહિત્યનું પ્રમાણન પણ દિશ્ચિત યોગ્ય છે આ હેતુ લક્ષ્યમાં રાખી, વડોદરા વિશ્વવિદ્યાલયના ગુજરાતી વિભાગ દ્વારા પ્રાચીન ગુર્જર ગ્રન્થમાલાની યોજના તૈયાર કરવામાં આવી છે એ યોજના અનુસાર આ પ્રથમ પુસ્તક વહાર પડે છે, અને એવું એક પુસ્તક તર રૂપે વહાર પાડવાની આગા રચાય છે

આ પ્રમાણના સંશોધનનો ઉપયોગ ઇક્કદમ પહેલી નજરે ચંદે નહિ એ સ્વાભાવિક છે પરંતુ માપાની દિશ્ચિત તેમ જ સામાજિક દિશ્ચિત આ પ્રમાણના સંશોધનો પુષ્કલ પ્રમાણ પાડે છે અને માટે જ ઉપયોગી છે આ પુસ્તકના નિર્દેશમાં ડૉ સાહેસરા લખે છે કે — “ આ ગ્રન્થમાલામાં પ્રસિદ્ધ થતી કૃતિઓ તથા પણ શબ્દકોશો પેતિહાસિક ગુજરાતી ગ્રન્થોશ માટે સામગ્રી પૂરી પાડશે તથા અન્ય મગિનીમાપાઓના પ્રાચીનતર યુગોના અધ્યયનમાં પણ ઉપયોગી થશે પથી આગા છે ” પુસ્તક પાઠ જે શબ્દકોશ આપ્યો છે તે માપાની દિશ્ચિત અતિશય ઉપયોગી થઈ પડશે ઇમા સો જરા પણ શકા નથી આગા છે કે આ પ્રમાણનનો ગુજરાતના વિદ્વાનો તેમ જ અન્ય માપાગ્રામીઓ યોગ્ય સન્કાર કરે

‘બાલાવબોધ’ ઇટલે શુ ?

આ પ્રસ્તાવનાના પ્રારંભમાં કહ્યું છે કે બાલાવબોધ એ મૂળ સંસ્કૃત કે પ્રાકૃત ગ્રંથના અનુવાદ કે ટીકારૂપ હોય છે ‘બાલ’ ઇટલે વયમાં નહિ, પણ સમજ કે જ્ઞાનમાં યાજ એના ‘અવબોધ’ માટે થયેલી રચનાઓ તે ‘બાલાવબોધ’ ગુજરાતીનું જૂનામાં જૂનું ગદ્યમાત્રિત્ય જૈન શાસ્ત્રગ્રંથોના બાલાવબોધરૂપે છે બાલાવબોધ આમ જો કે જૈન સાહિત્યનો શબ્દ છે, પણ જો અર્થ સહેજ વિસ્તારીને ‘ભાગવત,’ ‘ભગવદ્ગીતા,’ ‘ગીતોપનિષદ,’ ‘જ્ઞાનમય નીતિશાસ્ત્ર,’ ‘યોગવાસિષ્ઠ,’ ‘મિહાસનનત્રીમી,’ ‘પચાસ્યાન,’ ‘ગણિતસાર’ આદિ જે ધીંજી અનુવાદરૂપ રચનાઓ મળે છે તે માટે પણ સાહિત્યના ઇતિહાસમાં એ શબ્દ પ્રયોગી શકાય, કેમ કે આ વધા ગદ્યાનુવાદોનો ઉદ્દેશ એક જ છે બાલાવબોધમાં કેટલીક વાર મૂળ ગ્રંથોનું ભાષાન્તર હોય છે, તો કેટલીક વાર દ્રષ્ટાન્તરકથાઓ કે અગત્યનાં ચર્ચાઓ દ્વારા મૂળનો અનેકગણો વિસ્તાર કરેલો હોય છે પણ ‘બાલાવબોધ’નો જે એક ઉત્તરકાલીન પ્રકાર ‘સ્તવક’ અથવા ‘ટંકા’ રૂપે જોવાય છે એમાં માત્ર શબ્દના ભાષાન્તર જ હોય છે એમાં ‘સ્તવક’ની પોથીઓની લેખનપદ્ધતિ કારણ મૂળ છે બાલાવબોધનાં વાચકો કરતાં પણ જેમનું શાસ્ત્રજ્ઞાન મર્યાદિત હોય એવા વાચકોને ધ્યાનમાં રાખીને ‘સ્તવક’ની રચના થયેલી છે એમાં પોથીના પ્રત્યેક પૃષ્ઠ ઉપર ત્રણ કે ચાર પંક્તિ મોટા અક્ષરોમાં મૂળ શાસ્ત્ર ગ્રંથની લખવામાં આવતી અને પ્રત્યેક પંક્તિની નીચે હીળા અક્ષરોમાં જોનો અર્થ લખવામાં આવતો, જેથી વાચકને પ્રત્યેક શબ્દનો ભાવ સમજવામાં સગવડ થાય આ પ્રકારની લેખનપદ્ધતિને કારણે, પ્રત્યેક પૃષ્ઠ ઉપર નાના અને મોટા અક્ષરોમાં લખાયેલી પંક્તિઓનાં જાણે કે ‘સ્તવક’ — ક્ષમ્ભા રચાયા હોય એમ જણાતું એ ઉપરથી આ પ્રકારના અનુવાદો માટે ‘સ્તવક’ શબ્દ વપરાયો, જેમાંથી ગુજરાતી ‘ટંકો’ વ્યુત્પન્ન થયો

બાલાગ્નોયના પનાઓ પોનાના પ્રિયતા જાણનાર વિદ્વાનો હતા,
 ૫ કારણે ઇમના અનુગામે ગિદ્દ હોય છે અને શબ્દોની પસંદગી મૂઝને
 અનુમતી તેમ જ સમુચિત અર્થની વાહન હોય છે. એમનો પ્રથમ ઉદ્દેશ
 સાહિત્યિક જ્ઞાન આપવાનો નહિ, પણ વાચકને મૂઝ વસ્તુ જાણ
 કરાવવાનો છે. છતાં તરંગપ્રમમગિદ્દન 'પદ્યપદ્યક ચાલાગ્નોય' (સં
 ૧૪૧૧) નેની કેગ્લીક રચનાઓના કથાનરોમા વર્ણકશૈલીના બલનાર
 પ્રચુર ગદ્યના આગમનની અધાગીઓ વરતાય છે. સ્વરી પરંતુ મૂઝ
 પ્રથમે સાદી ભાષામા મમજાવવાનો 'ચાલાગ્નોય'ના સાહિત્યપ્રકારનો
 પ્રથમ ઉદ્દેશ છે તે તો માયે જ કોઈ ચાલાગ્નોયમા અસફળ રહેને
 જાણાને જૂના ગુનરાતી માહિત્તમા ચાલાગ્નોય વાચ-વચીમ નહિ પણ
 કુટીવધ છે, અને સન્દન પ્રાટન ભાષાઓમા સઘરાયેલા શાસ્ત્રજ્ઞાન
 લોકમાપાઓ દ્વારા વડુનસમાન સમક્ષ સરલ સ્વરૂપમા મૂકવાની જે
 પ્રવૃત્તિ મધ્યકાલમા મમન્ત ભારતરૂપમા નજરે પડે છે. ૫ ૩ આ ચાલા
 ઘોગોની વહોઠી અનુગાદપ્રવૃત્તિમા પણ ઇક ચાલક યત્નરૂપે છે એમ
 કહેવામા માયે જ અતિશયોક્તિ ગણાશે.

એક જ મૂલ ગ્રન્થના ઇક કરતા વધુ ચાલાગ્નોયો જેમા સાથોસાથ
 પ્રસિદ્ધ થતા હોય એનુ, મને રચાલ છે ત્યાં સુધી, આ પહેલું જ પ્રકાશન
 છે. ઇક ન મૂલ 'પદ્યપદ્યક પ્રકરણ'નો ત્રણ જુદા જુદા વિદ્વાનોએ કરેલો
 અનુગાદ એમા ઇક માને જોઈ શકાશે. ૫ ત્રણે વિદ્વાનો લગમગ ઇક જ
 સમયમા થયેલ છે, મોમસુન્દરમૂરિનો ચાલાગ્નોય વિક્રમના પદરમા શતકના
 અનમા રચાયેલ છે, ગ્યારે જિનસાગરસુરિ અને મેરુસુન્દર ઉપાધ્યામના
 ચાલાગ્નોયો વિક્રમના સોત્રમા શતકના પ્રારમમા રચાયા છે. રચના ઉપરથી
 જાણાય છે કે ત્રણેનો આશય મૂઝની અનુગાદરૂપ સમજૂતી આપવાનો
 છે, જો કે કોઈ કોઈ મ્યઠે ત્રણે થોડોક વિસ્તાર કરી દીધો છે.
 મૂઝ પ્રાકૃત ગાથા તથા તે ઉપરના ત્રણે ચ ચાલાગ્નોયો ઇક સાથે છાપેલ.

અનુક્રમ

આમુખ

નિવેદન

૧૩

પ્રસ્તાવના

૫૨૨

જન્મ ગુજરાતી ગદ્ય-૪ બાળવયોધ ' એન્ડે ગુ ?-૫
 પદ્મિશતક પ્રવરણ ' અને તેનો કર્તા-૯ પદ્મિશતક ના
 બાળવયોધકારો-(૧) સોમસુન્દરસૂરિ-૧૩ (૨) જિન
 સાગરસૂરિ-૧૪ (૩) મેઘસુન્દર રૂપાધ્યાય-૧૫ ' પદ્મિ
 શતક ના અન્ય બાળવયોધો-૨૨ હાથપ્રતો અને સપાદન-
 ૨૪ અનુલેખ-૨૮

પદ્મિશતક પ્રકરણ-ત્રણ બાલાવયોધ મહિત

૧૧૬૦

પરિશિષ્ટ ૧ નેમિચન્દ્ર મહારી વિરચિત

જિનગ્લમસૂરિ ગુરુગુણર્ણવ

૧૬૧ ૬૫

પરિશિષ્ટ ૨ નેમિચન્દ્ર મહારી વિરચિત પાર્શ્વનાથ સ્તોત્ર

૧૬૬

' પદ્મિશતક ' ની પ્રાકૃત ગાથાઓની સૂચિ

૧૬૭-૬૯

શબ્દકોશ

૧૭૦ ૯૩

મુદ્રપટ્ટ-ઉપયોગમા લેવાયેલી હમ્મપ્રતોમાર્થી ત્રણના ફોટા

હોનાથી આરા સ્થાનો અનાયાસે જોઈ અસારો કેટલાક વિમ્વૃત
વાલાઓનોમા આપે છે. એવી અવાન્તર ચવાઓ કે દષ્ટાન્તો પ્રસ્તુત
અનુગાનોના નથી ત્રણ સમમાસયિક પિદ્ધાનો* એક જ મૂલ પ્રત્યના
ફરેલા ત્રણ જુના જુના ગયાનુસારો મૂલના ત્રિવિધ ભાષાન્ત* ઉપરાત
એક જ માત્રા વાચક ત્રિવિધ શબ્દો તેમ જ એક મૂલ શબ્દની તત્કાલીન
જુદી જુદી અર્થચાયાઓ તથા એના રૂપભેદો—જેમા તત્કાલીન
બોલીભેદોનું પ્રતિનિધિ પણ પડ્યું હોય. એનો પૂરો સમજ છે—જાણવામા
ઉપયોગી થશે.

‘પટ્ટિશતક પ્રકરણ’ અને તેનો ફર્કા

ધર્મ કે તત્ત્વજ્ઞાનને લગતા કોઈ એક વિષય ઉપર પ્રાદુર્ભૂત પદ્યમા
રચાયેલી સંક્ષિપ્ત કૃતિઓને જૈન માહિત્યમા ‘પ્રકરણ’ કહે છે. ‘પટ્ટિ
શતક’ આનું એક પ્રકરણ છે, અને એમાં ૧૬૦ ગાથાઓ છે (૧૬૧મી
ગાથા ફેવલ પુષ્પિના રૂપ છે), તે ઉપરથી એને ‘પટ્ટિશતક’ નામ
આપવામા આવેલું છે. * એના કર્તા નેમિચંદ્ર મટારી તામે શ્રાવક ગૃહસ્થ
છે. આ કૃતિનું ચોક્કસ રચનાવર્ષ મળતું નથી, પણ સ્ક્રિમના તેરમા
શતકમાં નેમિચંદ્ર સિદ્ધમાન હતા એ નિશ્ચિત છે. જૈન શ્વેનામર સપ્રદાયના
સગ્ગર ગચ્છની ત્રિવિધ પદ્યમંત્રીઓમા તેમ જ મેરુમુન્દર ઉપાધ્યાયકૃત
ગાલામનોથ (પૃ ૨)મા ઉલ્લેખ છે તે પ્રમાણે, તેઓ માર્ગાડમા મરોટ

* મૂ. ‘પટ્ટિશતક’ તે ઉપરની તપોરત્ન અને ગુણરત્નની ટીકા (સં ૧૫૦૧)

સહિત જૈન સંપ્રદાયના અન્યગાઠના છઠ્ઠા પુણ્ય તરીકે અમદાવાદથી ઈ. શ. ૧૯૨૪માં
પ્રવિદ્ય થયે* છે. ગુજરાતી અનુવાદ સાથે ‘પટ્ટિશતક’ મૂ. સં ૧૯૭૬મા જામનગર
વાળા પં. હીરાગજ દસરાજ છપાવે* છે, બટી માહનરાજીની જૈન પ્રત્યમાલના પીજા
પુણ્ય તરીકે ઈ. સં. ૧૯૧૭મા બનારમથી એના મૂ. પાઠ બહાર પડે* છે. ઉપર
નોંધેલા તપોરત્ન આ ગુણરત્નની સમ્પૂર્ણ ટીકા ઉપરાત ‘પટ્ટિશતક’ ઉપર સહજ

મહત્વનું વ્યાખ્યાન ધર્માર્મકનગણિકા ટીકા તથા કોઈ અજ્ઞાત કર્તારચિત અવધૂર
જાણવામા આવે* છે. (જાઓ પ્રા. વે. ગદ્યકલ્પ. તિત્તર/તદ્વચ. પ. ૪૦૪)

शुद्धिपत्रक

पृ०	पं०	अशुद्ध	शुद्ध
३	०	दीक्षादि रगनी	दीक्षा दिरानी
८०	११	नाणनी	जाणनी
८९	१६	आगी गमइ	आगीगमइ
९१	४	आज्ञागदितह०	आज्ञारहितहूँ
१०१	१७	आगीगमई	आगीगमइ
"	,	ए व	व व

ગામના વનની હતા. એ કાળે જૈન સંપ્રદાયમા ચૈત્યવાસી યતિઓ પ્રાચલ્ય હતું અને મહાધીરે પ્રબોધેણ આધરા સંયમમાર્ગની અપેક્ષા એમનામાં ઠીક ઠીક શિથિગચાર પ્રવર્તેનો હતો. આથી 'દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ અને માત્રા મેઝદી' મદ્ગુરુની શીખ કરતા નેમિચંદ્ર પાટણમા આવ્યા તથા ત્યાં અંતર ગચ્છના આચાર્ય જિનપતિસૂરિ (મં ૧૨૧૦-૧૨૫૭)ની ચયા જોઈ પરમ મજાની ગુરુ સરીકે એમના આચારોનું અગ્લોકન કરી, એમનો સ્પર્શ સામગ્રીને પ્રતો મ્વીકાર્યા પડી પોતાને વતન પાછા આવીને પોતાના પુત્ર જાગરને નેમિચંદ્ર જિનપતિસૂરિ પામે લઈ ગયા, જ્યાં તેમની પાસે પુત્રને મદ્ગોસ્ત્રપૂર્વક દીક્ષા અપાવી નેમિચંદ્રના આ પુત્ર દીક્ષિત થયા પડી આચાર્ય જિનેશ્વરસૂરિ (સં ૧૨૪૫-૧૩૩૧) સરીકે પ્રસિદ્ધ થયા. આ જિનેશ્વરસૂરિની દીક્ષાનું વળન પ્રિમના ચૌદમા શતકમા થયેલા જનિ સોમમૂર્તિનું 'જિનેશ્વરસૂત્રિ સયમશ્રી ત્રિશદ્ધર્ષન' એ ગામના ૩૩ કડીના સક્ષિષ્ટ કાવ્યમા છે (પ્રસિદ્ધ શ્રી જિનવિજયજી સપાદિત 'જૈન પેતિહાસિક ગુર્જર કાવ્યસંચય'મા તથા શ્રી અગરચંદ નાહટા સપાદિત 'પેતિહાસિક જૈન કાવ્યસમ્રહ'મા).

‘પષ્ટિસતત’ની ગાથાઓમા શુદ્ધ ધર્મ, મિથ્યાત્વ, સદાચાર, સદ્ગુરુ, વૃગુરુ આદિનું સ્વરૂપ વતાવે મુખપાઠે કરી શકાય ણી ગાથાઓમા સંક્ષેપમાં સમજાવ્યું છે. નિરૂપણમા જે અમિનિરેશ અને શિથિગચાર મામેનો પ્રવોચ વળાય છે એનું કારણ ઉપર સૂચવી છે તેની એ સમયની ધાર્મિક-મામાજિક પરિસ્થિતિમા રહેલું છે.

વલ્લી આ પ્રકરણની રચનામા નેમિચંદ્રથી થોડા જ સમય પૂર્વે થઈ ગયેલા આચાર્ય જિનસહમસૂરિ (સ્વર્ગવાસ સં ૧૧૬૭) દ્વારા ‘પિંડ ત્રિપુદ્ધિ પ્રકરણ’નું વાચન પણ એક પ્રેરક કારણ હતું. જિનસહમસૂરિ પહેલાં કૂર્ચપુરગચ્છીય ચૈત્યવાસી જિનેશ્વરસૂરિના શિષ્ય હતા પણ એક

વાર 'દશઐકાલિક સૂત્ર' વાંચતાં, સાવધ ઔષધ આદિ કરતા પોતાના અતિ પ્રમાદી ગુરુને જોઈ તેઓ ઉદ્વેગ પામ્યા, અને પછી શુદ્ધ ક્રિયાનિધિ, નવાગી વૃત્તિકાર-જેન આગમસાહિત્યના નવ અગ્રો ઉપર પ્રમાણમૂલ સંક્રુન ટીકાઓ રચનાર-અભયદેવસૂરિ (વિક્રમના ચારમા શતકનો પૂર્વાર્ધ) પાસે જઈ શાસ્ત્રાધ્યયન કર્યું અને એમના શિષ્ય થયા, તથા 'પિંડવિશુદ્ધિ પ્રત્નરણ', 'સાર્ધે શતક' આદિ સંત્યાગધ ગ્રંથો રચ્યા * ત્રિનગ્નમ-સૂરિએ જે ચૈત્યો મધ્યાહ્યા એને 'વિધિચૈત્ય' નામ આપી એમાં શાસ્ત્રવિરુદ્ધ કાર્ય થાય નહિ એ પ્રત્નરણના ક્ષેત્રો તેમણે કોનરાત્યા + નેમિચન્દ્રને પોતાના અનુમત અને અગ્રલોકનને પરિણામે જે કહેવાનું હતું એને આ

* ચરતર ગાઢ પદ્મણી સમ્રહ' (સ જિનવિનયગી) પૃ ૧ ૨૪

+ સામાજિક દુનિદામની જાણે રસપદ એવા એમાંના યે શ્લોક નીચ પ્રમાણે છે-

અત્રોત્પન્નવનકમો ન ચ ન ચ સ્નાત્ત રજન્યાં સદા
સાધૂનાં મમતાભયો ન ચ ન ચ સ્ત્રીણાં પ્રવેશો નિશિ ।
આતિજ્ઞાતિક્રામહા ન ચ ન ચ ધાદેષુ તામ્બૂલમિ
ત્યાગ્નાઙ્ગેયમનિધતે ત્રિભિરૂતે શ્રીજૈનચૈત્યાલ્યે ॥

(અર્થાત્ અતિ જાણે વિધિવૃત્તક થયેલા આ જૈન ચૈત્યમાં એવી આત્મા છે કે એમાં ઉત્પન્ન થનાનો સંચાર નથી એમાં રાત્ર સ્નાત્ત-સ્નાન નથી, સાપુઓએ એમાં મમતાપૂર્વક રહેવાનું નથી એમાં રાત્રે સ્ત્રીઓને પ્રવેશ નથી, એમાં આતિ અને જ્ઞાનિનો કદાપ્રહ નથી અને એમાં ધાવડોએ તાંબૂલ સ્વાવાનું નથી)

હહ ન શ્વલુ નિષેધ કસ્યચિદ્ વન્દનાદૌ
ધુત્તવિધિરુદ્ધમાની ત્વન સર્વોઽધિકારી ।
ત્રિચતુરજનન્યા ચાત્ર ચૈત્યાર્થશુદ્ધિ
વ્યયધિનિમયરક્ષાચંચલત્યાદિ કાર્યમ્ ॥

(અર્થાત્ અહીં કાફલ પણ વદનાદિનો નિષેધ નથી, રાત્રવિધિને માત્ર આપનાર સૌ કાફલનો અહીં અધિકાર છે આ ચૈત્યના ધનની શુદ્ધિ તથા વિનિમય રક્ષા તથા ધાર્મિક કાર્યો ટ્રણચાર વગની નગર નીચે કરવાનાં છે)

'પટ્ટિશતક ની ૧૧૧મી શાપામા વિધિમામરત મન્ય અને માટે પોતે એ

सप्राप्य सिद्धिकारणमादेश मेरुसुन्दरस्तेषाम् ।

कुर्वे बालकगोध त्रिदग्धमुखमडनस्य ॥ १ ॥

शास्त्रारम्भे शास्त्ररसो विशिष्टेष्टदेवतानमस्कारलक्षण मङ्गलाचरण करोति । इह ॥ धर्मदासगाणि विशिष्टेष्टदेव शौद्धोदनि स्तुमन् वक्ति । तस्यायमादिश्लोकः ।

सिद्धौपधानि भवदुःखमहागदाना

पुण्यात्मना परमकर्णरसायनानि ।

प्रक्षालनैकसलिलानि मनोमलाना

शौद्धोदने प्रवचनानि चिर जयन्ति ॥ १ ॥

शौद्धोदनेर्बौद्धस्य प्रवचनानि चिर चिरकाल यावत् जयन्ति सर्वोत्कर्षेण वर्तन्ते । शौद्धोदनि बौद्धना वचन चिरकाल सीम जयन्त वर्तन्ते । किंविशिष्टानि प्रवचनानि । भवदुःखमहागदाना सिद्धौपधानि । भव ससारतणा छद् जे दुःख तेह जि भणित रोग तेह टालियानइ अर्थि सिद्ध औपध छद् । छ । पुन किंलक्षणाणि वचनानि । पुण्यात्मना परमकर्णरसायनानि । पुण्यवतना कर्णनइ विषयि रसाया समान छद् । तथा मनोमलाना प्रक्षालनैकसलिलानि । मनोमल मनना तापरु पपालयानइ अर्थि एउ सलिल पाणी छद् । उ ।

जयन्ति सन्त सुकृतैकभाजन परार्थसम्पादनसद्ब्रतस्थिता ।

करस्यनीरोपमविश्वदर्शिनो जयन्ति वैदग्ध्यभुव कवेगिर ॥ २ ॥

सन् साधु जयन्त वर्तन्ते । किंविशिष्टा सन् । सुकृतैकभाजन । सुकृत पुण्यनू एक भाजन पात्र छद् । किंविशिष्टा सन् । परार्थसम्पादनसद्ब्रतस्थिता । पर अनेराना अर्थसम्पादन ऋण्यकरण तेह जि भणित सद्ब्रत तेहनइ विषयि स्थित रक्षां टद् । तथा करस्यनारोपमविश्वदर्शिन । कर हस्तनइ विषयि स्थिर रह्यु छद् जे नार पाणी तेहनी परिइ अनित्य विश्व देयता टद् । तथा कवेगिर जयन्ति । कव्याश्चरनी पाणी जयन्त वर्तन्ते । कवभूता गिर । वैदग्ध्यभुव । वैदग्ध्य चतुरमानी भू उत्पत्तिस्थानक छद् । छ ।

પૂર્વેકાલીન આચાર્યના ઝીંપનમાર્ગે જો મંથરાગાઓમાંથી અનુષોરો મળ્યુ અને પરિણામે તેણે ‘પદ્ધિગતક’ની ગાથા ૧૦૭-૮માં તથા ૧૨૦માં જિતરાહમમૂરિને બહુમાનપૂરેક વિગ્રહાચ્યા છે અને ‘પ્રમુતિનિ વલ્લભ જેગ તો માત્ર નિમગ્નભ છે’ (પદ્ધિ વિગ્રહાહસરિમો પુણો વિ જિણવલ્લો નેર) એમ કહીને એમના પ્રત્યેગો પોતાનો અતન્ય ભક્તિભાવ વર્ણાવ્યો છે. ગાથા ૧૨૦ સ્પષ્ટ રીતે પુરગાર કરે છે કે નેમિચન્દ્ર જિતરાહમમૂરિને પ્રત્યક્ષ મળ્યા પોતા, પણ નિમગ્નભાગા મંથોળ જ નેમિચન્દ્રના હૃદય ઉપર ડહી અમર કરી હતી. વિપ્રમના તૈરમા શનકની ઉત્તરકાલીન અપભ્રાંશા નેમિચન્દ્રે રચેલું ‘જિતરાહમમૂરિ ગુરુ-ગુણર્ણા’ નામે ૩૫ કાંડીનું કાવ્ય પણ જ વસ્તુ પુરવાર કરે છે (જુઓ પરિણિષ્ટ ૧). નેમિચન્દ્રના ધાર્મી એક રચના પણ ઉપલબ્ધ છે, અને તે નવ ગાથાઓનું પ્રાદુત ‘પાશ્વનાથ સ્તોત્ર’ આ મંથાગા પરિણિષ્ટ ૨ માં તે પહેલી જ ધાર પ્રકાશિત આવે છે.

એક પૂર્વેકાલીન પ્રત્યગમંથ, ધર્મશાસ્ત્ર ગણિત પ્રાદુત ‘ઉપદેશ મારા’નો+ માનમેર ઉદ્દેશ નેમિચન્દ્રે ‘પદ્ધિગતક’ની ૧૬મી ગાથામાં

* ‘ઉપલભિભવ પ્રપચ કથા (સ ૧૬૧)ના વર્ત્તા નિર્દિષ્ટિ પાનાથી ધોષા જ સમય પૂર્વે યદ્ય ગદ્ય શ્રીમદ્સરિના ઉદ્દેશ પાતાના ‘ધર્મપાપદર ગુરુ’ સ્તરીક કથા છે અને તેમણે લગિતિમિત્તારા કૃતિ અનાગનના મિથાર કરીને પાતાને માટે જ નિર્મા દોવાનું બહુમાનપૂરેક બોલ્યું છે. એક પૂર્વેકાલીન વિદ્વાન પોતાની બાધ્યારિક શક્તિને ધરાવર દર એવી કૃતિ જીતે એ માટે નિર્દિષ્ટિ એ પ્રમાણના ઉદ્દેશો છે નેમિચન્દ્રના જિતરાહમમૂરિ સાધનો બાધ્યારિક સંધ્ય અમળ એ પ્રકારનો જ ગાંધી શાય.

+ જૈન અનુગુતિ પ્રમાણે, ધર્મગતગણિ મહાપરના સિધ્ધિ જતા પાન્દુ ‘ઉપદેશમાગ’ની ગાથા તો ઉત્તરકાલીન જો મંથરાગા છે એ જાતા આ અનુધુનિને કેટલા અર્થ પ્રમાણભૂત ગાંધી એ પ્રપચ છે વિપ્રમના દરમા ઈશા ધરતા તો એ પ્રાચીનતર છે એ કમલ એ મમયે કયેગ નિર્દિષ્ટિ ઉપદેશમાગ ઉપર રીત રચેગ છે.

આપ્તાન્નેવ મદોપલેન મુનિના શપ્તેન દુર્વાસસા
સાતત્ય ચન મુદ્રિતેષ જતુના નીતેન મૂર્છાં વિપે ।
ચદ્વેપાનુરન્જુભિ પરગુણાન્ ચમ્નુ ન શક્તા સતી
પિદ્વા લાદશલાકયા સત્તમુખે વિદ્વેવ સલક્ષ્યતે ॥ ૩ ॥

જિદ્વા પરગુણાન્ ચક્રુ અશક્તા સત્તમુખે એમિથા સલક્ષ્યત ।
જીમ પર એમના ગુણ ધારિયા અશક્ત હતા દુર્વાસનહ મુનિ એમી દીસહ ।
ઉપ્રેક્ષ્યતે । મદાપલેન મહાદેવના આપ્તાન્ના હવ । જાળીહ મહાન મોટક
પાપાણિહ ચારી હુહ ત્રિની । ઉપ્રેક્ષ્યતે । દુર્વાસસા મુનિના શપ્તા હવ ।
જાળીહ પિરિ દુર્વામા શ્રવીશ્ચરિહ દા ॥ હુહ ત્રિસી । ચત્ત ઇતિ ત્વદ । સાત ય
નિરતર જતુના મુદ્રિતા હવ । બનહ ચત્ત ઇસિહ ત્વદિ । સદાહ લાપહ મૂઢી
હુહ ત્રિસી । તથા ત્રિયે મૂર્છાં નીના હવ । ત્રિયિ દાઝાહલિ મૂર્છા પમાઢી
હુહ ત્રિસી । ઉપ્રેક્ષ્યતે । અનુરન્જુભિવદ્વા હવ । જાળીહ પિરિ માટ દોરે
વાંરી હુહ ત્રિસી । ઉપ્રેક્ષ્યતે । લાદશલાકયા પિદ્વા હવ । જાળાહ પિરિ
ગાહની શિળાનાહ વાંરી હુહ ત્રિસી । છ ।

જા જે બાલાવબોધોમા મૂઢના શોધો મમજાવતા સંસ્કૃત બો
ગુજરાતીનુ જે મિશ્રણ કરવામા આવ્યુ છે તે ન ચમચે શિષ્યોને આ
પ્રકારના પ્રથો મળાવમાની પદ્ધતિમા સામાન્ય હોનુ જોઈય જૈન આગમ
પ્રથો ઉપની ચૂર્ણિઓના ગચમા કેટલીક વાર પ્રાદ્યન સાથે સંસ્કૃતનો
સરુર જોગ મલ્લે છે તે આ સાચે સરસ્વાતી દાકાય જો કે ઉપર્યુક્ત
બાલાવબોધોમા મમ્મૂત અને ગુજરાતી વાક્યો સાથોમાથ આવતા હોશ
છતાં પરમ્પરથી તદ્દન અલગ છે, કોઈ પણ વાચ્ય ગ્માં મિશ્રમાપામય
(Macaronic) માયે જ જોગ મરુશે

‘પષ્ટિશતક’ના અન્ય બાલાવબોધો

ઉપર્યુક્ત ત્રણ લેખનો-સોમયુન્દરસૂરિ, જિનસાગરસૂરિ અને મેરુયુન્દર
ઉપાધ્યાય-કૃત બાલાવબોધો ઉપગત ‘પષ્ટિશતક’ના બીજા કેટલાક
બાલાવબોધ જાણવામા આવ્યા છે સને ૧૦૫૦મા મારા વિચારુક પૂ

કર્ચો છે 'પટ્ટિશતક'ની સામાન્ય ઉપદેશામરુ ગાથાઓ ઉપર 'ઉપદેશ માળા'ની અમર છે, અને 'પટ્ટિશતક'ના ચાલાવચોધકારો પણ ઇમારતી ચમતોચ્ચત અવતરણો ટાકે છે (પૃ ૧૫, ૨૨, ૫૭, ૬૧, ૭૦, ૭૬, ૭૭, ૧૧૬, ૧૨૫, ૧૩૦, ૧૪૧, ૧૫૪, ૧૫૫)

'પટ્ટિશતક'ના ચાલાવચોધકારો-(૧) સોમસુન્દરસૂરિ

સોમસુન્દરસૂરિ (સં ૧૪૩૦-૧૪૦૯) જ તપાગચ્છના સુપ્રસિદ્ધ આચાર્ય છે પ્રકાશ પડિન હોવા સાથે તેઓ એક શિષ્ટ પ્રચકાર છે, અને સંસ્કૃત તેમ જ ગુજરાતીમાં પદ્યાત્મક તેમ જ ગદ્યાત્મક ઇમની સગ્યાનધ રચનાઓ જાણવામાં આવેલી છે 'માપ્યત્રયચૂર્ણિ,' 'કન્યાણક સ્તવ,' 'રત્નકોશ,' 'નરમ્તવી' આદિ ઇમની સંસ્કૃત ધારિત્ર દૃતિઓ છે ગુજરાતી પદ્યમાં 'આરાધના રાસ' અને 'નેમિનાથ નરમપાગ' તથા ગદ્યમાં 'ઉપદેશમાળા' (સં ૧૪૮૫), 'યોગશાસ્ત્ર,' 'પદ્યાવશ્યક,' 'આરાધના પત્રાંગ,' 'નરતત્ત્વ,' 'મત્તામર સ્તોત્ર' આદિ ઉપર તેમણે ચાલાવચોધો રચ્યા છે* ઇમનો 'પટ્ટિશતક' ચાલાવચોધ, ઇમા અનુમા ઉલ્લેખ છે તે પ્રમાણે, સં ૧૪૦૬માં રચાયેલો છે આ પ્રતિષ્ઠિત આચાર્ય તત્કાલીન વાર્મિક પ્રવૃત્તિઓમાં હમેશા આગેવાની લીધી હતી અને પાટણ તથા સ્વમાતના સુપ્રસિદ્ધ ગ્રામીણ પુસ્તકમંડિરોની મુખ્યવસ્થા કરી હતી અને તાલપત્ર ઉપર લખાવેલા પ્રાચીનતર ગ્રંથોનું વાગઢ ઉપર સંસ્કરણ દેવસુન્દરસૂરિ અને મોમસુન્દરસૂરિના મઢઢે કર્યું હતું સોમસુન્દરસૂરિના ચહોઢા શિષ્યમઢઢની સાહિત્યસેવા પણ ઇનેન દૃષ્ટિ નોંધપાત્ર છે ઇમના કેટલા યે શિષ્યો પ્રસિદ્ધ વાદીઓ, ઉપદેશકો

* 'ઉપદેશમાળા' અને 'યોગશાસ્ત્ર'ના ચાલાવચોધોમાંથી કથાઓ આચાર્ય ઇનિવિજયવીરપાદિત 'પ્રાચીન ગુજરાતી ગદ્યસંદર્ભ'માં લેવામાં આવી છે

અને પ્રાચીનરો દત્તા ગમના એક શિષ્ય પ્રતિષ્ઠામોમે રચેગ સંસ્કૃત
'સોમગૌભામ્ય' મહાપ્રાચીનમા એમનુ જીવનચરિત્ર ગૃથેતુ છે *

(૨) જિનમાગરસૂત્રિ

બીજા બાલગમોદયના જિનમાગરસૂત્રિ સ્વરના ગણ્ડની પિપ્પલક
શાસ્ત્રાગ આચાર્ય છે તેમણે સં ૧૫૦૧માં 'પટ્ટિશતક' ઉપર યાગવ
યોધ રચ્યો હતો + ગુજરાત અને રાજસ્થાનમાં જુદે જુદે સ્થળે એમણે
કુમરની મૂર્તિઓના પ્રતિષ્ઠાવિધિના સમ્માન્ય લેખો સં ૧૪૦૧થી ૥
૧૧૧૦ સુધીના જુના જુદા વર્ષના મળે છે ‡ 'પટ્ટિશતક' ના બાળાવધોવ
ઉપગત તેમણે સંસ્કૃતમા કેટલીક પ્રાચીનરચના કરેલી છે પઠિત ઉદયશીલ
ગણિના આપ્રચી તેમણે 'હેમન્ધુવૃત્તિ'ના ચાર અધ્યાયની દીપિકા
રચી હતી વગી એમણે 'કપૂર્મપ્રકરણ' ઉપર અરચૂરિ રચેલી છે, જેનો
પ્રથમાર્ગ એમના નિદ્ધાન શિષ્ય તથા રાજશેઠ્ઠરુદ્ધન 'કપૂર્મચરી' અને
સોમપ્રમાચાર્યદ્વિત 'સિદ્ધપ્રકર'ના ટીકાકાર ધર્મચંદ્રે રચ્યો હતો §
જિનમાગરસૂત્રિના હસ્તે વિગ્રામિસ્તારની કેટલીક પ્રવૃત્તિ થયાના ઉલ્લેખ
પણ મળે છે ઉદાહરણ તરીકે, એમના ઉપદેશથી સ ૧૪૦૨મા મેરાડના
દેવકુલપાટકપુરમા (જોડાત્ દેલવાડા ગામમા) એક ઉદ્દેશવશીય આવકે
'આવશ્યક વૃહદ્વૃત્તિ' લખાની હોવાનો નિર્દેશ મળે છે વગી એમના

* જા પ્રમાણશાળી આધાર અને એમના શિષ્યમહાશયી પ્રાતિઓ માત્ર
જુઓ થી માદનલાલ દ દસાઈદ્વિત 'જન સાહિત્યના સંશિપ્ત ઇતિહાસ' પૃ ૪૧૧ ૭૧

+ એ જ પૃ ૪૮૬ ઉપર થી લેસાઈદ્વિત એનું રચનાવર્ષ સં ૧૮૯૧ ઓશુ છે
પણ મં ઉપયાગમા લાધેની દ્વાયપ્રતમાં સં ૧ ૦૧નો સ્પષ્ટ ઉલ્લેખ છે

‡ જન ગુર્જર કવિઓ માગ ૨ પૃ ૬૯૪,

§ જૈન સાહિત્યના સંશિપ્ત ઇતિહાસ' પૃ ૪૭૧ ૫૧૫

एक गाहाउ क० गाथा १६१ प्रमाण । जि के विहिमंगरया क०
 बीतराग देवगु भाथउ मार्ग तीयइ मार्गइ चाठिया सावधानइ हया
 भव्या क० मयनीय ते पढतु क० भणतु । जाणतु क० अर्थ जाणउ
 जिम सम्पद् प्रकारइ भणना यहा गुणता यहा बली मनमाहि अर्थ भायता
 यहा अहो जाओ तुम्हे चतु सिउ शाश्वता अनतो मोष्या सुख पामउ
 ॥ १६१ ॥

इति श्रानेमिचन्द्रमङ्गारिकरिचितपट्टिशनकप्रकरणस्य बाळावबोध
 समाप्त ॥ शुभ भवतु ॥

આ ઉપરાંત જેમલમેર અને ચીકાનેરના પ્રાચીન ગ્રંથમંડારોમાં
 ‘પટ્ટિશતક’ ઉપરના કેટલાક સ્તવક (ટથા) પણ જોવામાં આવે છે
 ક્ષમારલના શિષ્ય ધમદેવે સ. ૧૫૧૫માં રચેલા ચાલાવબોધની તથા
 જયસોમદેવ સ્તવમની નોંધ મળે છે,* પણ એ કૃતિઓની હાથપ્રતો મારા
 જોવામાં આવી નથી પ્રાય વિક્રમના ૧૯માં શતકમાં થયેલા મોહનદ્રુત
 ‘પટ્ટિશતક’નો દુહામય અનુગદ જૈન સત્યનિજય ગ્રંથમાત્રના ‘પટ્ટિ
 શતક’ના સંસ્કરણ સાથે વધાર પડેલો છે

હાથપ્રતો અને સપાદન

આ ગ્રંથના સપાદનમાં કુલ ચાર હસ્તલિખિત પ્રતોનો ઉપયોગ
 કરવામાં આવ્યો છે. એમાં સોમસુન્દરસૂરિના ચાલાવબોધની પ્રતો થે છે,
 જ્યારે જિનસાગરસૂરિ તથા મેરુસુન્દરના ચાલાવબોધની એક-એક પ્રત છે
 પ્રત્યેક પ્રતમાં ચાલાવબોધ ઉપરાંત મૂલ પ્રાજ્ઞન ‘પટ્ટિશતક’નો પણ તે

* ‘જિનરત્નકોશ’ પૃ. ૪૪ મંત્રીકમચંદ્રવશાવગપ્રવચ ના કર્તા
 સરભરગણ્ડીય જયસોમ વિક્રમના ૧૭ના શતકમાં થઈ ગયા તથા છ કમપ્રાપ્ત
 ઉપર ચાલાવબોધ (સ. ૧૭૧૬) રચનાર તપાવગણ્ડીય જયસોમ શિષ્ય જયસોમ
 ૧૮માં શતકમાં થઈ ગયા. પરંતુ એ બેમાંથી કયા જયસોમે આ સ્તવક રચ્યો છે
 તે ‘જિનરત્નકોશ’માં લે રૂઢી નોંધ છે તે ઉપરથી કહી શકાય નહિ.

અપ્પેક્ષાથી સ ૧૪૯૫માં લખાવેલી ‘ધર્માપદેશમાળા’ વૃત્તિ ની પ્રતિ
લીનડીના ગ્રંથમહારમા સચવાયેલી છે *

(૩) મેરુસુન્દર ઉપાધ્યાય

જૂના ગુજરાતી સાહિત્યમાં મેરુસુન્દર ઉપાધ્યાય બાલાગ્નોધર
તરીકે સુપ્રસિદ્ધ છે તેઓ વિક્રમના સોઝમા શતકના પૂર્વાર્ધમાં થઈ ગયા
તેઓ ત્યરતર ગચ્છના આચાર્ય પાંચમા જિનચન્દ્રશૂરિ (સ ૧૪૮૭-
૧૫૩૦)ના શિષ્ય હતા, અને ‘ષષ્ઠિશતક’નો બાલાગ્નોધર એમના ધોનાના
જ કથન પ્રમાણે (પૃ ૩), ણમણે ગુરુની આપાથી વનારમમા રચ્યો
હતો મેરુસુન્દરે ‘શત્રુત્રય મ્તનન’નો બાલાગ્નોધર સ ૧૫૧૮માં તથા
તરુણપ્રમમૂરિહન ‘પદ્યગચ્છક’ બાલાગ્નોધર ને અનુમરીને એ જ ગ્રંથ
ઉપરનો નવો બાલાગ્નોધર સ ૧૫૨૫માં માહવગદ (માટુ)માં રચ્યો
હતો વઘી ‘જીળોરદેશમાલા,’ ‘પુષ્પમાળા પ્રસ્થરણ,’ ‘મક્તામર
સ્તોત્ર,’ ‘કૃત્તગ્નાકર,’ ‘માવારિવારણ,’ ‘કરપ્રકરણ,’ ‘કપૂરપ્રકર,’
‘યોગશાસ્ત્ર,’ ‘પચનિગ્રંથી’ આદિ ગ્રંથો ઉપરના એમના બાલાગ્નોધરની
પ્રતો આ પહેલા જાણવામાં આવેલી છે + ‘ષષ્ઠિશતક’ના બાલાગ્નોધરમાં
રચનાગપ નથી, પણ ઉપરની યોગતો જોતા વિક્રમના સોઝમા શતકના
પૂર્વાર્ધમાં એની રચના થયા વિષે શંકા નથી મૂઝ ગ્રંથના માગને સરલ
ગુજરાતી ગદ્યમાં, સશ્લેષમાં રજુ કરવાની મેરુસુન્દરની હથોટી પ્રગણાપાત્ર છે,
અને એમની ‘ઉપાધ્યાય’ પદવી ઉપરથી અનુમાન થાય છે કે તેઓ
શિષ્યોને મળાગવાનું કાર્ય કરતા હશે અને એ કાર્ય કરતાં કરતાં શિષ્ય
હિતાર્થે આટલા વધા મૂઝ ગ્રંથોને ગુજરાતીમાં ઉતારાવાનું એમને સૂઝ્યું હશે

* જૈન ગુજર વર્ણનો ભાગ ૨ પૃ ૬૧૪

+ ઇ જ ભાગ ૧, પૃ ૬૦૧૨ ભાગ ૩, પૃ ૧૫૮૨ ૮૫ * જૈન સાહિત્યનો
સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, પૃ ૫૨૨

તે ચાલારોધનારને સંમત થવો પાઠ આપેલો છે. આ ચારે હસ્તાલેખિત પ્રતો પાટળના પ્રસિદ્ધ શ્રીહેમચન્દ્રાચાર્ય નાનમન્દિરમા રાસરામા આવેલા સંધના મહારાની છે. વર્ષો જ, પ્રતો ચૈન ચાટીની દેવનાગરી શિપિમા લખાયેલ છે.

(૧) સોમસુન્દરસૂરિના ચાલારોધની પ્રતો પૈકી પહેલી પ્રતનો અનુક્રમાંક ૧૩૪૯ છે. એનું કદ ૧૦|| x ૪|| છે અને પત્ર ૨૫ છે. પ્રત્યેક પૃષ્ઠ ઉપર નિયમિત રીતે ૧૫ પંક્તિઓ લખાયેલી છે. આ પ્રતિની નકલ સં ૧૫૨૩માં લખેલી છે.

(૨) સોમસુન્દરસૂરિના ચાલારોધની બીજી પ્રતનો અનુક્રમાંક ૧૩૫૦ છે. એનું કદ ૧૦|| x ૪|| છે અને પત્ર ૪૨ છે. જો કે એનું ૧૨મું પત્ર મટતું નથી. પ્રત્યેક પૃષ્ઠ ઉપર ૧૧ પંક્તિ લખેલી છે. આ પ્રતિમા નકલ કર્યાનું વર્ષ નથી, પણ લિપિ ઉપરથી તે સોઝામાં સરકાની લાગે છે. આ પ્રત પહેલીની છુલ્લા અશુદ્ધ છે. મૂળ પ્રતીક વાંચીને લખરામાં પણ લખિયાની ઘણી મૂળે થયેલી છે. જેમ કે—ચતુર્થી અને પછી વિમર્શિનો અર્થ ભ્રમ 'કરતા' હૃદ્ય નિમ્માને તેણે મરંગ 'હુદ' લખ્યું છે. ફેટલીક ચાર તો આંત્રી પંક્તિઓ લખિયાના પ્રમાદને લીધે પડી ગયેલી છે, જેનો યથાસ્થાન નિર્દેશ કર્યો છે.

(૩) જિનમાગસૂરિના ચાલારોધની પ્રતનો અનુક્રમાંક ૧૦૧૫ છે. એનું કદ ૧૨ x ૪|| છે અને પત્ર ૧૪ છે. માત્ર પહેલા પૃષ્ઠ ઉપર ૨૦ પંક્તિ લખેલી છે, ચાલીના વર્ષા પૃષ્ઠ ઉપર ૧૦ પંક્તિઓ છે. 'પદ્ધિશતક'નો ચાલારોધ આ પોથીમાં ૧૨માં પત્રના પહેલા પૃષ્ઠ ઉપર પહેલી પંક્તિમાં પૂરો થાય છે, એ પડી પોથીના અંતમાગ સુધી 'ગૌતમપૃચ્છા'નો ચાલારોધ લખાયેલો છે, જેમાં કર્નાનું નામ નથી. આ પ્રતિમાં લિપિનો મરોડ ઘણો સુંદર છે.

ઉપર ગણાવેલી રચનાઓ ઉપરાંત નેમિષદ્રવ્યનું પણ એ ચાલાવ
 થોડો જાણવામાં આવ્યા છે, જેની નોંધ આ પહેલાં કોઈ વિદ્વાને કરી
 નથી. એક છે ગુજરાતી આલ્પશરિક સોમપુત્ર વામ્બટકૃત 'વામ્બટાલકાર'
 (નિકમના ૧૨મા અવસ્થાનો ઉત્તરાર્ધ)નો ચાલાવનો તથા ધીજો ચૌદ
 વિદ્વાન ધમદામગણિતનું અક્ષરગ્રંથ 'ત્રિગ્ધમુક્તમાન'નો ચાલાવનો
 આ બંને કૃતિઓમાં નોંધપાત્ર ઇટલા માટે છે કે સમૃદ્ધ અલકાર
 પ્રથોના ચાલાવનો જોઈ જ મળે છે. 'વામ્બટાલકાર'નો ચાલાવનો
 મેટ્રિકુલરે સ ૧૫૩૫ માં રચેલો છે, એ જ વર્ષમાં રચેલી એની ૨૭
 પત્રની શુદ્ધ પ્રતિ મેં જગમગ બંદી વપ પહેલાં જોષપુરના મહારાજાના
 પુસ્તકાલયમાં જોઈ હતી અને ણમાંથી થોડી જરૂરી નોંધ કરી લીધી હતી.
 'ત્રિગ્ધમુક્તમાન'ના ચાલાવનોની જોષપુરના જેન મહારાજાના એક અપૂર્ણ
 હસ્તલિખિત થોડી ઉપાધ્યાય વિનયમાગરજીએ ઉપયોગ માટે મોકલી હતી
 એ પ્રતિ લિપિ ઉપરથી સત્તરમા શ્લોકમાં લખાયેલી જણાય છે. આ બંને
 કૃતિઓ, ઉપર કહ્યું તે પ્રકારે, મહત્ત્વની હોશથી ણમાંથી કેન્દ્રાક
 નમૂનારૂપ અનુવર્ણ અર્થે આપુ છું. પહેલાં વામ્બટાલકાર ચાલાવ-
 થોષનો આદિ અન જોઈએ—

આદિ—

॥ ૬૦ ॥ ઔ નમ આશુનદેવનાયે ॥

સિદ્ધ સિદ્ધિદમીશ્વર મધ્યના સંસ્તુતમાન પર
 સ્ફર્જતમૃતિદુસ્તરાધિતરણે ચચ્ચત્રીશ્વરમ્ ।
 આનદામન્ત્રહરીપ્રતિલસપ્રત્યમધારાધર
 વદે નામિનરેદ્રનદનમદં શ્રીમધુગાદાશ્વરમ્ ॥ ૧ ॥
 અનેકમાધુસાગમિ આનન્દગ્રાધિનાદિમિ ।
 શ્રીતોઽસ્તિ ધારયાતો ગચ્છત્ત્વસ્તરામિધ ॥ ૨ ॥

લેખાવર્પ નથી, પણ લિપિ ઉપરથી પ્રતિ સોઝાના શતકમાં લખાયેલી જણાય છે

(૪) મેરુસુન્દર ડાહ્યાયના બાલાવબોધની પ્રતનો અનુક્રમાંક ૩૮૮૨ છે એનું કદ ૧૦ x ૪૧½ અને પત્ર ૧૬ છે પ્રત્યેક પૃષ્ઠ ઉપર ૧૫ પંક્તિઓ લખેલી છે પ્રતિ શુદ્ધ છે લેખનવધ નથી, પરંતુ લિપિ ઉપરથી તે પણ સોઝાના સૈનામાં લખાયેલી જણાય છે

આમ સોમસુન્દરસૂરિકૃત બાલાવબોધની જ કે પ્રતો હોવાથી એ જ બાલાવબોધના પાઠાન્તરો ગોંધી શકાયા છે એમાં સં ૧૫૧૩ વાઢી પ્રતને મુખ્ય પ્રત તરીકે સ્વીકારી છે અને બીજી પ્રતના પાઠમેદો ટિપ્પણમાં રાખ્યા છે પણ ‘ધરીદ ધરીદ,’ ‘અનદ-અનદ,’ ‘સીણદ-સીણદ,’ ‘વિપદ વિપદ,’ એ પ્રકારના પાઠમેદો કે જે જૂની ગુજરાતીમાં બહુ વિપુલ છે તે નોંધ્યા નથી

‘પદ્ધિશતક’ની મૂળ પ્રાકૃત ગાથાની બાલાવબોધકારોએ કરેલી પ્રસ્તાવના, પછી મૂઠ ગાથા તથા તે પછી અનુક્રમે ત્રણ બાલાવબોધો એ પ્રમાણેનો ક્રમ મુદ્રણમાં રાખેલો છે એમાં [સો], [જિ] અને [મે] એ સંકેતો વડે અનુક્રમે સોમસુન્દર, જિનાસાગર અને મેરુસુન્દર એ ત્રણ બાલાવબોધકારો સમજાના છે

‘પદ્ધિશતક’ની મૂળ ગાથાઓનો પાઠ પણ સં ૧૫૧૩ વાઢી પ્રત પ્રમાણે સ્વીકારીને બીજી પ્રતમાં કવચિત્ મળતા અન્ય પાઠો નોંધ્યા છે એમાં પણ ‘અર્મ-અર્મ,’ ‘સઝલ-સઝલ,’ જેવા પાઠો જેમાં ઉદ્વૃત્ત સ્વરનો લઘુપ્રયત્ન ‘અ’ કાર થઈ જાય છે એ નોંધ્યા નથી સોમસુન્દરસૂરિના બાલાવબોધની આ બીજી પ્રતનો નિર્દેશ કા સો વીગતથી અથવા ‘સો’ એમ સંકેતથી ટિપ્પણમાં કર્યો છે મૂઠ ગાથાઓના પાઠાન્તરો જિનાસાગર સૂરિ અને મેરુસુન્દરમાં કવચિત્ મળે છે ત્યાં એમનો ઉલ્લેખ ‘જિ’

‘तस्मिन् बभूवुरमी नानालब्धिसमाश्रिता ।

सौभाग्यभाग्यनिलया श्रीजिनभद्रसूरय ॥ ३ ॥

तेषां गुरुणामुदिते सुपट्टे नानागुणालकृतचारुवर्णम् ।

प्रसन्नचित्ता जयिनस्तु सति भट्टारका श्रीजिनचन्द्रसूरय ॥ ४ ॥

आसाद्य तत्प्रसादं करोति सरलं स्फुटार्थपरचितम् ।

इह मेरुसुन्दरगणिर्वर्गभट्टवालावबोधनं चारु ॥ ५ ॥

इहादौ सक्तकल्याणमालाललितगुणसन्ततजठरसन्निभं त्रिविधार्थं
सिद्धिनिरणयुशतममलगुणचक्राङ्कालिक्कलेन श्रावुगादीश्वरस्तुतनाह ।

श्रियं दिशतु वो देव श्रीनाभेयजिन सदा ।

मोक्षमार्गं सता तूते यदागमपदावली ॥ १ ॥

श्रीनाभेयजिनो देव आदिनाथ । वो युष्मभ्य सदा श्रियं दिशतु
ददातु । श्रीनाभेयजिनदेव श्रीआदिनाथ तस्मै रहइ सदा श्री लक्ष्मी दिठ ।
यदागमपदानली सता सत्पुरुषाणां मोक्षमार्गं तूते । जेइ जिनना अङ्ग
सिद्धातना पद वाक्यनी आगली श्रेणि सत्पुरुष रहइ मोक्षमार्ग वेण्ड ।
अयस्य कस्यचित् पदाना पडिक्कईया सती सता सत्पुरुषाणां मार्गं प्रवक्ष्य-
यति । अनेराइ कहि पुरुषना पद चरणनी श्रेणि दीठा हूनी सत्पुरुष
मार्गं प्रकासइ । इसिउ उक्तिवेश जाणियउ ॥ ३ ॥

साधुशब्दार्थसन्दर्भं गुणालङ्कारभूषितम् ।

स्फुटरीतिरसोपेतं काव्यं कुर्वीत कीर्तये ॥ २ ॥

कवि काव्यं कुर्वीत । कवीश्वर काव्यं कर्तुं । कविर्त्तये । कीर्तये ।
कीर्त्तिनह अर्थि । किंविशिष्ट काव्यम् । साधुशब्दार्थसन्दर्भम् । साधु दोष
रहित शोभन इह जे शब्द नइ अर्थ तेह तू मुग्ध रचनाविशेष छइ ।
पुन किंविशिष्ट काव्यम् । गुणालङ्कारभूषितम् । गुण मौढ्यादिक
अट्टकार उपमादिक तेहि भूषित अड्डन छ । पुन किंविशिष्ट काव्यम् ।
स्फुटरीतिरसोपेतम् । स्फुट प्रकट अर्थ जे किं पाचाख्यादिक

તથા 'મે' એ પ્રમાણેના સરોવરના નિર્દેશપૂર્વક કયો છે મારાવબોધ
કારોએ આપેલા અનુસરણોના મૂળ સ્થાનો જ્યાં સોઢી શકાય છે ત્યાં
તેમનો નિર્દેશ કૌસમાં કયો છે

શ્રીહિમચન્દ્રાચાર્ય જ્ઞાનમન્દિરની આ બધી હાથપ્રતો ઉપયોગ માટે
મેઝની આપવા માટે પૂ. મુનિશ્રી પુણ્યવિચયજીનો તથા જ્ઞાનમન્દિરના
વ્યવસ્થાપકોનો હું ઉપકાર માનું છું

પરિશિષ્ટો—અગાઉ કહ્યું છે તે પ્રમાણે, નેમિચન્દ્ર મહારીની, જે
દૃતિઓ આ ગ્રન્થના પરિશિષ્ટ તરીકે લેવામાં આવી છે—૧૬ છે. ઉત્તર
કાલીન અપભ્રંશમાં રચાયેલું 'જિનવલ્લભસૂરિ ગુરુગુણવર્ણન' અને, વીજી
છે પ્રાકૃત 'પાર્શ્વનાથ સ્તોત્ર'

(૧) 'જિનવલ્લભસૂરિ ગુરુગુણવર્ણન' જેસલમેરના બહા મહારામાની
જે પાનાની પ્રતમાથી મળ્યું છે. એ જે પત્ર ઉપર પત્રાક ૮૧૧૦ રહ્યું
છે, તેથી અનુમાન થાય છે કે તે કોઈ સરંગ મોટી હાથપ્રતનો અંશ છે.
૧૦ અકબાજ પત્રના થીજા પૃષ્ઠનો અઘા કરતા વધારે ભાગ કોરો છે,
તેથી લાગે છે કે મૂળ સરંગ પોથીનું આ છેલ્લું પત્ર હશે. ત્રિપિ ઉપરથી
પ્રતિ પદરમાં સૈકામાં લખાયેલી જણાય છે. પંની પુષ્પિકામાં સ્વરતર
ગચ્છના જે આચાર્યોનાં નામ આપ્યા છે. એમાં છેલ્લું નામ સાગરચન્દ્રસૂરિ
છે, તેથી એ આચાર્યના જીવનકાળમાં એની નકલ થઈ હશે. એવો
સ્વાભાવિક તર્ક થાય છે. સાગરચન્દ્રસૂરિ અવસાન સં ૧૪૬૧માં થયું
હતું ('સ્વરતરગચ્છ પદ્યવલીસંગ્રહ', પૃ ૩૧), અને એનાથી થોડાં વર્ષ
પહેલાં પ્રતિ લખાઈ હશે.

શ્રી અગરચંદ નાદયાસપાદિત 'પ્રતિશાસિક જૈન કાવ્યસંગ્રહ'
(પૃ ૩૬૧-૩૭૨)માં આ કાવ્ય છપાવું છે. જો કે એમાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી
પ્રતિ કરતાં જેસલમેરવાળી પ્રતિ નિષ્કલ્પને જૂની છે. શ્રી નાદયાની
વાચનાના પાઠાન્તરો દિષ્ટિમાં નોંધ લે.

रम गुणादिक तर्हि उपन संयुक्तम् । तत्र रीतिनामुदेश कल्पते ।
उक्तं च ।

द्वित्रिपदा पाञ्चाला छाट्या पञ्च सप्त वा यावत् ।
सप्त समासत्रयो भवन्ति यथाशक्ति गौडीया ॥
असमस्तपदा वैदर्भी रीतिः । इति रीतिचतुष्टयम् ॥

द्वित्रिपदा वा यदानि यस्यां रीतौ सा पाञ्चाली । त्रि पदा पद
द्वयं त्रिपदा रीतिः त पाञ्चाला रीति जाणिरी । पञ्चभिः सप्तभिः पदैः
छाट्या रीतिर्ज्ञेया । पाँचि अथवा सप्त पदि छाट्या रीति जाणिरी ।
यथाशक्ति समासत्रयं शप्ता गौडीया रीतिर्भवति । यथाशक्ति समास
संयुक्तं शब्द द्वयं ते गौडीया रीति जाणिरी । असमस्तपदा पृथक्पदा
वैदर्भी रीतिर्ज्ञेया । समस्त पदि जूइ जूइ पदि वैदर्भी रीति जाणिरी ।
ईणइ परिइ रीति व्यास जाणिरी । णई रीतिमयुक्तं काव्य कीर्तिनइ
आयं इइ । एतद्विपरीतं तु काव्य विपरीतकृतमेव स्यादिति तात्पर्यम् ।
एव तु विपरीतकृतं विरक्तपदं इइ एव तात्पर्यम् जाणिवु ॥ छ ॥

अन—

अथ बाभत्समाह ॥

बाभत्स स्यात् जुगुप्सात् सोऽद्वयश्रवणेक्षणान् ।
निष्ठावनास्यभगादि स्यादत्र महता न च ॥ १० ॥

जुगुप्सात् बाभत्सस्य स्यात् । जुगुप्सा कुत्सितं धन्तुं बीभत्स रस
इइ । विभावादिनस्योपदिशति । स बाभत्स अद्वयश्रवणेक्षणात् । निष्ठा
वनास्यभगादि स्यात् । ते बीभत्स रस अद्वय सूगामणो साभक्तिरानु अनइ
माइवानु । निष्ठावनं शुक्तिवू, आस्यभगं मुक्तं मोडवू इत्येवमादिक इइ ।
अथ अयत् अत्र महता निष्ठावनास्यभगादयं प्रायो न वक्तव्य इति ॥ च
अनइ महान् गुरुजानइ निष्ठावन आस्यभगादिकं प्रायं सहजैइ न इइ
॥ छ ॥

(૨) નેમિચંદ્ર મનરીહત 'પાર્શ્વનાથ સ્તોત્ર' અહીં પ્રથમ વાર પ્રસિદ્ધ થાય છે. ગુજરાત વિદ્યાસમા (અમળાગદ)ના હસ્તલિખિત પુસ્તકસંગ્રહમાં એક પ્રાચીન જૈન સમ્રાટપોથીના ૩૬૧ થી ૩૯૪ સુધીનાં પત્ર છે, જેમાં પ્રકીર્ણ સંસ્કૃત પ્રાકૃત સ્તોત્રાદિ હાજર છે. એમાં પત્ર ૩૭૮ ૭૯ ઉપર આ 'પાર્શ્વનાથ સ્તોત્ર' છે.

આ પોથીના પત્ર ૩૯૪ ઉપર 'મહાવીર સ્તુતિ' ની નકલ પૂરી થાય છે તેને અંતે નીચે પ્રમાણે પુષ્પિત છે —

શ્રામહાસીરસ્તુતિ । જુતિરિય શ્રાદેયમૂર્ચુપાવાયાના સન્ત ૧૩૮૭ ધર્મે કાર્તિક શુદ્ધ ૧૦ સોમવારે મસાપુરે શ્રીજિનપ્રબોધમૂરિશિષ્યેણ આનંદ મૂર્તીના લિખિત ॥

'પાર્શ્વનાથ સ્તોત્ર' તો આની પહેલાં, પત્ર ૩૭૮ ૭૯ ઉપર, જમ્બાવેલ છે, એલે અને નક્કર, પણ સ ૧૩૮૭ ના કારતક શુદ્ધ ૧૦ પહેલાં ક્યારેય થયેલી હોતી જોઈએ.

ત્રણે ચાલાવવોયો તથા 'જિનવલ્લભમૂર્તિ ગુરુગુણવર્ણન' માના નોંધ પાત્ર શબ્દોનો ફોજ પુસ્તકને અંતે ઉમેર્યો છે. ચડોદરા વિશ્વવિદ્યાલયના ગુજરાતી વિભાગના શ્રી હન્દ્રવદન અગારાલ દ્વારા, એમ એ એમણે શબ્દનોંધ તૈયાર કરવામાં કેટલીક સહાય કરી હતી એ વસ્તુની અહીં સાબર નોંધ લેવામાં આવે છે.

અનુલેખ

પ્રસ્તાવનાના પૃ ૨૦-૨૨નાં બીજાં મોઠાઈ થયા પછી, ઝડપાના મહાનનના હસ્તલિખિત પુસ્તકમંડારમાંથી, પૂ. મુનિશ્રી પુણ્યવિજયજીના સૌનન્યથી 'ત્રિદશમુગ્ધમટન'ના મેરુમુન્દર ઉપાધ્યાયકૃત ચાલાવવોર્ધની સં ૧૬૭૨ માં નક્કર થયેલી એક સંપૂર્ણ પ્રતિ મળી છે. 'જોષપુરવાલી

शातरसमाह ॥

सम्यग्ज्ञानसमुत्थान शान्तो नि स्पृहनायक ।

रागद्वेषपरित्यागात् सम्यग्ज्ञानस्य चोद्भव ॥ ३१ ॥

सम्यग्ज्ञानसमुत्थान शान्तो रस स्यात् । सम्यक् ज्ञाननु ऊपनु
ज्ञान रस इह । कादृश । नि स्पृहनायक । नि स्पृह निराकांक्षी नायक
छह । च अयत् रागद्वेषपरित्यागात् सम्यक् ज्ञानस्य उद्भवो भवेत् । राग
द्वेषना परित्याग छाडिनात् सम्यक् ज्ञाननु उद्भव उत्पासि इह ॥ ३१ ॥

उपसहरनाह ॥

दोषैरुज्झितमाश्रित गुणगणेश्वेतश्चमत्कारिण

नानालङ्घ्यतिभि परीतमभितो रीत्या स्फुरन्त्या सताम् ।

तेस्तस्मिन्मयता गत नवरसैराकल्पकाः कवि

अष्टारो रचयन्तु काव्यपुरुष सारस्वतध्यायिन ॥ ३२ ॥

कविस्तष्टार आकल्पकाल कल्पात् यायत् काव्यपुरुष रचयन्तु
निष्पान्यत् । कविस्तष्टा आकल्प कल्पान जाण काव्यपुरुष रचउ नाप
जाउ । कीदृश । दापै श्रुतिरुद्रादिभि उज्झितम् । दोष श्रुतिरुद्र
वादिके उज्झित त्यक्त छह । तथा गुणगणे औदायादिभि आश्रितम् ।
तथा गुणना समूहे औदार्यादिक आश्रित छह । तथा चेन चमत्कारिण ।
चित्तनह चमत्कार कर्तु छह । नानालङ्घ्यतिभि परीतम् । नानाविध
अलंकार परीत युक्त छह । तथा सतां सत्पुरुषाणा निदुषां वा अभिन
स्फुरन्त्या रीत्या तैस्तै नरसै तमयता गतम् । तथा सत विद्वांसनी
सविद्व प्रकारि स्फुरती उल्लमती रातिइ करी तेह तेह नरसि करी तम
यतागत प्राप्त छह । किंरक्षणा कवयः । सारस्वतध्यायिन । सारस्वतमन्त्र
ध्यान करता छह ।

श्रीमत् छतरगच्छे श्रीमज्जिनमद्रसूरीन्द्रा

तत्पट्टे विनयने तिनचडाजिनीसरा गरव ॥

प्रति अपूरा होगयी एमाथी आ कृतिनो अतभाग मळतो नहोतो, ते जमाथी मळे छे उज्ञानी प्रति अनुमार, आ गालावमोधनो अतभाग नीचे प्रमाणे छे—

मृगागतीत्यादि० । अय दीन अस्त पृथ्वि । ए दाप अस्त पामि मि । कीदश । सदागनिहतोष्णाय सदा नित्यमेव गति गमनि करी हत हाणिउ उष्णाय उद्यम छइ । तमस वश्यता । तमहइ वश्यपणूउ ण । विधुरक शिवस्थित । विधुर निहल ता कुण शिवस्थित कल्याणगत ते । अपि तु नही का । द्वि० । अय दाप अस्त पृथ्वि । ए दीप अस्त पामिसि । कादश । मृगागनिहताष्णाय । मृदागनि वायुउ हत हाणिउ ण्णाय छइ । तमसो वश्यता गत । तम अशरहइ वश्यता पामिउ उइ । एको विधु शिवस्थित । एउ विधु चद्रमा गिर श्रीमहात्मनइ विपयि स्थित ण ॥ छ ॥ ६९ ॥

पूर्णचन्द्रेयादि । निर्मलावरा कामिना कस्य स्वान मन पशान्त मरुतात्तर न करोति । अपि तु सूर्यस्यापि करोति । निमउ अय उअ वसी कामिना आ वाहिनू स्वान मन पशानि मरुतात्तर मरुताधिक्य न रर । अपि तु सूरिहुनू कइ । कादशी । पूर्णचद्रमुखी । पूर्णमाना चद्रमानत मुख ण । रम्या मनोहरा द्वि० यामिनी रात्रि कस्य स्वान पशान्त मरुतात्तर न करोति । अपि तु सूर्यस्यापि करोति । कीदशा । पूर्णचद्र सुडी । सूर्यचद्र जि मणित मुख छइ । रम्या रमणाया निर्मलावरा । निर्मल वरा आकाश उइ ॥ छ ॥ ७० च्युतदत्ताश्वरजानि ॥ ३ ॥

इति आधमनासीरचित्रविदग्धमुखमदनकाव्यस्य वृत्तिरिय समाप्ता ।
मयाम १५५४ सवत् १६७० वर्षे ।

तेशमतेवासी वाचकवरमेरुसुदर शुचिवाक् ।
चक्रे वाग्मटविहिताउत्तारस्य प्ररतिवृत्तिम् ॥
वाग्नाग्निर्वाणशशिरस्यये वर्णे विशुद्धतरादिवसे ।
प्रथम समर्थितोऽय नदत्तु यावज्जगति मेरु ॥

सत्रत् १५३५ वर्षे श्रीरत्नरगच्छे* श्रीमेरुसुदरोपाध्यायै वाग्मटालकार
बालावबोध कृतोऽय चिन्म नदत्ता[त्] ॥ छ ॥ उ ॥ कन्याणमस्तु ॥ आ०
कालासुन गावसुल्लगित ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ श्री ॥ छ ॥ सत्रत् १५३५ वर्षे
द्वितीय श्रावणे सुदि पचमा गुरुनासरे इन्द्राग्रामे ऊकेशगच्छे श्रासिद्धाचार्य
सताने म श्रासिद्धसुरिविजयराये प० जयरत्नानामुपदेशेन लिखापितोऽय
वाग्मटालकारबालावबोध ॥ द० ॥ आसवालङ्कातीथ म० तारा भा०
रामाई पु० म जगन्नेन पु० पहिराजयुनेन भा० रगूश्वेयसे ॥ शुभ भूपात्
दाविन्याचकयो ॥ श्रीरस्तु ॥

* विदग्धमुस्तमडन 'ना बालावबोधनी जे एक मात्र प्रति जाणवामा
आयेली छे एमा ३५ पत्र मळे छे, पण प्रति अधूरी छे जो क छेवटना
मात्र छे क्षौरनो ज बालावबोध एमा १ होई प्रतिने असडितरूप गणी
ग्राफाय अर्थात् मूळ प्रतिनु छेल्ल एकाद पत्र गुम थयेतु होतु जोईए
आधी विदग्धमुस्तमडन बालावबोधना प्रारम्भोवी थोडो नमूना
जोईए—

तस्मिन् वरा श्रीजिनमद्रमूरय सिद्धातगारानिनिपूर्णचन्द्रा ।
सरोपत्र दर्पविमुक्तनादणत्राणावलीगर्भहृग बभूवु ॥ ३ ॥
तेषा महान दक्षुषा गुरुणा मिशिष्टपट्टे जयिनस्तु सति ।
सरस्वतीदत्तमा अनेकशिष्याग्रिता श्रीनिचन्द्रमूरय ॥ ४ ॥

* मूळ प्रतमा आ अर्धी पंक्ति तपर जोईए हरताळ फासेली छे

मूर्ख ! अनेरा देवहृद प्रणमतउ हूतउ मुसिउ छइ । सम्यक्त्वरूपिउ धन तेहना हारयइतउ ॥ ३ ॥

[मे] रे जीव ! एकलु अ जि जिनमत जिनभापित धर्म आराधता हूता भव ससारना दुक्खनउ फेडइ । अनइ इतर हरिहरा दिखनउ प्रणमता थोडा मुत्तनइ काजि मूढ ! मूर्ख ! मुसाणउ छइ । १ धर्म हूतउ चूकइ छइ ॥ ३ ॥

[जि] जिनधर्मनउ प्रभाव फही सम्यक्त्वनतहूइ मोक्षपद प्राप्ति बोनइ छइ ।

देवेहिं दानवेहिं य सुओ न' मरणाओ रन्धिरओ कोइ ।
वढरूपजिणसमत्ता बहुअ नि अयरामर पत्ता ॥ ४ ॥ १०

[सो] देव-दानवे जाप ओष क्षेत्रपाल आसपाल गोगा विणायग चामुडादिके को मरणनउ राखिउ किहाइ न सामलिउ । तेहे को मरण तउ न रखाइ^१ । निराचित कर्म कुणइ टाली न सकीइ^२ । जउ एहे को मरणतउ^३ राखिउ हुइ तउ को^४ किहाइ जीरतउ देखीइ । पुण नथी । घणाइ देवदेवता आराधी जमारउ सघनउ मिथ्यात्वना सइ^५ १५ फरीनइ मूआइ जि । आघाइ घणा ससारना जन्ममरण जि उपार्मिया । हृदकय० हृद वीतरागनउ सम्यक्त्व पालीनइ बहु० घणाइ अनता^६ जीव अनरामरणइ पहुता । मोक्ष प्राप्या^७ । जन्मजरामरणरहित^८ हूया ॥ ४ ॥

[जि] देवे दानवे पुण कोई लोक मरण हूतउ राखिउ सामलिउ १०
अपि ॥ कोई न सामलिउ । कोई अमर हूतउ सामलिउ १ दृष्टीकृत

[illegible]

जिनमम्यन्व हुइ ते घणाई अनरामरपद पाम्या । एतलइ सम्यकत्व
धागक पधलाइ अमर हुइ ॥ ४ ॥

[मे] देन दानव गोत्रन क्षेत्रपालप्रमुखे रिहाई सांभलिउ ज
मरणतउ मोइ रापिउ ? अपि तु को रापिउ नहीं । पणि दृढ कीधउ
5 जिन ऊपरि सूषउ मा, सम्यन्व सरउ जे जीने पालिउ ते जीन घणा
अजरामरपदि मोक्षपदि पहुना ॥ ५ ॥

[जि] हिव सम्यक्त्वनउ प्रमाण कही मिथ्यावनउ प्रमाण
फहइ उइ ।

जह कुवि वेसारत्तो मुसिज्जमाणो वि मघ्ण हरिस् ।
10 तह मिच्छवेसमुसिया गय पि न मुणाति धम्मनिहिं ॥ ५ ॥

[सो] निम कोएक मूर्ख वेद्या अधम तिलेह स्त्री तेहनइ
यसनि बाहिउ तेहइ आपणी लक्ष्मी पूरतउ पोतउ हारतउइ
मुसितउइ तुच्छ सुखनइ लोभिइ हर्ष मानइ तिम ए अनाणी
जीन कूडउ धम मिथ्यात्व तेह^१ वेद्या तुच्छ मोहनइ कीधइ इहलोकना
15 चमत्कारमात्रना बाहिया हुता धर्मरूपिउ निधान गिउइ जाणइ नहीं ।
मूर्ख इमिउ न जाणइ ईणइ मिथ्यात्व^२ करी अग्हारउ सघलउ धर्म
जाइ छइ । परलोकि जम्हे दुसिया धामिउ^३ ॥ ५ ॥

[जि] जिम कोई वेद्यामक्त पुरुष वेद्याइ मुसीतई हृतउ
हर्ष मानइ तिम मिथ्यात्वरूप वेद्याइ मुम्या हुता धर्मरूपिउ निधान
20 गमिउई न जाणइ ॥ ५ ॥

[मे] जिम कोई वेद्यानइ विषइ अनुरक्त रातउ थोडास्या

[illegible][illegible]

जिनसागरपरिभृत बालावबोधनी हस्तप्रतनु अतिम पत्र [श्रीमती पंक्तिमो पुष्पिका समाप्त थाय छे]

विषयनइ फाजि धनादिक मुसीनउ हर्ष मानइ तिम मिथ्यात्वरूपिणी
वेदयाइ मुसीनउ जीर धर्मरूपीउ निधान गयउ न जाणइ ॥ ५ ॥

[सो] को इसिउ कहिमइ^१ । आपणइ वडानइ कुलाचारि
चालीइ । एतलउ^२ धर्म । बीजउ विचार काई न कीजइ । ते^३ ।
आश्री कहइ छइ ।

[जि] कुलक्रमागत मायइ तिसु धम न करिवउ । ए बात
प्रकासइ छइ ।

लोअपवाहे सकुलकमम्मि जइ होइ मूढ धम्मु ति^४ ।
ता मिच्छाण वि धम्मो थक्का य अहम्मपरिवाडी ॥ ६ ॥

[सो] रे मू^५ । जउ लोकनइ प्रगहि आपणइ २ कुलाचारि^{१०}
चालना धर्म हुइ तउ कुणएक धर्मनउ नहीं^१ । सधनाइ स्वाटकी, माछी,
वेदया, पागी, मोची, ठठार प्रमुख सह आपणइ २ कुलाचारि चालइ
छइ । आगिला बडा पूर्वेन जे काम करता ते पाठिण^२ फरइ छइ ।
ता मिच्छाण वि धम्मो^३ तउ जे पापी हिंसाना करणहार कुमार्गना
चालणहार स्नेच्छ तेहइ धर्म हूउ । तेहइ धर्मवत हुआ । थक्का^४
अधम पापनी परिपाटी परंपरानी बातउ नाठी । अधर्म किहांइ छइ नही ।
सह धमवनइ जि हूउ । एतनइ इसिउ भाव । कुलचार जूउ ।
धर्मनउ मार्ग जूउ । कुलचार किहनउ केननउ पुण्यमय हुइ । किहनउ
पापमय हुइ । पुण्य धर्मनउ आचार जिहा जीउदया सत्यवचन ब्रह्म
चयादिक गुण तिहां नि छइ । अनेमि नथी । केती बारइ पूर्वेन दालिंद्री^{२०}
हुसिइ^१ तउ सनानीइ किसिउ रक्षणी आवती न लेवी^२ । अथवा को
पूर्वज कूअइ पडी मूउ हुसइ तउ सनानीअइ किसिउ कूअइ पडी

[illegible]

॥ २५ ॥

मेरुमुग्धरुहं बालावबोधनी हस्तप्रतनु अतिम पत्र

गरिवउ । एह मणी कुलचागनउ कांइ नहीं । सूधउ धर्म जि जाण
हूतइ लेउउ ॥ ६ ॥

[जि] लोकनइ प्रगाहि करी आपणइ कुलक्रमि हे मूढ । धर्म
इमिउ जइ हुइ तउ पछइ मिच्छाण बि स्लेच्छनउ धर्म । अहम्म-
१ परिचाणी अधर्मनी परिफटी थैणि यात्री रही ॥ ६ ॥

[मे] रे मूर्ख ! लोकप्रवाहि आपणा २ कुलनइ आचारि
चालना जउ धर्म हुइ तउ स्लेच्छ खात्की वेश्या ते मूढ आपणइ २
कुलचारि चालइ छइ । तउ तेहनइ धर्म होसिइ । एतइ अधर्मनी
परपरा नाडी । अधर्म निहाइ नथी । सह धम्मएतइ जि हूउ ॥ ६ ॥

१० [जि] दृष्टानइ बलि करी धर्महूइ मोटाईं देखारइ ।
लोपम्मि रायनीईनाथ न कुलक्रममि फइया बि ।
कि पुण तिलोअपहुणो जिणइ धम्महिगारमि ॥ ७ ॥

[सो] लोकइ माहि राजनीतिनउ न्याय कुलक्रम माहि नाइ ।
राजनीतिनउ माग जूउ । कुलचार जूउ । तउ पाधरी राजनीति माहि
११ कुलचार न जोइइ । तिहा राजाज्ञाइ जि जोवी । कि पुण० त्रैलोक्य^१
त्रिभुवनना प्रभु ठाकुर^२ श्रीजिनेन्द्र वीतरागना धर्मनइ अधिकारि
कुलचार न^३ जोइइ । तिहा सर्मथा जोरा न आवइ । तिहा खरी
वीतरागनी आज्ञाइ जि लेईनइ धर्म करियउ । इसिउ भाष ॥ ७ ॥

[जि] लोकइ माहि राजनीति मोटी । नाथ जात दृष्टान्न ।
१२ कुलक्रमि फइया बि विरारइ नीति न्यायमार्ग प्रमाण नहीं । एतइ
राजनीति जिम प्रमाण तिम जिनधर्म जि प्रमाण । जइ लोकइ माहे
इसु छइ तउ त्रैलोक्यनउ स्वामी श्रीजिनेन्द्र तेहनउ धर्मनइ अधिकारि

१ त्रिमिद २ मे ३ धम्महिगारमि ४ तउ त्रैलोक्य ५ ठाकुर ६ किम

नेमिचन्द्र भडारी-विरचित पष्टिशतक प्रकरण

त्रण पालावगोत्र सहित

- [मो] निगिन्द्रमाणनिगरपाण निअगुणपण य नमिअण ।
सट्टिमयम्म य ण्य यक्माण किंपि जपमि ॥ १ ॥
मात्रोत्तिमेणे न निमत्तियुत्ति क्रियादियोगोऽपि च नो निगोस्य ।
मायाधर्माभिधीयतेषा वृत्तिमया मुग्धनिबोधनायम् ॥ २ ॥
- नेमिचन्द्र भडारी पहिले तिम्यउ^१ धर्म ७ जाणतउ । ३
पउद श्रीजिनउद्वभसूरिना गुण सांभली^२ अनइ तेहना कीषा
पिंछविशुद्धिप्रमुख अथनइ परिचइ साचउ धर्म जाणित । तउ
तीग^३ श्रीधर्म सपलादना मूल मगी श्रीमम्मस्त्वनी शुद्धि अनइ तेहना
हदनानइ कापि १६० गाथा बीषी । सारमूल तिहा पहिउ सज धम्म
माहि सारतत्त्वमूल च्यारि श्लोक पहिली गाहइ^४ कहि^५ छइ ॥ १०
- [जि] श्रीगुणविन फलिन सुरद्रुमदृशोऽग्निनो महामान ।
विजया मूर्धपभाया अपि दत्ता भगव तिन्यम् ॥ १ ॥ *
श्रीनेमिचन्द्रविरचितचर्चद्वाराम्बररुम्बेया ।
श्रीजिनसागरप्रमुखा पालारबोधाख्या ॥ २ ॥
पष्टिशताख्यप्रकरणत्याख्या प्रस्तुयतेऽत्र नयेयम् । १३
भव्यजनबोधेतोराचारूपा विशुद्धा च ॥ ३ ॥

१ तिम्यउ २ संभली ३ तीणइ ४ गाहइ ५ कहइ

* आ दया आ पळीने श्लोक मूळ प्रथमां आम अउद व त्त वय दे.

विमु कहियउ ? जिम राजा ति आगलि सामान्य लोकउ न्यून
प्रमाण नहीं तिम जिनधर्म आगलि कुलक्रमागत अने न्यून
नहीं ॥ ७ ॥

[मे] लोकमाहि राजनीतिनउ न्याय कुलक्रममहि कहियउ
काह बेवइ मार्ग जूआ । तउ पठइ त्रैलोक्यनउ प्रभु उठुन दिने
तेहना धर्मनइ अधिकारि कहियउ किसउ ? ॥ ७ ॥

[सो] जीवहइ संसार ऊपर बैराग्य आवन नुहियउ ?
ए बात कहइ छइ ।

[जि] बली जिनधर्मनी मोयई प्रसन्न ।
जिणवयणवियन्नूण बि जीवाण जं न मोह न्यून ।
ता कह अवियन्नूण मिच्छत्तहयाण पासमि ॥ ८ ॥

[सो] जे श्रीजिनयचन सिद्धान तेहना जे दू दू
तेहइ जीवहइ जउ संसारनी विरति बैराग्य नावइ । ता कह
अविज्ञ अजाण जे मिथ्यात्वइ की हसिना दू दू
कहलि संसारनी विरति निवृत्ति किम आवइ ? दू दू
पापनी निवृत्ति नयी आवती तउ अजाण निवृत्ति
विरतिनउ आवियउ गाढउ दुहियउ छइ । इति ॥ ८ ॥

[जि.] जिनयचन तणा जणहार संसार हउ प्र
संसार हतउ विरमण न हुइ । अवियन्नूण
अनइ [मिथ्या] कहत मिथ्यात्वयाप्या जीव संसार
संसारनउ मेहिद्वयउ हुइ ? अपि तु न हुइ । इति ॥ ९ ॥

तथा हि । श्रीगुरतरगच्छि श्रीजिनेश्वरसूरिद पिताद
 श्रीनेमिचन्द्र भट्टारी श्रावकि विधिपत्रम्भापक ए माठिमउ ग्रन्थ
 कीरउ । तिन धुरि सरे विघोपस्तान्यर्य इष्टदेवतानमस्कारूप ताम
 ग्रहणपूरु सम्मन्वयम्भापक ग्रन्थसार प्रथम गाथा कटह छद ॥

५ [मे] सयन्सुरामुग्गमिय पासनिण पणमिटण भावेण ।

वागण बोरणय पयट गिरेमि सद्विमय ॥ १ ॥

॥ श्रीगुरतरगच्छि निरुपमगुणविधान श्रीजिनवल्लभसूरि-
 नद पाटि श्रीजिनदत्तसूरि । तेहनद पाटि श्रीजिनचन्द्रसूरि ।
 तत्पट्टाकार श्रीजिनपत्तिसूरि श्रीपत्तननगरमारि निनयवत वर्तइ ।
 १० इसइ प्रन्तानि मरुदेशमइन मरोटि नगरि श्रीनेमिचन्द्र भट्टारी
 भाया लपमिणि पुत्र आनउ महित सुरिद वमइ । अन्यण प्रन्तानि
 गाथा १ नेमिचन्द्र भट्टारीइ व्याख्या माहि मामलि । ति मिसी ।

अकम्बडियचारितो वयगहणाउ जो भये निथ ।

तम्म सगासे दमण वयगहण सोहिगहण च ॥ १ ॥

११ ए गाथा सामलीनइ आलोअणनी इच्छाइ बार वरस सास-सुगुरुनी
 परीक्षा जोअतउ २ पत्तन नगरि आयउ । सगली पोसालद द्रव्य
 क्षेत्र काल भावनइ मेलि सुगुरु जणल्हतउ मनमाहि चिन्ता धरतउ हाट
 एननइ थडइ बढठउ छइ । इमइ प्रन्तानि श्रावक पाच-सात श्रीजिन-
 पत्तिसूरिना गुण वणयता सामली पूजा । तुम्हे केहना गुण कहउ
 २० छउ । तेहे श्रीजिनपत्तिसूरिना गुण कछा । पठइ तीह श्रावका
 सधाति पोसालइ जानी गुरुनी देसगा सामली । गुरुना लक्षण ईयाममिति
 प्रमुख जोअनउ रात्रिइ पोमान्द वृणइ सूतउ २ चीतनइ । एता
 दिवममाहि प्रमादनउ कारणु न दीठउ । रात्रि तउ पउजना जइणाइ
 हीरुद छइ । सिध्याइ ध्यान करइ छइ । पणि बार २ महातमा द्वडीमाहि

जीवून् वैराग्य उपवह । मिथ्यान्व लगी सामुहउ जीव ससार
बधारह ॥ ८ ॥

[मे] जे निनयचननउ जाण मनुष्य तेहनइ नि नय समार
तेहनी विरति नथी आगती तउ कहुउ न, अनाणनइ किम विरति
१ आगइ ? जे मिथ्यान्वि करी हत हण्था जे जीव छइ तेहनइ पासइ
रहइ तेहनइ विरति आवता गादी दोहिली छइ । इमउ भाव ॥ ८ ॥

[जि] निनयम साचउ इसु जाणी सम्यग्दृष्टिहूइ मिथ्यात्वी
देखी जकाई मनमाहि ऊपनइ तनाई कहइ छइ ।

विरयाण अन्विरण जीवे ददृष्टण होइ मणतायो ।
१० हा हा कह भवकृवे बुद्धता पिच्छ नद्यति ॥ ९ ॥

[सो] जे विरत पापनउ निरत्या जीव छइ तेहनइ
अविरत पाप धरता देखी मनमाहि संनाप धाइ । हा हा० अह !
ए अविरत जीव समारूपिआ कृआ माहि बुद्धता देखि किम नावइ ?
ए आपछा पाप करी नयनवी गतिइ नवनवे प्रकारि रलिम्यइ, किम
११ थासिइ इम रोइ प्रामइ ॥ ९ ॥

[जि] विरत सम्यग्दृष्टि जीवइ अविरत मिथ्यात्वी जीव
ददृष्टण देखी करी मणतायो मनि सताप हुइ । किमु संनाप ए ।
हा हा रोणे । रे जीव ! पिच्छ । ओइ संसाररूपीउ हउ तेह माहे
बुद्धता आपछा किमु नाचइ छइ ? एतलइ सम्मन्वी इसु जाणइ । जउ
१२ संसारमाहे कोई जीव बुद्ध नहीं नउ मलउ । तिणि कारणि संसारमाहे
बुद्धता जीव देखी मनि संनाप करइ । इसु भाव ॥ ९ ॥

१ जि भवकृवे २ निरत्या ३ अविरत जीव ४ मनमाहि चित्तमाहि

जाद । तिहा काद कारण समावीह । पउइ पाउट्टी रात्रिनी घोरसिद्ध तेहमाहि
 पहसी राप वेळ तेळ देपी । थोडी थोडी वस्तु गाठि बांधी सूतउ ।
 प्रभाति पोसाल बाहिरि जई जउ जोअठ तउ वेळ राप तेळ दीठा ।
 निम्मय उपनइ मोलउ चेन्उ पठिउ । ए सिइ कानि आनइ ' चेन्उ
 सरे वात वही । वेळ बर्तिवानइ काजि । रक्षा जीरचटणाद काजि । ५
 तेर लेपनइ कानि । इम सदेह भागउ । पच्छइ प्रगट हुइ सिद्धान्ततत्त्व
 सामली श्रीसम्यक्जमूल बार व्रत पडिउनी मरोठि पाछउ आवी जान
 फरी आचड पुत्रनइ साथि लेई गुरु समीपि आवी महामहोत्सवपूर्णक
 पुत्रनइ वीक्षादि वरावी । ते क्रमिइ २ भणता गुणता चारित्र पालता
 श्रीजिनेश्वरसूरि हया । पउठ नेमिचन्द्र मटारीइ श्रीजिन १०
 पत्तिसूरिनी रीति देपी । श्रीजिनबल्लभसूरिना कीधा पिड-
 विशुद्धिप्रमुख ग्रंथ सामली ते गुरुना वचन सरे सिद्धान्तनइ मिलता
 जाणी आम्हा ऊपनी । सम्यक्त्वनी दृढतानइ कानि परोपकार भणा
 साठिसउ गाथारूप ग्रंथ कीधउ । हिव ते गाथा लोकनइ समक्षारिना
 भणी श्रीजिनचन्द्रसूरिन आदेसि चणारीसि मेरुसुन्दरि १५
 गणिइ वात्ता बालावबोध सक्षेपि कीजइ । तिहा धुरि च्यारि बोल सारभूत
 वहीइ ॥

अरिह देवो सुगुरु सुद्ध धम्म च पचनवकारो ।

पन्नाण कयत्ताण निरतर वसइ हिययम्मि ॥ १ ॥

[सो] एक श्रीअरिहत वीतरागदेव' बीजा सुगुरु सुद्ध^{१०}
 चारित्रिया, सुद्धमार्गग्रन्थक गुरु' त्रीनउ सुद्ध धर्म जीरण्यामूल कर्म
 क्षयहेतु धर्म चउयउ पचपरमेष्ठिनमम्कार मरे सिद्धास्तमाहि मार सर्व
 पापपथकर महामत्र नउत्तार । ए च्यारि बोल सरे जगत् अनइ सरे
 धर्ममाहि मार कुणह एक धन्य उत्तम भव्य अनइ वृत्तार्थ भाग्यवत

[मे] जे विरत पाप हूता निवृत्त्या छ' मीव तेही जगितनउं
स्वरूप देपी मनमाहि किम परिताप नाण' ? काउ होइम्यु ? सेदि ।
अविरत जीव संसाररूपीआ कूआमाहि बूझा, देउ, किम मानउ
छ ॥ ९ ॥

[सो] केती वारइ बीचा आरम न मूझइ' तउ मिथ्या ३
काई 'गडअ' नहीं' ? जेह भणी मिथ्यात्वनउ मोहउ' कल' छ त
कहइ छइ ।

[जि] आरम रगी जीव दुखा हुइ मु कसर ॥

[मे] किनारइ बीचा आरम न मूझइ तउ मिथ्या ३ न
छाडइ ?

आरमजम्मि पावे जीवा पावति तिस्रदुकराइ ।
जं पुण मिच्छत्तलव' तेणं न लहति जिणरोहि ॥ १० ॥

[सो] बाहण प्रवहण क्षेत्रकगुणारिइ कसमा न कर छइ
तेइ लगइ जीव आवते भवातरि तीरण बाग दुख जाइ । उा
धर्मनउ अणलहिवउ न हुइ । ज पुण० पुा व विनम करि दोष ११
परनउ मिथ्यात्वनउ लव'शइ करइ तीणइ अण' काउ किमइ नि
न लहइ । बोधिनीजइ जि दुप्राप बाइ । तीण पदा क' समारि
रुन्द ॥ १० ॥

[जि] आरम पदविधजीवनिधायिनी सी करि कीनतइ
हउइ जीव अजानी तिस्रदुकराइ जीव १२ २०
प्राप्तइ । जे वली जीवहइ मिथ्यात्वनउ लव'शइ ३ मि
लेशि करी जीव जिनरोधि बीतराण' ३ न लहइ । एतलइ

आसतसिद्धि रहनिह हियह निरतर सदैव वसइ । अभागीआ अभय
दूरभय नीर ए एरुह बोध न प्रामद ॥ १ ॥

[जि] सग्त धममाहे मूलिगउ सम्यक्त्व धम तिणि कारणि
सम्यक्त्व जाणावइ । अरिहत देव ते किमु । गग छेप मोद मद मत्सर
५ अहकार प्रमुख बोध जे माहे न हुइ । अतरग वइरी निणि जीता
हम्या ते अरहन कहीइ । अनइ सुगुरु सुमाधु गुरु जे नीराग निस्पृह
कमानन शान्त ज्ञान जिनिद्रिय निकाम तपि करी दुर्ल । सम वृण
मणि लोण्डु काचन । सम शत्रु मित्र । साचउ धर्माभ्याउ कहणहार ।
चातुर्गतिन समार हूतउ अहर्निश सचम चारिअ अभिग्रह पालइ । ते
१० गुरु कहीइ । तथा चोक्त ।

अरुण अकयइ फवि न ईहइ । चउगाइ भवगमारह धीहइ ।

सज्जम नियमह क्वणि नवि चुरुइ । ए साधमिय सुहगुरु बुचइ ॥ १ ॥

सुद्ध धम्म । जीवदयामूल धमे । तथा चोक्त ।

दुख पापात मुख धमात सर्वदर्शनममनम् ।

१३ न कर्त्तव्यमत पाप कर्त्तव्यो धर्मसङ्ग्रह ॥ २ ॥

ए त्रिहु मिली सम्यक्त्व कहीइ । अनइ बली नउकारहुइ मोटाइ
देवालिवा भणी पच नवकारो पचपरमेष्ठिनमस्कार चउद पूर्वनउ
सार कहीइ । ए च्यारइ अरहत सुमाधु गुरु जिनप्रणीत धर्मरूप
सम्यक्त्व अनइ नउकार । कयत्थाण कृतार्थ वृत्तहृत्य धम्याण
२० धन्य भाग्यवत पुम्पने हिय वमइ । निरतर सदैव ॥ १ ॥

[मे] अरिहत देव सुमाधु गुरु अनइ सधउ धीतरागनउ
भापिउ धर्म पचपरमेष्ठि नवकार ए च्यारि बोध धन्य भाग्यवन वृत्तार्थ
फीधा अर्थ मसार सज्जीया जेहे तीरुनइ हीइ सदाइ वसइ । पणि
बहुन ससारी जीवाइ हीइ काई असइ नहीं ॥ १ ॥

चिनर्धमि गाढउ करी आरम वर्जित छइ । जइ ते आरम करइ तउ दुख रहइ । निजि कारणि जीव मिथ्यात्न करइ तिणि कारणि जीव सम्यक्त्व न रहइ । निहा आरम तिहा सुख नहीं अनइ जिहा मिथ्यात्न तिहा सम्यक्त्व नहीं । बली धम कीजइ तउ अग्रहत देवई ७ तउ । अगेउ धर्म न करिवउ । यत उक्त

शोनय्य सौगतो धर्मं कर्त्तव्यं पुनराहृत ।

वेदिको व्यग्रहर्तव्यो ध्यातव्य परम शिव ॥ १० ॥

[मे] आरम क्षेत्रसरसणादिकइतउ अपनउ जे पाप तेहतउ जीव तीव्र दुख पामइ । पणि तिहा धर्मनउ अणलहिवउ न हुइ । १०पणि बली जे मिथ्यात्ननउ लवलेसमात्र करइ तेह छगी आवतइ भवि जिनरोधि जिनधम्म न रहइ ॥ १० ॥

[सो] हिय जे गाथा तप नियम क्रिया करइ छइ पुण उत्तूत्र प्ररूपइ छइ तेह आश्री कहइ छइ ।

[जि] सफलई जीवइ जिनरोधिनउ अप्राप्तिभरण कहइ १५उइ ।

[मे] हिय जे गादी क्रिया करइ अनइ उत्तूत्र प्ररूपइ तेह आश्रई कहइ ।

जिणवरआणाभग^१ उम्मग्ग^२ उस्सुत्तलेसदेसणय ।

आणाभगे पाव ता जिणमयदुकर धम्म ॥ ११ ॥

१० [सो] उन्मार्ग^३ व्यवहार मामाचारी विरुद्ध उत्तूत्र श्रीसिद्धान्तनी आज्ञा विरुद्ध जे लेशमात्र थोडु^४ उपदेग तेहतउ जिणवर० वीतरागनी आज्ञानु भग हुइ । यत उक्त श्रीआयइयके—

१ आ गाथा सो नी बीबी प्रतमां रखी रही गयेनी छे २ जि अमग

३ 'उन्मार्ग' सामाचारी विरुद्ध' ने स्थाने 'जिण' ४ थोडउ

[सो] हिव जे जीव घणु घम्म करी न सकइ तेहहइ तत्त
कहीद' छद ।

[जि] सम्यक्त्वहइ सुम्भाराध्यपणउ कहइ ।

[मे] हिव आत्मानइ सीप कहइ ।

जइ न कुणसि तवचरण न पदसि न गुणेसि देसि नो ठाण । १
ता इत्तिथ न सकसि ज देवो ऽक्क' अरिहतो' ॥ २ ॥

[सो] रे जीव ! जिम जागइ घरसी छमासी मासम्पग
आचाम्पादिन तप करता । केई हवडाइ करइ छइ । ते तउ करी न
सकइ तउ म करेमि । जिम एकि अनेक आग पूर्व प्रमुख सिद्धात
पठना गुणता हिवडाइ पढइ छइ । ते जउ पदी न सकअ' तउ १०
म पदमि । जिम आगइ चउद पूर्ण प्रमुख अग्यार आग' बिहु घडी
माहि पाधरा उपराठा गुणता हवडाइ अनेकि कोडि लाख आग्या गणइ
छइ । तिम' जउ गुणी न सकअ तउ म गुणेसि । जिम आगइ
सांवत्सरिक' दान साग्यार फोडि सुवणादिनां दान देता हवडाइ
शक्तिमानिइ दिइ छइ तिम जउ दान देई न सकअ तउ म देमि ॥ १५
ता इत्तिथ० पुण तउ एतलउ करी न सकइ १' । ज देवो०
ज देव एक अरिहन वीतराग इति' बीनउ नहीं" ॥ २ ॥

[जि] अहो पुरुष ! जइ तवचरण तपश्चरण न करइ ।
नउ काई भणइ नहीं । आगिणउ भणिउ गुणइ नहीं । दानई न दिइ ।
एतला तपश्चरण भणिउ गुणिउ दान देवउ दुसाध्य छइ । ता तउ २०

१ कही २ मे ऋ ३ अरहतो ४ सकइ = गांउ ५ तेम
६ सवच्छरिक ७ हवडा ८ सकअ ९ वीतरागइ नि ११ बीची प्रतमा
आठलु बधारे छे—जउ एतलउ देवत्वइनउ मनि निणउ आणअ तउ ताहउ
काज सरइ । ए सम्यक्त्वनउ मूउ बीन इतिउ भाव ।

उत्सुत्तमायरतो^१ उत्सुत्त चेव पन्नवेमाणो ।

एसो अ अहाउदो इच्छाछदु चि एगद्ध ॥ १ ॥

(उपदेशमाला, गा २२१)

उम्ममादेमणाए चरण नासति जिणवरिदाण ।

वावन्नदमणा सल्ल न हु लम्मा तारिसा दुट्ठ ॥ २ ॥ ५

(आवश्यक, गा ११५२) इति वचनात् ।

‘पयमवि जमइहतो सुत्तथ मिच्छदिट्ठीओ’ इति सिद्धान्तवचनाच्च ।
आणाभगे० जु^२ आज्ञाभग कीचइ हतइ महापाप । घणीइ क्रिया
अनुष्ठानकटादिक करतउइ अनाराधिक^३ जि हुइ । ता जिण०
तेह भणी श्रीजिनशासननउ धम्म आराधता गाढउ दुक्कर । गादी क्रियाह^{१०}
करतां वीतरागनी आज्ञा पाम्बइ आराधियउ न हुइ काच न सरइ । बीजा
पाधरा टाकुराहनी आज्ञा भागीइ महादोष वहीइ । ‘आज्ञाभगो
नरेन्द्राणामशस्त्रयधमुच्यते’ इति वचनात् । तउ त्रिभुवनस्वामी वीत
रागनी आज्ञानइ भाजियइ दोषनउ सिउ वहीइ ॥ ११ ॥

[जि] अमार्ग बुमार्ग तेहना कहिवातउ उत्सूत्र सिद्धान्त^{१५}
विरुद्ध वचन तेहनउ लम्मात्र उपदेसतउ श्रीजिनाज्ञानउ भगालाप हुइ ।
आज्ञानइ भगि हतइ पाव पाप हुइ । ता तउ पच्छइ पापनइ उदइ
हतइ जीवइइ निमत्त जिनमापित धम दुक्कर दुआप हुइ ॥ ११ ॥

[मे] उम्मार्ग सेउता उत्सूत्र सिद्धान्त विरुद्ध तेहनउ लेशमात्र
उपदेश देता जिनवर वीतरागनी आज्ञानउ भग हुइ । ते आज्ञाभग^{२०}
लगी महापाप हुइ । तेह पाप लगी जिनधम्म गाढउ दुक्कर हुइ ॥ ११ ॥

१ आ गाथा ‘आवश्यक’मां जोवामो आवती नथी, पण ‘उपदेशमाला’मां
छे २ ‘जु’ नथी ३ अनाराधक

इत्तिग एतलउ न सअइ जउ माहरउ एक्क जि अहत देव । बीजउ नही । इणि कागणि सम्यक्च पाग्ला मुहेलउ ॥ २ ॥

[मे] अहो जीव ! जउ तउ वरसा छमासा प्रमुग तपु करी न सकइ । साल्नाइ अनुसारि सुधउ चारित्र पाली न सअइ । सिद्धात प्रवरणप्रमुग पाठ जउ फणी न सकइ । जउ तउ आगम गुणी न सकइ । ठान सुपात्र निषद देउ न सकइ । तउ तउ पत्तूअइ करी न सअइ जि देउ तउ एक अरिहतइ नि । बीना हरिहरादिक नहीं ॥ २ ॥

[सो] फो फरिसिइ इहलोम्ना सुगनद कानि बीजा देउ आराधीइ छउ । तेउ जाशी कहइ छइ ।

१० [जि] इसु करी निनघर्मना करणहारइ गुण कहइ छइ ।

[मे] माइ ते कहइ ।

रे जीव ! भवदुहाइ इक चिअ हरइ जिणमय धम्म ।
इयराण पणमतो सुहकजे मूढ ! मुसिओ सि ॥ ३ ॥

[मो] रे जीव ! जिन बीतरागनउ धम्म एअलउ जि एकाग्र
अनि आराधीतउ हुतउ भमसारना दुख केअइ । सर्व सुग करइ
निश्चउ । इयराण इहलोम्ना सुगनद काजिउ इतर देउ रागद्वेषा
घायान्त' क्षेत्रपाल वाराही प्रमुगहइ नमतउ अनेक उपायना' मानतउ
रे मूढ ! मूख ! मुमाअ छअ' । तेहे कर्म उपहरउ काई पराइ नहीं ।
मुहिया धर्म चूअ' छअ ॥ ३ ॥

२० [जि] रे जीव ! एक्क नि निनमत जिनभापित धम्म भव-
दुहाइ संसारना दुख हरइ म्फउइ ! तिणि कारणि हे मूढ !

[સો] ૧મી એટ જિ વાત કહદ છદ ।

[જિ] વલી પ્રમાગન્તરિ નિાધમની પ્રાપ્તિ દુનંમ કહદ છદ ।

જિણવરઆનારદિઅ વદારતા' તિ કેવિ જિણદન્ન ।

બુદ્ધિતિ મનસમુદ્દે મૂઢા મોદેણ અદ્ધાણી ॥ ૧૦ ॥

૧ [મો] જિણવર૦ વીતરાગની આનારદિત દેવદ્રવ્ય વધારતાહ ।

હુતા મૂઢ મૂલ્ય કેનળાહ મોહિદ ધર્મનઢ અમિ અપાની અનાણ સસાર

મમુદ્ર માહિ બૂઢદ । પુનઢ હસિઢ માય । દેવદ્રવ્ય વધારવાની બુદ્ધિહ

વળદ લામિદ પાટકી માઠી વાગુરીપ્રમુસ અધમ' રહદ આપદ ।

અથના ક્ષાલિ દાલિ ઘુન પસ્વાનાદિક અથગા દેવદ્રવ્ય વસ્ત્રાદિક જદ

૧૦ ધળદ મૂલિહ આપણદ' ધરિ વાવરદ । અનેરાહ ધાવનહૂદ દિહ ।

અર્થ' મનામા દર્શની થિરુ દેવદ્રવ્ય વધારી પ્રાસાદાત્મિકે વેચદ ।

અથના રૂઢીહ ધુરહૂદ મહણા પાપદ વ્યાપિદ દેવદ્રવ્ય આપદ ।

હત્યાદિકિ અનેકિ પ્રકારિ ફરી અવિચિદ દેવદ્રવ્ય વધારતાહ સમાર

સમુદ્ર માહિ બૂઢદ । જે દેવદ્રવ્ય ત્રિષિદ સુસ્થાનકિ સ્થાપદ રક્ષા ફરદ

૧૧ બુદ્ધિ' લિહ તેહદ' મનાફલ હુદ । યત ઉક્ત દિનકૃત્યે—

જે પુણો જિણદન્ન તુ બુદ્ધિં નિતિ સુસાવયા ।

તાણ તિદ્ધિ પરહેદ વિત્તી સુસ્ય ચલ તદ્દા ॥ ૧ ॥

(ગા ૧૩૭)

જિણપત્રયણબુદ્ધિકર પમાગ નાણદસણગુણાણ ।

૨૦ વહુતો જિણદન્વ તિયયરત્ત લહદ જીવો ॥ ૨ ॥

યપ નાઝણ જિણદન્વ બુદ્ધિં નિતિ સુસાવયા ।

જરામરણરોગાણ અત કાહિતિ તે પુણો ॥ ૩ ॥ (ગા ૧૪૪ ૪૫)

૧ ત્રિ વદારવારિણા તિ દદ જિણદન્વ ૨ અધર્મી ૩ આપદ ૪ અર્થ
૫ રુદ્ધિ ૬ તદ્દહદ

[जि] जे जीव निणवेन्द्रनी अज्ञा वरु निणवेन्द्रनी
अनि देष्ट वधारताई हता मूढ मूर्ख मन्त्रादि से के कह्य
अनाण हता बूडड । निणि कारणि तेह्छडु निणवेन्द्रनी । २ ।

[मे] जिनरनी आज्ञारति देछडु अज्ञा वरु निणवेन्द्रनी
मूर्ख अजाण समारसमुद्र गाहि बूडड ॥ १३ ॥

[सो] जे 'महारउ देव' अज्ञा वरु निणवेन्द्रनी
याद्या छड ।

[जि.] अध अयोयहू ने के कह्य अज्ञा वरु निणवेन्द्रनी
उहेमी कहड ।

[मे] सूधा धर्मना अमिणपाद अज्ञा वरु निणवेन्द्रनी
देवउ । ते आगिली गाहड कहड ।

कुम्भलगहगहियाण मूढो जो अज्ञा वरु निणवेन्द्रनी ।
सो चम्मासीकुरवयणमि तिणवेन्द्रनी ॥ १४ ॥

[सो] कुम्भलगह० जे अज्ञा वरु निणवेन्द्रनी
छल तीण करी ग्रहिया गहिला अज्ञा वरु निणवेन्द्रनी
मूढ अनाण जे धर्मनउ उपदेश दिह अज्ञा वरु निणवेन्द्रनी
सो चम्मासी० ते चागना छड अज्ञा वरु निणवेन्द्रनी
मूडड कपूर घातड । कटी कुरवयणमि तिणवेन्द्रनी
कादवमाहि रापड । एतलड अज्ञा वरु निणवेन्द्रनी ।

[जि] 'ए माहरउ अज्ञा वरु निणवेन्द्रनी
दुगुरु उपरि कुरवयणमि तिणवेन्द्रनी अज्ञा वरु निणवेन्द्रनी

१ जि मुद्रा २ करी ३ अज्ञा वरु निणवेन्द्रनी
कुरवयणमि उपदेश ॥ देवउ' एतलड अज्ञा वरु निणवेन्द्रनी

કુટુમ્બ^૧ ભરણપોષણ^૨ કરિતર^૩ સુલ્ય^૪ જિ છદ, સરિતર^૫ જિ છદ । પુણ પિચ્છસુ^૬ આગલિ પલ્લ^૭ કેવડ^૮ મહિર^૯ આતર^{૧૦} પડદ છદ । દેસિ । ઇમાણ^{૧૧} એક જે મૂઠ પાપી સ્વાટકી માછી કુશાલ પાત્રી^{૧૨} પ્રમુખ ધીજાઈ અધર્મી પટન^{૧૩} કારણિ અનેક જીવહિંસાદિક પાપકર્તવ્ય કુશાણિજ્ય કુચરસાય કરી મરી નરકન^{૧૪} દુઃખ પ્રાપ્ત છદ । અભેસિં^{૧૫} ધીજા જે ધર્મવત તેહન^{૧૬} કાઈ મૂખ્યા રહિતા નથી, પુણ રૂઢા જીવદયા સત્ય વચન સહિત શુદ્ધા વ્યવસાય બાણિજ્ય કરી રક્ષી ઉપાર્જી ઉત્તરમરણ^{૧૭} કુટુમ્બા ભરણપોષણ કરદ છદ । મનદ ધર્મદ બારાપદ છદ । તે આગલિ શાશ્વત સુખ પ્રાપ્ત છદ । અનાણ નદ જાણહૂં પવડ^{૧૮} આતર^{૧૯} છદ ॥ ૨૧ ॥

૧૦

[જિ] પેટિ મરિવદ સરીપદ જિ હતદ કર્મવિપાક જોડ, મૂઠ મૂર્ખ, અમૂઠ પડિન જ્ઞાતતત્ત્વ તેહ વિહુ તખડ । ઇમાણ^{૨૦} એક મૂઠહ મરખડુલ જોડ । અભેસિં^{૨૧} અનેરા અમૂઠહ શાશ્વત સૌખ્ય જોડ ॥ ૨૧ ॥

[મે] પટન^{૨૨} મરિવડ મૂર્ખ પડિન વિહુનદ સરીપડ । પળિ ફલ્લન^{૨૩} વિપાક જોડ । ક્રિમ^{૨૪} । એક જે સ્ત્રીપુત્રાદિક કંહદ જડ^{૨૫} વીસામડ લિઈ તેહન^{૨૬} નરકનાં દુઃખ । અનેરા જે ધીતરાગનદ ધર્મ વીસામડ લિઈ તેહનદ શાશ્વતાં સુખ ॥ ૨૧ ॥

[સો] સામલિવાડ^{૨૭} થિકુ^{૨૮} ધમ રામદ । ૫ શાત કહદ છદ । વિહુ ગાદે કરી ।

[જિ] અથ નિર્ણિ અનુક્રમિ સમ્યક્ત્વ હુદ ।

૨૦

૧ કુટુમ્બ ૨ મરણ ૩ કુલિ ૪ સરિતર ૫ મિહર ૬ અતર ૭ પાત્રી ૮ રેહ ૯ ઉત્તરમરણપોષણ ૧૦ સામલિવાડ ૧૧ થિકુ

भोग्य सरल स्वभावि हूतउ गुह्य धर्मोपदेश दिइ ते पुरुष चम्मासी
चर्मगर्भ कुङ्कुमद वदनि मुखि कपूर छिपइ पालइ । जिम कुतिरानइ
मुहि कपूर णलिउ हूतउ निफर थाइ तिम जयोग्यहइ धर्मोपदेम
दीधउ ज्ञानउ निफल । एतावना अयोग्यहइ धर्मोपदेम न देवउ ॥ १३ ॥

५ [मे] जे कदामहरणीउ ग्रह तीणइ परी जे ग्रहा छल्या छइ
तेहनइ ते मू अनाण धर्माउ उपदेश दिइ, सूधउ देवगुरुधर्मनउ
स्वरूप कहइ ते चमासी चानडानउ साणहार कूतिरउ तेहनइ मुखि कपूर
घातइ । रूडी यस्त उधानकि घातइ । एतइ कदामहीनइ उपदेशे न
देवउ ॥ १३ ॥

६० [सो] सुद्ध प्रत्यक्षनी रीसइ रूडी । उत्सूत्रभाषकनी क्षमाइ
बिरुई । ए बात कहइ छइ ।

[जि] अथ गुराउ कोपई भलउ । केहीएकनी क्षमाई भली
नही । इसु जणावइ छइ ।

[मे] सूत्रा कहणहारनी रीसइ रूडी, पणि उत्सूत्रभाषिनी
क्षमाइ पाइइ । ए बात कहइ ।

रोसो वि रमाकोसो सुत्त भासतयस्म धनस्स ।

उस्सुत्तेण रमा वि य दोसमहामोहआवासो ॥ १४ ॥

[सो] रोसो वि० जे धन्य उत्तम सूत्र श्रीमर्वज्जभाषित
सिद्धान्त तेह भासत बोन्ता आपणा स्वरणइ^१ बन्नि साचउ विचार
भरता वेत्ती चार^२ रोस उपग्रह । ते रोसइ क्षमानउ कोश भडार
जाणिवउ । ते रीस रूडी इसिउ भाव । उस्सुत्तेण० अनइ उत्सूत्र
सिद्धान्त विरुद्ध जे बोन्इ तेहनी क्षमाइ दोषइ जि कहीइ, विरुईइ जि

જિણમયકલાપવધો સવેગકરો જિઆણ સન્નો પિ ।
 સવેગો સમ્મત્તે સમ્મત્ત સુદ્ધદેસણયા ॥ ૨૦ ॥
 તા જિણલાણપરેણ ધમ્મો સોઅન્ન સુગુરુપાસમ્મિ ।
 અહ ઉચ્ચિઅ સહ્ધાઓ તસ્સુવણ્ણમસ્સ કલ્હાઓ ॥ ૨૧ ॥

- ૬ [સો] જિણમય૦ નિમત્ત શ્રીમંતુના ગાત્રની કથાતર
 પ્રવથ વિન્નાર સપ્પહૃદ૧ મય્ઝીરહૃદ૧ સંવેગશરી વૈગમ્મહેલુ છદ૧ ।
 અનેરે રૂપન૧ ણહુત ગ્ધી । તિરું રાગ શૃંગાસુદાદિ દોષમય જિ છદ૧ ।
 તેહે નામતે સવેગો કાર્દ ૧ ઝપ્પહ૧ । સવેગો૦ તે સવેગ ધેરામ્મ
 નાગર્મ સાચડ સમ્યક્ક ઇટતદ હુદ૧ । મિધ્યાત્વી રહ૧ જે વૈરામ્મ તે
 ૧૦ ફલ્લપુત્રાદિકા વિગોગ થકડ ઝપાડ૧ દુઃખમોહગર્ભ વિ૧ હુદ૧ । તે
 સમ્યક્ક યુગ શુદ્ધ દેશા સાચા નિનરચનન૧ સામલિય૧ જિ લાભ૧ ।
 તે નિનરચન સુગુદ૧ જિ કહ૧ લાભ૧ । તા જિણ આણ૦ તેહ
 મળી ધર્મ ગુરુ૧ કહ૧ સામલિય૧ । અથા ઉચિત્ત યોમ્મ જિમ
 હ૧ તિમ સહ્ધાઓ થાવક૧ કહલિ૧ તસ્સુવણ્ણમસ્સ નિનરડ
 ૧૧ સિદ્ધાંતાડ જે ઉપદેશ તેહનડ કલ્હણાર સમ્યક્ જિનમાર્ગપ્રરૂપક
 જે સહ્ધા થાવક તે કહલિ સામલિય૧ । મિધ્યાત્વી અથા ઉન્મૂલ
 પ્રરૂપક તેહ કહલિ ૧ સામલિય૧ ॥ ૨૨-૨૩ ॥

[જિ] નિમત્તનડ કથાપ્રવથ સપ્પહૃદ૧ જીવહૃદ સવેગ
 વૈરામ્મકારક હુદ૧ । ગુદ્ધી દેસનાદ ફરી સમ્યક્ક હુદ૧ । તા૦ તડ
 ૧૦ જિનાનાપરિ શ્રીત્રીતરામની આનાપ્રતિપાલકિ પુરવિદ૧ સુગુરુપાસમ્મિ

૧ સપ્પહૃદ ૨ રહૃદ ૩ રૂપન ૪ ઝપ્પહૃદ ૫ 'જિ' નથી ૬ પ્રવચન૧
 ૭ સુગુરુ ૮ આ પદ્ધતિ બીજી પ્રતિપાલકિ આડે કથારે છે— રહી જે નિનરી આજા
 તેહન૧ વિષય૧ સત્પરિપાલન૧ આજિ સુગુરુ મુદ્ધાપુ પાપિ ધર્મ સામલિય૧
 ૧ ૧૧ ૧ વેદ થાવક ૧૧ કહલિ સામલિય૧ ને સ્વાન બીજી પ્રતિપા
 કહલિ ધર્મ સામલિય૧ ઇત્દ૧ જ છે

कहीइ, जेह भणी महागोइ महाअज्ञाणिवउ तेहनउ आवाम स्थानक छइ । चङ्करुद्र आचार्य सरीषा मुद्ध प्ररूपरूनी रीमइ रूडी । जमालि मरीषा उत्पन्नप्ररूपरूनी क्षमाइ विरूई इसिउ भाव । यत उक्त गच्छाचार्यप्रकीर्णके—

जीशए वि लिहो न भइओ जय सारणा नरिय ।

वडेण वि ताडतो स भइओ सारणा जय ॥ १४ ॥ (गा १७)

[जि] सूत्र भापता उपदेश देता भणायता गुरुनी रोसो यि रोपई धन्यहस्स धन्य पुरुषहूइ क्षमानउ भडार हुइ । जिम क्षमा भली तिम गुरुनी रीसइ परमाथवृत्तिइ हितकारिक हूती भली क्षमारूप जाणिवी । निम चङ्करुद्राचार्यनी रीम नदीक्षित महात्माहूइ^{१०} केवल ज्ञान भणी हुइ । उमूत्रि करी क्षमाई कीधी हूती दोष महाअज्ञान तेहनउ आवाम स्थानक हुइ ॥ १४ ॥

[मे] तेहनउ रोमु क्षमानउ कोमु जाणिवउ, जे सूत्र सिद्धान्त खरउ बोलइ, धन्य भाम्यउत हूतउ । अनइ उत्सूत्र सिद्धान्त विरुद्ध जे बोलइ तेरूनी क्षमाइ दोषइ नि हेतु कहीइ, जेह भणी ते उत्सूत्र^{११} प्ररूपक महामोइ अजाणिवउ तेहनउ आवाम स्थानक छइ । चङ्करुद्राचार्य सरीषा मुद्ध प्ररूपरूनी रीसइ रूडइ । जमालि सरीषा उत्पन्नप्ररूपरूनी क्षमाइ विरूई ॥ १४ ॥

[सो] हिब' जिनधर्मनउ दुर्लभपणउ कहइ छइ ।

[जि] 'भोक्षि मुख छइ कि नयी' ए वातनउ निश्चय^{१२} कहइ छइ ।

[मे] हिब जिनधर्मनउ दुर्लभपणउ कहइ ।

सद्गुरु समीपि धर्म सोअब्ज सामलितउ । अह अथवा उचिअ
उचित योम्य जिम हुइ तिम सङ्गाओ आवक्रमीपि श्रीनिधर्म
सांभलितउ । किमु छइ थाअरु । तस्सुवएसस्स कहंगाओ तेह
जिननउ सिद्धांत तणउ उपदेस तेहनउ कहणहार जिनमार्गप्ररुपरु
॥ २२-२३ ॥

[मे] जिनमतनउ कथाप्रमथ सचन्डइ भय्य सधलाइ जीवनइ
सवेगकारी वैराम्यहेतु हुइ । अनइ सपेग वैराम्य साचइ सम्यक्क न थकइ
हुइ । तेह भणी सम्यक्क सूची देमनाइ जि रामइ । अनउ ते सुद्ध
देसना सुगुरइ जि करइ । तेह भणी निननी आना तत्पर सावधान
जीवि धर्म सुगुरु पासि सांभलितउ । अथवा उचिन योम्य आवरु^{१०}
कन्हलि सांभलितउ । पणि ते आवक केइउ । द्रव्य, क्षेत्र, फल, भाव
सारी सुद्धा उपदेसनउ कथकु हुइ ॥ २२-२३ ॥

[सो] कहिवउ नइ सांभलितउ जिम मफल थाइ तिम कहइ
छइ ।

[जि] अथ सुगुरु समीपि अथवा शुद्ध आवरु कन्हइ धर्म^{१५}
सांभलिइ इतइ साभन्णहारइ जिमउ गुण हुइ ।

म कहा सो उवणसो त नाण जेण जाणण जीवो ।
सम्मत्तमिच्छमान गुरुअगुरु धम्मलोअठिई ॥ २४ ॥

[सो] ते कथा कही प्रमाण, ते उपदेश सांभलित^१ प्रमाण,
ते जाणित प्रमाण, जीणइ करी नीव एतण बोअ जाणइ । सम्मत्त^{०२०}
आ सम्यक्त्व, आ मिथ्यात्व, आ गुरु, आ कुगुरु, आ धर्मनी स्थिति,
आ लोकव्यवहारनी स्थिति कहीइ ए निहरउ जाणइ । जीणइ उपदेशइ

उक्तो वि न सदेहो ज जिणधम्मणे अत्थि सुत्तसुत्त ।
त पुण दुविण्णेय अइउक्कटपुण्णरहिघाण ॥ १७ ॥

[सो] उक्तो वि० एउह थोडउ लगारइ ए वाताउ सदेह
नथी, न निनधर्मिद ररी मोत्तुव छइ । जीउदयामूल जिनधर्म
५ आराधना मोत्तुव लभइ वि । ए वातनउ धरासउ नथीइ वि । त
पुण० ते निधर्म दुविण्णे० जाणता रोहिलउ । कहिहइ १
अइउक्क० अनित्त्वट गाग मोटा पुण्य माग्यरहित क्कामही उन्माग
वानी बुद्धिना धणी जीवहूट । जति गादा भाग्यरत जीवहउ भागानु
सारिणा बुद्धिना धणीहूइ जाणतां सोहिलउ वि छइ ॥ १५ ॥

१० [जि] जउ निनधम्मि करी मोत्ताउ सुग छइ । अथ नथी
इसु सदेह ग्गई नही । किंउ निसदेह मोत्तुमुव छइ । नैयायिक
वैशेषिकादिग्ने मते मोक्षि सुग नथी । आयत्तिकी दुग्धनिवृत्तिर्माक्ष ।
इस्या मोक्षलक्षणना कहिवातउ दुरानुपगिषणातउ सुगई दुग ।
तेह दुग्धस्वरूपनउ उच्छेज्ज ज्यत अभाव मोक्ष । इस्या सामलवद
१५ सदेह । पुण सदेह न करियउ । किमु । जउ मोक्षमुव न हुइ तउ
कोई जाण पाठइ नही । जिम कणक । तिणि कारणि मोक्ष सह
पाठ्ठ । तउ मही मोक्षि सुग छइ । इसिद अनुमानि ररी मोक्षसुग
छइ । तथागमे प्रोक्त—

न जरा जन्म नो यत्र न मृत्युने च चयनम् ।

२० न देहो नैव च म्नाहो नास्ति कमलत्रोऽपि च ॥

केवल केवल यत्र यत्र दर्शनमक्षयम् ।

जज्ञय च सुख यत्र वीर्यं सम्यक्त्वमक्षयम् ॥

त पुण० ते पुण मोत्तुमुव अनित्त्वट पुण्यरहित पुरुषे दुविण्णेय
दुर्गेय जाणता रोहिलउ ॥ १५ ॥

सांभन्दि सम्पत्त्वमिध्यात्व, गुरु-अगुरु, धर्ममार्ग-लोभमार्गनउ जिहरउ
म जाणइ, तीणइ सांभलिइ मिउ छइ ? काइ न हुइ ॥ २४ ॥

[जि] ते निरुद्धा प्रमाण, ते जिनोपदेस प्रमाण, ते ज्ञान
प्रमाण, जेण निणि वाइ जिणि उपदेसइ, निणि जाणिवइ करी जीव
१ सम्पत्ता जाइ मिध्याव जाणइ, गुरु अनइ अगुरु कुगुरु जाणइ, धर्म
जाणइ अनइ लोभमिति जाणइ ॥ २४ ॥

[मे] ते क्या कही प्रमाण, ते उपदेस सामलिउ प्रमाण, ते
ज्ञान प्रमाण जीवइ जाणिवइ करी सम्यक्त्व-मिध्यात्व, गुरु अनइ कुगुरु,
धर्ममार्ग-लोभमार्गनी स्थिति जाणइ ॥ २४ ॥

१० [सो] केतण^१ अभाणिजाहूइ^२ जिनमत जाण्पाइ पृठिइ
मिध्याव न जाइ^३ । ए वात दृष्टाति करी कहइ छइ ।

[जि] केइ एक अधमहइ सुगुरु कन्हइ उपदेस सामलिइ
हइ मिध्याव न जाइ । ए वात दृष्टाति करी कहइ छइ ।

जिणगुणरयणमहानिहि लद्धण वि रि न जाइ मिच्छसं^४
१५ अह पत्ते वि निहाणे किवणाण^५ पुणो वि दारिहं ॥ २५ ॥

[सो] जिण० धीतरागना जे गुण, परमेधरनउ धर्म तेह
रूपीउ रत्नमारेड निधान लहीइनइ^६ निसिउ केतलो अभागीआ जीव रहइ
मिध्यात्वनउ मननउ^७ परिणाम जातउ न देपौइ^८ ? ते काइ न जाइ
ते अभाग्यजिनउ कारण । तेह ऊपरि दृष्टांत कहइ छइ । अह पत्ते

१० अर्धवा^९ अभागीइ कृपणि निधान लाधउ हुइ, पुण बेची पावरी न संक
तेह भणी बली दासिदी नि कहीइ । तिम सम्पत्त्व लहीइनइ ध

१ केतणह २ हुइ ३ जाइइ ४ जि मे किविणाण ५ लहीन

[मे] एकइ थोटउड ए वातनउ सदेह नथी जे जिनधर्म
आराधता मोक्षना मुख छड जि । षणि ए वात जाणी न सकीइ जे
अति उत्कट पुण्यरहित जीव मोक्ष पामिस्यद ॥ १५ ॥

[सो] जिनधर्मना दुर्लभपणाजिनी वात कहइ छड ।

[जि] मोक्षमुख स्थापा जिनमतई नि जाणीता दुहिलउ इसु ५
प्रकटइ छड ।

[मे] जिनधर्मना दुर्लभपणानी वात कहइ ।

सर्व पि विद्याणिज्जड लब्धइ तह चउरिमाइ जणमज्जे ।
इह पि भाय दुलह जिणमयमिहिरयणसुविआण ॥ १६ ॥

[सो] सर्व पि० बीनउ मह जाणता मोहिलउ । ससारना १०
विनात कल गीत नृत्यादिक । तथा बली लोकमाहि चतुरपणउ
बोल्इ व्यवसाय वाणिज्यनइ मिइ डाहण ते सह सोहिलउ । ईश्वर
पि० हे आत । याधव । एकइ नि जगमाहि दुर्लभ जिणमय०
श्रीचिन्मत श्रीसीतरागना शासननी मिधि आचार तेह रूपीआ रत्ननु
सम्पक् जाणियउ । धर्मनी उशलाई दुर्लभ । यत उक्त—

१५

धनाण मिटिजोगो मिहिपम्पाराहगा सया धना ।

मिटिबहुमाणी धना विहिपम्पजदसगा धना ॥

बली श्रीजिनरचन उसगापमादबहुल छड । तेह भणी लाभ-छेहनउ^१
जाणिवउ दोहिलउ । निम श्रीधमनी वृद्धि हुइ तिमड जि कीधउ
जोईइ । यत उक्त श्रीउपदेगमालाया—

१०

१ दुर्लभपणाजिनी २ कहइ छड ३ आ आखी माया सो नी बीजी
प्रतमापी पही गइ छ ४ ये क ते उपरनों बालावबोध एना छे ५ ॥ १५ ॥
५ छेदानउ

माराधइ, मिथ्यात्व जि फरइ ते तेह सरीपउ जाणिवउ । इसिउ भाव
॥ २५ ॥

[जि.] जिणगुण० सर्वगुण तेहरूपिउ रत्नउ महानिधान
ते छहीइ फही मिथ्यात्व काइ न जाइ ? अथ जाणिवउ । निधानि
पामिइ हतइ कृपणाहइ पुणो वली दारिद्रइ हुइ । तथैवोक्त—

दान भोगो नाशस्तिस्रो गतयो भवन्ति त्रितम्य ।

यो न ददाति न भुङ्क्ते तम्य तृतीया गतिर्भवति ॥

तिणि कारणि सम्यक्त्वरूपिउ महानिधान रही मिथ्यात्वी जीवरूपिया
कृपणाहइ मिथ्यात्वरूप दारिद्र्य न जाइ ॥ २५ ॥

[मे] जिन वीतरागना गुणरूप रत्नमरिउ महानिधान रहीनइ^{१०}
मिथ्यात्व काइ न जाइ ? जीव मिथ्यात्व नाइ न मूळइ ? अथना लाधइ
निधानि कृपणाहइ वली दालिद्र जि हुइ । काइ वेची बाररी न सकइ तेह
भणी दालिद्री फहीइ ॥ २५ ॥

[सो] जिनजासनना पर्वइ उत्तम । ए बात कहइ छइ ।

[जि] अथ जिनधर्मपरं प्ररूपइ ।

१५

सो जयउ जेण विहिया सबच्छरचाउमासिअसुपब्बा ।
निद्वघसाण जायइ जेसिं पभावओ धम्ममई ॥ २६ ॥

[सो.] सो जयउ० ते जिन जयउतउ वर्चउ, जीणइ सबच्छरी
वरसी चाउम्मासी प्रमुख सुपर्व रूडा परं, अमारिप्रवर्त्तन सपनियम ब्रह्मचर्य
पोसह प्रभावनादिक केवल पुण्यमय जि सुपर्व रूडा पर्व कीधा ।^{२०}
निद्वघसाण० जेह पर्वना प्रभावतउ जे गाढा निद्वघस अधर्मी तेहइ

तम्हा सयाणुग सञ्जनिमेहो ज पयणे नथि ।

आय नय तु लिज्जा लाहाफसि न्व वाणियओ ॥ (गा ३९२)

[जि] सयलउद् विनान जाणीह । लोकमाहे तेह तथा च वली चउरिमा चतुरिमा षडिताई लम्भउ रहीह । पुग हे भाय ! ५ भात जयर मंगोरने । एकइ जु जिनमत विधिरूपीउ रत्ता तेहनउ हुरिनाम सम्यग् प्रभारि साचउ जाणियउ दुहेलउ । भाय हुइ तउ तिनधर्म जाणीह ॥ १६ ॥

[मे] 'सयलइ जाणीइ पगीठीह' तिम लोकमाहि चउरिमाइ बोलियउह सोहिलउ । पणि हे भाई ! एक नि दोहिलउ जे श्रीजिनमत १० वीतसगा शासननी विधि आचाररूप रत्ता तेहनउ साचउ जाणियउ ॥ १६ ॥

[सो] सग धमनउ जाणियउ परह छउ । कहिणहारहूइ साप्रत फालि कहियुइ दुहिलउ । ए बात कहि' छइ ।

[जि] जय साचउ सम्यक्त्व कहियउ दृष्टाति करी दुआप १५ कहइ छइ ।

मिच्छत्तबहुलयाण विसुद्धसम्मत्तकणमवि' दुलह ।

जह वरनरवइचरिअ पावनरिंदस्स उदयम्मि ॥ १७ ॥

[सो] मिथ्यात्वनी बहुला घणा जीव प्राहिइ मला भला तेहइ मिथ्यात्वी जि तीजट करी विसुद्ध^० सरा सम्यग्गना स्वरूपनउ २० कहियउह दुर्लभ । साचा सम्यक्त्वनी बात कही न सकइ । जह वर^० जिम वारु न्यायी धर्मवत आगिला रायनु चरिअ पावनरिंद^० पापी अन्यायी^१ अधर्मी रायनइ उदइ^२ वचनइ कही न ससीइ । बीहता

केतला रहइ धमनी मति ऊपजइ । तेहइ केतला तेहे पर्वे उपवास
दानादिक करता देखीइ ॥ २६ ॥

[जि] ते जयवत्तु हुइ, जिणि वीतराणि सायत्सरि चातुर्मासिक
सुपर्व मनोहर परं विहििया कीधा । निहा जिनोक सावत्सरिकादिक
परना प्रसार हतउ निद्वधसाण सर्ग पापक्षर्कई जीवहूइ धम्ममई
धर्म करिवानी बुद्धि जायइ हुइ ॥ २६ ॥

[मे] ते श्रीनि जयउत वर्चउ, जीणइ ए शोभन भला पर्व
कीधा, सवत्सरी चउमासी प्रमुख, निहा सपनियमप्रमानादिक पुण्य
कीजइ । गाणाइ निद्वधस अधर्मानइ पनि जेह परना प्रभावइतउ
धर्मनी मति ऊपजइ ॥ २६ ॥

[सो] मिथ्यात्वीना पर्व आग्री बात कहइ छइ ।

[जि] अइ मिथ्यात्व परना करणहारनउ स्वरूप कहइ छइ ।
नाम पि तस्स असुह जेण निदिट्ठाइ मिच्छपब्बाइ ।
जेसि अणुसगाओ धम्मीण वि होइ पायमई ॥ २७ ॥

[सो] नाम पि तस्स० तेहनउ नामइ अशुभ विरुड,
नामइ तेह पापीनउ न लेवउ, लेवा नावइ, जीणइ ए होली बलेव
नवरात्र प्रमुख मिथ्यात्वपरं कीधा । जेहे पर्व धूलिनउ उडाडिवउ,
गालिनउ देवउ, जीवहिंसादिकनउ करिवउ प्ररई । जेसि० जेह
परना अनुपग योगतउ धर्मरतइनइ मनि पापनी मति आवइ । तेहइ
गहिलाई करइ, मन विरुआ थाइ, वचन यथातथा बोलइ ॥ २७ ॥

[जि] तेहनउ नामई असुभकारिउ अमाद्य, जिणइ मिच्छ
पब्बाइ मिथ्यात्वपर्व निदिट्ठाइ कखा । किंसा भणी तेहनउ नाम

मणी ते राय अगमना मणी कुपित अनर्घ करइ । तिम खरा सम्यक्त्वनु^१ कहिवूई^२ लोकनउई^३ अगमतु थाइ । तेह मणी कहिवुइ दुर्घट । इसित भाव ॥ १७ ॥

[जि] मिथ्यात्ननी बहुलता प्रचुरता तिणि परी विगुद सम्यक्त्वनउ कथनई कहिवउइ दोहिलउ । जिम पापी नरेन्द्रनइ^४ उदइ वरनरवरचरिय प्रधान राजेन्द्र श्रीरामादिक तेहेनु न्यायरूप चरित कहिताई नोहिलउ हुइ ॥ १७ ॥

[मे] मिथ्यात्ननी बहुलता लगी भगइ जीनइ सूधा सम्यक्त्वनउ कहियउइ दोहिलउ । माचा सम्यक्त्वननी बातइ कही न सकीइ । केहनी परिइ । जिम न्याई राजानउ चरित पापी राजानइ^५ उदयि तेहनी ठगुराई कही न सकीइ । काइ । ते अणगमती बातइ कोप धरइ । तिम मिथ्यात्नी आगलि सूधा सम्यक्त्वनउ कहियउ अरुचि उपनाइ ॥ १७ ॥

[सो] केती धारइ फो गुरइ उत्सूनमापी हुइ । तउ सिउ करिबु, ते कहइ छइ ।

११

[जि] अथ विद्यावतई कूडानोन्उ मेल्हिवउ । इसु दृष्टाति परी स्थापइ छइ ।

बहुगुणविज्ञानिलओ उसुत्तमासी तहा विमुत्तब्बो ।
जह वरमणिजुत्तो वि हु विग्घकरो विसहरो लोण ॥ १८ ॥

[सो] बहु^६ धणा गुण अनंइ विधानउ निव्य धर स्थानकः^७ गुरु छइ । गाढउ विद्यावत गाढउ गुणवत्^८ छइ । पुण उत्सूनमापी

१ ना सम्यक्त्वनउ २ कहिवउइ दुन्म ३ लोकनइ ४ नरेन्द्र ५ राजानइ ६ गुणवत

अमुषः^१ जेसिं अणुसगाओ जेहा मिथ्यात्वना पवना सग लगी
घम्मीण वि धर्मस्तर्हइ पाप करिवानी बुद्धि हुइ ॥ २७ ॥

[मे] तेहनउ नामउ अणुभ पाइउ, जीमड मिथ्यात्वीना पर्व
होली बलेन नवरात्रीप्रमुख उपदेश्या । निहा धृष्टि ऊठाडीइ, हिंसा
कीनइ । जे पर्वना अनुपग योगइतउ धर्मस्तइ मनि पापमति ॥
ऊपनइ ॥ २७ ॥

[सो] समर्गिइ करी केतलानइ विहरउ पडइ, केतलानइ न
पडइ । ए बात कहइ छइ ।

[जि] अर्थ परममर्ग करी उत्कृष्ट धर्मवनहूइ अनइ गाढा
पापीहूइ सुसमग सुसंसग काई न करइ । ए वाचा प्रस्यड । २८

मज्झठिई पुण एसा अणुसगेण जयति गुणदोसा ।
उक्किट्टपुण्णपाया अणुसगेण न धिप्पति ॥ २८ ॥

[सो] मज्झ० मध्यम पुरुषनी स्थिति ज तेह रहइ अणु-
सगेण सगतिनइ विशेषिइ गुणइ हुइ, दोषइ हुइ । गुणवतनी सगतिइ
गुणवतइ^१ थाइ । पापनी संगतिइ दोषवत थाइ । ए मध्यम जीवना विशेष । २९
उक्किट्ट० उत्कृष्ट जे पुण्यना धणी गाढा उत्तम, अनइ उत्कृष्ट पापना
धणी गाढा मिथ्यात्वी ते बे सगति^२ न लीजइ । संगतिनउ निहरउ न
पडइ । धर्मी^३ ते धर्मीइ^४ नि । पापी ते पापीइ नि । काच नइ रत्न
बरिसना सइ एकठा रहइ । साप अनइ सापनउ मणि घणउ काल एकठा
रहइ । पुण जे निसउ ते तिसिइ नि । सगतिनउ विहरउ न पडइ । ३०
इसिउ भाव ॥ २८ ॥

श्रीसप्तमोऽवतारः १ मानः उपापद । तदा विमुक्त्यो० ते गुरुद
 तिम मूर्कियत^१ छाडिअ, निम विपध माव वरमणि० माथठ धान
 विपापहार मणि श्री मन्ति हुठ तेऊ विम मरणरणहार भणी दुरि
 मेल्हीइ निम ते गुरुइ उल्लूखमापी जनन संसारना मरण दहार भणी
 १ दुरि लखत^२ फहउ छाडिअ ॥ १८ ॥

[जि] बहु घणा गुण निहा छइ इसी विधा तेहनउ नित्य
 गृह पणउड उल्लूखमापी हुतउ तदा वि तथापिहि मूर्कियत । निम
 होन्माहि प्रधान मणिसजुछई हुनउ हु निधइ विमकर मृत्युनारक
 विपध मेल्हीइ ॥ १८ ॥

१० [मै] बहु घणा गुण विधा तेहनउ नित्य स्थान गुरु छइ,
 पनि उल्लूख वचनाउ मापणहार बोल्गहार तथापि मूर्कियत । कहिनी
 परइ । जिम वर प्रधान मणि महितइ साप विमनारक मरणदायक
 होन्माहि हुइ तिम उल्लूखमापी गुरु पनि मोहनइ विमनारक हुइ ॥ १८ ॥

[सो] लोक प्राहइ सायण अनद रक्ष्मीदिनिइ होमिइ
 ११ लीजइ । धर्मनउ प्राहइ काई न गणइ । ए रात फहइ छइ ।

[जि] जय मोरनु प्रभाव फहइ छइ ।

सयणाण वा मोहे लोआ विप्पनि अत्थलोहेण ।

नो विप्पति सुधम्मे रम्मे हा मोत्ताएप्प ॥ १९ ॥

[सो] सयणाण० लोआ० ए^१ लोक सगानइ मोहिइ
 १० अथवा रक्ष्मीनइ होमिइ लीजइ । तेहा देव-गुरु मानइ तेह सिउ
 तात्रा^२ सवध करइ । धम काई न जोअइ । नो विप्पति० सुधम
 सरउ धर्म जे रूडउ ते न लिइ, तिहा न राचइ । हा फहीइ अहो !

[सि] पुण कमी ण मध्यम स्थिति मध्यम पुराणी अवस्थिति जाणिनी । १ किमी जु ' अणुसंगेण हवति गुणदोसा । ससर्गेना दोनगुणा भान्ति । सुसमर्ग लगी गुण हुइ । कुससर्गतउ दूषण हुइ । मनुन त्रिविज्ज । उत्तम मध्यम अधन्यरूप । उक्खिट्ठपुण्णपावा ५ उक्खिट्ठ पुण्यजन उक्खिट्ठ पापजा सुससर्गि कुससर्गिइ न धिप्पति न लीन ॥ २८ ॥

[मे] या मध्यम स्थिति । अनुपम कहता ससर्ग तेह लगी गुण नइ दोम ऊपनइ । अनइ उक्खिट्ठ पुण्य नइ पापना धणी कुणहइनइ समर्गि छीपइ नहीं । उक्खिट्ठ पापीनइ धर्मवतनउ समर्ग न लागइ । १० उक्खिट्ठ धर्मवतनइ पापीनउ समर्ग न लागइ जि ॥ २८ ॥

[सो] यही एह जि बात कहइ छइ ।

[जि] किम जाणीइ ए बात ।

अइसयपाविषपावा धम्मिअपव्वेसु तो वि पावरया । न चलति सुद्धधम्मा धज्जा किमि पापपव्वेसु ॥ २९ ॥

१५ [सो] अइसय० अतिशयप्रापितपापा गाढा पापी जीव धम्मि० धम्मय पर्व आनइ तउ पापदजिनइ विपइ रत हुइ । पाप जि करइ । धम उपरि मन नावइ । न चलति० केतलाइ धन्य पापपविइ आविइ आपणा सुद्धधम्म० सोप्य धर्मतउ चलइ नहीं, सुभइ नहीं । तेहना मन लगाइ धर्मतउ डोरइ नहीं । तेह भणी उक्खिट्ठ १० पुण्यवत अनइ उक्खिट्ठ पापवतइइ समर्गिइ काइ विशेष न हुइ ॥ २९ ॥

[जि] अतिशयप्रापितपाप । उक्खिट्ठ पापवन पुट्ट धम्मिय-पव्वेसु तो वि धार्मिक पर्वे सावत्सरदिकेइ पावरया पापरत पापइ

मोहमाहृष्य० ससारनउ मोह अजाणिउ तेहनउ ए माहात्म्य
महिमा छइ । कुणइ फाई^१ याइ^२ ॥ १० ॥

[जि] स्वजन सगा तेहनइ मोहि चा वली अथवा द्रव्यनइ
छोमि लोक लीनइ । पण रम्य प्रधान सुधर्म जिनधम तिहा नो
धिप्पति न लीजइ । हा खेदे मोहनउ माहात्म्य प्रमाण ॥ ११ ॥ ५

[मे] स्वजनादिकनइ अर्थना लोम लगी लोक ससारनइ
व्यापारि घातइ । हाट पाटणि वणिज्यापार सीपवइ । पणि सूधा
स्वामीना भाप्या धर्मनइ मार्गि न घातइ । जे धर्म रम्य प्रधान छइ ।
हा इसइ खेदे । ते मोहनउ माहात्म्य जाणिवउ ॥ १२ ॥

[सो] अधर्मी अनइ धर्मी जीव रहइ बेई ज वीसामानाः०
स्थानक छइ । ए यात कहइ छइ ।

[जि] अथ गृहस्थहइ वीसामानउ स्थानक कहइ ।

गिहवावारपरिस्समखिन्नाण नराण वीसमणठाण ।
एगाण होइ रमणी अन्नेसिं जिणिंदवरवाणी^३ ॥ २० ॥

[सो] गिहवावार० दिन सघनउ जे गृहस्थनउ व्यापारः५
व्यवसाय वाणिज्य काजकाम तेहनइ श्रमिइ करी जे पुरुष खिन्न उन्नता
छइ, तेहहइ^४ वीसमण० वीसामाना स्थानक बेइ नि छइ । एगाण०
एक जे अधर्मी संसारामिलारी^५ जीव तेहहइ रमणी स्त्री वीसामानउ
स्थानक । तेह आगलि आपणउ कानकाम मत्र गूझ कही समाधि
प्राई । उक्त च श्रीउपदेशमालाया—‘गुरु गुरुतरो अद्गुरुः०
पियमाइयअवच्चपियजणसिणेहो०’ । अन्नेसिं बीजा विवेकीआ

१ फाई न याइ २ जि जिणिंदवरधम्मो मे जिणदवरधम्मो ३ तेहइ
४ संसारामिलायी.

जु करइ । घन्ना किचि केई एक धन्य कृतपुण्य पुरुष पाव-
पन्वेसु पापोत्सविइ आविइ हतइ सुद्ध धर्म हतउ जीवन्त्यामूल धर्म
हतउ न चलति न डोलइ । तिणि कारणि उत्तम अनइ जघन्य संसर्गि
न लीनइ ॥ २९ ॥

[मे] उत्कृष्ट पापना घणी धार्मिक पर्युपणाप्रमुख पर्व आश्रये हते ।
पापनइ विषइ रत हुइ । केई एक धन्य कृताय पापपर्व आश्रये हते
धर्म कृता न चालइ न डोलइ ॥ २९ ॥

[सो] हव लक्ष्मी उपरि बात कहइ ।

[जि] लक्ष्मीना बे मेद देवाल्इ ।

लक्ष्मी वि हवइ दुविहा एगा पुरिसाण सबइ^१ गुणरिद्धी ।^२
एगा य उल्लसती अपुण्णपुण्णानुभावाओ ॥ ३० ॥

[सो] लक्ष्मी वि० लक्ष्मीइ ससारमाहि विहु प्रसारि हुइ ।
एगा० एक लक्ष्मी आवती हुती पुरुषहइ^३ गुणरूपिणी रुद्धि क्षेपइ
नीगमइ । लक्ष्मी हुइ, पृठिइ^४ हियानउ धर्म जाइ । अनइ विनय विवेक
गामीर्य^५ दाक्षिण्यादिक पुण^६ जाइ । गवाधित धिउ हींढइ । एगा य०^७
अनइ एक भाग्यवतनइ लक्ष्मी हुइ, पृठिइ विनय विवेक दाक्षिण्यादिक
गुण उल्लमइ । धर्म उपरि मन आवइ । भारेसम^८ गमीरपणउ आवइ ।
विहु रिद्धिनउ कारण कहइ छइ । अपुण्ण० जे अमागीआनइ लक्ष्मी
हुइ छइ ते पाछिइ भवि काइ पापनउ^९ वधिउ जीवन्त्यारहित पचामि
माघम्नानादिक अनान कष्टरूप पुण्य^{१०} तेहनइ प्रमाविइ हुइ । तेह लगी^{१०}
पाप करी आघउ मरी दुर्गतिउ जाइ । ससारि रुलइ । अनइ जे धर्म

१ कहइ छइ २ खिबइ ३ रहइ ४ पृठि ५ गामीर्यादि ६ गुण
७ भारेखमी ८ पापानुबधिउ ९ पुण्यनइ

धमपताइ पिने- शीरितराणी घर प्रधा घागी^१ श्रीसिद्धात^२ धममय
वचन तेह नि विगानउ स्थानक हुइ । सिद्धातना अथ विचारता^३
नोना तेहनउ मन मदासमाधि रहइ । इसिउ भाउ ।

[जि] गृहस्थापार घरनउ व्यापार तेहनउ परिश्रम करिवउ
१ जिनि हरी खिन् थाका तेह नर ननुप्यहूँ बीसामानु स्थानक हुइ । एक
संगरी आवहूँ रमणी सी निमामस्थानक हुइ । अनेरा कोई भय
शब्दाहूँ श्रीमयशेक्त बरधर्म बीसामास्थानक हुइ ॥ २० ॥

[सो] गृहनउ व्यापार व्यवसायादिक तेहनइ अर्नि जि नर
जमना छइ, सोइ रहइ बीसामाना स्थानक विह जि । एकनइ रमणी
१० ती बीसामानउ स्थानक । काइ ते आगलि आपणा काजकाम घात
रही समाधि पामइ । ए ससारी बीरनी स्थिति । अनइ अनेरा विवकी
बीरनइ सामायक पटिकमणा जिनपूना प्रमुख धमकार्य तेहइ जि
बीसामाना स्थानक हुइ ॥ २० ॥

[सो] धर्मवतनइ अनइ अधमस्तनइ ससारना काज करताइ
११ बढउ निदरउ पडइ छइ । ए बात कहइ^४ छइ ।

[जि] अजाण आइ जाण ते बिहुनइ पेट भरवानउ फल
फहइ ।

तुले वि उअर भरणे मूढ-अमूढाण पिच्छसु विचाग ।

एगाण नरय-कुत्त अनेसि सासय सुक्ख ॥ २१ ॥

१० [सो] जे अगमाहि मूढ^५ मूर्ख अविवेक अधर्म अनइ जे
अमूढ धर्मवत विवेकिया ते बिहु रहइ^६ उदरनउ मरिवउ, आपणा

१ प्रधान २ श्रीसिद्धातोक्त ३ विचार ४ कहै ५ बीरनी प्रतमां नयी
६ रहइ

यवनद परि लक्ष्मी हुड' तेह लगइ अनेक तीर्थयात्रा प्रासाद सव
भक्ति दायादिक अनेक पुण्य करी मरी पग्लोकि मुगतिइ जाइ ।
आपउ संसार तरह ॥ ३० ॥

[जि] लक्ष्मी द्विविध कहइ हुइ । एग्या एक लक्ष्मी पुरुषनी
गुणरिद्धि दय्याक्षिप्यादिक गुणरक्ष्मी क्षिपावद नीगमइ । एग्या एक
लक्ष्मी गुणश्रेणि उल्लमावद । किमातउ ' अपुण्य अनइ पुण्य तेह मिहु
नउ अनुभाव प्रमाण तेहतउ । एतलद पापानुबधिनी लक्ष्मी पुरुषनी
गुणश्रेणि निजासठ । बीजी पुण्यानुबधिनी लक्ष्मी गुणश्रेणि बधारइ ॥ ३० ॥

[मे] लक्ष्मी पुनि मिहु प्रकारि हुइ । एक लक्ष्मी आनती
हूती पुरुषनइ औदायादिन गुण अइ रुद्धि मिहुनइ क्षपावद नीगमइ ।
एक लक्ष्मी आनती हूती विनयविनेसादिक गुणनइ उल्लमावइ । ते पाप
नइ पुण्यनउ अनुभव जाणिमउ ॥ ३० ॥

[सो] हेर वगुर बुधावग्नू' स्वरूप कहइ छइ ।

[जि] अज्ञान गुरुश्रामनउ स्वरूप कहइ छइ ।

गुरुणो भट्टा जाया सइहे धुनिऊण लिंनि दाणाइ ।
दुस्ति' वि अमुणियसारा दूममसमयम्मि बुद्धति ॥ ३१ ॥

[सो] गुरुणो० ईणइ दुपमासलि' संप्रति गुरु भाट
ध्या । निम भाट उद छप्पया' करी लोक रीशवी दान लिइ निम
गुरुइ वद पुरेन गोत्र वणवी श्रावक रजवी आहारयखादिक्का दान
लिइ । दुस्ति वि वे गुरु जनइ श्रावक अमुणिय० ' दुल्ल' हु

१ हुइ ते पादिलइ मरि जीवदया सहित जिनघम आराधित हुइ तेह
पुण्यानुबधिया पुण्यनइ प्रभाविइ हुइ २ अनेकि ३ बु ४ स्वरूप ५ जि
दाणि ६ दुसमासलि ७ छप्पया ८ दुल्ल एहवठ' सुधीनो अंग
सा नी पहेली प्रतमाची पदी गयग होइ बीजी प्रतमाची गैधो छे

मुहाणई मुहाजीवी नि दुछटा । मुहावाई मुहाजीवी दो वि गच्छति
सुगइ । एहयउ जिनचननउ रहस्य अजाणता बूडइ । संभारसमुद्र
माहि घणउ रुइ ॥ ३१ ॥

[जि] गुरु भाट कीर्तिपाठक जाया हूया । सइइ
श्रावक स्तनीनइ दानादिक लिइ । दोन्नि वि० ते बेई लेणहार ;
देणहार अमुणियसारा अनातनिवचनरहस्य हूता वृत्तमयम्भि
दु पमाकालि बूडइ ॥ ३१ ॥

[मे] जे गुरु श्रावकनइ वषाणी दानादिक लिइ ते गुरु भाट
सरीपा जाणिया । ते मिन्हइ बीनरागना वचनरहस्य अजाणता हूता
दुक्खमाकालमाहि बूडइ ॥ ३१ ॥

१०

[सो] हिवडा संसारना^१ जाण, धर्मना जाण, सामरणहार
नइ फहणहार^२ थोडा ए वात फही^३ छइ ।

[जि] अथ दुम्भमाकालस्वरूप कहइ ।

मिच्छपवाहे रत्तो लोओ परमत्थजाणओ थोवो ।

गुरुणो गारवरसिया^४ सुद्ध धम्म^५ निगूहति ॥ ३२ ॥

[सो] मिच्छपवाहे० घणउ होइ जे मिथ्यात्वप्रवाह
बूडउ गुणना विचार पागइ आपणा कुल्लमागत देव गुरु धर्मनउ प्रगहि
रातउ छइ । परमत्थ० परमार्थ गुण जोई देव गुरुधर्मनउ बोलउ^६
तेनउ जाण थोडउ । अनइ जे गुरु छइ तेहइ गारव० मान,
महत्त्व,^७ प्रतिष्ठा, जिहाना रस, सयरना सुख एहे गारवने रसे चाहिया०

१ संसारना जाण नही २ कहणहार जाण ३ कहइ ४ गारवरहियं
५ जि मे मग्गे ६ लेव^८ = महुत्त्व

[जि.] जिम निम धर्म तूटइ । वरी निम निम दुष्टाण दुष्टाशय
हूइ इह दुष्माकालि उदओ अति प्रौढिमा हुइ तिम तिम सम्यग्दृष्टि
जीवहूइ सम्यक्त्व उलसइ बाधइ ॥ ४२ ॥

[मे] ईणि दुस्मानालि निम जिम धर्म तूटइ ओठउ थाइ
तिम तिम पापी जीव दुष्टनइ उदय महत्त्व हुइ । अनइ सम्यग्दृष्टि
जीवनइ सम्यक्त्व गाउ उलसइ दृढ थाइ ॥ ४२ ॥

[सो] हवतानइ कालि धर्मना घर्णनइ अ उदय नही । ते
कारण कहइ छइ ।

[जि] सम्यग्दृष्टि जीवहूइ सम्यक्कर बाधतइ हूतइ अति
उदय न दीमइ ।

[मे] द्विद्वानइ कालि धर्मबनइ उदयु नहीं ते कहइ ।

जयजतुजणणितुल्ले अइउदओ ज न जिणमए होइ ।
त किट्ठकालसमयजिजाण अइपायमारुप्प ॥ ४३ ॥

[सो] जयजतु० जगना जीव रहइ जननीं माता समान
छइ ए निमत्त सर्व जीवहूइ मुखदायक हितकारक मणी । एहवा
निमत्तमाहि ज जीव रहइ अतिउत्तम नही, नसिद्धि मान महत्त्व ठाकुराई
नही । त किट्ठ० ते किट्ठकाल निरुद्ध दुस्माकाल हुइ अयमपिणी
मम्मइ ग्रहनइ उदय करी सहित एवहि कालि जगना जे मारेकम्मी
जीव तेहना पाठिल्या भवना अतिपापनउ माहात्म महिमा जाणवउ ।
जे धर्म रहइ छइ ते मय्य जीव आगलि केनरइ कालि मोक्ष जाणहार
इसिउ जाणिवउ ॥ ४३ ॥

सूयउ पर्म सरउ मार्ग निगूहति गोमइ । साचउ प्रकासइ
नहीं ॥ ३० ॥

[जि] मिय्यात्वप्रगाहि रक्त लोक छइ । परमाथतत्त्वनउ जाण
लोक थोयो जोडउ छइ । अनइ गुरु गारवरसिक सुखलुपट् हूता
५ सुद्ध यग्ग सुद्धउ मार्ग महाकष्टतप साध्य मार्ग निगूहति छपावइ ।
ते ह एमाकालनउ प्रमाण ॥ ३२ ॥

[मे] लोक प्रगाहइ मिय्यात्वनइ प्रवाहि रातउ छइ । पणि
परमाथनउ जाण जोडउ । काइ देव गुरुना बिचार जोई आस्ता आणइ
ते थोण । तेही गुरु ऋद्धिगारव, रसगारव, सातागारव रसे पुरिया हूता
१० सूयउ मार्ग धर्मनउ प्रकासइ नहीं ॥ ३२ ॥

[सो] देव-गुरुना स्वरूप जाणतां दोहल्या । ए बात कहइ
छइ ।

[जि] अथ देव-गुरुनउ स्वरूप दुर्ज्ञेय इसु कहइ छइ ।
सव्यो वि अरिह देवो सुगुरु गुरु भणइ नाममित्तेण ।
१० तेसि सरूव सुहय पुण्णविहणा न पावति ॥ ३३ ॥

[सो] सव्यो वि ए सपणइ थावर लोक नाममात्रि
इम कहइ—‘अम्हारइ अरिहत देव सुसाधु गुरु । अरिहतो मह देवो
जावजीव सुसाहुणो गुरुणो इति वचनात् ।’ तेसि सरूव पुण ते
देवगुरुनउ स्वरूप सुहय शुभहेतु साचउ । पुण भाग्यरहित जीव न
१० प्रामइ । न ओअखइ ॥ ३३ ॥

१ कहइ २ सुपुणविहणा ३ मे पाविति ४ ए नहीं ५ नाममात्र
६ सरूप ७ न उल्लखइ

[જિ] હવે જગજ્ઞતુ ત્રિમુખના જીવ તેહરહ, જનની માતા તેહ સમાન જિનિત । તેહમાહે અતિઉદય જ ન હોઈ જત ન હુઈ તે ક્ષિપ્રાન્તસંભવ ડુપમાફાલોત્થવ જીમહૂઈ પાપનડ માહાત્મ્ય જાણિ વડ ॥ ૪૩ ॥

૭ [મે] જગત્રયના જતુનહ જનતી માતા સમાન સુખદાયક પનહા જે જિનમત ત્રિનિશાસનહ જે ઉદય નહીં હુતડ તે ક્ષિપ્રકાલિ ઉપના જે જીવ તીયા જીવના અતિપાપનડ માહાત્મ્ય ॥ ૪૩ ॥

[સો] કેમલું જીવ વાઘવૃત્તિ ઢાહડું દેસીદ । પુષ્પિરીતસુદ્ધિ હુઈ । તેહ પાપજિનુ ઉદય । હસિડ જાણિવડ ।

૧૦ [જિ] અય ક્ષિપ્રાન્તસંભવજીવમાહાત્મ્ય પ્રકામહ ।

ધમ્મમ્મિ અસ્મ માયા મિચ્છત્તગણે ઉસ્સુત્તિ નો સક્કા
કુગુરુ વિ ક્રરડ સુગુરુ વિડસો વિ સ પાપપુણ્ણ સ્તિ ॥ ૪૪ ॥

[સો] એહ રહઈ ધર્મ કરતા માયા આનહ । મનિ અનેક દેસાડઈ અનેરડ । મિચ્છત્તગણે અમહ મિધ્યાત્વ કિમહઈ મૂળ નહીં । ઉસ્સુત્તિ નો સક્કા । ઉત્સુચ ચોલતા કરતા મનિ શ પાપનડ મય નહીં । કુગુરુ ૦ ડુગુરુ બ્રહ્માચાર તેહઈ સુગુરુ મા માનહ થાપ્પ । વિડસો વિ ૦ તે હોઈમાહિ વિદુષ ઢાહુ મ પ્રસિદ્ધ હુઈ તડ તે પાપપૂર્ણ પાપિદ મરિડ જાણિવડ । અથવા જે કુરુ મર્ષી માનહ તે પાપ પુણ્ય ધરી માનઈ । જાગલિ તેહ રહઈ નિશ્ચઈ મ નેપી । 'હવહા' પાઠિસ્થા મનહ અજ્ઞાન કષ્ટનહ પ્રમાણિ ઢાહા ચતુરાઈ આવી છઈ ॥ ૪૪ ॥

[जि] सधलउइ लोक 'अरिहत देव, सुसाधु गुरु' इस नाममात्रि करी भणइ । तेह देवगुरुनउ स्वरूप सुहृय सुखज्ञेय जाणता सुहेतलउ, पुण पुण्यरहित हूता पुण्य विणु न पावति न रहइ लोक । तेही दुपमाकालनउ प्रमाण ॥ ३३ ॥

[मे] सधलाइ लोक इम कहइ, 'अम्हारइ अरिहत देव, सुसाधु गुरु' इम नाममात्र कहइ । पनि ते देवगुरुनउ स्वरूप सुखदायक पुण्यरहित जीव न पामइ ॥ ३३ ॥

[सो] बली एह जि बात कहइ छइ ।

[जि] अथ मूर्ख जिनाज्ञाप्रतिपालक उपरि द्वेष बहइ । इस कहइ छइ ।

10

सुद्धा जिणआणरया केसिं पायाण हुंनिं सिरसूल^१ ।
जेसिं ते सिरसूल^२ तेसिं मूढाण ते गुरुणो ॥ ३४ ॥

[मो] सुद्धा जि० जे महात्मा सूया सरा जिन वीनरागनी आशा पालइ छइ, सरउ चारित्र पालइ छइ । ते महात्मा केतलाइ पापी अष्टाचार रहइ सिरिसूल मन्तकमूल थाइ । जेसिं ते०^३ जे अष्टाचार रहइ सुविहित सिरिसूल थाइ । तेसिं० केतलाइ मूढ मूर्खगेमनइ तेह जि गुरु भणी मानीइ ॥ ३४ ॥

[जि] शुद्धा प्राजल सरलचित्त निर्मल जिणआणरया जिनाज्ञारत पुरप केही पापियाहइ सिरिसूल मन्तकमूल समान होति हुइ । एतावता जिनाज्ञापालक पुरुष देखी द्वेष लगी मायइ तिसूल^{१०} चढावइ पापी जीव । जेसिं ते सिरिसूल० जेहा पापीयानइ ते मन्तकमूल हुइ तेहा मन्तकमूलधारक मूढ मूर्ख तणा ते जिनाज्ञारत

[जि] धर्मसार्थ ऊपरि जेहहूई माया कपट हुई अनई जेहहूई मिथ्यात्मनउ ग्रह कदाग्रह हु, जे वली कुगुरु ग्रह गुरु ईसु गुरु करइ ते पुरुष पाप पुण्य जिम पुण्य करी मानइ ॥ ४४ ॥

[मे] धर्मसार्थनइ विषइ जेहहूई माया अनई मिथ्यात्मनउ जेहहूई कदाग्रह, उत्सूत्र बोलतउ जे शका नोणइ अनई कुगुरु रहइ ५ सुगुरु करी मानइ ते विदुष दाहउ इतउ पाप पुण्य करी मानइ ॥ ४४ ॥

[सो] धर्मकर्त्तव्य वीतरागनी आज्ञाड जि कीचनउ रूढउ । ए बात कहइ ।

[जि] अथ जिनेन्द्रनी आनाइ कीधउ धर्मकाय सफल हुइ । ईसु कहइ ।

10

किंच पि धम्मकिंच पूआपसुह जिणिदआणाए ।

भूअमणुग्गहरहिअ आणाभगाओ दुहदाय' ॥ ४५ ॥

[सो] किंच पि० करिवा गोम्य जे धर्मना कर्त्तव्य देवपूजा प्रामाद दानादिक तेहइ वीतरागनी आनाइ नि करता सफल थाइ । अन्यायनी लक्ष्मीइ करी कहइ रहइ गाणउ ऊचाट संताप करी जिहा २५ पचेन्द्रिय जीवना वध हुइ एह्हा मोग आरंभ करी स्पधा कीचिनइ अमिलाग्रइ जे धर्मकर्त्तव्य कीजइ ते जानारहित कहीइ । एह जि बात कहइ छड । भूअमणुग्गह० भूत बीन तेइनउ अनुग्रह अनुकपा जे धर्मइ करता नही । निर्दधमपणउइ जि हुइ । ते वीतरागनी आज्ञाना भग मणी दुस्वदाई जि थाइ । जिम मिथ्यात्मीना एवडा २० धर्मकर्त्तव्य जीवत्यारहित दुस्वदायीआइ नि थाइ ॥ ४५ ॥

गुरु हुइ । ते मूढ इसु मानइ जु निगाहारक गुरु हुइ । अनेरा नही । मिथ्यात्वीइ जैन गुरु माइ । इति भाव ॥ ३४ ॥

[मे] जे सूची वीनरागनी आना पालइ, खरउ चारित्र पालइ ते केनला पापीनइ मस्तकि सूख समान हुइ । जीयानइ मस्तकि ते सुगुर सूख समान हुइ, केवलपूरु मूर्खनइ तेही गुरु करी मानीइ ॥ ३५ ॥

[सो] ए बात दइ छइ ।

[जि] अथ मिथ्यात्वप्रवृत्ता प्रशंसइ ।

हा हा गुरुअ अरुज सामी न हु अतिर कस्त पुकारिमो ।
कह जिणवयण कह सुगुरु सावया कह इअ अकज ॥ ३५ ॥

१० [सो] आहा गुरुअ ए मोडु अनार्य बिस्व । स्वामी ठागुर की नही, जे शिक्षा दिइ । कस्त० कहइ आगलि पोरारि कीजइ । कह जिणवयण० किहा एहउ जिनवचन निष्कलक अनइ किहा सुविहित सद्गुरु अनइ निहा उत्तम श्रावक । कह इअ० निहा ए अकार्य । एहा भ्रष्टाचार अनसचारी गुरुनउ आराधिवउ । ए मोटउ १५ बरासउ । इसिउ भाव ।

[जि] हा हा इति खेदे । गुरुअ अरुज मोटउ अनार्य । स्वामी न हु निश्चइ नही । कस्त पुकारिमो किह आगलि पूकारा । ते किमु अनार्य ? कह जिणवयण० किहा जिनवचन, निहा सुगुरु, ते श्रावक निहा, जे सुगुरु श्रावक जिनवचनरहम्य जाणइ । इसिउ २० अकार्य । किम किसीइ अपूर्व वस्तु गमी हूतीइ ठागुर पालइ किह

* सो नी बीजी प्रतनु १२ सुं पत्र नहीं होवायी आ रयानवी मांडीने ४०मी भाषाभाषा बाल्यावधोवनी प्रथम पक्षिमा गिउ कीजइ च दो सुधीना पागतर मोधी शकाया मपी

[जि] जग० जगज्जु त्रिभुवनना जीन तेहहू जननी माता रोहु समान निगन्त । तेहमाहे अतिउत्तम ज न होउ जउ न हुइ ते छिष्टकालसम उरमाकालेयज जीरहु पापनउ माहात्म्य जाणि वउ ॥ ४३ ॥

५ [जे] जगज्जुना जतुनह जननी माता समान सुखदायक परदा जे जिमत जिनगागनद जे उदय नहीं हुतउ ते छिष्टकालिह रुपना जे जीन तीया जीरना अतिपापनउ माहात्म्य ॥ ४३ ॥

[सो] केरउ' जीन चाखगुं डहउ' देखीइ । पुण विस्तीत्सुदि हुइ । तेह पापजिनु उर । इसिउ जाणिवउ ।

१० [जि] अथ छिष्टकालसंभरजीरमाहात्म्य प्रकासइ ।

धम्मम्मि जस्स माया मिच्छत्तगहो उस्सुत्ति नो सफा ।
उगुरु वि करइ सुगुरु विउसो वि स पावपुण्णत्ति ॥४४॥

[सो] जेह रहइ धर्म करता माया आवइ । मनि अनेक' हुइ, देखाइ अनेक । मिच्छत्तगहो अनइ मिच्छात्य किमहइ मूक' अनही । उस्सुत्ति नो सफा । उत्सूत्र बोन्ता करता मनि शका पापनउ मय नही । उगुरु० उगुरु अष्टाचार तेहइ सुगुरु मणी मानइ भाषइ । विउसो वि० ते छोकमाहि विदुष दाहु मणी प्रसिद्ध हुइ तउ ते पापपूर्ण पापिइ गरिउ जाणिवउ । अथवा जे उगुरु भणी मानइ ते पाप पुण्य करी मानइ । आगलि तेह रहइ निश्चइ रुद्ध ५० नयी । हवहा पाठिल्या मवनइ अज्ञान कष्टनइ प्रमाणि डाहपण चतुराद आनी छइ ॥ ४४ ॥

आगलि पुकार कीजइ । तिम इणि दुपमाकानि न्निरहस्य सुगुरु
श्रावक थोडा ॥ ३५ ॥

[मे] हा इसिइ सेदि । ए मोटउ अकार्य । स्वामी तीर्थकर
केरली नहीं । कहि आगलि पुकार कीजइ । निहां ते जिनयचन सूया ।
निहा ते सुनिहित गुरु । निहा ते सूया श्रावक, जे गुरुनी परीक्षा न
करइ । ए मोटउ अकार्य ॥ ३५ ॥

[सो] कुगुरु आथी बात कहइ छइ ।

[जि] अथ लोकप्रवाह कहइ छइ ।

[मे] हिव कुगुरु भणी बात कहइ ।

सप्पे दिट्ठइ नासइ लोओ न हु किंपि कोइ अक्खेइ । १०
जो चयइ कुगुरुसप्प हा मूढा भणइ त दुट्ठ ॥ ३६ ॥

[सो] सप्पे० साप दीठइ लोक नामइ । अनइ कोइ फाद
न कहइ 'विरुड कीधउ ।' जो चयइ० जो जाणीनइ कुगुररूपिउ
साप छाडइ । हा मूढा० अहो मूढ केनहाइ मूर्ख हम कहइ, 'ए
दुट्ठ विरुड कीधउ । आपणा गुरु मूकी अनेरउ गुरु आथियउ' ॥ ३६ ॥ १५

[जि] सापि दीठइ लोक नासइ । पुण अनेरउ कोइ लोक
नासणहार रहइ किंपि काई न हु अक्खेइ न कहइ । जो चयइ
कुगुरुसप्प० जे पुस्य त्यजइ कुगुररूपिउ साप तेहहइ मूढ मूर्ख
त दुट्ठ अयुक्त भणइ जु 'इणिइ आपणउ गुरु मेल्ली अनेरउ गुरु
कीधउ, तिणि कारणि ए दुट्ठ' इसिउ कहइ । इमिउ न जाणइ जु
इणिइ कुगुरु मेल्ली सुगुरु आश्रउ ॥ ३६ ॥

[जि] कष्ट करह । आपणपउ दमइ । घमार्थी लोक द्रव्य
गृह मर्यम्बमार च्ययति त्यनइ । एतलउ पूर्वोक्त करइ । पुण एक
उत्सूत्रविपलव न त्यजइ, जिणि उत्सूत्रविपगवि करी जीव ससारममुदि
बूडइ । तिणि सागणि उत्सूत्र बोलिवउ नही ॥ ४६ ॥

[मे] कष्ट करह । आपणपउ दमइ । इद्रिय वसि करइ ।
धर्मनइ कानि नत महस धन वेचइ । पणि एक उत्सूत्रनउ ल्यलेग न
मूकइ, जेह लगी संसारममुद्रमाहि बूडइ ॥ ४६ ॥

[सो] धर्मवति सुगुल्ली संगति करिवी । ए वात कहइ छइ ।

[जि] अथ सुसमार्गि धर्मोपराग बाधइ इमु कहइ ।

[मे] पुण्यवते सुगुल्ली संगति करिवी ।

१०

सुद्धविहिधम्मराओ वडइइ सुद्धाण सगमे सुअणा ।
सो विअ असुद्धसगे निउणाण विगलइ अणुदिअह ॥ ४७ ॥

[सो] सुद्धविहि० सूची विधि सरु आचारु खरउ धर्म
तेह अपरि अनुराग बाधइ । सुद्धाण स० जु सूचा खरा^१ चारित्रिया
गुरु अथवा सरा श्रावकनी संगति करइ । हे सुअन ! सो विअ० ते^{१३}
सूरी विधि सरा धर्मनउ अनुराग अमुद्ध^१ गणआरु गुरु ग्रह श्रावकनी
संगति करइ ते निउणाण रि डाहाड रहइ गरइ जाइ । निरतर^१
उठउ थाइ । यन उक्त श्रीउपदेशमालाया—

आलामो संशमो वीसंमो संयवो पसंगो अ ।

हीणायारेहिं सम सन्वजिणिदेहिं पडिकुटो ॥

१०

१ जि मे सुवष २ 'सरा चागित्रिया गुरु अथवा' एगुं नही

३ अमइ ज ४ निउणाण

[मे] सापिं दीठइ लोक नासइ । तेहनइ लोक पनि कई न
 फटइ जि 'विरजउ कीचउ ।' जे कुगुरुर्षीउ साप छाडई त्यजइ ।
 रा इसिइ खेदि । मूढ मूढ केनगा इम कहइ, 'ए दुष्ट ईणइ
 विरजउ कीचउ' ॥ ३६ ॥

५ [सो] माप पाहइ कुगुर अचिन्त । ए बात कहइ छइ ।
 [जि] सापई य पाहिउ कुगुरु दुष्ट । इसिउ देवाल्ह छइ ।
 सप्पो इक्क मरण कुगुरु अणताइ देइ मरणाइ ।
 तो घर' सप्प गहिअ मा कुगुरुसेवण भइ ॥ ३७ ॥

[सो] सप्पो० साप हसदतउ एक जि बार मरण दिइ ।
 १० कुगुरु० गद्याचारी गुरु अनेक कुमार्ग प्ररूपतउ सेनक रहइ अनता
 मरण दिइ । घणउ ससार बधारइ । तो घर० तेह भणी अहो भद्र !
 उत्तम साप लीघउ रूढउ । मा कुगुरु० पुण कुगुरुनउ सेविउ
 रूढ नही ॥ ३७ ॥

[जि] सर्प इक्क एक मरण दिइ सेविउ हूतउ । कुगुरु
 १५ सेविउ हूतउ अणता घणा मरण दिइ । तो तेणि कारणि सापनउ लेवउ
 रूढउ । पुण कुगुरुनउ सेविउ रूढउ नही, हे भद्र ! हे सुज ! ॥ ३७ ॥

[मे] सापु कुपिउ हूतउ एक बार मरण दिइ अनइ कुगुरु
 सेविउ अनता मरण दिइ । तेह भणी साप झालिउ, ग्रहिउ भलउ । हे
 भद्र ! कुगुरुनउ सेविउ रूढउ नहीं ॥ ३७ ॥

२० [मो] एहा कुगुर जीव छाडइ नहीं । किसिउ कीजइ । ए
 बात कहइ छइ ।

[ति] जिवेदनी आगई नि करी पूआपमुह पूजाप्रमुख
धर्मार्थ निच करियउ । जनेउ किसुउ कहिवउ । अइ जिनपूजादिक
धर्मार्थ बीतरागरी आज्ञाइ करइ तउ सफल । अन्यथा निष्फल इति
भाष । भूयसणुग्गहरहिअ आणाभगाउ दुखदाय । जिनाज्ञा
५ भादनउ जीवानुक्कपरहित हूतउ धर्मकार्य कीधउई सामुहु दुखदायक
हुइ ॥ ४५ ॥

[भे] कर्त्तव्य धमना करणीय वादणां पडिक्कमणा पूजाप्रमुख
तानरागरी आज्ञाइ नि करता सफल याइ । भूत प्राणी तेहनउ अनुग्रह
अनुकपा तिणि करी रहित ईणिहि जि कारणि आज्ञानउ भग । अनइ
१० नेइ आज्ञाभग लगी धर्मना कर्त्तव्य दुखदायक हुइ ॥ ४५ ॥

[सो] एक जीव घणाइ धर्मकर्त्तव्य करइ । पुण काई मिथ्यात्व
१ छाउइ । एह ऊपरि कहइ छइ ।

[जि] अथ मिथ्यात्वी लोम्हइ हितनचन बोल्इ ।

कट्ट करति अप्प दमति दव्व चयति धम्मत्थ^१ ।

१५ इक्क न चयति मिच्छउत्तविसल्लय जेण बुद्धति ॥ ४६ ॥

[सो] कट्ट करति० एक जीव छट्ठहम मासक्षणवादिक अनेक
तपना कट्ट करइ । अप्प दमति आपणपउ दमइ । शील पालइ ।
अनेक स्वावापीगाना नियम पालइ । दव्व चयति० धर्मनइ कारण^१
रक्षणी सइ सहस लप षोडिप्रमाण वेचइ । इक्क न चयइ० पुण
२० एह मिथ्यात्वरूपिआ विसाउ^२ एउ न मूकइ । काई काई मिथ्यात्व
करइ जि । जेण बुद्धति जीणइ मिथ्यात्वि^३ करी ससारसमुद्रमाहि
२५ बूडाइ^४ ॥ ४६ ॥

१ जि धम्मत्थी २ भे चयहि ३ कारण ४ विसाउ ५ मिथ्यात्व
५ बूझ

[जि] अथ लोक गङ्गुरिप्रवाहि पडिउ हूतउ काई न मानइ ।
इसु कहइ रइ ।

जिणआणा वि धयता गुरुणो भणिऊण ज नमिज्जति ।
ता कि फीरइ लोओ छलिओ गङ्गुरिप्रवाहेण ॥ ३८ ॥

[सो] जिण० जे जिन वीतरागनी आज्ञा छाडइ छइ ।
विराधि छइ, तेहइ गुरु मणी लोऊँ ज नमस्करीइ चादीइ वादणा
दीजइ । ता किं० तउ सिउ थाइ । लोक गङ्गुरिप्रवाहि छलिउ
व्यापिउ छइ । जेहि एक गाढरी जाइ तीहि बीजी गाढरी जाइ ।
तिम एक लोक करता देखी बीजाइ ति करइ ॥ ३८ ॥

[जि] जिणआणा चि० जिननी आना त्यजता मूकना०
जे हूइ तेही गुरुणो भणिऊण गुरु करी जत् जे नमिज्जति
नमस्करीइ वादणा दीजइ । ता तउ पडइ गङ्गुरिप्रवाहि करी छलिउ
हूतउ लोक कि फीरइ । अपि तु लोक काइ न जाणइ । जिम गाढर
पशु गाढर फेडइ जाइ, तत्त्वातत्त्वविचार काई न जाणइ, तिम
लोकई ॥ ३८ ॥

१९

[मे] जिननी आना छाडता जे छइ तेहनइ जे गुरु करी
नमइ, तउ लोक बापडउ किमउ करइ । सघलुयइ गङ्गुरिप्रवाहि छलिउ ।
जिहा एक गाढर काई देपीनइ जाइ तिहां सघली गान्गी प्रवाहि पडी
जाइ तिम लोक तत्त्वार्थ अणजाणता एकि माहरा करीनइ जाइ ।
अनइ बीजा प्रवाहि देवावेपि जाइ मानइ ॥ ३८ ॥

२०

[सो] कुगुरु छाडता लोक दाक्षिण्य करइ । ए वान कहइ छइ ।

[जि] लोक कुगुरु मेल्हतउ दाक्षिण्य करइ । अनेरइ स्थानकि
दाक्षिण्य न करइ । इसु कहइ ।

[जि] कह करइ । आपणपउ दमइ । धमार्थी होइ द्वय
गृह सर्वम्बमार चयति त्यनइ । एतउउ पूर्वोक्त कइ । पुत्र पद
उत्सूत्रविपण्य न त्यनइ, जिणि उत्सूत्रविपण्यि करी उउ स्मृत्युउ
बूझ । तिणि कारणि उत्सूत्र बोलिवउ नही ॥ ४६ ॥

[मे] कह करइ । आपणपउ दमइ । इउइ इउइ कइ ।
धर्मनइ कानि अत सहस धन वेचइ । पणि पद उउउउ उउउउ न
मूझ, जेह लगी संमारसमुद्रमाहि बूझ ॥ ४६ ॥

[सो] धर्मगति सुगुली संगति करी । एउइ इउइ कइ ।

[जि] अथ सुसंमर्गि धर्मोपराग कइ इउ इउ ।

[मे] पुण्यगते सुगुली संगति कइ ।

१०

सुद्धविहिधम्मराओ चइइइ सुद्धा संखं मुक्कणा ।

सो यिअ असुद्धसगे निउणाण विमउ बरुअइ ॥ ४७ ॥

[सो] सुद्धविहि० सरी वि० अउ उउउ अउ धर्म
तेह अपरि अनुराग बाधइ । सुद्धाण सउ उउउ अउ चागिउिना
गुरु अथवा सरा श्रावकनी संगति कइ । इउइ मो रिअ० ते
सरी विधि सरा धर्मनउ अनुगग कइ उउउ अउ श्रावकनी
संगति करइ ते निउणाण वि इउइ अउ अउ । निग्न
उउउ थाइ । यत उक्त श्रीउपदेशक—

आलाओ संगसो वीसमे संखं अ ।

हीणायारेहिं सम सवर्णिइ ॥

१ जि मे सुवण १ इउइ अ

निदक्खिण्णो लोओ जइ कुवि मग्गेइ रुद्धिआरसइ ।
 कुगुरुण संगनयणे दक्खिण्ण ही महामोहो ॥ ३९ ॥

[सो] निदक्खिण्णो० लोक एहनउ निर्दक्षिण्य, जइ को
 रोटीनउ सड कटफउ मागइ तउ न दिइ । थोडउ धाजि दाक्षिण्य न
 ३ करइ । कुगुरुण० आइ कुगुरनउ संग एवडा अनयनउ हेतु ते
 छाज्जा दाक्षिण्य परइ । काणि जाणइ । ही महामोहो आहा
 ए महामोह, मोटउ अजाणियउ, गाढउ मूर्खपणउ कहीइ ॥ ३९ ॥

[जि] लोक निदक्षिण्य गुणरहित छइ । जइ कुवि ज
 कोई रोटीनउ कटफउ मागइ, तउ दाक्षिण्य मेलही रोटीकुटवई न दिइ
 २० कुगुर मष्ट गुरनउ मसग तेहनइ मेल्हिवइ दाक्षिण्य करइ । ही खेदे
 महामोहो मोटउ अजाणिवउ ॥ ३९ ॥

[मे] लोक एहनउ निर्दक्षिण्य । जइ को रोटीनउ सड माग
 तउ हि नापइ । अनइ कुगुरुना संगनउ स्पनिवउ तिहा दाक्षिण्य
 करइ । कहइ, 'हउ जापणा प्रियागत गुरु किम मूरुउ' । एणि
 २१ सउ खेदि ए सइ महामोहनउ मिलसित ॥ ३९ ॥

[सो] वली उगुरु आथी कहइ छउ ।

[जि] अथ मिथ्यात्वीनउ विरमिन देवगएइ ।

कि भणिमो कि करिमो ताण हथासाण धिट्ठेदुट्ठाण ।
 जे दसिऊण लिग खिवति नरयम्मि मुद्धजण ॥ ४० ॥

२० [सो] कि भणिमो० सिउ बोलीइ । सिउ कीजइ । ते
 हंड हताश जमागिया रहइ, घीठ रहइ, दुष्टचित्तइ
 दसिऊण० जे लिग महात्मानउ वेष आपणपामाहि 'देसांडी

अनुन्नजपिणहि हसिउद्धसिणहिं गिप्पमाणो अ ।

पोसत्थमज्झयारे ज्ज वि जई बाउली होइ ॥ (गा २२३-२४)

[जि] हे मयण म्वजा ! सुद्धाण संगमे शुद्ध गुरुन मनोगि सुद्ध विवि निर्मगचार घमानुगग राधइ । सो विअ ही १
१ शुद्धनिधिघमानुराग जशुद्ध अष्टचारित्रियानइ प्रसंगि निउणाण वि
निपुण डाहाइनउ अनुदिन प्रतिदिन गलइ विणमइ । मूपनउ घमानुग
कुमसंगि विणमइ । तेहनउ सियु ॥ ४७ ॥

[मे] सूधी वीतरागनी भापी विधि तेहनइ रिपइ अनु
बाधइ । सुद्ध सरा चारिगिया तेहनइ सगमि । हे स्वजन ! ते २
१० अमूधा उत्सूयना नेलणहार तेहनइ सगिउ निपुण डाहाइनइ वि
धम्मनी मति गलइ । अनुदिवम निरतर ॥ ४७ ॥

[सो] जिहा अष्टाचारु बर हुइ तिहां धमबतिइ न बसिय
ए वात विहु गाहे कहइ छइ ।

[जि] मिअ्यात्तीमाहे आरुकि न बसियउ । इसु कहइ ।

१५ [मे] जिहा कुचारित्रिया बमइ रहइ तिहा धमेबते बसि
नहीं । ए समथ विहु गाहे कहइ ।

जो सेवइ सुद्धगुरू असुद्धलोआण सो महामत्तू ।
तम्हा ताण सयासे पलरहिओ मा बसिज्जासु ॥ ४८ ॥

[सो] जे सुद्ध गुरु सुनिहितचारित्रिया तेहनी सेवा कर
२० असुद्धलोआण० असुद्ध मिअ्यात्ती अष्टाचार रहइ जे आश्रित
१० छइ तेह रहइ ते महावदरी जेह भणी ते तेहरइ उच्छेदिया जि वा
तम्हा ताण० तेह भणी मिअ्यात्ती अष्टाचाराश्रित लोक य

खियति० मुग्धजन लोला' लोकनइ कुमार्ग सीपवीनइ नरगि घालीइ'
छइ । दुगति पडइ छइ ॥ ४० ॥

[जि] तेहा हताश भग्नाश घेठा महादुष्ट मिथ्यात्वी तणउ
निमु भणा । तेहहूइ किमु करा । जे मिथ्यान्वी लिंग दर्शनीनउ वेगमा
देवालीनइ सुद्वजण मुग्ध लोला' लोकनइ नरकमाहे पातइ ॥ ४० ॥

[मे] किमउ भणा । केहा किसउ करा । हत हणी आस
जेहनी ते हताश तीया हताशनइ दुष्टानइ घेठानइ । ते कउण । जे
ओषउ मुहपत्ती रूप वेप देपाडीनइ मुग्ध भोगा लोकनइ नरकमाहि
पेइ ॥ ४० ॥

[सो] कुगुरु आश्री निदान्तुति ग्रथकार कहइ छइ' ।

[जि] भव्यलोकहूइ कुगुरु देखी सुगुरु उमरि गादी भक्ति
उलसइ । इसु जणावइ ।

कुगुरु वि ससिमो १ जेसि मोहाड चडिमा दहु ।

सुगुरुण उवरि भक्ती अडनिविडा' होइ भव्वाण ॥ ४१ ॥

[सो] कुगुरु वि० ते कुगुरुड वषाणउ मळइ । दीठा
जेसि० जेहनी मोहादिक चेष्टा अवलचारीणु' अनइ प्रोधादिके क
कुरपणउ देखीनइ सुगुरुण० सुगुरु सुविहित चारित्रिया उपरि अ
गागी भक्ति भव्य रहइ उपनइ । कुमति दीठी पापइ माति ऊपरि म
न बइमइ ॥ ४१ ॥

[जि] ईहां ग्रथकार श्रीनेमिचंद्र महारी कहइ छइ
जउ हउ कुगुरु अष्टचारित्रिया गुरुइ' ससिमो प्रसंसउ वर्णउ

आनकि बलरहित हुतड न बसिवउ । जु फाई ठापुर महता प्रधाननउ
बन हुद तउ बसिवउ ॥ ४८ ॥

[जि] जे पुरुष मुद्ध गुरु सेवइ ते शुद्ध गुरु सेगणहार श्रावक
असुद्धलोआण मिथ्यान्वाश्रितहइ महासत्तु महादरी । तम्हा
निणि कारणि ताण मगासे तेण असुद्ध लोमनड समीपि बलरहिओ ,
नीमल हतड श्रावकि न विमवउ । किनु साहम्मीमाहे बसिवउ ॥ ४८ ॥

[मे] जे सूया गुरुनइ सेवउ ते अगुद्ध लोक मिथ्यात्वी
भ्रष्टाचारीनइ ते महादरी जेह भणी तेहनउ उच्छेदिग बाळइ । तम्हा
तेह भणी भ्रष्टाचारी मिथ्यादृष्टि आश्रित लोक कन्हइ आनकि बलरहित
हतइ बसिवउ नहीं ॥ ४८ ॥

10

[जि] एह नि जयु प्रसारान्तरि कहइ ।

समयविऊ असमत्था सुसमत्था जत्थ जिणमए अविऊ ।
तत्थ न बहइ धम्मो पराहव' लहइ गुणरागी ॥ ४९ ॥

[सो] समयविऊ सिद्धातना जाण धर्मवत तिहा
असमथ हुइ । सुसमत्था० अनइ तिहां निमत्तना अजाण^{१५}
मिथ्यात्वी भ्रष्टाचारी अतिममथ हुइ । तत्थ न बहइ० तिहा धर्मे
न बसइ । चालइ नहीं । तिहा पराहव० गुणनउ अनुरागी धर्मा
जीव पणि पणि परामवड' जि लहइ । अपमान नि प्रामइ ॥ ४९ ॥

[जि] जिणि म्यानकि समयविऊ सिद्धातना जाण जेन
अममथ हुइ अनइ घली जिणमए अविऊ सिद्धातना अजाण^{२०}
मिथ्यात्वी लोक तिहा सुसमत्था अतिममथ सयल बसइ तिहा

जोसिं जेहा सुगुम्नी मोगुदिक चडिमा कूता दट्ट देखी करी
सुगुरु सुनिहित ऊपरि भक्ति अतिनिविड अनिगाढी भविक जीमहूइ हुइ ।
जिम उमनि दीठीइ भातिइ मा रहइ ॥ ४१ ॥

[मे] ते सुगुरु बसाणउ ह भल्द दीठउ । जेहनी अग्रस
सेनारिक बुचेष्टा छेपी अनड सुगुरु ऊपरि भक्ति अतिनिविड हुई ।
भरिक जानइ कारणि ॥ ४१ ॥

[सो] विरूउ फाल देखी जाणहूइ विशेष सम्यक्त्व उल्लसइ ।
ए वान कहइ छइ ।

[जि] अथ मिथ्यात्वोदयिई हूतइ भव्य जीवहूइ सम्यक्त्व
उल्लसइ । ए बात कहइ ।

जह जह तुहइ धम्मो जह जह दुट्ठाण होइ अइउदओ' ।
सम्मदिट्ठिजियाण तह तह उल्लसइ सम्मत्तं ॥ ४२ ॥

[सो] ईणइ पाचमइ आरइ दुखमाकालि जिम निम धर्म
घूटइ ओठउ' थाइ । जह जह दुट्ठाण० अनइ जिम जिम दुष्ट
पापी जीम रहइ अतिउदय ठापुराई रुद्धि मान महत्त्व हुइ ।
सम्मदिट्ठि० तिम तिम सम्यग्दृष्टि जाण जीव रहइ सम्यक्त्व गाढउ
गाढउ उल्लमइ ह' थाइ । जिसिउ परमेश्वरि दुखमाकालनउ स्वरूप
कहिउ हूतउ तिसिउइ जि देखीइ छइ । इम परमेश्वरना वचन ऊपरि
आम्था आरइ । जिम ए साचउ तिम बीजाइ परमेश्वरना वचन साचा ।
२०दसी परि सम्यक्त्व ह' थाइ ॥ ४२ ॥

वसना शायकतउ धर्म न बाधइ । किंतु सामुहउ धर्मानुरागी आवक
पराभव रहइ ॥ ४९ ॥

[मे] समय सिद्धांत तेहना जाण निगु अममर्थ हुइ अनइ
जिनमतना जनाण जिहां गाढा समर्थ हुइ तिहा धर्म बाधइ नहीं ।
१ तिहा गुणानुरागी धर्मवन पगि पगि परामन रहइ । हल्लपण पामइ
॥ ४९ ॥

[सो] कुमार्गी पापी समर्थ हुतउ ज धर्मना कान माहि न
मिलइ तउ रुडउ । ए' बात कहइ छइ ।

[जि] मिथ्यात्वी लोक धर्मवत न हुइ तउ भलउ । तेहनउ
२० कारण कहइ ।

ज न करइ अहंभाय कुमंगसेवी' समर्थओ धम्मे ।
ता लड्ड अर कुज्जा ता पीडइ सुद्धधम्मत्थी ॥ ५० ॥

[सो] ज न करइ० ज अमार्गसेवी कुमार्गी मिथ्यात्वी खुद
खरड' राजादिकि मानिउ समर्थ हुतउ धमनइ विषइ अतिमाव न
३० करइ, धर्मना कानमाहि न मिलइ ता लड्ड तु रुडउ । ज धर्मना
काजमाहि मिलइ, माहिख्या' मम जाणइ तउ ता पीडइ० सुद्ध धमार्थी
रहइ चाडी' भाडीइ करी पीडइ । अथवा ज ते मिथ्यात्वी समर्थ
हुतउ आपणा धर्म मिथ्यात्व' स्नेच्छादिकना मत उपरि अतिमाव न
करइ, बरड बटीगइ जि जउ हुइ तउ भलउ । जउ ते आपणा मत
४० उपरि घणउ भाव करइ तउ आपणा मतनइ कदामहइ बीनाइहइ

१ 'ए' छइ' नहीं २ जि उमंगसेवी, मे अमंगसेवी ३ खरड चाड
४ माहि' ५ चाडीवचाडीई ६ मिथ्यात्वी

आपणा मत मनाविवा भणी सुद्ध धर्मार्थी रहइ पीडइ । आपणउ धर्म
करावइ बलात्कारिइ ॥ ५० ॥

[जि] उन्मार्गसेवी मिथ्यात्वी समर्थ सबल हूतउ धर्म ऊपरि
अतिभार गादी वामना ज न करइ ता लट्ट ते भलउ । अह अथवा
मिथ्यात्वी धर्म ऊपरि आदर करइ ता तउ पडइ सुद्धधम्मत्थी १
निर्मल धर्मरक्षणहारहूइ पीडइ दृढवइ ॥ ५० ॥

[मे] जे कुमार्गमउ सेवणहार समर्थइ हूतउ धर्मनइ विपइ
अतिभार न करइ धर्मना काममाहि मिलइ नही ता लट्ट तउ
रूढउ । अथ जउ किमइ कइ तउ आपणा मत मनाविवा भणी सुद्ध
धर्मार्थीनइ चाडीहनी करी पीडइ । आपणउ धर्म बलात्कारि करावइ १०
॥ ५० ॥

[सो] जइ सर्वे श्रावकहूइ^१ एकपणु हुइ तउ धर्मनइ^२
पराभव करी न सकइ । ए बात कहइ छइ ।

[जि] श्रावकहूइ बसिवानउ प्रकार कही साहम्मीमाहे समेला
होइवउ । इसु कहइ छइ । २५

जइ सब्वसावयाण एगत्त हुत मिच्छयायम्मि ।

धम्मद्वियाण सुवर ता कह पुं पराहव कुज्जा ॥ ५१ ॥

[सो] जइ सब्व० जइ सर्वे पक्षना श्रावक रहइ
मिथ्यात्वना वादनइ विपइ एकमत हुइ । सविहूनउ मनु एक सरिखउ
मिथ्यात्व निर्लोठवा अथवा जिनमत स्थापवा ऊपरि हुइ तउ ३०
धम्मद्वियाण० धर्मार्थी छोक रहइ हे सुन्दर । ता कह० तउ
मिथ्यात्वी परामन अपमान किम करत ? न करत । पुण कालनइ

निद्रा नैन्दी चेतना नाडी । अथवा विद्विक्कन्क कन्क ॥
वेद न्दं जिन वीतराग राधउइ अणलाधउ । कउं ॥ ६० ॥
चौउअन बनयोगपिउ हूउ ॥ ६० ॥

[सो] केननाइ मूर्ख पडितमन्य' इउ न्दं कन्क
रहइ हनइ । ए वात कहइ छइ ।

[जि] अथ जिनधर्म हाम्यसानक न्दं ॥ ६० ॥

[मे] केनला सूधा धर्मना कण्ठउअ हउं ॥ ६० ॥

इअराण वि उवहास तमजुत्त भाय इउअन्य' ।
एस पुण कोवि अग्गी ज हास सुदअन्य' ॥ ६१ ॥

[सो] इअराण० इतर असं न्दं ॥ ६० ॥
कीजइ, हे आत बाधव । युलीन जे' पुण जन्म जन्म
रहइ तेइ करिवा' तावइ । एस पुण० इउअन्य' ॥ ६० ॥
किउ । ज हास० ज शुद्ध निन्दक ज जन्म जन्म
हसीइ ॥ ६१ ॥

[जि] हे भाय हे आत । इउअन्य' ॥ ६० ॥
जे हुइ ते उपहास्य कुप्रसूनहइ कुप्रसून ॥ ६० ॥
हासउ मूर्खई न करइ । एस पुन कोवि ॥ ६० ॥
जउ शुद्ध निर्मलध धर्मि हासउ ॥ ६१ ॥

[मे] इतर पामर लोक न्दं ॥ ६० ॥
हे बाधव । युक्तउ नहीं । ए कोइ न्दं ॥ ६० ॥
हासउ कीजइ ॥ ६१ ॥

विनेपिइ मानोनाहि जि जूजूना मा । तीगट करी मिथ्यान्ही पराम
करइ ॥ ५१ ॥

[जि] जइ किइ सभे थानरहइ ण्ठमन ण्ठधर्मीपेउ हुन
होयते ता तउ हे सुन्दर ' मिथ्यापरादमाहे भमार्थी धनक
३ थायरहइ कलण फटण एक परामर अपमान कुत्ता करत ' अहि
तु थायरहइ कोइ पगभर न करत । किं तु मइ कोइ गनन ॥ ५१ ॥

[मे] तउ रिमड सभे पदाग थायर मिथ्यान्ही साथि रियादि
उपाइ हुनइ एकद मति हुइ तउ हे सुन्दर ' धमार्थी धर्मस्थित तेहन
कहउ न, फटण पगभर नरत ' अपि तु कोइ न करत ॥ ५१ ॥

१० [सो] जे पुण्य महादक धगनु आधार हुइ तेहनी प्रगम
करइ छंद ।

[जि] अथ आनछादे मोग थायरहइ गन्धवि देसालइ ।
त जयइ पुरिसरयण सुगुणहू हेमगिरिवरमहग्य ।
जस्सामयम्मि सेउइ सुविहिरओ सुद्वजिणधम्म ॥ ५२ ॥

१५ [सो] ते पुण्यरूपिउ रत्न जययन बतउ । सुगुण
उत्तमगुणे करि आद्व वूरिउ । हेमगिरि० सोनानउ' पर्यंत मेर तेहन
परि महार्थ' ते पुण्य समोत्तम कहिवाइ । जस्सामयम्मि जेहन
आथइ जेहनइ बलि' सानिध्यइ करी सुविहिरओ सुविहिरत साच
धमनउ आगधक सूधउ निरुद्ध जितधर्म सेउइ आराधइ । जेहन
२० मलि धम बालइ, जे पुरुष धर्मरतनइ आधार दिइ ते पुरण गाव
उत्तम पछीइ ॥ ५२ ॥

[म्ने] गात्र मिथ्यात्वी पापीरु^१ रहइ उत्तम हित करिवइ^२ बीरुवइ^३ । प्र वाव रहइ छइ । बिहु गाहइ फरी ।

[जि] अथ सपुरष दुष्टईहइ हित करइ । श्मु जाणावइ ।
दोसो जिणिंदवपणे सतोसो जाण मिच्छपावम्मि^४ ।
५ ताण पि सुद्धहियया परमहिअ दाउमिच्छति ॥ ६२ ॥

[सो] दोसो० जेह रहइ जिनेन्द्रना बचन ऊपरि बीतरागना धर्म ऊपरि दोष^५ अनइ मिथ्यात्वि पाप ऊपरि संतोष छइ, मन तिहां गरु छइ । ताण पि० जेहनां हियां सूयां निष्पयाय निर्मल छइ ते तेहइ रहइ धर्महित देना बांछइ । धर्मनु लाम करिबु^६ बीनवइ । जाणइ^७ किहइ ए^८ बापटा धर्म मिलइ सु रुडउ ॥ ६२ ॥

[जि] जाण जेहइ जिनेन्द्रना बचन ऊपरि द्वेष हुइ, परी जेहइ मिथ्यात्वाद् ऊपरि संतोष हुइ, एतान्ना जिनबचन जे म मानइ, कि तु मिथ्यात्वा मानइ तेहइइइ शुद्धहृदय निर्मलचित्त सत्पुरुष परम हित देवा बांछइ ॥ ६२ ॥

१५ [मे] जेहनइ जिनेन्द्रना बचन ऊपरि द्वेष हुइ, जेहनइ मिथ्यात्वा ऊपरि संतोष हुइ, तीयाइनइ शुद्धहृदय निर्मल चित्तना धणी परम हित देवा बांछइ ॥ ६२ ॥

[जि] अथ पूर्वोक्त अथ युक्तउ करी स्थापइ ।

अहवा सरलसहाया^१ सुअणा सन्वाथ हुति अविअप्पा ।
२० उडुतविसमराणा^२ वि कुणति करुण बुजीहाणा ॥ ६३ ॥

१ पापी २ बीरुवइ ३ मिच्छपावम्मि ४ द्वेष ५ तेहइ ६ करिवइ
७ एहइ ८ मे सुआणा ९ जि मे छाति

[जि] ते पुरुषरत्न जयन्तु हुउ । किमउ छइ पुरुषरत्न ?
सुगुणहु सु भला परोपकारादिक गुण तेह करी आढ्य समृद्ध भरिउ
पूरिउ । वली किमु छइ ? हेमगिरिवर मेरु पर्यंत तिह सरीपउ महर्घ्य
पूज्य मानीतउ । मोटाई करी मेरुपर्यंत मरीपउ । ते पुरुषरत्न कउण ?
जस्सासयम्मि जेह पुरुषरत्ननइ आश्रयि आधारि सुविधिरत ५
सन्मार्गसेरणहार सुभावक सुद्धजिणधम्म निर्मलउ जिनधर्म
सेवइ ॥ ५२ ॥

[मे] ते पुरुषरत्न जयन्तउ हुउ, जे सोमन भला गुण तिणि
करी आढ्य सहित । वली ते पुरुष केउहउ ? मेरुपर्यंत तेहनी परि
महर्घ्य । जेइनइ आश्रइ मानिय लगी सुविधि भली विधि तेहनइ विपइ १०
तत्पर हतउ सूधउ जिनधर्म सेवइ आराधइ ॥ ५२ ॥

[सो] गली एह जि बात कइ छइ ।

[जि] वली संधि पुरुषिहू मोटाई प्रकासइ ।

सुरतरुचिंतामणिणो अगघ न लहति तस्स पुरिसस्स ।
जो सुविहिरयजणाण धम्माधार सया देइ ॥ ५३ ॥ १३

[सो] कल्पद्रुम चिंतामणि लोकमाहि मनोमोहित देनहार^१
भणी अति उत्तम कहीइ । पुण तेह पुरुषनउ ते अव मूल न लहइ ।
ते पुरुष तेहइ पइ^२ गाढउ^३ उत्तम । जो सुविहि^४ जे पुरुष
सुविधिरत खरी विधि खरी सामाचारीना आराधणहार^५ लोक रहइ
धर्माधार सदैव दिइ । कल्पद्रुम चिंतामणि एकइ^६ जि भवि इह^७
लोकनु उपकार मात्र करइ । आ पुरुष धर्मनु उपकार करतउ

[सो] अहवा० अथवा जे सुजेन हुइ ते सविहु ऊपरि सरलस्वभाव हता रिहाइ विरल्य नाणइ । रुडा^१ नइ विरुआइ सविहु ऊपरि हित चीनवड । छद्दुत० जे द्विजिह्वा साप विपना भर समूह छांडइ गरलइ जि^२ मूकइ ते^३ ऊपरि उत्तम दयाइ^४ जि करइ । जे चाड दुर्जन कुबचन बोलइ ते ऊपरि उत्तम 'ए बापडउ किमइ पुण्य ५ प्राप्तिइ' इसी दया नि करइ ॥ ६३ ॥

[जि] अथवा सरलस्वभाव स्वजन सगा सर्वत्र अविरल्य विकलरहित हुइ । जिम लोक आपणा छोचन ऊपरि विकल्प भेद आतरउ काई न करइ । तथा ते बली सर्पस्व द्विजिह्वाइ करुणा दया करइ । जिम श्रीगार्भनाथि सर्प ऊपरि दया कीची ॥ ६३ ॥ १७

[मे] अथवा सरलस्वभाव जे स्वजन ते सघले रिहाई विरल्य नाणइ । समभाव आणइ । विपना भर गरल छांडइ छई जे द्विजिह्वा सर्प तीहइ ऊपरि करुणा आणइ । जे चाड दुर्जन कुबोच बोच तेहइ ऊपरि उत्तम चीनवड जि 'ए बापडउ किमही पुण्य प्राप्तिइ' इसी जे दया करइ ॥ ६३ ॥ १८

[सो] सम्यक्त्व गाढ दुर्लभ छइ । ए बात कहइ छइ ।

[सो] अथ विरला केई एकहुइ सम्यक्त्व छइ । न सघलाई हइ । इसु कहइ ।

[मे] सम्यक्त्व गाढउ दुर्लभ छइ । ए बात कहइ ।

गिहवापारविमुक्ते बहुमुणिलो वि नत्थि सम्मत्त । २०
आलयणनिरयाण सङ्खटाण भाय किं भणिमो ॥ ६४ ॥

स्वर्गमोक्षादिकं सुगं दिद । तेह मणी कल्पद्रुम चिंतामणि सरीपु
किं करि ५३ ॥ ५३ ॥

[जि] तेह पुरयहू सुरतरु कल्पवृक्ष चिंतामणि रत्न अर्थ पूजा
१ रहइ । तेह पुरय सरीप न हुइ । किं तु कल्पवृक्ष चिंतामणि पाहइ
२ अधिक दानारंपणातउ ते पुरय मोटउ ते सिंयु ३ जे पुरुपरल सुविधिरत
जाहू सन्मार्गनप लोकहइ धर्मेनु जरष्टम दिइ ॥ ५३ ॥

[मे] कल्पवृक्ष चिंतामणि प्रमुख पन्था धमाधार पुरय आगलि
४ रत्न काई न रहइ । समवडि न पामइ । जे सुविधि भली विधि तेहनइ
रत जम लोक तेहमई सदा धर्मेनु आधार दिइ ॥ ५३ ॥

१० [सो] को कहिसिइ 'ते' पुरुषनइ वर्णविनइ' सिउ काज
छइ १ ॥ ए वात ऊपरि कहई ।

[जि] निणि कारणि तेहा सत्पुरुषना नामग्रहण करिवउ ।
पवित्र होइवा मणी । इसु कहइ ।

लज्जति जाणिमो २ सत्पुरिसा निअयनामग्रहणेण ।

३ पुण तेसिं किराणाओ अम्हाण गेलनि कम्माइ ॥ ५४ ॥

[मो] लज्जति० ए वात 'जाणउ' । जे सत्पुरुष आपणा
नामनइ लेखइ, कोई तेहनउ नाम लेई वषाणइ तु 'लाजई जि । नीचु
सांगु जीइ । पुण तेसिं० पुण तऊ तेहनु कीर्त्तन गुण धोळउ' छउ' ।
ते कारण ए तीजई करी अम्हारा कर्म गलइ पाप फीरई' । कर्मनिर्जरा
४ हुइ । आपणाइ जि लाभ मणि बीजइ छइ । इसु भाव ॥ ५४ ॥

१ तेह २ वर्णवइ ३ कहइ छइ ४ जाणउ छइ ५ जे ६ बोळइ

[सो] गिर० पर कुटुम्भा व्यापार जेहे छाँट्या छइ ते घणा मुनिलोक मटामाइ माहि सम्यक्त्त नथी । जेहनइ काजकाम काई नथी तेहना मन रोगि कष्टि आरि मिथ्यात्व करिवा रहवइ । आलस्यण० जे आरक गृहस्थ जेहनइ अनेक छोरू बेटा बेटी रिगह ५ वृद्धि व्यवसाय काजकामना आलस्यन छइ तेहनइ मिथ्यात्वनइ विपद रहबहियानू अहोभ्रात१ ! निसिउ कहीइ ? ॥ ६४ ॥

[जि] गृहस्थव्यापार गृहप्रारमादिक तिणि करी विमुक्त रहित एवहा बहु प्रचुर मुनिलोक तेहइमाहे सम्यक्त्त नथी । हे भाय हे भ्रात ! आलस्यनिरत आवकइ किमु भणा ? जिहां १० सयसगविनिर्मुक्त मटामाइइइ सम्यक्त्त न हुइ तिहा आवकइ तिहा हूतू ? इति भाय ॥ ६४ ॥

[मे] जेहे घरना व्यापार भूक्या छइ एवहा घणा जे मुनिलोक तेहनइ सम्यक्त्त नथी । ए भ्रात ! रोगि कष्टि पीड्या हुता आलस्यनना निरस्य जे आवक ते जउ सम्यक्त्त थका रहबहइ तिहां सिउ कहिवउ ? २५। ६४ ॥

[सो] उत्सृज बोझत जीव संसारमाहि पडइ । ए बात कहइ छइ ।

[जि] अथ जीव उहिसी कि उपदेम बोल्इ ।
न सय न पर कोया जइ जिअ उस्सुत्तभासण चिहिन ।
१० ना बुझसि निम्मत निरत्यय तवफडाडोव ॥ ६५ ॥

[सो] न सय० आपणपइ अथवा अनेइ कुणहि१ काई न याइ । कोवा० कोष लगइ अहकारि चडिउ जउ रे जीव । उत्सृज

[जि] हउ इसु जाणउ । सत्पुरुष धमाधारनउ दातार पुरुष
निजक नामग्रहण करी लाजड । जइ लाजड तउ लाजड । पुण तेसिं
कित्तणाओ पुण तेह सत्पुरुषना नामकीर्तनइतउ बोलिवातउ अम्हारां
कुर्म गलइ फीटड । सत्कर्म उदय पामइ ॥ ५४ ॥ ' ३ ' १

[मे] हउ इसु जाणउ जे सत्पुरुष आपणा नामग्रहणि
लीजतइ लाजइ । पणि तेहनउ कीर्तन वपाण करता अम्हारां कर्म गलइ ।
एह भणी सत्पुरुषनउ नाम लीजड ॥ ५४ ॥

[सो] धर्मइ करतां जिं धर्म न हुइ । ए वात कहइ छइ ।

[जि,] जिनाना पापइ धर्म कीथउ नि फल । इसु कहइ ।

आणारहित कोहाडसजुअ अप्ससणत्थ च । १०

धम्म सेवताण न य कित्ती नेव धम्म च ॥ ५५ ॥

[सो] जे धर्म आराधइ पुण धीतरागनी आणारहित निह
वादिक्की परि । अनइ बोधादिकइ करी समुत धर्म करइ । यावज्जीव
वरिस चउमाम उपहिरा क्रोध मान माया लोभ धरइ । परइ धर्मक्रिया
करइ । तथा अप्ससणत्थ च । को आपणी प्रशसा भणी धर्म
करइ । जिम ' लोक मू रहइ वपाणइ । हु लोम्माहि रुडउ मारउ '
इसी बुद्धिइ धर्म करइ । धम्म० ईणइ प्रकारइ धम करताइ प्र
न य कित्ती०, इह लोकि कीर्तिइ नही । परलोकि धर्मइ नही ।
धर्मक्षय न हुइ । काज काई सरइ नहीं ॥ ५५ ॥

[जि] जिनाणारहित, क्रोध मान माया लोभ
आत्मप्रशसानइ अर्थि धर्म सेरता धर्म करता पुरुष
लोम्माहे धर्णइ नही । अतरपमाहे धर्म नही ॥ ५५ ॥

श्रीनिबन्धनं विरुद्ध बोधिसिं ता ठ निम्न दिष्टि मन्त्र
समुद्रमाहि वृष्टिसि । कुणहिं स्वादिनि न्ति । ता निम्न दिष्टि मन्त्र
एगइ फाई उत्सव बोध अन्त फट्ट दन्त इष्टि मन्त्र नि
दुक्क दिष्टि, आलोड तु छुट्ट । इति मन्त्र । निम्न दिष्टि मन्त्र
बोद्धा तप क्रिया नियम सानाचारीनु मन्त्रोऽयं दन्त इष्टि मन्त्र,
जाणिवउ । तीणइ करी संसारमादि वृद्ध नन्ति ॥ ६० ॥

[जि] कोई आपणउई नहीं ब्रह्म नन्ति ।
दे जीव । जइ तइ उत्सवमापय कीउ न्ति । ता निम्न दिष्टि मन्त्र
नि संदेह वृष्टिसि । तपनउ सुखरोड अन्त इष्टि मन्त्र । दन्त इष्टि मन्त्र
'तपनइ आठरि नहीं वृद्ध' ए बोष्ट दन्ति । निम्न दिष्टि मन्त्र
म बोले ॥ ६५ ॥

[मे] न आपणपइ न परवृष्टि मन्त्र ।
दे जीव । जउ उत्सवनउ आपण कीउ न्ति । ता निम्न दिष्टि मन्त्र
समुद्रमाहि वृष्टिसि । उत्सव बोद्धा ता निम्न दिष्टि मन्त्र
आठरि निरर्थक कीउ जाणिवउ ॥ ६० ॥

[सो] साचा धर्मा धर्मा निम्न दिष्टि मन्त्र ।
ए बात कहइ छुट्ट ।

[जि] अथ निर्नेन्द्रनउ वरुद्ध दिष्टि मन्त्र । इमु कट्ट ।
जहं जह जिणदवयणं समं धर्मा मुद्रहिं अजाण ।
तह तह लोअपवाहे धम्मो पाठय नवचरित्रं ॥ ६६ ॥

१ श्रीनिबन्धनं २ बाह्यतन्त्रेण ३ दर्शनं ४ पृष्ठि ५ तात्पर्य
६ पृष्ठि न रहीई एगो पाठ छई ७ वृष्टि ८ तात्पर्य
ते धीमीमांसी जीवो छे ९ भाषा १० मन्त्र ११ पत्ती गदेवे
पण सो नी पहेली प्रतमांसी गहिवाणी कुरइ १२ त एगरो बाण
धीमी प्रतमांसी छीवो छे १३ नि निम्न दिष्टि मन्त्र १४ धम्म

[मे] आशाइ करी रहित, क्रोधादिसयुक्त, आपणी प्रसंसांइ
अर्थि धम सेवता हुता वीचि पणि न हुइ । धर्म पणि न हुइ ॥ ५५ ॥

[सो] बली उत्सृजभापी ऊपरि बि गाह कहइ छइ ।

[जि] अथ उत्सृजभापी पुरुषनउ स्वरूप कहइ ।

५ [मे] बली उत्सृजभापी ऊपरि बि गाह कहइ ।

इअरजणससणाए धिद्धा' उत्सृत्तभासिए न भय ।

ही ही ताण नराण दुहाइ जइ मुणइ जिणनाहो ॥ ५६ ॥

[सो] इअरजण० इतरजन सामान्य अजाण लोक तेहनी
प्रसंसा करइ । 'ए भला' इम बपाणइ । तीणइ करी धीरघ्न हुता
१० अमिमनि च्छेद्या उत्सृज बोलता मनमाहि मयं न आणइ । भावइ तिम्या
उत्सृज प्ररूपइ । ही ही० अटाटा । तेह पुरुष रहइ परलोकि दुर्गति
म्या हुता जे दुख हुसिइ ते दुखनु' स्वरूप चिननाथ श्रीमर्यज्ञ पि
जाणइ । अनेरउ' को न जाणइ । ति दुख जिह्वाए केतलीए न
बोलाइ ॥ ५६ ॥

११ [जि] इतर जन सामान्य लोक तेहनी प्रसंसाइ करी हिद्धा
साहकार आपणपउ मोटा मानइ जे अनइ जेहहूइ उत्सृत्तभासिए
उत्सृजसिद्धाते न कूडउ तेहनउ भाषण बोलिपउ तेह हतउ मय नही ।
कूडउ बोलता जेहहूइ पापनउ मय नही । ही ही खेदे । तेहे सगर्व तणा
उत्सृजभापक नर तणा दुहाइ हउणहार दुख जइ किमइ मुणइ जाणइ
१० तउ जिणनाहो श्रीसर्वनदेव जाणइ । दुखहूइ प्रचुरपणातउ अनेरउ
छप्पन्थ जाणी न सन्हइ । जे सगर्व हउ उग्र बोलइ तेहहूइ अनता
दुख हुइ । जिम मरीचिहूइ उत्सृज भाषणतउ धणा हया ॥ ५६ ॥

१ जि मे हिद्धा २ इ अनेरउ

[रणे] जहं० जिम जिम चिनेन्द्रवचन श्रीसर्गनु धर्म साचउ
 चोगा ही गुरु गण मनि परिणमइ तह० तिम निम लौसत प्रगाहिनु
 धर्म गुण विचार णपइ 'आपणा देव, आपणा गुरु' इत्यादि कदाग्रह
 रण गायकजिनि चरित्र सरीउ प्रतिभासइ । बाछ मडाण जि छइ ।
 ५ लोकरजना मान जि छइ । अम्बतर धर्म फई नर्था । यत उक्त
 श्रीउपदेसामान्या—

पहइ नडो वेरमा निगिजिज्जा य बहुजणो जेण ।

पडिअण त तहं सत्तो जालेण जल समोअरइ ॥ (गा ४७४)

[जि] निम जिम सुद्धहृदयने हृदयि चिनेन्द्रनउ वचन सम्यक्
 १० प्रकारि परिणमइ वस० तिम तिम निर्मलहृदय तणउ लोकप्रगाहि धर्म
 मिथ्याचरधर्म नटचरित्र सरीपउ पडिहाइ प्रतिमइ शोभइ । जिम
 नटराजु चरित्र फोकट तिम लोकप्रगाहि धर्म फोकट इमु मानइ ॥ ६६ ॥

[मे.] जिम निम जिनेन्द्रना वचन सम्यग् प्रकारि परिणमइ
 कहिनइ सुद्ध हृदया घणीनइ तिम निम लोकनउ प्रगाह नटावाना
 १५ चरित्र सरीपउ प्रतिभासइ । काइ ? 'ए सह बाछ मडाण । लोकरजना
 मान, पणि आम्बतरि नही' ॥ ६६ ॥

[सो] वली एह जि वात कहइ छइ ।

[जि.] अथ जिनधर्मप्रमाण चोइ ।

[मे] वली एह जि वान कहइ ।

२० जाण जिणिदो निवसइ सम्म हिययम्मि सुद्धनाणेण ।
 ताण तिण य विरायइ समिच्छधम्मो जणो सयलो ॥ ६७ ॥

[सो] जाण० जेइनइ हीअइ साचइ जाणवइ करी सम्यग्
 हट श्रीजिनेन्द्र वसइ, धीतरागनु धर्म जेहनइ मति साचउ बहठउ हु

[मे] इतर जन सामान्य लोक तेहनी प्रसंसा सामली ह्य
हपित हता अहकारि चव्या उत्सूत्र बोलना भय नाणइ । भावइ तिम
उत्सूत्र बोलइ । ही ही इसइ रोदि । ते पुरुषनइ परलोकि जे दुस्व
होइसइ ते धीनरागइ जि आणइ ॥ ५६ ॥

[जि] अथ उत्सूत्रमापणन फल कहइ ।

उत्सुत्तभासगाण बोहीनासो अणतससारो ।

पाणच्च वि धीरा उत्सुत्त ता' न भासति ॥ ५७ ॥

[सो] उत्सुत्त० उत्सूत्रना बोळनहार' रहइ बोधिबीजनउ
नाश हुइ । आउते भये सम्यक्त्व लहइ' नहीं । अणतउ समार बाधट ।
अनना भवनां दुस्व भोगइ । पाणच्च वि० तेह भणी प्राणत्यागिइः
जीवतव्यनउ संकटि पडइ' जे धीर धर्मगत ते उत्सूत्र न बोलइ ॥ ५७ ॥

[जि] उत्सूत्रभाषक पुरुषहूट बोधि सम्यक्त्व तेहनउ नाम
हुइ । तिणि कारणि बोधि पापइ अणतउ संसार । ता' तिणि कारणि
प्राणत्यागिइ प्राणइ जातइ हुतइ धीर धर्मवर साहमिक उत्सूत्र न भापइ
न बोलइ । वरि प्राणइ नीगमइ । पुण कूडउ न बोलइ । तथा चोक्तः
श्रीउपदेशमालाया—

जीव काळण पण तुरुभिणि दत्तम्स कालियज्जेण ।

— अवि य सरीर चत्त न य भणियमहम्मसंजुत्त ॥ (गा १०५)

[मे] उत्सूत्रना बोळनहारनइ बोधिबीजनउ नाश हुइ । अनतउ
ससार हुइ । ते भणी प्राणनइ त्यागिइ धर्मवते उत्सूत्र न बोलिवउः
॥ ५७ ॥

ताण० तेह रहइ मिथ्यात्तधर्म सहित लोक सघलउ तृणा सरीपउ
असार प्रतिभासइ । जाणइ ए फाई नही ॥ ६७ ॥

[जि] जाण जेहना हियामाहे निर्मलइ जानि करी सम्यक्
प्रकारि श्रीजिनेन्द्र वसइ ताण तेहाइर समिध्यात्ति धर्म करी सहित
मिध्यात्ती लोक सघलई तिण व तृणवत् तृण सरीपउ निःसार ३
विराजति शोभइ ॥ ६७ ॥

[मे] जेहनइ हीयइ साचइ जाणिइ करी सूखउ वीतरागनउ
धर्म वसइ तेह मनुष्यनइ मिथ्यात्तधर्मसंयुक्त लोक सघलउ तृणा सरीपउ
असार प्रतिभासइ । जाणइ जि ए फाई नही ॥ ६७ ॥

[सो] लोकनइ प्रवाहिइ^१ केनलाइ जाणइ^२ क्षुभइ । ए यात^३
पहइ छइ ।

[जि] अथ सम्यक्त्त पापइ आचरणउ निरर्थक ।^४ इस
बोचइ ।

लोअपवाहसमीरणउददपयडचडलहरीए ।

वदसम्मत्तमहावलरहिआ गुरुआ वि हल्लति ॥ ६८ ॥ १३

[सो] लोअपवाह० लोकनउ जे प्रवाह तेहरूपीमा
समीरण जे वायु^१ तेहनी प्रचड गाढी रहरि करी दद० दद निश्चल
सम्यक्त्त रूपाआ आराधननउ^२ जे छड महानल तीगइ करी रहित
गुरुआइ हल्लति बोचइ । घणा लोक फाई मिथ्यात्त बोझा^३ करता^४
देपी मोशइनां मन रहनहइ ॥ ६८ ॥

१०

[जि] दद सम्यक्त्तरूप महानल तिणि करी रहित पुरुष
गुर्या वडाइ हुता हल्लति बोचइ । किनाइ करी । लोकप्रवाहरूपिउ

१ प्रवाहइ २ जाण, ३ वायुनी ४ आचारणउ ५ बोझ ६ कहता

[मो.] अविधि^१ वषाणइ^२ नही । ए वात कहइ छइ ।

[जि] उत्तमभाषणनिषेध^३ करी असन्मार्गनी वषणइ न करिवी । इम कहइ छइ ।

मुद्राण रजणत्थ अविहिपसंस कयाइ^४ न करिजा ।

कि कुलपुणो कत्थ वि थुणति^५ वेसाण चरिआइ ॥५८॥

[सो] मुद्राण० मुग्ध लोग^६ तेहना रजवा आवर्जवा भणी अविहि० उन्मार्गमेळ कोई करतु हुइ तेहनी प्रशसा जाणि कहीइ^७ न करिवी^८ । दृष्टात कहइ छइ । किं कुल० उत्तम कुलनी वधू स्त्री गटासती ते किहाइ वेश्या अधम स्त्री असती तेहना चरित्र उन्मार्गइ^९ न वषाणइ^{१०} नि । तिम^{११} उत्तम उन्मार्गनी प्रशसा न करइ जि ॥ ५८ ॥

[जि] मुग्ध मूर्ख तेह रजिगनइ अर्थ कारणि अविधिप्रसंसा कुमार्गाचारनी वर्णना कयावि निवारइ सत्पुरुष न करिजा न करइ । किं कुलपुणो कुलवधू कुलस्त्री वेसाण चरियाइ वेश्यानां चरित्र वर्तव्य कत्थ वि किहाइ स्तवइ वर्णइ^{१२} अपि तु न मनवइ । उमार्गनी प्रससाई कीधी हूती घोष भणी हुइ इति भाव ॥ ५८ ॥

[मे] मुग्ध लोग लोक तेहनइ रजिग भणी अविधिनी प्रससा कहीइ न करिवी । किमउ कुलवधू निवारइ वेश्या असतीना चरित्र वषाणइ^{१३} अपि तु न वषाणइ । निम उत्तम उन्मार्गनी प्रशसा न करइ जि ॥ ५८ ॥

[सो] धीतरागनी आज्ञा त्रि ऊपरि बात कहइ छइ ।

[जि] किमा जीव जिनाज्ञा न भाजइ । किमा भाजइ । इसी व्यक्ति परइ ।

जिणआणामगभयं भवसयभीआणं होइ जीवाणं ।

भवभयअभीहआण जिणआणामजण कीडा ॥ ५९ ॥ ५

[सो] जिण० जिन धीतरागनी आज्ञानु भग तेहनुं भय तेह रहइ हुइ । भवभय० जे ससार बाधियानद भइ करी बीहता हुइ जीव तेह रहइ हुइ । ते इसिउ जाणइ । ' धीतरागनी आज्ञा भाजीनइ राषे घणा ससारमाहि रुनुइ । ' जे भवभय० जे ससारना मय यिहु नयी बीहता, धीरठणु करइ तेहरइ जिन धीतरागनी० आज्ञानु, जे भाजियउ ते श्रीडामात्र । लीराइ भाजइ । भाजता वार काई न लागइ ॥ ५९ ॥

[जि] भवसयभीयाण जन्मना शत तेह हुता भीत बीहता जे जीव तेह जीवहुइ जिनाज्ञानउ भग भय छइ । जन्ममरण दुख हुता जे बीहइ ते जीव जिनाज्ञा न भाजइ । अनइ बली जे१५ जन्ममरण हुता अभीरक अभीहता तेहनी कीडा रामति जिणआणामजण जिनाज्ञालोपमय जि । जे दुख हुता न बीहइ ते जिनाज्ञा भाजइ ॥ ५९ ॥

[मे] जिन धीतराग तेहनी आज्ञानउ भग तेहनउ मयु केहनइ हुइ । जे भव ससारना भय तेहनउ विपइ बीहइ । अनइ जे ससार हुता२० बीहता नयी तेहनइ निनआज्ञानउ भाजियउ श्रीडामात्र । हेलाइ भाजइ ॥ ५९ ॥

[सो] बली श्रीमन्मन्त्र रहता^१ गाढउ दुर्लभ हुइ । ए वात कहइ छइ ।

[जि] अथ आपणा जीउ देमहइ उपदेस दिइ छइ ।

रे जीव अनाणीण^२ मिच्छदिट्ठीण नियसि किं दोसा^३ ।
अप्पा वि कि न याणसि नज्झइ^४ कट्ठेण सम्मत्त ॥ ७० ॥ १

[सो] रे जीव ! अनानी मूख मिथ्यात्वी तेहना दोष स्या भणी देखइ^५ आपणपू जि निसिउ न जाणइ^६ नज्झइ० सम्यक्त्व गाढइ कष्टइ जाणइ रहइ । नेमिचद्र भडारी कहइ छइ । रे जीव ! तइ एवइइ कष्टइ सम्यक्त्व राषउ । मिथ्यात्वी बापुडा किम रहइ^७ मन्मन्त्र रहता गाढउ दोहिलउ छइ । इम्यउ भार । १०

[जि] रे जीव ! हे आमन् ! अनाणीण मूष मिथ्या-
द्विष्टना दोसा दोष कि नियसि किमु जोयइ^८ अप्पा वि आपहणी कि न याणसि न जाणइ^९ जउ कष्टइ सम्यक्त्व नज्झइ जाणीइ । एतावना रे जीव ! मिथ्यात्वीना किमु दूषण जोइ^{१०} आपहणी तू जाणइ ठि^{११} जउ सम्यक्त्व जाणता गाढउ दुहेलउ ॥ ७० ॥ २३

[मे] नेमिचद्र भडारी कहइ । रे आत्मन् ! अजानी मिथ्याद्विष्ट तेहना दूषण सिइ कावि जोइ छइ^{१२} अप्पा० आपणपइ तू किमु न जाणइ^{१३} जे तइ महाकष्टि करी समिक्त्व जाणित छइ । तउ मिथ्यात्वी बापुडा निम रहिम्यइ^{१४} ॥ ७० ॥

[सो] केतणइ^{१५} मिथ्यात्व करताइ जिनधर्म घाउइ । तेइ^{१६} आश्रय^{१७} कहि छइ ।

[સો] હિન પદ્દ છદ્દ । મૂર્ખનડ^૧ સિડ દોષ^૨ જે આણ છદ્દ તેહ અહકારિ ચઢ્યા વીતરાગની આણ વિરાધના દેખદ્દ નહી । ૫ વાત પદ્દ છદ્દ ।

[જિ] નિણિદ્દ નિનાગા મનાદ્દ તે કર્મપરવશના જીવની કહદ્દ ।

૩ કો અસુઆણ દોસો જ સુઅસરિઆણ ચેઅણા નહ્દા ।
ધિદ્દી કમ્માણ જઓ જિણો વિ લદ્દો અલદ્દ^૩ સ્તિ ॥ ૬૦ ॥

[સો] કો અસુઆણ^૪ અશ્રુત અપદ મૂર્ખ તેહનડ કડણ દોસ^૫ જ સુઅ^૬ જેહ મળી શ્રુતસહિત પાઠના^૭ ધળી તેહ^૮ રહદ્દ ચેતના નાઠી । જાણતાદ્ કરતા તે વીતરાગની આનારહિત ઉત્સૂત્ર^૯ પ્રરૂપદ । ધિદ્દી^{૧૦} પાપિયા કર્મ જિ રહદ્દ ધિગ પડુ જેહે કર્મે હમ જાણદ્દ રોલ્લીદ । જિણો ધિ^{૧૧} જીણદ્દ કરી વીતરાગ દેવ લાધુ^{૧૨} અળ લાધુ થાદ । ઉત્સૂત્ર બોલતાં પરમેશ્વર ઓલપિડ^{૧૩} અળઓલપિડ^{૧૪} થાદ ॥ ૬૦ ॥

[જિ] અસુઆણ^{૧૫} અશ્રુત સિદ્ધાતના અજાણ તેહનડ કિસુ^{૧૬} દોષ^{૧૭} અપિ તુ ન કોઈ । કાદ^{૧૮} જ અડ શ્રુતસહિતની નાનવતની ચેતના નાઠી, જિમ વાદ હાથીયાઈ ઉડદ્દ જદ્દ તડ પૂળી ડડિયાનડ કિસુ^{૧૯} વૂપણ^{૨૦} નિહાં પહિનદ્દ વિરાસીદ્દ તિહા મૂર્ખનડ કિસુ દોષ^{૨૧} જેહ કર્મે લગી શ્રુતના જાણદ્દ મોલલીદ્દ તેહ કર્મહદ્દ ધિકાર પડડ । કિમ^{૨૨} જડ જિણો ચિ^{૨૩} શ્રીનીતરાગ દેવ લાધુદ્દ અળલાધડ કરદ્દ । ઇતિ હસા^{૨૪} કારણતડ કર્મ નવ ॥ ૬૦ ॥

[મે] અશ્રુત અપદ તેહનડ કડણ દોસ^{૨૫} જડ કિમદ્દ શ્રુત

૧ મૂર્ખનડ ૨ પદ્દ છદ્દ ૩ અલ્પે પાઠ ઘીજી પ્રતમાંધી પદી મયેલો છે
૪ મે અલ્પો ૫ પાળના ૬ તેહદ્દ ૭ અથવા પાપિયાં ૮ લાધુદ્દ ૯ ઓલપિડ
૧૦ અળઓલપિડ

[જિ] જે મિથ્યાત્વ કરદ સમ્યક્ વાઝઈ. તેહ ઉદિસા
કરૂં ।

મિચ્છત્તમાયરત વિ જે' રૂઢ વઝતિ સુદ્ધજિણધમ્મ ।
તે પ્રત્યા વિ જરેણ ભુત્તુ' ડચ્છતિ સીરાઈ' ॥ ૭૧ ॥

૩ [સો] મિચ્છત્ત૦ મિથ્યાત્વ કત્તવ્ય કરતાઈ હુતા જે જીવ
સુદ્ધ' ધર્મ વાઝઈ । જાણઃ 'અમે સૂધત ધર્મ કરૂં ।' તે ઘત્થા વિ
તે જાણે ડરિ પ્રત્યાઢ હુના સીર ગ્વાંડ મ્વાયા વાઝઈ । જ્વર સરિ
મિથ્યાત્વ સીર સડે સરિનડ જિનમ । જિમ ડરિ છનઈ સીર સઢાદિ
સાધઃ હુતા ગુણ ૧ રૂઢ, સામુ અમુગ પરઈ તિમ મિથ્યાત્વ
૧૦૮૧ નિર્ધર્મ ગુણકારિડ ન હુઈ । સામહા વિગધક થાઈ ॥ ૭૧ ॥

[જિ] યે શ્રાવક મિથ્યાત્વ આચરતઈ હૂતડ શુદ્ધ નિનધ
ડહ સસારમાહે વાઝઈ તે ઘત્થા વિ જરેણ તે શ્રાવક ડરિદ પ્રત્યા
હુતા સીરાઈ સીર ગ્વાંડ ઘૂત ભુત્તુ' જીમિગ' મળી વોઝઈ । જિ
ડરિયા પુરુષદૂઢ ઘૂતાદિનડ જીમનડ પ્રિપ્રાય હુઈ તિમ મિથ્યાત્વ
૧૦૮૨ પ્રત્યા હૂતા સમ્યક્ન ધરદ તડ સામુહડ અતિચાર દોષ પામદ । તિ
ધારણિ સવથા મિથ્યાત્વ મેલ્હી સમ્યક્ત્વ પાલિવડ ॥ ૭૧ ॥

[મે] મિથ્યાત્વ આચરતા હૂતા વેઈએક જીવ સૂનડ જિનધ
વાઝઈ । તે જાણે ડરિ પ્રત્યા હૂતા સીર ગ્વાંડ ધી પ્રમુલ મો
નિમિનડ વાઝઈ ॥ ૭૧ ॥

૨૦ [મો] વેનલાઢ મિથ્યાત્વ કરતાઈ વહઈ 'અમે અમ
ગુરુના શ્રવક ।' તેહ આશી કરૂં છઈ ।

[જિ] અથ ડુગુર આશી રહઈ ।

૧ મે ક ૨ વિ મે મુત્ત ૩ મે સીરાઈ ૪ ગુદડ

जह केई सुकुन्धबहुणो सील मयलिति^१ लिति^२ कुलनाम ।
मिचट्तमायरन वि वहति नह सुगुरुकेरत्त ॥ ७० ॥

[मो] मि कोणक उचन कुन्धू हु । सी^३, आपणउ मइल परइ निगधइ अनइ नाम कुन्धउ लिइ । आपणइ कन्धिइ धरी कुन्धइ कन्ध आप^४, 'अहं अमुका कुन्धी ।' मिचट्त० तिम ३ केवलाइ मिथ्यात्त परता हुना कहइ, 'अहं अमुका मद्गुरुना धावरु शिष्य ।' ते आपणइ मोपिइ गुरु रहट दोष आणइ । इसिउ मार ॥ ७२ ॥

[जि] जह केवि निम केई सुकुन्धबहुणो सुकुलि ऊनी बधू सी आपणउ सीन मइलउ करइ सीन मानइ अनइ^{१०} अनेइ मानसि पूडीना हती आपणा कुन्धउ नाग लिइ । 'अहं मोघा कुन्धी' इमु कहइ । तन् निगि दृष्टाति ररी केटणक मिथ्यात्त समाचारताई हता सुगुरुकेरत्त सुगुरुना केणत्तणउ वटइ । 'अहं अमुका सुगुरु अनई केई' इमु कहता जानग सुगुरु पूर्वन लावइ ॥ ७२ ॥

१५

[मे] निम केईएक भला कुन्धी बधू सा^२ आपणउ मइलउ परइ अनइ नाम कुन्धउ लिइ, 'अहं अमुकानी कुन्धू' तिम जीन मिथ्यात्त आचरतउ हतउ कहइ, 'अहं अमुका सुगुरुना धावरु ।' आपणउ दोषि गुम्नइ दोष आणइ ॥ ७० ॥

[सो] वरी ण^३ जि दात वटइ छइ ।

२०

[जि] अथ उत्तिन थापन उदिसी गेण्ट ।

१ म नइ २ जि मे ववे ३ नि म न गल ४ नि रलि ५ ते मिदित्त ६ सीगी ७ मइलउ ८ थणइ ९ करणा

ते स्या मार्ग स्वरा धर्मनइ विषइ सुखिइ चालइ । तेहनइ धर्मनु मार्ग
कुन्त्रमिइ जि आगइ चालिउ जाइ छइ । एइ मणी तेहहइ धर्म करता
काई दोहिन नही । जे पुण० पणि जे अमार्गि जाया विरुद्ध^१ अधर्म
कुलि उपना तेहइ केनए जे मार्गि चालइ धर्म करइ तेहन^२ कुलकमागत
धर्म न हुइ । ते ज धर्म कइ त शुद्ध ते आश्चर्य ॥ ८३ ॥ ३

[जि] सुद्ध निर्मल^३ मार्गि जात उपना द्विजात जे हुइ ते
सुखिइ समाधिइ मली परिउ^४ सुद्ध निपाप मार्गि गच्छति चालइ ते
आश्चर्य नही । मला अनइ मलइ मार्गि हीडइ । निम रोहणाचलि
रत्ननउ आश्चर्य नही । जिम रत्नाइ सोना होमानउ आश्चर्य नही । पुण
जे अमार्गनात त्रिजातइ हुइ ते मार्गि मार्गि जइ चालइ तउ ते आश्चर्य ।^{१०}
जिम उकरडी माहै रत्न ऊपनउ हतउ आश्चर्य भणी हुइ ॥ ८३ ॥

[मे] जे सुद्ध मार्गि धारकनइ कुलि उपना सुखिइ समाधि
स्या मार्ग स्वरा धर्मनइ विषइ चालइ । पणि जे अमार्गि अधर्म कुलि
जाया अनइ जे धर्ममार्गि चालइ ते आश्चर्य कउनिग ॥ ८३ ॥

[सो] धर्म करता काई लगाइ निम ऊपजइ । अनाण लोक^{१५}
ते लेई धर्म रहइ लगाइइ । ए बात कहइ छइ ।

- [जि.] अथ पापिष्ट, मिथ्यात्वीनउ स्वल्प कहइ छइ ।

मिच्छतसेवगाण विगधसयाइ पि^१ विंति नो पावा ।
विगधलवम्मि नि पडिण ददधम्माण पणचनि ॥ ८४ ॥

[सो] मिथ्यात्वना करन्हारन^२ अनेराइ संमारना काज^{२०}
व्यवसाय विवाहादिक करता विम अंतराय दुश्च उपमर्गना सह पडइ ।

उत्सुत्तमायत वि ठवनि अप्प सुसायगत्तम्मि ।
ते रुद्धरोरघत्थ पि तुलति सरिस घणद्धेहि' ॥ ७३ ॥

[सो] उत्सुत्त० उत्सुत्त श्रीमर्जजपचन विरुद्ध कर्त्तव्य
आचरताइ हुता आपणपउ सुथावन्माहि थापइ । 'अम्हेऊ श्रावक'
५ टम कहइ । ते रिसिउ करइ ' ते रुद्ध० ते रौद्र रौर' दालिद्रि ग्रम्याइ
हुता गाढा तालिद्रिइ हुता आपणपउ धनाढ्य महालक्ष्मीवत' सरीपउ
मानइ ॥ ७३ ॥

[जि] कईएउ उत्सूज सिद्धात विरुद्ध वचन आचरता करताई
हुता धनाढ्य अप्प आपणपउ सुसायगत्तम्मि सुथावन्माहि
१० नाहे ठगति स्मापइ । ते लोक रुद्धरोरघत्थ वि रौद्र दारिद्र्यइ
ग्रम्याई हुता धनाढ्य लक्ष्मीजन तेह मरीपउ आपणपउ गणइ ॥ ७३ ॥

[मे] उत्सूज आचरताइ हुता जीव आपणपउ थावन्माहि
थापइ । कहइ 'अम्हे पनि थावक ।' ते राद्र रौर दालिद्रिइ ग्रम्या
हुता आपणपउ धनाढ्य श्रीजन सार्थि तोलइ ॥ ७३ ॥

१५ [सो] लोकमार्ग अनइ धर्ममार्ग रहइ एवढउ विहरउ छइ ।
तेउ ते मूर्ख न जाणइ । ए बात कहइ छइ ।

[जि] अथ जाण अनइ अज्ञाननउ आतरउ प्रकटइ ।

किवि कुलकमम्मि रत्ता किवि रत्ता मुद्धजिणचरमयम्मि ।
इअ अतरम्मि पिच्छइ मूढा नाथ न जाणति' ॥ ७४ ॥

२० [सो] किवि० केतगाइ आपणइ कुलकमि जि राता कुला
चारनइ प्रगाहि पख्या छइ । केतगाइ सूयउ खरउ जिनधर्म तिहा राता

१ मे धणिद्धि २ रौर ३ लक्ष्मीजन ४ याणति जि मे याणात

तेउ पापी लोक ते बोलइ नही । विगधलवग्नि० अनइ जे दृढ धर्म
 सरा धर्मना कचन्य करइ छद तेहहूँ केती चारइ विग्नलवलेख मात्र
 थोहूँअड अतराय दुख पडइ तउ मूख लोक नाचइ, 'एहहूँ धर्म
 करता आम हउ ।' इसिउ न जाणइ, 'निश्चिइ धर्म करता रूइ जि
 ५ हुइ ।' धर्मइ विग्न गिहइ जाइ जिम आगि पाणी करी उलहाइ जि ।
 पुण मापु जाणिवउ । जु थोडउ अगाग्मात्र आगि हुइ तु चढइ मात्रि
 पाणीइ ओरटाइ । पणि दगमल ज्वलतउ हुइ तउ थोडई पाणी फाई
 नही । जु मेघ बरिसइ घणउ पाणी पडइ तउ ओलहाइ । तिम थोडउ
 पाछिला भननु पापरुम थोडिइ धर्मइ विलइ जाइ । पुण कर्म घणउ हुइ
 १० अनइ धर्म थोडउ हुइ तु निम तीणइ धर्मइ घणउ कर्म विलइ जाइ ।
 पुण एक निश्चय जि जाणिउ । ज धर्म करी पाप विलइ जाइ जि ।
 जिम सूर्य पिरुउ अघारा नासइ जि । ज धर्म करताइ विग्न नथी टलता
 ते थोडा धर्मनु कारण । एक मूल अजाणपणइ 'धर्मनइ दोषिइ' इसिउ
 कहइ, 'अम्हारइ बुलि ए धर्म सहइ नही ।' अनइ पापीहूँ घणाइ
 १५ दुख पडइ पणि बोलइ नही ॥ ८४ ॥

[जि] पावा पापिष्ठ पुरुष मिथ्यात्त्वसेवकहाहूँ विग्न उपद्रव
 तेहना शतई पड्या नो त्रिति न भोगइ । पुण दृढ धर्म निश्चल
 धमनतहूँ विग्ननइ लखलेखिइ पडिइ हतइ पणघति प्रनृत्येति ॥ ८४ ॥

[मे] मिथ्यात्त्वना सेवणहारनइ विग्ननां सइ ऊपजइ पणि ते
 २० पापीइ मन नाणइ जि 'अम्हनेइ मिथ्यात्त्व सेवता विग्न ऊपना ।' अनइ
 जे दृढधम स्वरउ धर्म करइ तेहनइ विग्ननउ लुभ मात्र उपनइ पापी लोक
 पचारइ ॥ ८४ ॥

छइ । कुलक्रम^१ काई नयी करता । इअ० ए बिहुनइ आतरु ए एवइउ छइ । एकि कुलक्रम करताइ नरक तिर्यंचमाहि जाइ छइ । बीजा जिनधर्म आराधता देवलोकि अथवा मोक्ष^२ जि जाइ । एरइउ आतरइ छतइ ते मूढा मूर्ख युक्ति न्याय न जाणइ । कुलक्रमजिनु फलप्रद लेई रहइ । सुधउ धर्म न करइ ॥ ७४ ॥

[जि] किबि केईएक अजाण कुलक्रमि राता छइ । केईएक जाण जिणवरनइ मति राता । इअ ए आतरउ पिच्छउह जोयउ । जाण अजाणनउ ए विहरउ देपउ । मूर्ख नाय न याणति न्याय न जाणइ । जे जिनमति राचइ ते युक्तयुक्तविचार जाणी जाण फहावइ अतइ मूल न्यायरीति न जाणइ । कुलक्रमि रजीइ । साचउ-कूडउ न जाणइ ॥ ७४ ॥

[मे] केतलाइ जीव कुलक्रमि कुलचारि राता छइ । केतलाइ जीव सूधा नितरमा मतनइ विपइ राता छइ । जाणइ छइ 'सूधा धर्म लगइ मुक्ति पामीत्यइ । पाइइ कुलक्रमि संसारमाहि भमीसिइ ।' एवइइ अगिरि छतइ, जोउ, मूर्ख नाणित जे न जाणइ । कुलक्रमनउ फलप्रद न मूरइ ॥ ७४ ॥

[जि] अथ अजाणनी बात बिहु गाथाइ करी कहइ । सगो वि जाण अहिओ तेसिं घम्माइ जे पकुन्वति । मुत्तूण^३ चोरसग करति^४ ते चोरिअ पावा ॥ ७५ ॥

[मो] जीह मिथ्यात्वी दर्शनीनी सगतिइ अहितकारिणी^५ करिवा नावइ । पुण तेहनउ^६ उपदेसित जे धर्म ते करइ । मुत्तूण०

१ 'कुलक्रम' जाई छई' एउगे पाठ सो पी बीबी प्रतमांवी पदी गयेला छे
२ मोक्ष ३ जि मोक्ष ४ जि करति मे करिति ५ कारिवा ६ तेहन

[सो] धर्म सहित दुःखक रूडउ । मिथ्यात्वसहित सुखइ
विबुड । ए बात कहइ छइ ।

[जि] अथ सम्यक्त्वधारकनी दृष्टाई त्रिहु गाथा करी बोलइ ।
सम्मत्तसजुआण विग्घ पि हु होइ उच्छवम्मरिच्छ' ।
परमुच्छव' पि मिच्छत्तसजुअ अइमहाविग्घ ॥ ८५ ॥ १

[सो] सम्मत्त० जे सम्यक्त्वइ' करी सहित छइ, खरउ
धर्म आराधइ छइ तेहइइ केती वाइ विन्न दुख पडइ ते दुख
उत्सव सरीपु हुइ । ते तीणइ दुसिइ करी पाणिग भवना पापकर्म
क्षपीनइ खरा । धर्मनइ प्रमादिइ आगलि मनुष्यना देवलोकना सुख
प्राप्तइ । तेह भणी उत्सव समान । परमुच्छव पि० मिथ्यात्विः१०
करी जे सहित छइ तेहइइ' केतीवारइ परम उत्सव हुइ । राज्य नृद्धि
लक्ष्मी भोगमुख प्राप्तइ । तेहइ अतिमहाविन्न जाणिवु' । तेह' नृद्धिनइ
प्रमाणि ते मिथ्यात्व आरभ पाप करी आगलि नरकतिर्यचादिक दुगतिइ
जाइ । ससारमाहि रुइ । तेह भणी तेहनु उत्सव महाविन्न समान
कहीइ ॥ ८५ ॥

[जि] सम्यक्त्वसंयुक्त पुरुषइ विन्नइ हु निश्चइ उत्सव
सहस्र महोत्सव सरीपउ हुइ । परमुच्छवम्मि प्रहृष्ट महोत्सवमाहे
मिथ्यात्वसंयुक्त हूतउ अइमहाविग्घ अतिमहाविन्न हुइ । एतलइ
सम्यक्त्वधारकहुइ सम्यक्त्वइ जु तत्त्व । माया काई नही ॥ ८५ ॥

[मे] सम्यक्त्वइ करी जे सहित तेहनइ किनारइ विन्न१०
ऊपजइ तउ उत्सव करी मानइ । काई कहइ ? 'भगवतरि कर्म क्षय
गया बली नही आइ ।' तेह भणी उत्सव समान मानइ । बली जे

१ म उत्सव २ पि परमुच्छवम्मि मे परमुच्छव ३ सम्यक्त्वइ ४ तेह
हुइ ५ जाणिवु ६ 'तेह' बली

ते चोर अन्यायी पापानउ ससर्ग मेल्हीनद आपणइ जि चोरी करइ ।
 पापीया जे मिथ्यात्वीनू समगं न करइ, पुण मिथ्याच्य करइ ते जाणे
 चोग्नी संगति न करइ, पुण आपणपइ नि चोरी नरइ छइ ॥ ७५ ॥

[जि] अजाण जेहानउ सर्गइ जहित विख्याकारण हुइ तेसि
 तेहना जहितनारकना उपदिम्या जे पुरुष धर्म करइ ते पुरुष पावा
 पापिष्ट हुता चोरउ ससर्ग मेल्ही आपहणी चोरी करइ ॥ ७५ ॥

[मे] जेहनउ समर्गइ जहितकारीउ हुइ अनइ तेहना भाव्या
 धर्म जे करइ ते वेगदा जाणिना ? चोरनउ समर्ग मूखीनद आपणइ
 डीलें पापि चोरी करइ । ते एगदा जाणिना ॥ ७५ ॥

१० जत्त पखुमहिसलकरा पव्ने होमति पावनयमीन ।
 पूजति तपि सद्गदा हा हीला वीयरपस्स ॥ ७६ ॥

[गो] जीगई पर्वि आमो चेत्रनी पापमय महानउमिइ पशु
 बोकडा भइसतना लख होमइ मिथ्यात्वी राजादिक । पूजनि० केनलइ
 आनइ हुई ते पर्व पूजइ मानइ । गौरजपूजनादिक करइ । ते पर्वना
 १५ स्तराणहार ब्राह्मणादिक रहइ पुण पूनइ । दागदिक दिइ । हा
 हीला० जहो ' केरडी ए हीला अरना आशातना वीतरागइ । एर
 जीनदयामूख वीतरागनू धम आराधीइ अनइ परइ महाहिसामय पर्व
 मानीइ । ए आनालोव गणी अरनाइ कही ॥ ७६ ॥

[जि] जत्त जिणि पर्वि पापनमीइ दिरसि सामाय
 २० देहाडीनइ दिनि पशु ठाला महिमु भडमा तेहना लख हम्मनि होमी
 विणासीइ । तिणि दिनाइ आवक जइ पूनइ तउ श्रीवीतरागनी ही

१ पुण मिथ्याच्य न करइ एगो पाठ सोनी बीबी प्रतमाथी पमी
 गयेन छ २ जि ॥ हम्माउ ३ वीतरागन ४ ए नही ५ अरना

निय्यात्ति करी सत्ति उइ तेइह पम्प उम्पवइ अतिविम करी
मानिर । काइ ' तीग जयने निय्यात्तना कारण बना हुर । अन्ध
ते निय्यात्तनड प्रमाणि नही अइ । तेइ भणी उम्प विम मन्त
गिगाउ ॥ ८७ ॥

३ [सो] जेइह पमना दगई दुइ तेइह देवद मान कर ।
ए वात नइ उइ ।

इदो वि नाण पणमइ हीनो निययरिद्विचित्थार ।
मरणते वि ह पत्ते मम्मत्त जे न छडुनि ॥ ८६ ॥

[सो] इइ तेइह प्रमाण कर । हीनो० आनी देवता
'नाय्यसदिना' विन्ता निन्त हनउ' । जाणइ ए अदि' कर्ष करी ।
ईणी' अदि' योग्य काइ नही । मरणते वि० मरणादि पडुन
जे गान्द मरति पडि आनउ सम्यक्त्व न छानइ, निय्यात्त न
कर तइह इहादिक देवद मन्यरइ ॥ ८६ ॥

[जि] निययरिद्विचित्थार आपणी लक्ष्मीन विन्ता
'हीनउ निन्त हनउ इइ तहां मम्मत्तधारक पुरपव मानर ।
तेइ मेहाह' मरणादि मरि इइ जे सम्यक्त्व हु निश्च न
छानइ । ताणेन्यर द्वितीयार् प्राप्तावा ॥ ८६ ॥

[मे] इइ तीग पुरुषानद प्रमाण कर, आनी सिद्धिनउ
विन्ता अवहेलनउ हनउ । यणि ते जीव केइहा छइ' जे मरणादि
मम्मत्त छानइ नहीं ॥ ८६ ॥

[सो] कही एह जि वात कहइ छइ ।

१ अदिना २ हनउ नही ३ सिद्धि ४ इइ ५ कर

खेदे हीन्हा । जे श्रावक श्रीवीतरागदेवनद मानइ अनइ मिथ्यात्त्व पुण
साचइ ते श्रावक श्रीवीतरागनी अवहेला करइ । तिणि कारणि ते
श्रावक केई अनाण जाणिवा ॥ ७५ ॥

[मे] जिहा आसोजी चैत्री पावनरमीड पशु छाला महिस
भइसा तेहना लप लप हणीइ अनइ तीणइ दिहाटइ श्रावक हुटनइ ५
गोत्रनी पूजा कइ तउ हा इसइ खेदि तीण वीतरागनी हीला
कीधी । परमेश्वर अवहेल्या ॥ ७६ ॥

जो गिरकुटुपसामी सनो मिच्छत्तरोवण' कुणइ ।
तेण सयलो वि उसो पस्सित्तो भवसमुदम्मि ॥ ७७ ॥

[मो.] जे बुटुम्मायक' मूलाउ हुई काइ मिथ्यात्वनउ बो^१_{१०}
धरि रोवइ थापइ । पाठिनाइ सनानीजा सयला तेहना आप्या भणी
मूकी न सफइ । तेण तीणइ आपणउ सयलुइ केडिउ वस ससार
समुद्रमाहि घातिउ पाव्या' भणी ॥ ७७ ॥

[जि] जे गृहकुटुम्बनउ स्वामी धणी सनो हतउ मिथ्यात्त्व
रोवण करइ । तेण तिणि गृहकुटुम्बसामीइ सयलो वि सयलउइ वस^२_{२५}
मय समार तेहन्पिउ समुद्र तेहमाहे पस्सित्तो प्रक्षिपउ घालिउ ॥ ७८ ॥

[मे] जे पुरुष गृहस्थ बुटुम्बनउ स्वामी होईनइ आपणा
सनानीयानइ मिथ्यात्वनउ आरोवण करइ तीणइ सयलुइ वसु समार
समुद्रमाहि प्रक्षेपिउ घातिउ ॥ ७७ ॥

कुडचउत्थी नवमी नारसी पिंडदाणपमुहाइ ।
मिच्छत्तभावगाइ कुणति तेसि न सम्मत्त ॥ ७८ ॥

[सो] कुडचउत्थी० विणायगचउत्थि महानउमि वत्सवारसि
 बीगइ एन सीअम्मत्तमि द्रोणदुमि शिवरत्ति नागपचमि काजलीत्रीत्र
 आमलीदयारसि अबिन्नोअपाचमि^१ अमास पट्टीजागरण नयमती पितर
 पिंडदान ननोदकि पीपलजलान अनावस जमाई भोजनप्रमुख
 १० मिच्छत्ता० अनेक एहवा^२ मिथ्यात्त्वपोषण परं करइ करावइ ।
 तेसिं तेहहइ इसिउ जाणिवउ । सम्यक्च नथी ॥ ७८ ॥

[जि] जे थावक कुडचतुर्यी महानवमी अनइ चारसि तेहना
 पिंडदानप्रमुख मिथ्यात्त्वधर्मना भावक पोषक मिथ्यात्त्व कइ तेसिं
 तेहां थावकहूइ सम्यक्त्व नहीं । लगाइ मिथ्यात्त्वनउ लालेश करइ छु
 १० अजाण इति भाव ॥ ७८ ॥

[मे.] कुडचउथि कहता विणाइगचतुर्थी महणिमनी नवमी
 वत्सवारसि सीयलसप्तमी द्रोणदुमी शिवरत्ति नागपचमी काजलीत्रीत्र
 आमलीदयारमि अबिन्नोआपचमी अमास पट्टीजागरण प्रमुखे पिंडदान
 प्रमुख जे मिथ्यात्त्वाइ भावक उपनावणद्वार जे करइ तेहनइ सम्यक्त्व
 १३ नही ॥ ७८ ॥

[सो] केतलाइ उत्तम आपणउ कुडव मिथ्यात्त्वतउ काइ ।
 ए यात कहइ छइ ।

[मे] अथ गणनी वात कहइ ।

जह अइकुलम्मि रुत्त सगड कट्टति केवि धुरघवला^३ ।
 २० तह मिच्छाओ कुडव अह विरला केवि कट्टति ॥ ७९ ॥

[सो] जिम कादमना गाढा कलमाहि गाढउ खूतउ हुइ ते

रागविहवा' वि सविहवा' सहिआ सम्मत्तरयणराएण ।
सम्मत्तरयणरहिआ सते वि धणे दरिहत्ति' ॥ ८८ ॥

[सो,] गयविहवा० गतविभव लक्ष्मीरहित दालिद्रीद' छता
तेद सविहवा सद्रव्य मल्लमीन जाणिवा, जे श्रीमम्भक
५ रूपिह रत्नराजि महागणि अभूव्यक रनि करी सहित हुइ, स्वरउ
सम्भक्तु पालइ । सम्मत्त० जे सयवन्धरूपिह रनि करी रहित
छ, जेदाइ हीयइ सम्भक्तु रानी, मिय्यान्वीड नि छइ सते वि०
ते लक्ष्मी' धणीइ एती नान्दी' जि' जाणिवा । दालिद्रीड जु सम्भक्तु
पालउ तउ आवतइ भवि इडादिक' महर्दिक देवादिकपदवी प्रामइ ।
१० आइ चक्रवर्त्यादिक महर्दिक जु मिय्यात्वी हुइ तु आवतइ भवि
भरुक्तिर्यन्त्रादिक हीनगतिइ म्यउ हतउ दुखीउ थाइ, महानालिद्री'
भाइ । इतिउ भान । एह स भणी इम कहिउ श्रीहेमाचार्य—

जितामविनिर्मुक्तो मा भूय चक्रवर्त्यपि ।

स्याक्तेऽपि दरिद्रोऽपि निनयमाधिवासित ॥

१३ [जि] गतविभव निर्दयइ हता सविभव सद्रव्य हुइ, जे
सम्भक्तरत्नराज तिणि करी सहित हुइ । एनाइता जे पुरुष सम्भक्त
रूपिउ रत्नराज चिन्तामणि धरइ ते पुरुष निर्दयइ सद्रव्य हुइ
अनइ जे सम्भक्त रत्न तिणि करी रहित हुइ ते पुरुष सते वि धणे
छतइ धनि दरिद्री कहौइ । तिणि कारणि सम्भक्त मोटउ रत्न ॥ ८८ ॥

१० [मे] ते पुरुष निर्दयइ यका धनयत जाणिवा जे सम्भक्त
रूपिइ रत्नराजि सहित हुइ । अनइ जे सम्भक्तरत्न तिणि करी

१ गयविहवा २ जि सुविहवा ३ दरिहत्ति ४ दालिद्री ५ सम्भक्त
लक्ष्मीवंत ६ लोभणी ७ दालिद्री ८ जि' नदी ९ जाणिवी १० 'इडादिक
महर्दिक ११ आवतइ भवि एहो पाठ श्री श्री प्रणामी श्री श्री भवेने १२ ११ महा
दालिद्री

केतलाद् धोरी धरल मूल्गा वृषम तेह जि फादड । बीने वृषमे न फादई ।
तह० तिम मिथ्यात्वरूपिआ कादममाहि कलिउ आपण^१ कुटुब
विरला० के एक समथ उत्तम उपाह फरी फादड । मिथ्यात्व छडावी
साचद घमि लगाटद^२ ॥ ७७ ॥

[जि] निम केईएक धरल धोरी मूल्गा मवल्ल अनिरुमना
कलणमाहे खुत्त खूतउ हतउ सगड गाडउ फादड तह निम इह
समागमाहि गिला केईएक पुरप मिच्छाओ मिथ्यात्व हतउ कुटुब
परिवार फादड । माचड जिनघम लगाटउ ॥ ७९ ॥

[मे] निम अनिरुण कादममाहि खूतउ गाडउ केईएक धोरी
वृषम हुद तेही नि फादी मरइ, सामान्य वृषम फादी न सकड तिम
मिथ्यात्वरूपीया कलणमाहे कुटुब खूतउ थरउ इहा निरला कोईएक
फादड ॥ ७९ ॥

[सो] केतलाएक धीनराग सजन सगडदेवने लक्षणे^३ सहितइ
न ओल्लवइ^४ । ए वान कदद छइ ।

[जि] अथ श्रीसर्वनदेवनी अप्राप्तिकारण कहइ ।
जह बहलेण सूर महियलपयड पि नेय पिच्छति ।
मिच्छत्तस्म^५ य उदण तहेव न निअति जिणदेय ॥ ८० ॥

[सो] निम वानलि आडइ छतइ पृथ्वीमडलमाहि प्रकट^६
सूर्य न देवीद तिम मिथ्यात्वरूपिद^७ वानलि आडइ छतइ निनदेव
श्रीसर्वनदेव विश्वमाहि प्रकट प्रमागड छु न निअति न देपद ॥ ८० ॥

[जि] जह जिम वानलिड करी महियलपयड पि
जगत्रयहइ प्रत्यक्षइ हतउ सूर सूर्य नेय पिच्छति न देपइ तहेव

१ आपण २ लगाई ३ लक्षण ए ४ उल्लवइ ५ मिच्छित्तस्म ६ प्रकट
७ मिथ्यात्वतइ उदण मिथ्यात्वरूपिद

१ रहित धनि करी सहितह हता ति दालिद्रीड जिं आविवा । काँड १
मिध्यात्वनइ प्रनाणि संभारमाहि सलित्यई ॥ ८८ ॥

[सो] जिनधर्मना जाण लक्ष्मीइ पाहि धर्म अधिकउ देसइ ।
ए बात कहइ छउ ।

[जि] अथ श्रीवीतरागनी पूजा साची वणवइ । १
जिणपूअणपत्थावे जइ फो' भइहाण देइ धणकोडि ।
मुत्तूण त असार सार विरयति जिणपूअ ॥ ८९ ॥ २ ।

[सो] जिणपूअण० गाढा धर्मना जाण श्रावकहइ चेउमाम
पजूसणादिक धरि आविइ जिन वीतरागनी पूजा स्नात्र पडिकमण
पोसहादिकनइ प्रस्तावि असरि जइ को धन द्रव्यनी कोडि दिइ, इम
कहइ 'ए मूकीनइ अमकइ थानकि आवि, असुकउ व्यससायादिक
काज करी तुहुइ लक्ष्मीनी कोडिनउ लाभ हुम्यइ ।' मुत्तूण० तउ ते
जाण श्रावक ते द्रव्य असार जाणता मूकीनइ सार जिनपूजाइ जिं
करइ । जिनधर्मइ चि आराधइ । इसिउ जाणइ 'ईण द्रव्यइ एकइ
भव सुखिया थदसिइ । अथना नहीं भईइ । पुण वीतरागनी पूजाइ
जिनधर्म आराधतां निश्चइ आगति अनत सुख लाभिसिइ जि' ॥ ८९ ॥

[जि] जइ कोईएक जिनपूजनइ प्रस्तावि श्रीवीतरागदेव
पूजानी वेलाइ श्रावकहइ धननी कोटि दिइ, त असार निम्नार ते
धननी कोडि मेलही सार प्रधान अनती धनी कोटि देणहारि जिनपूजा
विरचइ करइ ॥ ८९ ॥ ३०

[मे] जिन वीतरागनी पूजनइ अधिरारि जे कोई श्रावकइ
धननी कोडि दिइ अनेक लाभ दिपावइ, पणि ते श्रावक असार धन

तिम जि मिथ्यात्वनइ उदइ जिनदेन श्रीसर्गेनदेव न नियति १
 पश्यन्ति न देखइ । मकल्लगेरुप्रत्यक्ष सूर्य सरीपउ सर्गेजेन । आइ
 वादलमरीपउ मिथ्यात्त्व छइ । तिणि कारणि मिथ्यात्त्वयापिउ जीय
 श्रीमर्गेदेव सकल आराध्यपणइ न देखइ ॥ ८० ॥

[मे] जिम बान्ह फरी सूर्य पृथ्वीमडलमाहि प्रगट जाणीतउ
 हूतउ पणि दीमइ तहीं तिम मिथ्यात्त्वस्पीइ बान्हि आइइ हूतइ जिन
 धीतरागदेव न देखइ ॥ ८० ॥

[सो] मिथ्यात्त्वीनउ जन्म वृथा । ए वात कहइ छइ ।

[जि] अथ मिथ्यात्त्वीना जन्मनी निरर्थकता कहइ ।

१० किं सो वि जणणिजाओ जाओ जणणीइ कि गओ बुद्धिं ।
 जइ मिच्छरओ जाओ गुणेषु तइ मच्छर वहइ ॥ ८१ ॥

[सो] कि सो० ते पुरुष माइ का जाइउ ? अथवा जु
 जाइउ तउ वृद्धिइ का गिउ ? जइ० जउ मिथ्यात्त्वरत कूडा देवगुठ
 धर्मनइ विपइ आस्थायत हुउ । अनइ गुणवत साचा धर्मना आराधक
 १५ तेह ऊपरि कनी मच्छर वहइ । पंतलई तेहनउ जन्म निरर्थक ।
 'मुहिआ' पृथ्वी रहइ भारइ जि करणहार । तेहनी वृद्धिविस्तार सहइ
 अक्खे इसिउ भाव ॥ ८१ ॥

[जि] ते पुरुष काइ जणणिजाओ माताइ जणिउ ?
 जउ माताइ जमिउ कि गओ विद्धिं तउ वृद्धि का गउ ? मोटउ
 २० नां हउ ? पहिलउ जन्मीतउई नही । जइ कियारइ जणिउ तउ
 वधारिउ काइ ? इति भाव । काइ ? जइ मिथ्यात्त्वरत जाओ हउ

મૂકીગઈ માર ગયોન ણ્કટ જિ ચિનની પૂજા કરદ । કાંઈ ૨ ધન લગી પ્કટ
જિ મરના મુખ હુદ । આ' ચિનપૂજા લગી અનના મુખ પામીદ । ૫
ભાવુ જાણિયડ ॥ ૮૦ ॥

[સો] ધીતરાગની પૂજા' સાચક માવિદ' નિ કીજતી ગુણહેતુ'
હુદ । ઈન્દ ૩ ન હુદ । ૫ વાત વદદ છદ ।

[જિ] અથ જિનપૂજાનડ ગુણ વહદ ।

તિત્થયરાણ પૂજા સમ્મત્તગુણાણ કારણ ભણિઆ ।
સા પિ ય મિચ્છત્તયરી જિણસમણ દેસિઅ અપૂજા ॥ ૯૦ ॥

[સો] તિત્થયરાણ૦ તીર્થસ્થાનની પૂજા સાચા પરમેશ્વરા
ગુણ' જાણી । પરમતત્ત્વ ભણી દેવતડ, હટ્થોરુ પરલોરુના પન્ અણ
વાડનડ, ૧ કર્મક્ષયજિની બુદ્ધિદ પદ્મામ્બિચિદ કરદ તડ સમ્યક્ત્વનડ
કરણ' થાદ । સમ્યક્ત્વ નિમ' કરદ અનદ અનત મુલહેતુ' હુદ । સા
ચિ ય૦ ૨ અનદ તેદ નિ ધીતરાગની પૂજા, 'પરમેશ્વર । તુ મુક્તહુદ
સાજડ કરિજે । અથગા ઋદ્ધિ પુત્રાદિક' સંતાનાદિક દેને । પુત્રલાન્ક
૩૩૩૩૩૩ની પૂજા તુક્તહુદ કરિમુ । ૪ જ' જિણવર કમ માની ઈંછી વરદે । જે'
પૂજા નિનશાસનિ મિથ્યાત્ત્વની કરણહાર વહીદ તે દેવગત મિથ્યાત્ત્વ
વહીદ ॥ ૯૦ ॥

[જિ] તીર્થસ્થાનની પૂજા સમ્યક્ત્વના ગુણનડ કારણરૂપ ભણી
નિમ જિમ ચિનપૂજા વીનદ તિમ તિમ સમ્યક્ત્વના ગુણ ઉપનાવદ । સા
૨૦ ચિ ય તે જિનપૂજાદ જિણસમણ શ્રીજિનશામનિ મિથ્યાત્ત્વસહિત
હતી અપૂજા દેસિઅ વહી । જદ જિનપૂજા મિથ્યાત્ત્વમહિત વરદ તડ

૧ પૂજાદ ૨ માવિ ૩ જિ' નથી ૪ ગુણહેતુ ૫ અણગાણિનડ
૬ કારણ ૭ પુત્રસંતાનાદિક ૮ જ' જિણવર' નથી ૯ ત

तह तिम जि गुणवत ऊपरि मात्सर्य सद्धेपमाय बहइ । जइ जन्मिउ न हुत, जइ मोटउ न आउ तउ आगलि जातउ मिथ्यात्त्वी न हुत । अनइ बली गुणवत ऊपरि मात्सर्य न बहत । तिणि कारणि विद्वेपी भणी मिथ्यात्त्वीना जन्मनउ फाई नही ॥ ८१ ॥

[मे] ति पुरुष जननी माताइ काइ जायउ ? अनइ जउ ५ जायउ तउ वृद्धिइ फाइ गयउ ? जइ मिथ्यात्त्वाइ विपइ रत आम्हावत हुउ तिम गुणवत धर्मवत ऊपरि मत्सर बहइ । एतइ तेहनउ जन्म फोरु ॥ ८१ ॥

[सो] जिम जिम मिथ्यास्त्रि बाहिउ जापल सेपलनी पूजा करइ तिम तिम ते घणउ^१ घणेरइउ व्यापीइ । अनउ हठ धर्म जे हुइ^{१०} तेइ रहइ फाई करी न सकइ । ए घात कहइ छइ ।

[जि] अथ नीचानउ स्वरूप कहइ छइ ।

वेसाण वदियाण य माहणहुयाण जकरसिस्त्राण ।
भक्ता भक्तरट्टाण विरयाण जति दूरेण ॥ ८२ ॥

[सो] वेसा० वेद्या नगरनायिका^१ बदी भट्ट ब्राह्मण^{१५} कुल्लुप्रमुख डुब गायन जापलसेपल गोत्रज पितरप्रमुख देहरडा एतला ऊपरि जे भक्ता हुइ तेहहठ द्रव्य पूरइ । पूजा जिमण लापसी^१ बली बाकुनादिक करइ । ते लोक वेद्या^१ भट्टादिक रहइ मध्यम्यानरु सदैव थाइ । बलि बलि वरसि वरसि पवि पवि सदैव बाउइ । बलात्कारिइ, लि^२, दापउ थापइ, लक्ष्मी नीगमइ । विरयाण० अनइ जे विरत हुइ,^{२०}

१ घणउ^१ नथी २ नाइका ३ पालसी ४ तीइ वेद्या ५ पवि पवि नथी

कीधीं अणकीधीं, जेह भणी सम्यक्त्वगुण न उभजावद् । मिथ्यात्त्व-
सहितपणातउ निहा जिहा मिथ्यात्त्व निहा, तिहा सम्यक्त्व नही,
जिम संगमादेवमाहे । अनद् जिहा जिहा सम्यक्त्व तिहा तिहा मिथ्यात्त्व
नही, जिम श्रेणिकमहाराजमाहे । तिणि कारणि मिथ्यात्त्व मेल्ही निनपूजा
करिधी, जिम सम्यक्त्वगुण उभजावद् ॥ ९० ॥

[मे] तीर्थकरनी पूजा सम्यक्त्वना गुणनद् कारणि भणी । वली
तेहइनि पूजा जिनसमय-अनुपट्टिअ अदेणित अवधि कीधी मिथ्यात्त्वनद्
कारणि हुइ ॥ ९० ॥

[सो] परमेश्वरनी आज्ञाड जि तत्त्व । ए वात कहइ छइ ।

[जि] अथ जिनतत्त्वनउ जाणणहारनी वात कहइ । १०

ज ज जिणआणाण न चिय मझउं न मझण सेस ।

जाणइं लोअपवाहे न हु नत्त सो नत्तविऊ ॥ ११ ॥

[मो] ज ज जिण० जे उत्तम, जे जे बोल धीनरागनी
आनाइ करी सहिन हुइ तेह नि मानद् । न मझण० धास्तउ धीजउ
काइ न मानइ । जाणइं लोअ० इसिउ जाणइ, 'लोअप्रवाहमाहि'
काइं नथी ।' यतो लोकेऽप्युक्त—

गतानुगतिको लोको न लोकः पारमार्थिकः ।

पश्य ब्राह्मणमूर्खेण हारितं ताम्रेभानम् ॥

एहनुं अर्थ । एक मूर्ख ब्राह्मण नदीड पुण्यहेतु स्नान करिवा लागउ ।

१ जि मन्नेइ २ गाथानो आ उत्तराय जि मां नधी रुद्धियानी मूलधी पदी
गयने छ ३ 'एनु अर्थ 'धी मांही' निग धीवा' मुधीनो पाठ धीवी प्रतमा नीच
प्रमाणे प्रकारातरे छे—एक मूर्ख ब्राह्मण नदीदइ गुणहेतु स्नान करिवा ।
त्रिभाणउं धूलिनउ दग अहिनाण करी नवीनइ तां सातिउ । नदीमाहि

जे ब्रह्मचारी त्रिपयनिवृत्त^१ हुइ, ते^२ आपणा कीर्ति न बाउइ, जे दृढ
सम्बन्धना धनी हुइ, जे टुसिइ आनर^३ पातर न हुइ, एहा दृढ
धर्मना धनी हुइ ए वेद्यादिक मधगइ दुरि जाइ । आपणु लग फाई
देखइ नहीं । एह भणी तेहहूइ उचाटइ पुण नाई न करइ । माम्हा
प्रमत्त थाइ ॥ ८२ ॥

[जि] वेद्या तणा, बदी भाट तणा, माहण ब्राह्मण तणा,
हुन तणा, यज्ञभूतादिक तणा, भक्ता भक्ति करणहारइ नि पुरुष
भक्तराष्ट्राण मत्स्यम्यानन । एतहू जे वेद्यादिन्हूइ भक्ति करइ तेह
नि भक्ति करणहारहूइ देणहारहूइ वेद्यादिक पाइ । विरयाण निरत
हुता जणमानता पुरुष हुता दूर वेगला जाइ नामइ । विरयाणमित्यत्र
पञ्चम्यर्थे पक्षी प्रादुर्गतत्वात् ॥ ८२ ॥

[मे] वेद्या बदी भाट ब्राह्मण हुन यज्ञ सेव धारना
गोत्रन पितर प्रमुख ऊपरि जे भक्ता हुइ, बलि बाकुलि लापसीइ करी
भक्ति करइ एतना भक्तिना करणहारजाइ राइ । बरसि बरसि ते
जाउ करइ । जाइ ईया हुता जे निरता छइ ते हुता वेद्यादिक दुरि
जाइ । तेहनइ नाई पाइउ करी न सकइ ॥ ८२ ॥

[मो] अकुलीन धम करइ ते आश्चर्य । ए याते कहइ छइ ।

[जि] अथ कई एकरूपार्थी जीवनउ स्वरूप प्ररूपइ ।

सुद्वे मग्गे जाया सुद्वेण गच्छति सुद्धमग्गम्मि ।

जे पुण अमग्गजाया मग्गे गच्छति त चुज्जं ॥ ८३ ॥

[सो] सुद्वे^० जे उद्धि मार्गि उत्तम सुआयननद कुलि जाया

१ निवृत्ति २ जे आपणी धनी हुइ' एहो पाठ सो नी बीजी
प्रतमांथी पदी गयो छ ३ आविइ

पृष्ठि बीजा रोम्ना सहस्र लम्ब आवता हता तीणइ धूलि दिग करतउ
 दीठउ । तीण लोके चातविउ 'धूलिनउ दग करी नाहीइ तउ घणउ
 पुन्य हुइ ।' सविहु लोके धूलिना दिग कीया । ते मूर्ख ब्राह्मण नदीमाहि
 नाही आपाइ अहिनाणि त्रिमाणु जोग लागउ । देखइ तउ दिगला
 ५ सहस्र लम्ब हुआ । त्रिमाणू लम्ब नही । इसिउ भार । जे इम जाणइ
 सो य तत्त्वविऊ तत्त्वनु जाण कहीइ ॥ ९१ ॥

[जि] शेष थाकतउ जिनाजारहित धर्म न मानइ । बली
 लोकप्रवाहि तत्त्व नही इसु जे जाणइ सो य तत्त्वविऊ ते आवक
 तत्त्ववित् तत्त्वनउ जाण ॥ ९१ ॥

१० [मे] जे जे बचन बीतरागनी आज्ञाइ सहित हुइ तेईइ जि
 मानइ, शेष थाकतउ कोई न मानइ । इसउ जाण जि लोकप्रवाहमाहि
 तत्त्व कोई नही इम जाणइ ते तत्त्वनउ जाण ॥ ९१ ॥

[सो] बली एह जि बात कहइ छै ।

[जि] अथ जिनामाम्बरूप कहइ ।

११ जिणआणाण घम्मो आणारहिआण फुड अहम्मु त्ति ।
 इअ मुणिऊण तत्त जिणआणाण कुणाह घम्म ॥ ९२ ॥

[सो] जिणआणाण० बीतरागनी आज्ञाइ नि चालता

गगाउ । पृष्ठि बीजा रोम्ना सहस्र लम्ब आवता हता तीणइ धूलिनउ दिग करतउ
 दीठउ । तीणइ गकिइ चीतविउ । धूलिनउ दिग करी नाहीइ तउ घणउ पुन्य
 हुइ । सवे लोके धूलिना दिग कीया ।

१ ते तत्त्वनु २ जि नी प्रतमां चैम गाधानो उत्तराय नथी तेम ते उपरना
 मागावबोधनी पण एक धंकि पही गयेने छे एम्हे मायानो पूर्वाधनो पूरो अनुवाद
 मळतो नथी ३ मणिऊण जि मे मुणिऊण व ४ 'जि' नदी

धर्म हुइ । आज्ञारहितपणइ स्फुट^१ प्रकटपणइ^२ अधर्म हुइ । इउ
मुणिऊण० इसिउ तत्त्व जाणीनइ वीतरागनी आनाइ वि दे न
जीर^३ । धर्म करउ ॥ ९२ ॥

[जि] श्रीनिनाइ जिनधर्म छइ । आज्ञागडिन्हइ स्फुट
अधर्म पापइ नि हुइ । ईअ इसु तत्त्व रहस्य मुणीन^४ दानि^५ जे
मविक लोकी । जिननी आनाइ धर्म करउ ॥ ९२ ॥

[मे] जिननी आज्ञा पालता धर्म हुइ । उउनी^६ जे
कंता स्फुट प्रकट अधर्मइ जि हुइ । इसउ जाणीनइ दानि^५ जे
जे जिननी आज्ञाइ धर्म करउ ॥ ९२ ॥

[सो] जे गुरनइ जोगि^७ छतइ धर्म न केउने^८ मे^९ कहिइ
कहीइ । ए बात कहइ छइ ।

[जि] तत्त्वना जाणनी बात कही जे^{१०} न
छइ ।

साहीणे गुरुजोगे जे न हु निसुणति^{११} ।
ते बुद्धधिद्विचिता अइसुएडा भवन्ते^{१२} ॥ १३ ॥

[सो] - साहीणे० सद्गुरुजोगे^{१३} निसुणति^{१४} न
आपणइ भाग्यइ करी लागउ छइ । तीसु^{१५} जे न हु० जे न
सुणइ न साभलइ सरा धर्मनउ विरु^{१६} जे न हु० धर्म
मूढी परीछी लिइ मही ते बुद्ध^{१७} ते बुद्ध^{१८} नि हुअ^{१९} न
सुमट समासनइ मइ करी रहित त^{२०} न हुअ^{२१} न हुअ^{२२} —

१ न मे दिष्टे परे लोए जेउने^{२३} न मे ।
द्वयागया डमे कामा^{२४} इति ३ अत्रागया ॥

पण्ड' तोल' तेहहूइ सरीपइ' नि यिया । एहइ माहि रूडठ विरूड
कहता मध्यस्थपणउ जासिइ । तेह भणी इसिउ जाणिउउ ए अजाणिउ
जि, कहीइ, पुण मध्यस्थपणउ न कहीइ' । इसिउ भाव ॥ १०२ ॥

[जि] जे पुरुष अमुनिन अनात गुण अनइ दोष छइ ते
अमुनितगुणदोष पुरुष मूर्ष मध्यस्थ हुइ, पडितमाहे गणाइ ता तउ
पठइ विम अनइ अमृतहूइ तुल्यत्व सरीपा हुई । एतहूइ विस सरीपउ
मियात्त्वी मूर्ष अनइ अमृत सरीपउ तत्त्वन पडित जाणिउउ । इणि
कारणि ए निहूइ घणउ आतरउ ॥ १०२ ॥

[मे] जीण गुण नइ दोष नहीं जाण्या ते किम बुध पडितमाहि
मुख्यपणउ रहइ । अथवा तेहइ गुणोपना अनाण जु मध्यस्थ
विद्वानमाहि मुख्यपणउ रहइ तउ विष नइ अमृत विहुनइ तुल्यपणउ
हउ ॥ १०२ ॥

[सो] धर्मइ जि आपणउ, बीजउ फई नही । ए घात कहइ
छइ ।

[मि] अथ, सम्यक्त्व विग्रह । २३

मूल जिणिददेवो' तब्बयण गुरुजण महासयण ।

सेस पावट्टाण परमप्पाण' च धज्जेमि ॥ १०३ ॥

[सो] मूल० पहिलेउ चिन्ने वीतरागदेव जीण धर्म
देपाडिउ । अनइ परमेश्वरनउ वचन सिद्धात । बीजउ' ते सिद्धातना
प्रकासणहार श्रीगुरुजन पूज्य आचार्य' साधु श्रावक । ए त्रिणिइ महा
स्वजन गाढा सगा । सेस० बीजउ सह धर्मरहित । आपणउ पुत्र

१ एह जि २ बोले ३ सरीपा ४ कहइ ५ जिणइ मे जिणइ
६ जि परमप्ययण ७ अनइ बीजउ ते ८ श्रीहू ९ आचार्य उपाध्याय

પો નાણદ પરે લોર નથિ વા નથિ વા પુણો ।

એણે સદ્ધિ હોમનામિ હય થાલે પગમ્મર્દે ॥

(ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર, અધ્ય ૫)

સત્તમિયાઓ જાણા અદ્ધમિયા નથિ નરયપુત્રવિ તિ હત્યાદિ

૫ થોલના મરી દુર્ગતિદે જાઢ । યન ઉક્ત શ્રીઉપદેશમાલાયા—

જન્મસુ ગુરુમ્નિ પરિમયો માહસુ અણાયરો સમા તુચ્છા ।

ધમ્મે ય અણહિલામો જહિલાસો દુગર્દણ ઉ ॥ (ગા ૨૬૩)

[જિ] સુગુરુનદ જોગિ સ્વાધીન રમસિ હૂતદ જે પુરુષ શુદ્ધ

નિર્મલ ધર્મનડ અથ હુ નિશ્ચદ ન નિસ્તુણતિ સામલદ નહી તે પુરુષ

૨૦ પેઠા જાણિના । ક્રિમા છદ ' દુષ્ટ સદોષ નિર્દય ધૂષ્ટ નિર્લજ્જ ચિત્ત મન

જેના હુદ તે દુષ્ટધૂષ્ટચિત્ત કહીદ । ચલી કિસા છદ '—સંસારનડ

મય તિણિ કરી રહિન હતા અતિસુમટ-છદ । તે પરમાથવૃત્તિદ

જમાગિયા ॥ ૯૩ ॥

[મે] ગુરુનદ યોગિ સ્વાધીન મિલિદ હૂતદ જે હા સંસારમાહિ

૨૫ સૂધડ ધર્મનડ અર્થ ન સામલદ તે, જીવ દુષ્ટચિત્ત હતા અતિ ગાના સુમટ

જે સમાર હતા ન ચીટદ ॥ ૯૪ ॥

[સો] કેતલાદ ઉત્તમ ગુરુનડ જોગ પ્રામી મોક્ષ લ્હદ,

સધલાદ ધાન સાર્ધદ । એ વાત કહદ છદ ।

[જિ] અથ ગુણવત્તનડ સ્વરૂપ થોલદ ।

૩૦ સુદ્ધકુલધમ્મજા અવિ ગુણિણો ન રમતિ તિતિ જિણદિકરં ।

તત્તો વિ ય પરમતત્ત તેઓ વિ ઉચચારઓ સુવત્ત ॥ ૯૪ ॥

[સો] સુદ્ધ કેતલાદ સુદ્ધ સ્વરૂપ ધર્મ જિટા વાપરદ પ્હદ

કુલિ ઉપનાદ હતા ગુરુનદ યોગિ વિનય વિવેક વૈરાગ્યાદિક ગુણવત

વલગમિત્તાદિક પર અનેરાઈ લોક મિથ્યાત્વી મળી પાપસ્થાનક^૧ મળી
વજૂ ત્યજુ । તેટ ડપરિ મોહ ન કરડ ॥ ૧૦૩ ॥

[જિ] મૂલ પહિલડ જિનેન્દ્રદેવ । બીજડ તઠ્ઠવથળ
તેહ જિનેન્દ્રનડ પચન, જિનપ્રણીત ધમ । ત્રીનડ ગુરુજન સુસાધુ ગુરુ ।
૧૫ નિહઈ મહાસ્વજન મોડા સગા । સેસ પાવટ્ટાણ શેપ થાકતડ
મ્વાન પાપસ્થાનક પાપનડ કારણ હૂતડ પારકડ અનઈ આપણડ
વજૂડ ॥ ૧૦૩ ॥

[મે] મૂલિ તા પહિલડ જિનેન્દ્રદેવ । પઠઈ તેહેનડ વચન ।
બ્લી ગુરુજન સુસાધુ ગુરુ । ૫ નિહઈ મહામોડા સગા । ૧૬ સેપ થાકતા
૧૦૨ અનેરા મિથ્યાત્વી અનઈ જ્ઞાનદર્શનચારિત્રરહિત આપણપડ ત્યજડ
॥ ૧૦૩ ॥

[સો] બ્લી ગુરુનડ સ્વરૂપ^૨ કહઈ છડ ।

[જિ] અથ પ્રકારાન્તરિ ગુરુપરીક્ષા બોલઈ, વિહુ ગાથાઈ કરી
અમ્હાણ રાયરોસો^૩ કસ્તુબરિ^૪ નત્થિ^૫ ઇત્થ ગુરુવિસપ ।
૧૧ જિણઆણરયા ગુરુણો ધમ્મત્થ સેસ^૬ વોસિરિમો ॥ ૧૦૪ ॥

[સો] અમ્હાણ^૭ કનિ^૮ કહઈ છડ । ૧૨ ઈહો^૯ ગુરુનઈ વિપા
અમ્હહૂદ રાયરોસો^{૧૦} કહિ^{૧૧} ડપરિ નથી^{૧૨} । ૧૩ જા ગુરુ^{૧૩} રૂઢડ, આ ગુરુ
વિરૂડ^{૧૪} । ૧૪ ઈઈ રાગદ્વેષ નથી । જિણ^{૧૫} જે ગુરુ જિન ધીતરાગર્ન
સરી આંજા પાલઈ છડ, સરડ^{૧૬} ચારિત્ર આરાધઈ છડ તે ગુરુ ધર્મેના
૧૦ જાનિઈ કર્મશય નિમિત્ત સેવુ । તેહઈ રહરોબનઈ કારણિ ન સેવડ
સેસ^{૧૭} સેપ બીજા ગુરુ સઘલાઈ વોસિગવડ છાંડુ ॥ ૧૦૪ ॥

धाड । न रमति० संसारना विषयमुन्वनइ निषड न राचइ । लिंति०
जिन वीतरागनी दीक्षा लिइ । ते दीक्षामाहि । परम तत्त्व पाच महाप्रत
पाच समिति त्रिणि गुप्तिरूप आराधइ । ते आराधी स्व-परलोक नासई
हुइ । धर्मनउ उपकार कइ । उपकारक^१ केवलज्ञान प्राप्ती मोक्ष रहइ ।
यत उक्त श्रीउपदेशमालासिद्धान्ते—

आमन्नकालमसिद्धियन्त जीवन्म लक्षण इणमो ।

विमयमुहेमु न रज्जद मन्त्रयोगेमु उज्जमइ ॥ (गा २००)

[जि] मुद्ध निमल भोग चे बुद्ध धमलक्ष्मीनत कुल तिहां
जात उप्पजाई हता गुणभन न रमइ । संसारना भोग न भोगयड । किंतु
निनोक्त शीघ्रानत रिइ । तेह जिनदीआनउ त्रिमु प्रमाण^२ तत्त्वो वि^{१०}
य परमतत्त्व । तेह जिनदीआ हतउ परम तत्त्वचान उपजड । तओ
वि तेह परमतत्त्व हूनउ उअयार लोकरूइ उपगार हुइ । अथना
आपणपाहइ उपगार हुइ । भला धर्मानुष्ठान करइ । अनेरा पाहइ
कारागइ । मुअरय तेह उपगार हूनउ मोक्ष हुइ । मोक्षि अनिर्नचनीय
अप्रतिपातिया शाश्वता सुख छइ । तेह भणी गुणवन दीक्षा लिइ ॥ ९४ ॥^{१३}

[मे] जीणइ बुद्धि वीतरागनउ धम बापरइ तीणइ बुद्धि
उपना हूता विनयत्रिकादिह गुणमहितड हूता संसारना मुन्वनइ विषइ
न राचइ । अनउ जिनदीआ लिइ । तिवार पछइ परम तत्त्व ओखइ ।
ते आराधता हूता रमिहि मोन पामइ ॥ ९४ ॥

[जि] अथ नारकी कहड ।

[१५३] 20

वनेमि नारयाओ जेसिं दुअगाउ सभरताण ।
भववाण जणइ हरिहररिद्धि^३ समिद्धी वि उद्धोस ॥ ९५ ॥

[जि] इत्थ संसारमाहे गुरुनइ विपद कस्सुवरिं वही ऊपरि अम्हाण अम्हइ राग अनइ रोपई नथी । एक गुरु ऊपरि राग द्वेप इमु नही । किं तु अम्हे धर्मनइ अर्थि जिनाचारत जिनानाप्रति पालई ज गुरु सेवां । सेप थाक्ता अनेरा जिनाज्ञा थोडी पालइ ते गुरु घोसिरां मेल्हा ॥ १०४ ॥

[मे] कवि कहइ । अम्हनइ युणही गुरु ऊपरि रागरोस नथी इहा गुरुनइ विपद । जे जिननी आज्ञानइ विपद तत्पर तेहइ जि धर्मनइ काजि गुरु । सेप थाक्ता वोसिरउ छाडउ ॥ १०४ ॥

[सो] बली एह जि बात कहइ छइ ।

[जि] मेरिहवानउ कारण कहइ ।

नो अप्पणा पराया गुरुणो कडया वि हुति मइदाण ।
जिणवयणरयणमंडणमडिय सब्बे रि ते सुगुरु ॥ १०५ ॥

[सो] नो अप्पणा० श्रावकनइ 'आ आपणा गुरु, आ पिराया गुरु' ए बात कहीइ नथी । ए बात अजाण मिथ्यात्वीनी 'आ माहरउ गुरु ।' जेह मणी मातग म्लेच्छ ठार चमार वेद्यादिक इनइ एकेकउ गुरु छइ । ते अजाणपणइ 'माहरउ ए गुरु' इम कहइ, पणि भोक्षार्थी श्रावक इम न कहइ । तेहनइ जिणवयण० जिनरचन सिद्धात तेहरूपिउ रत्नमडन रत्नमय आभरण तीण करी जे मडित छइ, जे वीतरागनी आन्या सिद्धात साचउ जाइ नानइ प्रकासइ, आपणी शक्ति अणगोपवता करइ आराधे ते नन्द सुगुरु कहीइ । ते गुरु मणी आराधिग ॥ १०५ ॥

[सो] यत्नेमि० ते नारकीइ वणवउ, जे नारकीनां दुख
 सिद्धान्तइ बरिइ जाणीनइ स्मरता हुना भञ्जाण भय जीवहइ
 हरिहर विष्णु ईश्वरात्मिका मरीपीइ ऋद्धिनउ विस्तार उद्धोस
 उकाटउ करइ । जाणइ एह रिद्धि लगइ जीव पाप ऊपार्नी नरगि
 जाइ । एहा दुख प्रामइ । हम जीवता भय लगइ मयर भूतइ ।
 संसारना सुख उपरि वैराग्य ऊनइ ॥ ९५ ॥

[जि] नारकीइ वर्णवउ हउ, जेहां नारकीना दुख संभारता
 स्मरता हुता भञ्जाण भय जीवहइ हरि विष्णु हर ईश्वर तेहनी
 ऋद्धि समृद्धि लक्ष्मीनउ विस्तार उद्धोस उद्धर्पण रोमाच जणइ
 करइ । एतलह वनइ कई नारकीहइ दुख छइ, जे दुख संभारताई
 ज हुता अति भय लगी कप ऊपजावइ । कप लगी रोमाच ऊपजइ ।
 धनइ नि को संभारता दुख हूतउ धीहइ ति ए न करइ । तिणि धारणि
 अग्ने नारकीना दुख संभारता हुता पाप न करा । तिह भणी नारकी
 प्रणया । निम चोरनां वधमरणादिक दुख देखी साधु माणस लगारई
 चोरी अन्याय न करइ ॥ ९५ ॥

[मे] ते नारकीइ वर्णवीइ, जे नारकीनां दुख संभारतां हुता
 भय जीवहइ हरिहरादिक देवतानी ऋद्धिनउ विस्तार उद्धोस कहतां
 रोमाच उकाटउ करइ । जाणइ एह रिद्धि लगी नरगि दुख पांमीत्यइ
 ॥ ९५ ॥

२० [सो] केतलाइ उपदेशमालानु^१ अध मानइ, पुण करइ
 नहीं । तेह आश्री कहइ छइ ।

[जि] अथ बिहु गाथाइ श्रीउपदेशमाला वर्णइ ।

[जि] शुद्ध थावकनइ कदापिहि आपणा अनइ पारका गुरु न हुइ । किं तु थावकनइ ते सधलाई सुगुरु हुइ । ते कुण ^२ जिनउचन रूपिया रत्न तेहनउ मडन अलकार तेहे करी मडित अन्क्या । एतलइ जे महाराम जिनउचन मानइ ते सुगुरु ॥ १०५ ॥ - - -

५ [मे] धमार्थी थावकनइ 'गुरु आपणा पारका' ए वात कहिवा नावइ । काइ ^२ जे जिनउचनरूप रत्न तेहे करी मडित सुधउ प्ररूपइ, सुधउ चारित्र पालइ ते सधलाई सुगुरु करी मानिग ॥ १०५ ॥

[सो] जेहनी संगतिइ धर्म लाभइ तेह ^१ सुगुरुइ ^२ जि जाणिवु । ए वात कहइ छइ ।

१० [जि] अथ सज्जन वणवइ ।
 बलि किज्जामो सज्जनजणस्त सुविसुद्धपुण्यजुत्तस्स ।
 जस्स ^१ लहु सगमेण वि ^२ सुधम्मबुद्धि ^३ समुल्लसइ ॥ १०६ ॥

[सो] बलि० अण्हे ते सज्जन जन उत्तम लोकनइ, बलि कीजउ, ऊत्तारणउ कीजउ । सुविसुद्ध० जे सुविसुद्ध निर्मल पुण्यइ ^४ करी युक्त सहित छइ । जस्स० जेहनइ संगमि सयोगिइ करी लहु तत्काल सुधम्म० स्वरा धमनी बुद्धि उल्लसइ उपजइ । जेह थिरुउ साचा धर्मनी बुद्धि आवइ तेहनइ ^५ ज गुरु कहौइ । इसिउ भाव । यत उक्त श्रीसिद्धान्ते—

जे जेण सुद्धधम्ममि ठारिओ सनण गिहिणा वा ।

२० , सो चेउ तस्स जायइ धम्मगुरु धम्मदाणाओ ॥

[जि] सुविसुद्ध अतिनिर्मल पुण्य तेहे करी युक्त सज्जन लोकनइ अण्हे बलि किज्जामो बलिहारइ कीजा, ऊत्तारणइ कीजा ।

१ तह २ शुद्ध ३ मे तस ४ तेह

सिरिधम्मदासगणिणा रइय उपदेसमालसिद्धंत' ।
सब्बे वि समणसइद्धा भन्नति पढति पाठति ॥ ९६ ॥
त चेव केवि' अहमा छलिया अहिमाणमोहभूण्ण' ।
किरियाण हीलता ही ही दुस्साइ न गणति ॥ ९७ ॥

[सो] सिरिधम्मदास० श्रीधर्मदासगणिआचार्य ५
श्रीमहारीर निर्जया छता श्रीउपदेशमालासिद्धांत' रचिउ कीधउ,
अनेक महात्मा श्रावक आशी उपदेश विचाररूप । सब्बे वि० ते
अधे' सविहु गच्छना महात्मा श्रावक मानइ पढइ पढावइ ॥ ९६ ॥

त चेव० पुण तेह जि माहि पेतसाइ अधम अमिमान अहकार
अनइ मोह अज्ञान तेहरूपिइ भूति छरया, अहकार अचाणिबाना बाझा१०
तेह नि श्रीउपदेशमालाहइ क्रिया करी हीरइ । अवज्ञाइ' फरइ ।
ही ही० आहा । ते बापडा आगलि आपणपाहइ दुम्भ आवता गणता
नयी । ते मूर्ख इसिउ नयी जाणता जे ईण सिद्धातनी अगज्ञाइ करी
अनत संसारमाहि रुल्लियु । अनता दुम्भ प्रामिस्यउ ॥ ९७ ॥

[जि] श्रीधर्मदासगणि नामाचार्यइ रचउ कीधउ१५
श्रीउपदेशमालासिद्धात सब्बे वि सघलाई भमण महात्मा सइद्ध
श्रावक मानइ पढइ पढावइ ॥ ९६ ॥

केईएक अधम पुरुष अतिमान मोह रूपिया भूत प्रेत तेहे उल्या
छता ही ही खेदे आपणपाहइ दुस्साइ न गणइ न चीनइ । निता
छइ अधम । त चेव श्रीउपदेशमालामिद्धात अगणइ ते अधम२०
भूते छल्या पुरुष सरीषा जाणिना । निम मूतयापिउ लौक मायउ पेट

१ जि उवएसमाल' मे उवएसमालसम्मत्त २ जि छिवि ३ जि 'भूएहि'
४ 'माल' ५ अहीपी मादी ९७ भी मायाना बालावबोधमा 'अहकार अनइ मोह
मुधीनो पाठ सो भी बीजी प्रतमापी पदी गयेले छे ६ अवज्ञा

जस्स जेह सज्जन जन तण्ह सगमि सयोगमात्रद जि लघु उतावली
सुधर्मबुद्धि ससुल्लसह प्रकट हुइ ॥ १०६ ॥

[मे] ते सज्जन उत्तम जननइ बलिहारी धीनउ । पणि ते
केवहा छइ १ निर्मल पुण्य करी युक्त छइ । जेहनइ समगि लघु शीघ्र
भली धर्मनी बुद्धि ऊपजउ उत्तमइ ॥ १०६ ॥

[सो] तीणइ १ कानि ए षविनइ मनि श्रीजिनवल्लभसूरिइ
जि मरा भणी मदटा हुता । तेइ २ आशी वि गाह कहइ छइ ।

[जि] अय विहु गाथाइ श्रीजिनवल्लभसूरि वर्णवइ ।
अज्ज वि गुरुणो गुणिणो सुद्धा दीसति तदपडा केवि १ ।
पहु २ जिणवल्लहसरिमो पुणो वि जिणवल्लहो चेव ॥ १०७ ॥ १०
वयणे वि सुगुरुजिणवल्लहस्स केमि न उल्लसइ सम्म ।
अह कए दिणमणितेय उल्लयाण ३ इरइ अघत्त ॥ १०८ ॥

[सो] अज्ज वि० अर्जी केनगाइ सुगुरु गुणवत तपि नियमि
करी कटकडता ४ देसीइ । पुण पहु प्रभु श्रीजिनवल्लभसूरि
सरीपउ गुरु श्रीजिनवल्लभइ जि हुइ । बीजउ एवउ ५ शुद्धप्रत्यर्प ६
चारित्रीउ न हुइ ॥ १०७ ॥

वयणे० श्रीजिनवल्लभसूरि गुरुइ १, वचनि २ केनगाइ
अमागिआनइ सम्यक्च न ऊपजइ ३ अह ४ अथवा सूर्यनउ तेन उल्लक
घूअटहइ ५ अघण ६ किम केइइ ७ जिम सूर्यइ ऊगिइ घूअड न देसइ
तिम एहइ ८ गुरुनइ वचनि धर्म न जोरसइ ९ । इसिउ भाव ॥ १०८ ॥ १०

१ तीण २ तेह भणी तह आशी ३ मे केई ४ जि पर, मे पुण
५ अनुयाण ६ कटकडता ७ एहवउ ८ गुरुनइ ९ वचनइ १० धंधपणउ
११ एबाइ १२ उल्लपइ

आहणतउ मरणपीडादिक दुख न चीतउइ निम मिद्धातनिंदक पुण्य
अट्कारि हूतउ दुखीउ गइ ॥ ०७ ॥

[मे.] श्रीघर्मदासगणिइ श्रीमहावीर जीउताई जि
श्रीउपदेशमालाप्रकरण मिद्धात जाइउ रचिउ सव्ये वि सपलाइ
५ महात्मा गारु मानइ पढइ प्याउइ ॥ ०६ ॥

तेह नि उपदेशमाला केईएक अधम अभिमान अनइ मोह
रूपीइ भूति छरया हुता नियाइ करी अवहेलना हुता ही ही इसिइ
रोति आगामिया नरुना दुग गणइ नहीं । ते मूर्ख जाणता नथी नि
संमारमाहि रुलीम्यइ ॥ ०७ ॥

१० [सो] वीतरागनी आनामगि मोटउ पाप । ए बात कहइ छइ ।
[जि] अथ जिनेन्द्रनउ आज्ञाप्रताप वर्णवइ ।

इयराण^१ ठकुराण^२ आणामगेण होइ मरणदुख ।
कि पुण तिलोयपहुणो जिणिंददेवाहिदेवस्स^३ ॥ ०८ ॥

[सो.] इयराण० इतर, सामान्य ठकुराईनी^४ आज्ञामगि
५ तेहना आदेशनइ लेपि मरणदुख प्राप्तीइ । ते रीसाचिउ ठाकुर^५ मारइ ।
कि पुण० तिलोम्यनउ प्रभु ठाकुर जे जिनेन्द्रदेवाधिदेव सधिहूतउ
नायक तेहनी आज्ञानइ लेपि एक मरणदुखनउ सिउ कहिइ । अनना
मरणदुख प्राप्तिइ ॥ ०८ ॥

[जि] इतर पाधरा ठाकुरनी आज्ञा भाचिस^६ मरणादिक दुख
१० हुइ, तउ पछ^७ तिलोमप्रभु तिलोकायक श्रीजिनेन्द्रदेव तेहनी आज्ञा
भाजिइ करी महादुख हुइ तेहनउ सिउ कहिवउ ॥ ०८ ॥

१ जि से इयराण २ जि से ठकुराण ३ जिण से जिण
४ ठाकुरनी ५ ठाकुर -

[जि.] अद्यापि आन लग्न तडयडा कडरडा शुद्ध निर्दोष गुणवत् ईश्वर गुरु दीसइ । पर केवल प्रभु श्रीजिनचह्लभसूरि सरीपउ बनी जितचह्लभसूरिह जि । अनेगना अभावहतउ अन्योन्योपमा छान्द ॥ १०७ ॥

३ गुरु श्रीजिनचह्लभसूरिनइ वचनइ कहीएकहूइ सम्म सम्यक्त्व नउ उल्लसइ १ प्रकट हुइ । अथ पउइ दिनमणितेन सूर्यनां किरण उल्लस घूयइ तेहउ अथव अधपणउ किमउ हरइ ? अपि न हइ । सूर्या तेज सरीपउ विश्वप्रकासक श्रीजिनचह्लभसूरिनउ वचन लगगिया पुरुषरूपिया घूयइ तेहनउ अनानखपिउ अधपणउ न फेइइ १०८ ते अमागिया घूयडा कर्मइजिनउ दूषण ॥ १०८ ॥ । । ।

[मे.] अनी एवहइ तीर्थशालि द्रव्य क्षेत्र फाल भावनइ मेलि गुरु गुणवत् मूढा क्रियावत् आफरा दीसइ । पणि श्रीजिनचह्लभसूरि सरीपा बली श्रीजिनचह्लभसूरि जि ईशइ कालि दीसइ ॥ १०७ ॥

श्रीजिनचह्लभमुगुने वचने कहिनइ सम्यक्त्व उल्लसइ नहीं । १३अपि हु भव्य जीव सेवाकारक सघलाइनइ सम्यक्त्व उल्लसइ । अथवा बली सूर्यनउ तेज घूअइनइ अधपणउ किमइ फेइइ ? अपि न फेइइ । तिम जे अमव्य दुरमव्य छइ ते गुरुने वचने सम्यक्त्व न ओलसइ । इसउ भाव ॥ १०८ ॥

[सो] संसारनउ मरणादिक स्वरूप 'देसीनइ केतलाइहइ' १०वैराग्य न ऊपजइ । ए वात कहइ छइ ।

[जि] अथ तेह ज अमागियानउ स्वरूप कहइ ।

तिहुअणजण मरत दट्टण निअति जे न अप्पाण ।

विरमति न यावाओ धिद्धी धिट्ठत्तण ताण ॥ १०९ ॥

१ 'केतलाई हई' नवी

[मे] इतर पाधरा ही ठापुरनी आनानद भगि मरणादिक दुख उपनद । पढ्ठ भेलोस्यनउ प्रभ निनमरेद्र देनाधिदेय तेहनी आजानद भगि जे दुक्ख उपनउ ते निम वही मकीड १ ॥ ०८ ॥

[सो] ग्ली णं जि वात वट्ट उइ ।

[जि] अथ निनयचननउ गुण कह २ ।

जगगुरुजिणस्स^१ वयण मयलाण जियाण होइ नियकरण^२ ।
ता तस्स विराणया कह धम्मो कह^३ णु जीवदया ॥ ०९ ॥

[सो] जगगुरु० जगत्त्रयनउ गुरु श्रीजिनेद्र वीतराग तेहनउ वचन सन जगना जीवहइ हितनारिउ छइ । ता तस्म० तउ तेहनी विराधना जउ करइ, तेहाउ वचन १ मान, अप्रमाण करइ^४ तउ कह धम्मो तेहहइ धर्म रिहा छउ^५ कह णु जीवदया अनद तेहहइ जीयया कहा छउ^६ तेह भणी वीतरागनइ वचनउ जीव ओम्बाइ^७, जीयदयानु प्रहार पुण जाणाइ । वीतरागना वचनउ जि उपरि आम्हा नही तउ निम जीव आइ जीयया जाणीइ^८ ॥ १० ॥

[जि] जगत्त्रयनउ गुरु जे निन श्रीवीतरागदेव तेहनउ वयण^९ वचन मयलाण जियाण सपलाई जीयहइ हितनारफ हुइ । ता तिणि कारणि तस्म तेह जिनयचन तणी विगधनाइ आशातनाइ करी कह निमु धर्म हुइ^{१०} अपि तु न हुइ । णु प्रभे । कह निमु जीययाइ हुइ^{११} जीयदया पुण न हुइ । तिणि नि कारणि जिनयचननी विराधना १ करिवी । कि तु पालय करिवी, जिम जायहइ रुठउ हित^{१२} हुइ ॥ १० ॥

[सो] तिहुअण० त्रिमुवननउ लेफ म्मट म्मट म्म
छइ । को रहिउ नहीं, रहिसिह नही । एहउ म्मट म्मट म्मट
न जोइ, 'अम्हइ मरण आवइ छइ, धर्म कः ।' किन्ते स-
यिकउ निरमइ नहीं, उहटइ नहीं । धिद्वी० तेहउ म्मट म्मट
धिग् पडउ, जेह भणी लगाइ मरणमर म्मट म्मट ॥ १०८ ॥

[जि] जे पुरुष त्रिमुवननउ लेफ म्मट म्मट म्मट
न निअति न चीतइ, वैराग्य न पमइ म्मट म्मट म्मट
तेहा पुरुषा तणउ घेठपणउ तेहइ धिग् नि ॥ १०९ ॥

[मे] त्रिमुवनना लोक मरता देखइ म्मट म्मट म्मट
'अम्हेई मरिम्यउ ।' एवहउ देपी जे पार हउ केहने म्मट
घेठपणानइ धिग् धिकार पडउ ॥ १०९ ॥

[सो] बली एह नि वान कइइ म्मट म्मट ॥

[जि] अथ दुस्सित म्मट म्मट म्मट म्मट ॥

सोणण कदिऊण कुटेऊण सिर व डोर व ।
अण्ण सियति नरण स पि हु विदी कुट्टन ॥ ११० ॥ १५
एग पिअमरणदुहं अन्न अण्ण वि विराग नरण ।
एग च मालपडण अन्न लउह म्मट म्मट ॥ १११ ॥

[सो] को सगउ मर ता म्मट म्मट म्मट म्मट
करइ अनइ मायउ पेट कइ । म्मट म्मट म्मट म्मट
ऊपार्जीनइ आपणपउ नरमि पार । म्मट म्मट म्मट म्मट
स्नेह प्रतिइ धिग पडउ ॥ ११० ॥

१ जि मे मिरवाओ २ एह १०८

[મે] જગગુરુ જિનેશ્વર તેહનઝ વચન સઘગદ્ જીવનદ સુલ
કારક હુદ । તે તે પરમેશ્વરના વચનની વિરાધનાદ કીધીદ તિહાં ધર્મ,
કિદા જીમ્યા ॥ ૧૦ ॥

[સો] કેતલાદ શુદ્ધા^૧ ચારિત્રિયાની અવજાનદ કાજિદ જમલઝ
૩ નાશ ક્રિયાઢનર માદદ । તે વાત કહદ છદ ।

[જિ] અથ સિદ્ધાંત હુલુ વિરુદ્ધ અધિક ક્રિયાઢનર જે ધરદ
તે ઝદિસી વહદ ।

કિરિયાદફઢાટોવ^૨ અરિય સાત્તિ^૩ આગમવિઠ્ઠણ ।
સુદ્ધાણ રજણત્થ સુદ્ધાણ હીલણઢાણ ॥ ૧૦૦ ॥

૧૦ [સો] કિરિયાદ૦ કેતલાદ^૪ ચાલ તપ ક્રિયાદિકનઝ
પટાટોપ આઢનર^૫ ચારિત્રિયાદ પાહદ અધિકઝ કહદ દિપાઢદ, આગમ
સિદ્ધાંતની આજ્ઞારહિત આપણી બુદ્ધિદ કસીનદ સુદ્ધાણ૦ મુઘ મોલા
લોકને^૬ રત્તવિમાનદ કાજિદ । સુદ્ધાણ૦ શુદ્ધચારિત્રિયા તેહહુદ
અપમાનનદ કાજિદ, તેહે ઠઝઢવા^૭ હમ કરદ । પુણ જાણ હુદે તે તેટે
૨૫ન વાહીદ ॥ ૧૦૦ ॥

[જિ] આગમવિઠ્ઠણ સિદ્ધાંત જે નથી વહિઝ તેહ ક્રિયા
દિનનઝ સ્ફુટાટોપ પ્રકટ આઢનર અધિક સાધદ કરદ । કિસા મળી^૮
મુઘ લોલા સિદ્ધાંતરહસ્યના અજાણ તિહહુદ રતિવા મળી અનદ
વલી સુદ્ધ સદાચારી પુરુષ તેહહુદ હીલનાર્થિ અઝહેલનાનિમિત્તિ । એતાવતા
૨ સિદ્ધાંત પાપદ ક્રિયા તપનઝ આઢનર ઘણઝ કરદ । તેહહુદ મુઘરજન
માત્ર પર છદ । સામુહઝ સદાચારીની અઝહેલાઢ કરી પાપ હુદ । ૭

૧ શુદ્ધ ૨ જિ મે કુન્ઢાટોવ ૩ સાત્તિ ૪ કેતલ ૫ 'આઢનર'
નથી ૬ લોક તે ૭ ઠઝઢવા

एगं० एम तां प्रिय अमीष्ट मूड ते दुःख । बीजउ वली शोक
करी पाप उपावी नरनि जाइ । बीजउ ते दुःख । दृष्टोत कहइ छइ ।
एक तां सदा माला धकउ पडिउ । बीजउ लउइ करीइ माधव
अहण्डिउ । ए लोकिय दृष्टोत ॥ १११ ॥

5 [जि] अजानी लोक शोकि करी भेदी रोई सिर माथउ
उजर येइह पुण वृदीनइ आपणपउ नरगि भिषद धालइ । त पि०
ते कुम्भित भेइपणाहइ धिकार पठउ ॥ ११० ॥

एक तउ प्रिय धारुहउ तिहनु मरणदुख आगइ छइ अनइ
 भीतउ आपणपउ नरगि क्षिप्र घालीइ । एक तउ माल हूँतउ पडण
 ॥०॥ पडिबउ । अनेरउ बली कपरि माथइ लउइअनु घाउ । इणि कारणि
 शोक ७ करिबउ, जिम नरगि न थीदाइ ॥ १११ ॥

[मे] स्वजनादिकनइ भरणि शोक आक्रन्द करीनइ, शिर
 कूटीनइ, हीउ ताडीनइ आपणपउ नरगनइ विषइ क्षिपई । तउ तेहइ
 कुम्भेहनइ धिगू धिक्कार हुउ ॥ ११० ॥

१५ एतत्ता प्रियतम धारुहा तेहना मरणनउ दुखस । बीजउ आपणपउ
नरनइ विशइ क्षेपइ । तउ ए धात साची हुई । एक माला हतउ
पडिनउ । बली, लकुटनउ घाउ माथइ बाजइ ॥ १११ ॥

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

[सो] साचा धर्मना धणी गुरु नह आवकह दुर्लभ । ए
यान कहइ छह ।

20 [जि] 'स्नेहमूलानि दुष्त्वानि' इत्यु स्थायी साप्रत दुःस्वमा
फालेन उ म्वरूप कहइ ।

कष्टई करइ अनइ आगलि पापइ जु उपावई । एहां एह जु उपाणउ
साचउ हुइ-एग च मारुपहण अन्न रुउडेण सिरि घाओ ॥ १०० ॥

[मे] कियानउ कयटोप बाइ तपनउ करिवउ चारिनिया
पांहति अधिउ देषाडइ । आगमविहीन सिद्धांती आनाइ रहित
आपणी बुद्धिइ मुग्ध मोल्य लोऊनइ रजिवानइ काजि अनइ सुद्ध ॥
चारिनिया तेहना अपमाननइ काजि, हीलानइ हेति ॥ १०० ॥

[सो] जे धर्मनउ उपदेश दिइ ते गाढउ हितूउ । ए यात
कहइ छइ ।

[जि] अथ जिनधर्मनउ देणहार पुरुषनउ म्वरूप कहइ ।

जो देइ सुद्धधम्म सो परमप्पा जयम्मि न हु अतो । १०
कि कल्पहुमसरिमो इयरतरु होइ कहया वि ॥ १०१ ॥

[सो] जो देइ० संसारना काजकाम व्यग्रमाय बाणिज्यनइ
विषइ प्रेग्णा सहइको मा बाप सगा सणीजा करइ । पुण जे सूषउ
खरउ धर्म उपदेशिइ^१ देत्ताडइ ते परमात्मा जगमाहि परमहितूउ^२ कहीइ ।
अनेरउ न कहीइ । किं कल्पहुम० तिम बीजा धर खडर पलासादिक^३
पणाइ वृक्ष हुइ, पुण मनोवाठित पूरणहार कल्पद्रुम मरीसउ एरु^४
वृक्ष न हुइ । तिम कल्पद्रुम सरीखउ धर्म दिणहार^५ । इह^६ लोऊना
काजना प्रेरणहार बीना वृक्ष सरीषा जाणिना ॥ १०१ ॥

[जि] जे सुद्धउ साचउ धर्म दिइ सीम्वइ ते पुरुष परमात्मा
गाढउ मोटउ जयम्मि जगत्माहे । तेह सरीखउ न हु अतो^{१०}
अनेरउ मोटउ कोई नही । किखु^१ कल्पद्रुम सरीषउ अपर वृक्ष

सपह दूसमकाले धम्मत्थी सुगुरु मन्त्रां दुष्टा ॥
नामगुरु नामसङ्गा सरागदोमा यह अन्ति ॥११०॥

[सो] सपह० हवदा दुग्धा अन्ति नन्तु अन्ति अन्ति
निष्केरल धर्मायी सुगुरु अनह सुवावक दुष्टे अन्ति न अन्ति
पिरायु फाई न जोअई । एकलउ धर्म त्रि अन्ति अन्ति अन्ति अन्ति ॥
नामगुरु० नामिद परी गुरु । नामिद अन्ति अन्ति । मगम
जेहहई आपणा विरुआ उमरि राग, रीज दुग्ध उन्ति अन्ति
यह अन्ति यहा यणा छह ॥११२॥

[जि] संप्रति द्विडा दुग्धा अन्ति अन्ति अन्ति अन्ति
सुगुरु आवक दुर्लभ छह । तिनि कारणि मगमदोमा एगोअई
हता नामगुरु नामधारक यणा छह । ते दुग्धा अन्ति अन्ति
॥११२॥

[मे] साप्रत दुग्धा कालि धर्मायी सुगुरु नद आरु वरिय
पामीद । पनि नामि गुरु, नामि आरु एगोअई पहा
दीसह ॥११२॥

[सो] धम छह भय्यापीन । ए अन्ति अन्ति अन्ति

[जि] अय धन्य अनह लचननउ सत्ता अन्ति

कहिअ पि सुद्धधम्म काहि वि यत्ताण अन्ति अन्ति
मिच्छत्तमोहिआण होइ रह मिच्छधम्मेषु ॥११३॥

[सो] कहिअ पि० केअ अन्ति अन्ति अन्ति
धर्म कहिउ सामन्ति हउ अन्ति अन्ति अन्ति अन्ति

१ वि मे अन्ति अन्ति अन्ति अन्ति
२ यणा ३ मे अन्ति अन्ति अन्ति अन्ति

फडया नि कदापि किगई हुइ ? अपि उ न हुइ । कत्पिदुम
मरीपउ गुद्ध धर्मशयक जाणिउ ॥ १०१ ॥

[मे] सम्मत्तमूल गार तनउ सूषउ धर्मनउ उपदेश जने
दिउ तेउ नि परमात्मा । नगात्रयमाहि परमपुष्ट अनेउ कोई नहीं ।
५ किसउ ? कल्पवृक्ष मरीपउ इतर वीनउ को वृक्ष हुइ कहीइ ? अपि
उ नहीं ॥ १०१ ॥

[सो] जे गुणवतना गुण अनइ दोषवतना दोष न ओलसई
ते आश्री कहइ छइ ।

[जि] अथ पडित जनइ मूर्खइ गानउ आतरउ कहइ ।
१० जे अमुणिअगुणदोसा से कह विबुहाण हुति मज्झत्था ।
अह ते वि हु मज्झत्था ता तिसअमिआण तुल्लत्त ॥ १०२ ॥

[सो] जे अमुणिअ० जे गुणवतइ गुणवत मणी
जोसइ अनइ दोषवतइ दोषवत मणी १ जाणइ । गुणवत अनइ
दोषवतइ निहइ सरीपाइ जि देखइ । इम कहइ 'अम्हारइ सघराइ'
१५ देव, सघराइ गुरु सरीपाइ नि । अम्हारइ रागद्वेष नहीं । अम्हे
मध्यस्व ।' ते जागइ नहीं मध्यस्व मणी किम बइसइ, ते गाढा
अनाणइ नि मरीइ । जेह मणी तेहइह वि दोष लागइ, जेह मणी
गुणवतना गुण छताइ अउता करइ । दोषवतमाहि अउता गुण
आरोपइ छइ । ए नि दोष तेहइह लागइ । अह ते० जउ तेह
२० मध्यस्व कहवसइ ता वि० तउ विस अनइ अमृत तथा रत्न अनइ
'काचि, ओवउ अनइ सीन, साप अनइ धूलमाल, अघारेउ अनइ अजूआले'
१ उल्लसइ २ सह विबुहाण ३ उत्पद ४ सघरा ५ नहीं ६ छता
७ दोषवतना ८ 'छइ' नहीं

मिच्छत्त० ये निविड मिथ्यात्ति करी मोछा वाछा छइ तेहहूइ साचउ धर्म सामलिउ दीठउ^१ हर्ष^२ न करइ । तेहहूइ मननी रति मिथ्यात्त्वधर्मइ जि ऊपरि हुइ । ते आपणा आपणा धर्मनउ विशेष । ते अमव्य दूरमव्य तीहनु कारण^३ ॥ ११३ ॥

५ [जि] केईएक धन्यहूइ सुद्ध निमल धर्म कथितमात्र हूतउ आणइ जणइ ऊपजावइ । अनइ अधन्यहूइ मिथ्यात्त्वइ मोहित-हूता मिथ्यात्त्वधर्मनइ विपइ रति सतोष हुइ ॥ ११३ ॥

[मे] कहिउइ हूतउ सुखउ धर्म केतलाइ भास्यवतनइ आणइ काजावइ अनइ मिथ्यात्त्वमोहित जीवनइ मिथ्यात्त्वधर्मनइ विपइ^४ रति हुइ ॥ ११३ ॥

[सो] केतलाइ जीउ धर्मनी बुद्धिइ पाप करइ छइ । ते आश्री कहइ छइ ।

[जि] अब निनधर्मीनउ म्वरूप बिहु गाथाइ करी कहइ ।
इक पि महाबुक्ख जिनसमयविऊण सुद्धहिययाण ।
॥ ज मूढा पावाइ धम्म भणिऊण सेवति ॥ ११४ ॥

[सो] इक पि० जिनरचनना जाण निर्मल मनना धणी तेहनइ मनि एह जि एक महाबुक्ख, ज मूढा० ज मूढ मूल बापडा मिथ्यात्त्वी धर्म भणी^१ धमनी बुद्धिइ पाप सेवइ । यागादिक करइ । पापइ पुण्य भणी मानइ । एव्हउ असमजस देसी जिनधर्मना जाणनइ^२ भनि असमाधि ऊपनइ ॥ ११४ ॥

[जि] निमलहृदय अनइ जिनसिद्धांतना जाण तेहाहूइ एक ज मोटउ दुक्ख जे मूढा मिथ्यात्त्वी धर्म भणी धर्मबुद्धिइ पापहिंसादिक

સેવહ । એતન્નુ જિ એકુ દયાલપ્પણહ દુમ્મ । વીજઝ સ્પારહૈ દુમ્મ નહી ।
જિતેત્ત્રપ્પણાતઝ ॥ ૧૧૪ ॥

[મે] તિનસમયના વેત્તા સૂધા હીયાના ઘણીનહ એ મોટઝ દુમ્મ ।
એ કિસિઝ ॥ જે મૂર્ખ લોક પાપનહ ધર્મ કરીનહ સેવહ । મુલિ કહહ
' અન્હે ધર્મ કરઝ છઝ ' અનહ કરહ પાપ ॥ ૧૧૪ ॥ ૩

[સો] મમ્મસ્ત્વના પાલ્લહાર થોડાહ જિ હુહ । એ વાત કહહ
છહ ।

થોડા મહાણુભાવા જે જિજવણે રમતિ સવિગ્ગા ।
તત્તો ભવભયભીયા સમ્મ સત્તીહ પાલતિ ॥ ૧૧૫ ॥

[સો] થોવા૦ તે મહાનુભાવ ગુરુયા મામ્યવત્ત થોડા, જે૦
જિનવચનનહ^૧ વિપહ સંગેગ વૈરામ્યવતા હતા રમહ । રાત્રિદિવસ^૨
શ્રીસિદ્ધાતની આમ્યા મનિ આણઝ । તત્તો૦ તેહહ પાલહ જે સંસાર
માહિ પડિવાનહ મય^૩ વીહતા હતા સમ્યગ્ સાચઝ તિનવચન આપણી
શક્તિનહ માનિહ સ્વચ્છ ક્રિયા કરી પાલહ । યદ્વા તે અતિ થોડા ॥ ૧૧૫ ॥

[જિ] જે જિનધર્મી થોડા મહાનુભાવ ગરિષ્ઠ હતા શ્રીજિનવચન ૧૩
નહ વિપહ સવિગ્મ સાવધાન થિકા રમહ, સ્નેહ કરહ । તિણિ^૪ કારણિ
જિનવચનકારક પુરુષ સંસારના મય હતા વીહતા સત્કિહ કરી સમ્યક્ત્વ
પાલહ ॥ ૧૧૫ ॥

[મે] તે મહાનુભાવ થોડિલા, જે જિનના વચન તેહનહ વિપહ
સંગેગી થયા રમહ । તિગાર પઝા તે મય સંસારના મય થિકા વીહતા ૨૦
સમ્યક્ત્વ યથાર્થકિ કરી પાલહ ॥ ૧૧૫ ॥

ताण फहं जिणधम्मो^१ कह नाण कह दुहाण वेरगग ।
कूडामिमाणपडियनडिया बुद्धि नरयम्मि ॥ १२४ ॥

[सो] ता० तु जइ ण्ह^२ मरीचिनउ उम्भू वचननउ
म्वरूप बली बली सांमली दोसेण० द्वेष लगद ते अगणीनइ^३ जे
उम्भूवण सेवइ, श्रीमरजनी आजा विरुद्ध बोळ कहइ थापइ, जे ५
अभिमानना बाधा ण्ह उम्भूव बोळइ तेहहूद निनधर्म किहा^४ छइ ?
अनइ^५ दुस्सनउ वैगम्य किहा छइ ? जेह भणी संमारनउ दुस्स आगमी
नइ उम्भूव प्ररूपइ छइ । कूडामिमाण० कूडा आपणा पडितपणाना
अभिमान तीण करी नह्या बाधा नरगइ जि माहि बूढइ छइ
॥ १२३-२४ ॥

१०

[जि] ता नउ पच्छइ जइ निमइ समयम्मि सिद्धातमाहे
इम पि वचण उम्भूवचनन पूगेक्त वचन बार बार सुणी सांमलीनइ
पठइ बूढइ दोषि करी सिद्धाननउ वचन अगणीनइ ते अधम उम्भूवपद
सेवइ । तेहा उम्भूवपदसेरणटारहइ कह किमु जिनधर्म हुइ ? अपि
तु न हुइ । अनइ तेहाहुइ नाण तत्त्वचान किमु हुइ ? बली दुस्सनउ १५
वैगम्य किमु हुइ ? आइ ते अधम कूडउ अभिमान अहकार तिणि
करी पडिन तेहे नटिन नचाय्या हुता नरकमाहे बूढइ । रूडी पडितार्इ
करी नरगि पइ ॥ १२३-२४ ॥

[मे] तउ जइ किमइ मरीचिनउ उम्भूवचननउ म्वरूप
बार बार सांमलीनइ सिद्धानमाहे फहिट हंतउ ते वचन द्वेष लगी २०
अपहेलीनइ उम्भूवनां पद म्यानव मेवइ, मिद्वान विरुद्ध बोळइ,
तीर्यानइ जिनधर्म किहां, पण किहा ? तेहनउ दुस्सनउ वैगम्य किहा ?

१ मे शिपपम् २ एह ३ अवगुर्नइ ४ किदां ५ बीवी प्रथमा अङ्क
वपारे ध— अनइ ज्ञाननउ जाणवने किहो छइ ।

[સો] સમ્યક્ત્વ પાપદ શ્રીધર્મ ગરત ન હુઠ । એ વાત કહઈ
ઠહ ।

સબ્બગ^૧ પિ હુ સગહ જહ ન ચલઈ ડક્કમહયલારહિય^૨ ।
તહ ધમ્મપટ્ટાટોવ ન ચલઈ^૩ સમ્મત્તપરિહીણ ॥ ૧૧૬ ॥

૧ [સો] સબ્બ^૪ જિમ સગહ ગાહત ધુરી ધૂસર સમહલ પ્રમુત્ત
સર્વે આગે^૫ કરી સરિત હુહ, પુણ એક ચઢહિલ ન હુહ તુ ન ચાલઈ ।
તહ ધમ્મ^૬ તિમ ધર્મનત પટ્ટાટોપ મઢાણ ઘણૂઈ કરઈ, તપ નિયમ
ક્રિયા દાન સીલ કષ્ટાનુષ્ઠાનાદિક્ર કરઈ । પુણ સમ્યક્ત્વ નથી તત કાર્દ
ચાલઈ નહી । અલ્પ ફલ થાઈ । અનાન કષ્ટઈ નિ^૭ થાઈ । જિમ તામલિ
૨૦ રિપિનઈ ઘણત તપ કષ્ટ કીધત, અલ્પ ફલ હૈત ।

સઠ્ઠિ વાસસહસ્સા તિમત્તબુત્તો દયણ ધોણ ।
અણુચિન્ન તામલિણા અભાજનવુત્તિ અણ્ણફલો ॥ (અપદેશમાલા, ગા ૮૧)

[મે] સપલે અગે સંયુક્ત હૈતત દારુટ એક ચઢહિલ-રહિત ન
ચાલઈ । તિમ ધર્મનત સ્પગટોપ એક સમ્યક્ત્વ રહિત ફલદાયન ન
૨૫ હુઈ ॥ ૧૧૬ ॥

[સો] જે જીવ સિદ્ધાત ન સામત્તઈ, હિત-અહિત ન જાણઈ તે
આશ્રી કહઈ છહ ।

[જિ] અથ તત્ત્વજ્ઞ પુરુષ મૂર્ષ ઉપરિ રીસ ન ધરઈ । તિ ઘાત
કહઈ ।

૩૦ ન મુણતિ ધમ્મતત્ત સત્થ પરમત્થગુણરિઝ અરિઝે ।
પાલાજ તાણ ઉવરિ^૧ કહ રોસો મુણિઅત્તત્તાણ^૨ ॥ ૧૧૭ ॥

૧ આ વાણ તથા તેનો વાલાવબોધ જિ માં નથી ૨ મે વન્હિલા ૩ મે
ફલદ ૪ અગે ૫ સ્પગટોપ ૬ જિ થાર્દ નથી ૭ મે પરમત્થ ૮ જિ
મુણિપમ્માણ મે મુણિઅપમ્માણ

जेर मणी ससारान दुख आगमी कूडइ असिमानि, वूडी पढिताईइ
नञ्या हता नरग माहि बूढइ ॥ १२३ २४ ॥

[सो] कर्मबहुल जीवइ हितोपदेश दीधउ, काई कान नाउइ ।
प रात कहइ छड ।

५ [जि] णवहा निराचितकर्म जीवइ, उपदेमनी अयोम्यना
करइ ।

मा मा जपह बहुअ जे चढा चिक्कणेहिं कम्मेहिं ।
सन्वेसिं तेसिं जायइ हिओवणसो महादोसो ॥ १२५ ॥

[सो] मा मा० घणउ काई म बोलिम्यउ । बीना काई
कारण म कहिस्यउ । ज केतलाइ जीवइ हितोपदेश काई न लागइ ।
जे जीव चीरुणे धर्मे फरी बाधा छड गाढा कमबहुल छइ, तेह सबिहु
जीवहिइ हितोपदेश दीधउ महाणेपहेतुइ जि थाइ । काई गुणि न
आयइ । यत उक्त—

अप्रशान्तमतो शास्त्रसद्भावप्रतिपादनम् ।

३३ दोषायाभिनयोदीण क्षमनीयमिव ज्यरे ॥ १२५ ॥

[जि] एहो उपदेशना देणहारो पुण्यो । बहुअ घणउ मति
बोन्ड । जे जीव चिक्कण चीरुणां अउश्यभोक्तव्य कर्म तेहे बाधा
व्याप्या हुइ ते सघलाई जीवइ हितोपदेश धर्मनउ कहियउ महादोष
रुन, मुतइ धूरु सोम जि मणी हुइ । काई लागइ नही । ति निराचित
३० कर्मनउ प्रमाण । जीवना चतुर्विध कर्म छइ । एक स्पृष्ट कर्म । बीनउ
बद्ध कर्म । ग्रीजउ निषत्त कर्म । चउथउ निराचित । जिम छोहि दीधी
मीतिइ सामुही चूनानी डली मूकी राखीइ । अनड त्या चूनानी सूकी

१ चिक्कणिहि २ जीवइ

[सो] न मुर्णति० जेहमाहि धर्मनउ तत्त्व कहिउ छइ तेहउ सिद्धांतशास्त्र न जाणइ अनइ जे परमार्थगुणिइ हित अनइ अहित वस्तु, रुडउ विरुड, पुण्यपाप न जाणइ, घालाण० ते बापडा मूर्ख अजाणपणइ पाप करता उपरि मुणिअ० जाततत्त्वइ रोयं निम हुं : ' ए बापडा अजाण धर्म न जाणइ, तु सिउ जाणइ ' इम तेह उपरि करणाइ जि आवइ । इम कहइ, ' सुखा ते जिअलोए निणयण जे नरा न याणति ' इत्यादि ॥ ११७ ॥

[जि] ने मूर्ख धर्मतत्त्व न जाणइ अनइ वली परमार्थगुणि करी हितकारीउ सत्य शास्त्र, अस्मि अहितकारीउ न जाणइ । ताण घालाण तेहा बालां उपरि मूर्ख ऊपरि मुणिअतत्ताण जाततत्त्व० तत्त्वना जाणहार पुठपइ किमउ रोस ? अपि तु कोई रोस नही । बाल शब्दइ मूर्ख कहाइ अनइ आचलि धावणउ बालई कहीइ । तेह मणी जिम बालक तत्त्वातत्त्वविचार न जाणइ, हित-अहित न जाणइ । तेह बालकां ऊपरि डाहीयार लोक रीस न करइ ॥ ११७ ॥

[मे] जे न जाणइ धर्मनउ रहस्य अनइ शास्त्र, जे पर-आपनइ० हित नइ अहित, पुण्य नइ पाप तेहनइ अधिक गुणकारक न जाणइ ते बाल मूर्ख ऊपरि धर्मना जाणनइ रोम किम करिवउ आवइ ॥ ११७ ॥

[सो] जे आपणउ हित न करइ ते पर रहई किम हितूआ हुसिड ? ए वात कहइ छइ ।

[जि] मूर्ख दयावत न हइ । ए वात स्थापइ ।

१ ' हित न जाणइ ' ए पाठन स्थाने बीबी प्रतमां नीचे प्रमाणे छे—
' हित अनइ अहित न जाणइ । अपरा परमण्य इति पाठि आपणपा अनइ परइइ गुणकारीउ हित वस्तु अनइ अहित वस्तु रुडउ-विरुड पुण्यपाप न जाणइ '

दली भीतिइ लागी पात्री पडइ । भीतिमाहि काई न रहइ । तिम मृष्ट
 कर्मनउ म्वरूप जाणियउ । लगारएक लागइ ते तन्फान विलइ जाइ ते
 मृष्ट फम । बली निम सूकी छोइपनिन भीति । तेह उपरि नीली
 चुनानी दली लारीइ । पउइ कोईएक सूरी पठइ भीति हंती उरोली
 लागइ । भीतिइ सूकी भणा गगार्इ १ रहइ । निम बद्धकर्म पीरइ कर्म
 लागइ, नेतलीएक घला रहइ । पउइ उपक्रमि करी फाटइ । त बद्धकर्म ।
 यगी तिम नीली भीतिनी छोइ भाहे सूऊउ चुननउ म्वड घालीयइ ।
 पठइ फालातरि दोहिलउ नीकलइ । निम निवत्त कम । जीवहइ कम
 लागइ । जीव भोगवइ । कालानरि गानइ उपक्रमि जे कर्म फीरइ ते
 कम निवत्त नाम जाणिवउ । अनइ तिम नीली छोहि मउ भीति चिणीः
 हुइ अनइ भीतिनी छोहि सूकी पठइ वज एरफणउ हु निम
 निराचित कर्म । जीव नइ कम एर हया । जूजूया न थाइ । जा जीरइ
 पीव ता ते कम भोगवइ । गाइ जनने उपक्रमे कीरे १ जाइ । संपूर्ण
 कम भोगवीइ ते निराचित कम । तथा चोक्त—

कृतकर्मभयो गाम्नि कल्परोटिशतेषु ।

१५

अवश्यमेव हि भोक्तव्यं कृतं कर्म गुणानुसारं ॥

इत्यादि कर्मस्वरूप कर्मग्रन्थशास्त्रनउ जाणियउ । एतलइ जे पीरणे
 कर्म लीप्या तेहा जीराहइ उपदेश १ लागइ । यदुक्त श्रीउपदेश-
 मालाया—

उपक्रममहम्सेहि त्रि बोहिज्जनो न बुझइ कोई ।

१०

जह चभदत्तराया उदायिनिगमारओ चेर ॥ १२५ ॥ (गा ३१)

[मे] मा मा० घणउ घणउ घणउ म बोलउ । जे जीव
 पीरणे कर्म बाध्या छइ तीयां सघरानइ रिपइ हितोपदेश महादोष
 समान हुइ ॥ १२५ ॥

[સો] સમ્યક્ત્વ પાપદ શ્રીધર્મ સ્વરૂપ ન હુદ । ॥ વાત કહદ છદ ।

સબ્બગ^૧ પિ હુ મગદ જહ ન ચલદ ડકચઢયલારહિય^૨ ।
તહ ધમ્મપાડાઢોવ ન ચલદ^૩ સમ્મત્તપરિહીણ ॥ ૧૧૬ ॥

૧ [સો] સબ્બ^૪ જિમ સગદ ગાઢઢ ધુરી ધૂમર સમદલ પ્રમુખ
સર્વ આગે^૫ ફરી સહિત હુદ, પુણ એક બઢહિલ ન હુદ તુ ન ચાલદ ।
તહ ધમ્મ^૬ તિમ ધમનડ ફટાટોપ મઢાણ ધણૂદ ફરદ, તપ નિયમ
ક્રિયા દાન સીલ પદ્ધાનુદ્ધાનાદિક ફરદ । પુણ મમ્યક્ત્વ નથી તડ કાઈ
ચાલદ નથી । અલ્પ ફલ થાઈ । અજ્ઞાન કદદ જિ^૭ થાઈ । જિમ તામલિ
૧૦ રિપિનદ ધણઢ તપ કદ કીધઢ, અલ્પ ફલ હુઢ । , , ,

સદ્ધિ વાસમદસ્સા તિસત્તવુત્થો દપ્પણ ધોણ ।

અણુચિન્ન તામલિણા અજ્ઞાનતવુત્થિ અપ્પફલો ॥ (અપદેશમાલા, ગા ૮૧)

[મે] સપલે અગે સંયુક્ત હૂતડ શકટ એક બઢહિલ રહિત ન
ચાલદ । તિમ ધર્મનડ સ્પગાટોપ એક સમ્યક્ત્વ રહિત પત્તદાયન ન
૧૫ હુદ ॥ ૧૧૬ ॥

[સો] જે જીવ સિદ્ધાન્ત ન માંમન્દ, હિત અહિત ન જાણદ તે
આશી કદદ છદ ।

[જિ] અથ તત્ત્વજ પુરુષ મૂર્ષ ઉપરિ રીસ ન ધરદ । તિ વાત
કદદ ।

૨૦ ન મુણતિ ધમ્મતત્ત સત્થ પરમત્થગુણરિઅ અરિઅં ।
ચાલાણ તાણ ઉવરિ^૧ કદ રોસો મુણિઅતત્તાર્ણ ॥ ૧૧૭ ॥

૧ આ ગાથા તથા તેનો ચાલાવબોધ જિ માં નથી ૨ મે પઢહિલા ૩ મે
૫ ૪ અગે ૫ સ્પગાટોપ ૬ જિ થાઈ નથી ૭ મે પરમપ્પ ૮ જિ
મુણિધમ્માર્ણ મે મુણિઅધમ્માર્ણ

[मो] बली गृह जि वात करइ छइ ।

[जि] पह नि वात प्रमागतरि करी बली कहइ ।

हिजयणित जे कुसुद्धा ते किं युज्जति धम्मवयणेहि ।

ता ताण क्का गुणिणो निरत्थय दमहि^१ अप्पाण ॥ १२५ ॥

५ [सो] हिअयम्मि० जे जीव हिअइ बुद्धा अघर्म
मायाधिया हुइ ते धनने बचने किम बूझइ^२ घणाइ धर्मोपदेश दिउ,
पणि ते न^३ बूझइ । ता० तेह मणी तेहहूइ बूझवयानइ कारणि जे^४
सप करइ ते आपणपउ निरवक दामइ^५, हेस करइ । तेह^६ अयोम्यहूइ
सप कीची निरर्थक भाइ । कई गुण न करइ । यत उक्त—

१० ये वैनेया विनयनिपुणंस्ते क्रियन्ते विनीता
नावैनेया विनयनिपुणं शक्यते संविनेतुम् ।
दाहादिभ्य समलममल स्यात्सुगुणं सुगुणं
तायम्पिण्डो भवति वनरु छेददाहक्रमेण ॥ १२६ ॥

[जि] जे पुरुष हियामाहे कुसुद्ध दुष्ट हुइ ते किम धर्मे
१५ बचने करी प्रतिबूझइ^१ सरलचिहई ज धर्माक्षरे करी प्रतिबूझइ । ता
तउ पछइ गुणवन परोपकारी पुरुष ताण क्का तेहां दुष्टाने कीधइ
निरर्थक आपणपउ दमइ खेत्तवइ ॥ १२६ ॥

[मे] जे मनुज हीयामाहि कुसुद्धा छइ ते धर्मे बचने किम
प्रतिबूझइ^२ ते ते जीव प्रतिबूझयानइ कारणि गुणवत निरर्थक आपणपउ
२० दमइ, हेस करइ । तिहा सप कीची बूझा भाइ ॥ १२६ ॥

१ जि बुज्जति २ दमइ ३ न बूझई
प्रतमांशी पण गया छे ४ जि ५ दमइ ६ तेह

सहहई^३ एग्रे पाठ भीजी

[मो] न मुणति० जेहोमहि धर्मनउ तत्त्व कहिउ छइ तेहउ सिद्धातज्ञाह ॥ जाणइ अनइ जे परमार्थगुणिइ हित^१ अनइ अहित वस्तु, रुडउ विरुडउ, पुण्यपाप न जाणइ, बालाण० ते बापडा मूर्ख अनाणयणइ पाप करता उपरि मुणिअ० जाततत्त्वइ रोष किम हुइ ? 'ए बापडा अज्ञाण धर्म न जाणइ, तू सिउ जाणइ ?' इम तेह उपरि करुणाइ नि आवइ । इम कहइ, 'सुचा ते जिभलोए जिणमयण जे नरा न याणति' इत्यादि ॥ ११७ ॥

[जि] जे मूर्ख धर्मतत्त्व न जाणइ अनइ बली परमार्थगुणि करी हितकारीउ सत्य नाम, अहिअ अहितकारीउ न जाणइ । ताण बालाण तेहां बालना उपरि मूर्ख ऊपरि मुणिअनस्ताण जाततत्त्व^२ तत्त्वना जाणहार पुरुषइ किमउ रोष ? अपि तु कोई रोष नही । बाल छन्दइ मूर्खइ कहाइ अनइ आचलि धावणउ बालइ कहौइ । तेह भणी जिम बालक तत्त्वातत्त्वनिचार न जाणइ, हित-अहित न जाणइ । तेह बालकां ऊपरि डाहीयार लोक रीस न करइ ॥ ११७ ॥

[मे] जे न जाणइ धर्मनउ रहस्य अनइ ज्ञान, जे पर-आपनइ^३ हित नइ अहित, पुण्य नइ पाप तेहनइ अधिक गुणकारक न जाणइ ते बाल मूर्ख ऊपरि धर्मना जाणनइ रोस किम करिवउ आव^४ ॥ ११७ ॥

[सो] जे आपणउ हित न करइ ते पर रहइ किन हितूआ हुसिइ ? ए बात कहइ छइ ।

[जि] मूर्ख दयावत न हुइ । ए बात स्थापड ।

३०

१ 'हित' न जाणइ' ए पाठने स्थाने 'बीमा प्रतमा नैवे प्रमणे छे—
हित अनइ अहित न जाणइ । अपना परमण्य इति पाठि आपणया अनइ परइइ गुणकारीउ हित वस्तु अनइ अहित वस्तु रुडउ-विरुडउ पुण्यपाप न जाणइ

[સો] ધમની આસ્થા' જીવદૂર પાપ ફેડડ' । એ વાત કહડ છડ ।

[જિ] અહ દુષ્ટ ભારેકમા જીવને હિયયડ જિનધર્મોપદેશ ન લાગડ તડ પડડ રિસુ જિનધર્મ પ્રમાણ ॥ इसी शका फेडिवा भणी जिनधर्मनउ प्रमाण बोलड ।

દૂરે કરણ દૂરમ્મિ સાર્હણ તહ પમાવના દૂરે ।
जिणधम्मसद्वरण पि तिरुवकुकराड निट्टवड ॥ १२७ ॥

[સો] દૂરે० શ્રીજિનધર્મનડ ફરિયડ આરાધિયડ તે દૂરિ પરહડ છડ અનડ જિનધર્મનુ સાર્હણ કહિયડ, ચાપિયડ, અનેરાનડ હિઅડ આગિયડ તેહડ પરહડ છડ । તથા શ્રીનિનશામનની પ્રમાવના ॥ लोकमाहि रुटउ भवाटिबउ, भाय लोरुइ पाहि ववणाबिबु तेहइ परहउ छउ । तेह एके जीव तीर्थकरपदवी गणधरपदवी फेवलजान मोक्ष लगइ अमोजड । जिणधम्म० बीनउ फाई म करिभ्यउ । जिनधर्मनउ सद्वरण मात्र करइ, आभ्याइ नि मनि आणइ तेउ तिरुवकुकराई तीक्ष्ण गाढा पोनना पाप नीठवइ क्षपइ, हलअरुम्मउ थाइ ॥ १२७ ॥

[જિ] જિનધર્મનડ કરણ કરિયડ દૂરિ વેગલડ હુડ અનડ જિનધર્મનડ માધન તપશ્ચરણાદિ પ્રમાણિ ચઢાવણ પુણ દૂરિ હડ । તહ તથા જિનધર્મની પ્રમાવના દ્રવ્ય વેચી જિનઝાસનિ પ્રોત્સર્પણા તેહીડ વેગલી છડ । શ્રીજિનધર્મ સાચડ રૂઢડ સ્વરડ । इसु जिनधर्मनउ अद्वघानई तीक्ष्ण तीव्र दुक्खइइ निराकरइ निट्टवइ फेडड ॥ १२७ ॥

૧ આસ્થા ૨ આ 'ફેડડ' શબ્દથી માંથી બાકીનો બાલાવબોધ કે ૧૨૭ મી ગાથા સો ની બીજી પ્રતમાં નથી માત્ર આ ગાથા ઉપરના બાલાવબોધના છેગ કે શબ્દો 'હલઅરુમડ થાઈ' તેમાં છે અર્થાત્ ૧૨૭ મી ગાથા અને તે ઉપરના બાલાવબોધને સ્થાને સો ની બીજી પ્રતમાં માત્ર આટલું છે— ધમની આસ્થા' જીવદૂર પાપ [વધેનો વધો પાઠ પછી નયો છે] હલઅરુમડ થાઈ

अप्पा पि जाण वइरी तेसिं कह होइ परजिए करुणा ।
चोराण बदिमाण^१ य दिट्ठतेण मुणेअञ्च ॥ ११८ ॥ -

[सो] अप्पा० जेहनइ आपणउ आत्माइ वइरी । आपणा जीवइनु हित नथी करता तेहो पाप करइ^२ छइ । जेहा^३ आपणउ^४
१ आत्माइ गाढउ संसारमाहिं रुलइ । तेहइइ अनीरा^५ जीवनइ विपइ
करुणा किम हुइ । चोराण० जिम चोर अथवा जे माणस यदि धरइ
तेहनइ दृष्टातिइ जाणिवु । जिम ते चोरी करता, यदि धरता, परइइ
अनथ करता आपणउ न चीतवइ । 'अम्हे धरीसिउ, मारीसिउ, अनर्थ
प्रामिम्यउ' ए वात कई विमासइ नहीं । तिम तेहइ पाप करता
२ चीतवइ नहीं ॥ ११८ ॥

[जि] जाण० जेहां पुरुषइइ आपणउ आत्मा वइरी,
आपणा जीवइइइ हित न करइ तेसिं तेहा पुरुषइइइ परजिए
पारका जीव उपरि किमु करुणा दया हुइ^१ अपि तु न हुइ । ए घात
चोराण चोरनइ दृष्टाति, बदिमाण य बदी बंदोर बादि क्षाल्या लो^२
३ ते बिहुने दृष्टाति जाणिवी । जिम चोर आपणा जीवइ उपरि दया
अणकरतउ हूतउ पारका जीव उपरि दया न करइ । जइ चोर आपणाई
जीवइइ बिगुड चीतनी लोकइइइ परद्रव्य लेता मारइ । अनइ जे जे
आपणा जीवइइ हित न करइ ते ते पारका जीव उपरि दयाई न करइ ।
निम चोर । अनइ जे जे पारका जीव उपरि दया करइ ते ते आपणाइ
४ जीवइइ हित करइ । निम सुसाधु लोक । इसु प्रमाणिकनउ वचनई
जाणिवउ ॥ ११८ ॥

[मे] जेहनइ आपणउ आत्मा वइरी, आपणा आत्मा उपरि
दया न अणजइ तेहनइ अनेरा जीव उपरि करुणा दया किम हुइ^१

[मे] वीनरागना धर्मनउ फरिवउ दूरि रहउ । त्रियानउ साधियउ दूरि रहउ । तिम शासननी प्रभाववा पणि दूरि रहउ । एक जे जिनधर्मनउ सहिबउ ते तीक्ष्ण गाढा पोतना पाप धरनी जे दुक्क तेहनइ नीटवड ॥ १२७ ॥

१ [सो] धर्म सामलिवाग मनोरथ कहइ छइ ।

[जि] अथ सुश्रामनी धमचिन्ता कहइ ।

कइया होहि दिवसो जइया सुगुरुण पायमूलम्मि ।
उत्सुत्तलेसविसलवरहिओ' निसुणेमि' जिणधम्मं ॥ १२८ ॥

[सो] कइया० ते दिहाडउ मग्नहइ कहिइ हुसिइ, जहीइ १०हु उत्तम चारित्रिया सुगुरनइ पन्मूलि उत्सूत्रलेस ल्यारइ उत्सूत्ररूपिउ निपल्य तिसनउ लेस तीण करी रहित सरउ श्रीजिनधर्म सामलिमु । जेइ भणी निनवचननइ सामलिइ जीवहइ मोटउ गुण ऊपजइ । यत उक्त—

नवि त करेइ देहो न य सयणा नेर वित्तसयाओ ।

११ निणवयणसरणजणिया ज संयेगाइया लोण ॥ १२८ ॥

[जि.] कइया कइया निगई दिवसो दिहाडउ होहि होसिइ, जइया यइया निगई सद्गुरुनइ पादमूलि चरणमलि निनधम निसुणिमु सामलिमु । किमुउ हतउ । उत्सूत्रनउ लेस तेह रूपिउ निपल्य तिणि करी रहित हुनउ । एतलइ ते दिहाडउ बिहीइ १०होसिइ । जिणि दिहाडइ गुरुनइ पदकमलसमीपि जिनधर्म सामलिमु ते दिन वृताथ ॥ १२८ ॥

१ सिद्धिउ २ निमुणेमु त्रि निमुणेमु जे निमुणेमु

इहा चोर नइ यदीना दृष्टात, जाणिवा । जिम चोरु चोरीइ पदसइ अनइ
मरिवाइतउ बीहइ नहीं । बदिद्याण नदि शालिवा पदसइ तिम जाणिवउ
॥ ११८ ॥

[सो] जीव उत्तम, मध्यम, अधम त्रिहु प्रकारे हुइ । ए वात
त्रिहु गाहे कहइ छइ । 5

[जि] अथ सुधानकि दयावति मोटा पापन्यापार न करिवा ।
इसु कहइ ।

जे रज्जधणार्ण कारणभूआ हवति वाचारा ।
ते वि हु अइपावजुआ घना छइति भवभीया ॥ ११९ ॥

[सो] जे धन्य उत्तम छइ ते जेहे व्यापारे राज्य लाभइ, धन^{१०}
धान्य समृद्धि मान महत्त्व लाभइ ते वि हु^० तेहइ व्यापार अति
पापमय^१ जाणी छाडइ । ससारना दुखभए बीहते दीक्षा हेई आपणा
पाज साधइ ॥ ११९ ॥

[जि] जे व्यापार राज्यधनादिकहइ कारणभूत हुइ, जेह
व्यापार हता राय धन धान्य सुरर्ण रूप्य रत्नादिक ऊपार्जीइ ते वि^{१३}
तेहई व्यापार हु निश्चइ अतिपापसंयुक्त हुइ । तउ धन्य हृतपुण्य
संसार हता बीहता ते व्यापार छाडइ ॥ ११९ ॥

[मे] जे राज्यधनादिक ऊपार्जिवानइ कारणभूत व्यापार हुइ
तेहइ अतिपापयुक्त व्यापार भव ससार हता बीहता छाडइ । तेही धन्य
जाणिवा ॥ ११९ ॥

[मे] कहीइ ते दिहाडउ मुझनइ होइसिइ, जहीइ सुगुरु मुद्ध
प्ररूपकनइ पादमूलि उत्सूलैमरूप विपलव निणि करी रहित हुतउ
जिनधर्म सामन्सि १ ॥ १२८ ॥

[सो] कली गुर आधी' कहइ छट ।

[जि] अर गुरचिन्ना आधी कहइ छट ।

दिट्ठा वि केवि गुरुणो रिआण न रमति मुणिअतत्ताण ।
केवि पुण अदिट्ठ चिय रमति जिणवल्लभो जेम ॥ १२० ॥

[सो] दिट्ठा^{१०} केनगाइ गुरु माप्पाव दीठाइ हुता तत्ताणा
जाणनइ मनि रमइ नही । हीयइ हप न करइ । केचि^० अनट
केनगाइ पुण गुरु अणदीठाइ हुता हीइ रमइ वमउ^१ । तेहना^१ गुण^{१०}
सामलीनइ हीइ हप ऊपनइ । निम श्रीजिनवल्लभसूरि । ते
जिनवल्लभसूरि नेमिचद्र भडारीथा पहिला हजा मणी अट्ठइ
हुता नेमिचद्र भडारीनइ मनि तेहना कीपा पिण्डयिशुद्धि
आदिक प्रकरण देपतां वम्या । इमिउ मान ॥ १२८ ॥

[जि] मुणिअतत्ताण ज्ञाततत्ताणे हियइ केईण्णक गुरु^{१५}
दीठाई हुता न रमइ, न वमइ, न गमइ । अनइ कली कइएक अदीठाई
गुरु हीयइ रमइ । किन्नी परि^१ श्रीजिनवल्लभसूरिनी परि । निम
श्रीजिनवल्लभसूरि अणदीठाई हुता श्रीनेमिचद्र भडारी प्रमुन्न
ज्ञातनत्त्व आनकने हीए सुगुरुणइ करी वम्या तिम केईण्णक सुगुरु
हीइ अणदीठाई वमइ । एताउना श्रीजिनवल्लभसूरि पहिलु हुउ^{१०}
तिणि कारणि श्रीनेमिचद्र भडारीइ न दीठा । पुण सउ हीइ जाणे
फिरि दीठाई ज छइ । जइ दियामाहे वमइ छइ ।

[जि] उत्कृष्ट पुरुषनी वात कही मध्यमनी वात कहइ ।

पीयां य सत्तरहिआ घणसयणाईहि मोहिआ लुद्धां ।
सेवति पावकम्म^१ वावारे उयरभरणठे^२ ॥ १२० ॥

[मो] बीया० बीजा जे मध्यम पुंरुष घरवार छाडी दीक्षा
५ लेजाइ साहमि करी रहित धन रहमी आइ पुत्रक^३ आदिक स्वजन
घरादिरुनइ मोहिइ मोक्षा लोमि वाक्षा पैट भरवानइ कारणि पापन्यापार^४
व्यसय वाणिज्य क्षेत्रादिरुनउ व्यापार करइ, काई काई गृहस्थधर्म
आसथता हता । ए बीजा मध्यम पुरुष कहइ ॥ १२० ॥

[जि] बीजा मध्यम पुरुष सत्त्वरहित घण द्रव्य अनइ स्वजन
१० पुत्र तेहे मोक्षा लुद्धा लोमिया हता व्यापारमाहे उदरभरणार्थि पट
भरिवा भणी पावकम्म पापर्म सेवइ समाचरइ । ते मध्यम पुरुष
जाणिवा ॥ १२० ॥

[मे] बीजाइ बली सत्त्व करी रहित धनस्वजादिके मोहित
हता लोमिया हता पापर्म सेवइ । स्या भणी^५ उदर भरिवानउ
१५ व्यापार तेहनइ अर्थि ॥ १२० ॥

[जि] अथ अधम पुरुष कहइ ।

तईयां अहमाण अहमा कारणरहिआ अनाणगब्धेण ।
जे जपति उत्सुत्त तेसि धिद्धी त्थु पडित्त^६ ॥ १२१ ॥

[सो] तईया० बीजा ए^७ अधम पाहि अधम काजनाम
२० पापइ आपणइ अजाणवइ गर्वि पूरिया जे जपति० उत्सुत्त बोल्इ,
८ पडिते

१ विद्या मे बीयाइ २ मे लुद्धा ३ मे पावकम्मे ४ भरणदा
५ पापन्यापार नइ ६ जि तईयाहमाण अहमा, मे तईया अहमाणहमा ७ मे
पडिते ८ एव

[मे] वीतरागना धर्मनउ करियउ दूरि रहउ । क्रियानउ
साधियउ दूरि रहउ । निम शासानी प्रभावना पणि दूरि रहउ । एऊ
जे निधर्माउ सद्विहवउ ते तीक्ष्ण गाढा पोता पाप धरौ जे दुक्क
तेनइ नीटइ ॥ १२७ ॥

5 [मो] धर्म सामलिवाग मोरए कहइ छइ ।

[जि] अथ सुश्रावकनी धर्मचिन्ता कहइ ।

कइया होहि दिवसो जइया सुगुरुण पायमूलमिम ।
उत्सुचालेसविसलवरहिओ' निसुणेमि' जिणधम्मं ॥ १२८ ॥

[सो] कइया० ते दिहाडउ मझहूइ कहइ हुसिइ, जहीइ
१० उत्तम चारित्रिया सुगुरुनइ पदमूलि उत्सुचालेस लगाइ उत्सुचरूपिउ
निपल्य विसनउ लेम तीण करी रहित मरउ श्रीचिनधर्म सामलिमु
जेइ भणी जिनअचननइ सामलिइ जीरहूइ मोटउ गुण ऊपजइ । यत
उक्त—

ननि त करेइ देहो न य सयणा नेउ वित्तसबाओ ।^१

15 जिणअयणसअणअणिया ज सपेगाइया होए ॥ १२८ ॥

[जि] कइया कदा किनारइ दिवसो दिहाडउ होहि
होसिइ, जइया यदा निगारइ सदगुरुनइ पादमूलि वरणकमलि
१० जिणधर्म निसुणिमु सामलिमु ? किमुउ हूतउ ? उत्सुचनउ लेस तेह
रूपिउ निपल्य तिणि करी रहित हूतउ । एतनइ ते दिहाडउ किहीइ
२० होसिइ ? जिणि दिहाडइ गुरुनइ पदमूलममीपि जिणधर्म सामलिमु ते
दिन कृताथ ॥ १२८ ॥

१ सिद्धिउ २ निसुणेमु नि निसुणेमु मे निसुणेमु

सिद्धात विरुद्ध भाषइ । तेसिं० तेहना पडितपणाहूइ^१ धिग् धिग् हउ ।
ते आपणइ मनि दाहा थई बोल्छइ, पुण उत्सूत्र भाषइ आगलि
आपणइ^२ घणउ समारमाहि रनिसिउ ॥ १२१ ॥

[जि] तईया त्रीना अधमाधम कारणरहिआ कारण
विणु फाज पावइ अनाणगच्छेण अनानगर्ग करी, कूडइ अहमारि ५
करी जे पुरुष उत्सूत्र सिद्धात विरुद्ध वचन जपनि मोल्छइ तेसिं तेहना
अधमाधम पुरुष तणा पाडियहूइ धिगस्तु धिक्कार हु । ते पारकइ
पीठणइ आपणा^३ गाल तोडइ ॥ १२१ ॥

[मे] हिन त्रीना अधमहइ पाहति अधम कारण पापइ अजान
गर्वि गर्विन हूता जे उत्सूत्र बोल्छ तेहना पडितपणानइ धिग् धिक्कार^४
पडउ ॥ १२१ ॥

-[सो] ग्ली^५ एह नि बात ऊपरि मरीचिनउ दृष्टात कहइ
छइ ।

[जि.] अथ ते अधमाधम उत्सूत्र भाषकहूइ सरीपउ दृष्टात
देखाइ । ३३

ज वीरजिणस्स जीओ मरिई^६ उस्सुत्तलेसरेसणओ ।
सागरकोटाकोडिं हिंडइ अइभीमभवगण्णे ॥ १०० ॥

[मो] ज वीर० श्रीमहारीरनु जीव मरीचिनइ भवि
लगारएक उत्सूत्र कपिल क्षत्रियहूइ, 'ए त्रिदंडियापणाइ^१ माहि फाई
धम छइ कि नथी ?' इम पूअना 'कविला ! इत्यपि इहय पि' इतिउ^२
उत्सूत्रमात्र उपदिसीनइ कोटाकोडि सागरोपम ज समाररूपीआ अति

^१ पडितपणाहूइ ^२ आपणपइ ^३ गली ^४ नथी ^५ मरिइ जि मरिईमवे
मे मरिइ ^६ भवरणे ^७ त्रिदंडियापणा

[मे] कहीइ ते दिहाइउ मुसाइ होइमिइ, जहीइ सुगुठ मुद
प्रत्यक्षनइ पादमुनि उन्त्यतेमरूप निगन्त्र निणि कही रहिन हूतउ
जिनधम मांमन्निमु । ॥ १२८ ॥

[मो] यनी गुरु आधीं पणइ छइ ।

[जि] अथ गुरुनिता आधीं कहइ छइ ।

दिट्ठा वि केवि गुरुगो निअण न रमति मुणिअनत्ताण ।
केवि पुण अदिट्ठा चिय रमति जिणयइत्तणे जेम ॥ १२० ॥

[मो] दिट्ठा० वन्याइ गुरु साम्भाव दीठाइ हुना तत्तया
आपनइ मनि रमइ नही । दीयइ ह्य १ करइ । केयि० जाइ
केतन्याइ पुण गुरु अणदीठाइ हुना दीइ रमइ वमइ । तेइनां गुरु १०
साम्भलीनइ हीइ ह्य ऊपनइ । जिन श्रीजिनचह्लभसूरि । ते
जिनचह्लभसूरि नेमिचद्र भट्टारीया पहिण हआ भगी अहइइ
हूता नेमिचद्र भट्टारीइ मनि तेइनां बीयां पिण्डयिशुद्धि
आदिक प्रकरण देपनां वन्या । इसिउ भाव ॥ १२८ ॥

[जि] मुणिअनत्ताण पानतत्तयानि हियः केइण्ण गुरु १५
दीठाई हूता न रमइ, न वमइ, न गमइ । जाइ वली केइण्ण भट्टारीइ
गुरु दीयइ रमइ । किहनी परि १ श्रीजिनचह्लभसूरिनी परि । जिन
श्रीजिनचह्लभसूरि अणदीठाई हूता श्रीनेमिचद्र भट्टारी प्रमुख
पातनत्त आचरने हीए सुगुरुणइ करी वन्या तिम केइण्ण सुगुठ
हीइ अणदीठाइ वसइ । पनायना श्रीजिनचह्लभसूरि पहिण हउ १०
तिणि वारणि श्रीनेमिचद्र भट्टारीइ १ दीय । पुण तउ हीइ जाणे
किरि दीठाई ज छइ । जाइ दियामाहे वमइ छइ ।

वीर्यमगा अरण्यानाहि भमइ । असल्यातउ काल नमने मयातरे रुन्इ ।
तेह भणी उत्सूत्रप्ररूपणा विच्छेई । यन उक्त श्रीगीरस्तुतौ—

अह सयल पावेहिं निरूपनवणभणुमनि दुरत ।

ज मरिदुभवअज्जिअदुक्कयअवसेसलेमवमा ।

५ सुरयुयगुणो वि तिधर्रो वि तिहुअणअतुल्लमल्लो वि ।

गोशईहि नि बहुमो कयत्थिओ तिनयपहु । त सि ॥

धीगोवभणमूणतगा नि केनि इह दढपहाराई ।

बहुपारा नि पसिद्धा सिद्धा निर तम्मि चेव मने ॥ १२२ ॥

[जि] ज जिणि नारणि श्रीमहावीरदेवनउ जीव मरीचि
१० नइ भनि, श्रीआदिनाथनउ पोगउ, श्रीभरतचक्रगतिनउ वेटउ
मरीचि उस्सुत्तलेसदेसणओ 'अण्हेई वन्हइ काई थोडउ धर्म
छइ' इयु उत्सूत्रनउ लयलेमना रहियातउ अइभीमभवगहणे
अतिरौद्र ससाररूपिउ गहन यन तेह माहि सागरोपमनी कोडाकोडि
हिंइइ भमइ । ते उत्सूत्रनउ प्रमाण ॥ १२२ ॥

१५ [मे] जे श्रीमहावीरदेव तणउ जीव मरीचि नामिइ
उत्सूत्रनउ लेस एन तेहनी देसनाइ करी एक कोडाकोडि सागरोपम
भीम रौद्र समागन्ध यन गहनमाहि हीडिउ भमिउ ॥ १२२ ॥

[जि] तेह जि उत्सूत्रभाषक भारेकमउ । इसु विहु गाथाइ
प्रकासइ ।

२० ता जे 'इम पि वयण बारवार सुणित्तु' समयम्मि ।
दोसेण अवगणित्ता उस्सुत्तपयाउ सेवति ॥ १२३ ॥

१ गाथाइ २ अइ जि मे अइ ३ सुणिउ जि सुणिउ

दूरस्थोऽपि रामीपस्थो यो यस्य हृदि वर्तते ।

चन्द्र कुमुदखण्डानां दूरस्थोऽपि प्रबोधक ॥ १२९ ॥

[मे] दीठाइ हूता केतरा गुरु धर्मतत्त्वना जाण छइ तेहनइ
हीयइ रमइ नहीं, गमइ नहीं । अनइ केतराइ गुरु अणदीठाइ हूता
5 जाणना हीयानइ रुचइ । श्रीजिनउल्लभसूरिनी परिइ । किम
श्रीजिनउल्लभसूरिना वीषा पिटविशुद्धिप्रमुख प्रकरण दीपीनइ
जिम नेमिचंद्र भडारीनइ मनि अहंए ह्य ऊपनउ ॥ १२९ ॥

[सो] एव कुगुरु ऊपरि बात कहइ छइ ।

[जि] अब धर्मग्राह पुरुषनी बान कहइ छइ ।

10 अजया अहपाविष्टा सुद्वगुरू जिणवरिवतुल्ये स्ति ।
जो इह एव मत्तइ सो विमुक्तो सुद्वयम्मस्त ॥ १३० ॥

[सो] अजया० जे गुरु अजयणान् छइ, जीवनी विराधन
करइ छइ ।

दगपाण पुण्डफन् अणेमणिज्ज गिइत्यकिंचाइ ।

25 अजया पटिसेयति जइवेसविडग्गा नर ॥

(उपदेशमाला, गा ३४९)

ईण श्रीउपदेशमालानी गाहा जे कहिया छइ, अहपाविष्ट
अतिपापिष्ठ पाप बोझा करताइ जेहहइ शका नथी एवहाइ गुरु शुद्ध
चारित्रिया गुरु भणी मानइ, 'ए अम्हारइ जिनरेंद्र तीर्थकर समान ।
30 जो इह० जे अजाणइ डम मानइ ते सूखा धर्महइ निमुख ऊपराठ
जाणिउ । तेहहइ धर्म केहाइ दुरुडउ' नथी ॥ १३० ॥

[जि] अजया इन्द्रियनयरहित अनइ पापिष्ठ आरम
करणहार हुइ एवहा अनइ एवहा जाणइ जु 'ए गुरु शुद्धचारि

हता जिनपरेन्द्र तुल्य श्रीजिनपरेन्द्र सरीषा' इति । जे आनक अथवा जे महात्मा अथवा अनेरउई कोई इह संसारमाहे एव इसु पूर्वोक्त मानइ ते पुरुष सुद्ध पमहइ विमुख ऊपराठउ बाध ॥ १३० ॥

[मे] जयणारहित, अति पापिष्ट, पापमइ वचन बोल्नां संकाह नहीं एवहाइ गुरु सुद्धचारित्रिया वही मानइ । कहइ 'अम्हारइ ए ३ तीर्थंकर समान ।' जे अनाण इम मानइ ते सूषा धर्मनइ सर्वज्ञा वचननइ निपइ विमुख ऊपराठउ जाणिवउ ॥ १३० ॥

[सो] एह जि बात ऊपरि कहइ छइ ।

[जि] तेही ज धर्ममाद्य अजाण आवन्नइ उपदेश दिइ छइ ।

जइ^१ त वदसि पुज्जसि वयण हीलेसि तस्स रागेण । २०
ता कह वदसि पुज्जसि जणवायठिइ^२ पि न मुणेसि ॥ १३१ ॥

[सो] जइ त० रे बापडा जीव । जइ^१ तू तीर्थंकर, देव बांदइ छइ, पूजइ छइ, स्तवइ छइ, तु तू ते परमेश्वरनउ वचन 'सुमाहुणो गुरुणो पचिंदिअसंरणो० पंचमहव्वयजुषो०'^३ इत्यादिक फाइ अवगणइ^४ । दृष्टिरागि^५ बाहिय तेहतेहवा आपणा गुरुनइ अनुरागि^६ बाहिय हउउ । परमेश्वरि कहिय छइ । 'एहवा अष्टाचारु आलावो सगासो वीसंभो संयवो पसंगो य० एतलं वानां न करिवा' इसिय परमेवरु वचन^७ जइ हीलइ छइ, अवगणइ छइ, मानतु नथी ता कह० तू परमेश्वरहइ बांदइ फाइ, पूजइ फाइ^८ जणवाय लोक व्यवहारइनी म्यिति न जाणइ छइ ॥ १३१ ॥ २०

१ जि जा, मे जो २ जि मे जिनवायठियं पि ३ जउ ४ पंचमहुव्वय

५ अवगुणइ ६ दृष्टिइरागि ७ वचन नथी

सिद्धोत्तमी रीतिद्वि करी, बली चउथउ कालनइ अनुमानि करी, वधाकाल
ठाली अनेइ सीपालइ उन्हालइ कालि निहार करिमाइ अनुमानि करी,
बली पाचमइ क्षेत्रनइ अनुमानि करी, निणइ क्षेत्रिद वदतालीम
दोषविनिर्निन शुद्ध आहार लाभइ तिणइ क्षेत्रि विहार करिमानइ
देपिइ करी एह पाच परीमाइ करी परीक्षित हूतउ सुगुरु जाणिउ ॥
मानिउ ॥ १३४ ॥

[मे] निज आपणी मनिइ अनुमाणि, व्यग्रशरनइ नाइ करी,
मिद्धातना वचननइ अनुमाणि, द्रव्य क्षेत्र नाग भावनइ अनुमानि परीपीनइ
सुगुरु जाणिवउ ॥ १३४ ॥

[जि] तन्हीइ गुरु मोटइ पुण्यइ लाभइ । इसी बात कहइ ॥ १३०
तए वि हु' नियजडयाण कम्मगुरुत्तस्स नेव धीससिमो ।
घत्ताण रुपत्थाण सुद्धगुरु मिलइ पुण्णेहिं ॥ १३५ ॥

[सो] तह० तऊ आपणउ जडता मूर्खपणउ । कम्मगुरु०
अनइ आपणा भारेकर्मपणानु बीमास न कराइ । पुण जाणइ केत्तीवारइ
गुरुइ परीपणउ घरासिउ हउ' । जेह भणी सुद्ध० सुद्ध मरउ ॥
गुरु धन्य धन्य कृतार्थ भाग्यवतइ जि रहइ, मोटा पुण्यनइ उदइ'
मिलइ ॥ १३५ ॥

[जि०] तथापि हिं नियजडयाण निज आपणी जडता मूर्ख
पणउ तिणि करी कर्मगुरुत्तहइ भारेकर्म जीवहइ सुगुरु जाणियानउ
निवास नही । पुण धन्य भाग्यवन अनइ कृतार्थ कृतपुण्य पुरुषहइ पुण्य०
करी सुद्ध गुरु चारित्री आचार्य मिलइ ॥ १३५ ॥

દૂરસ્થોઽપિ સમીપમ્યો યો યમ્ય હદિ વર્તેતે ।

ચન્દ્ર યુમુત્સવળદાના દૂરસ્થોઽપિ પ્રતોષક ॥ ૧૨૯ ॥

[મે] દીઠાઈ હતા કેતલા ગુરુ ધર્મતરંગા જાણ છઈ તેહનહ
 હીયઈ રમઈ નહા, ગમઈ નહીં । અનઈ કેતલાઈ ગુરુ અણદીઠાઈ હતા
 ૭ જાણના હીયાનઈ રુચઈ । શ્રીજિનવલ્લભસૂરિની પરિઈ । કિમ ?
 શ્રીજિનવલ્લભસૂરિના વીવા પિંડવિશુદ્ધિપ્રમુખ પ્રકરણ દેખીનઈ
 નિમ નેમિવદ્ર ખેડારીનઈ મળિ અદાઈ હપ અપનડ ॥ ૧૨૯ ॥

[સો] હવ યુગુરુ ઉપરિ ગાત કહઈ છઈ ।

[જિ] અવ ધર્મગ્રાણ પુરુષની વાત કહઈ ડઈ ।

૧૦ અજયા અહપાવિદ્યા સુદ્ધગુરુ જિણવરિંદતુલ્ય સ્તિ ।
 જો રૂઠ એવ મનઈ સો ત્રિમુતો સુદ્ધધર્મસ્ત ॥ ૧૩૦ ॥

[મો] અજયા૦ જે ગુરુ અવળામ્નુ છઈ, જીમ્ની વિરાધન
 કરઈ છઈ ।

દગપાણ પુષ્કપલ અણેમણિજ્ઞ મિહિત્યન્નિચાઈ ।

૨૫ અજયા પરિસેવતિ અર્ચેસવિદરંગા નરર ॥

(ઉપદેશમાલા, ગા ૩૪૯)

રૂઠ થીઉપદેશમાલાની ગાહા જે કહિયા છઈ, અહપાવિદ્યા
 અતિપાપિષ્ઠ પાપ મોક્ષા કરતાઈ જેહઈ શકા નથી એહાઈ ગુરુ શુ
 ચારિત્રિયા ગુરુ મળી માનઈ, 'એ અપ્પારઈ જિનચરેંદ્ર સીર્થકર સમાન
 ૨૦ જો રૂઠ૦ જે અજાણઈ રૂઠ માનઈ તે સૂધા ધર્મઈ વિમુગ્ધ અપરાધ
 જાણિવડ । તેહઈ ધમ કેહાઈ ટકડડ' નથી ॥ ૧૩૦ ॥

[જિ] અજયા શિદ્રિયન્યરહિત અનઈ પાપિષ્ઠ આરમ્ભ
 કરણહાર હુદ એહા અનઈ એવહા જાણઈ જુ 'એ ગુરુ શુદ્ધચારિ

[જિ] દૂમમિ દુસ્માસાલિદ દહે દહિદ લોકિ હૂતદ । વરી
 સ્વદુશ્વસિદ્ધ આપ્તા દુમ્મદ નીપનડ દુશ્વનડ ઉદય તિણિ હૂતદ ।
 એનદ પદતડ દુપમાસાલિ લોક દહિડ । વલી દુશ્મદ અપરિ દુશ્વ
 પ્તે વિદુ હૂતે જેહા પુરુપાનડ ધર્મ હૂતડ સમ્યક્ત્વ ન ચાલદ તેહા
 ૭ માગ્યવના પુરુપાનડ હડ નેમિચદ્ર મહારી સમ્યક્ત્વ પ્રણમડ નમ
 સ્કરડ ॥ ૧૩૩ ॥

[મે] ર્ણદ દુક્ષ્માસાલિ લોક દહિદ હૂતદ શિષ્ટ ઉત્તમ
 લોકે ગાદે દુક્ષ્તીપ હૂતે અનદ દુષ્ટનદ અંદ હૂદ હૂતદ । ણ્વહદ છતદ
 ધન્ય તે જેહના ચિદ્દ હૂતડ સમ્યક્ત્વ ન ચાલદ તેહનદ હડ પ્રણામ
 ૧૦ કરડ ॥ ૧૩૩ ॥

[સો] યન્ત્રી ગુરુ આશ્રી વાન કહદ છદ ।

[જિ] અથ ગુરુપરીશ્રારૂપ કહદ ।

નિઅમદઅણુસારેણ વ્યવહારનણ્ણ સમયસુદ્ધી ૧ ।

ફાલલિત્તાણુમાણેણ પરિક્ષિતઓ જાણિઓ સુગુરુ ॥૧૩૪॥

૧૩ [સો] યવિ કહદ છદ । આપ્ણી બુદ્ધિદ અનુસારિ, વ્યવહાર
 નયદ કરી, મિદ્ધાત્તા વચનનદ અનુમારિ, કાલક્ષેત્રનડ અનુમારિ, કાલક્ષેત્ર
 સંઘયણાદિ જિસ્યા છદ તેહનદ માનિદ ચારિત્ર ક્રિયાની સર્વ ક્ષતિ
 સ્વપ કરદ છદ । તેહનદ અનુમાનિદ પરીપી ગુરુ લીધડ અનદ માનિડ
 છદ ॥ ૧૩૪ ॥

૨૦ [જિ] નિનમતિનદ અનુમારિ કરી આપ્ણાદ બુદ્ધિપ્રાગલ્ભ્યનદ
 પ્રમાણિ કરી, વલી વ્યવહાર લોકાચાર તેહનડ નય ન્યાયરીતિ તિણિ
 કરી અનદ વલી ત્રીજડ સમયબુદ્ધી સિદ્ધાતની બુદ્ધિદ કરી

૧ જિ બુદ્ધી ૨ શક્તિ

हता निनरेन्द्र हुल्य श्रीजिनरेन्द्र सरीषा ' इति । जे आवक अथवा जे महात्मा अथवा अनेरुई कोई इह संसारमाहे एव इसु पूर्वोक्त मानइ ते पुरुष सुद्ध धर्महूइ मिमुन्व ऊपराठउ बाछ ॥ १३० ॥

[मे] जयणारहित, अति पापिष्ट, पापमइ वचन बोलता सकाड नहीं एवहाइ गुरु सुद्धचारित्रिया कही मानइ । कहइ 'अम्हारइ ए ५ तीर्थंकर समान ।' जे अजाण इम मानइ ते सूधा धर्मनइ सर्वनना वचननइ विपइ मिमुन्व ऊपराठउ जाणियउ ॥ १३० ॥

[सो] एह जि बात ऊपरि कहइ छइ ।

[जि] तेही ज धर्मबाछ अजाण आरुनइ उपदेश दिइ छइ ।

जइ' त वदसि पुज्जसि वयण हीलेसि तस्म रागेण । १०
ता कह वदसि पुज्जसि जणवायठिड' पि न मुणेसि ॥ १३१ ॥

[सो] जइ त० रे बापडा जीव ! जइ' तू तीर्थंकर देव बांदइ छ', पूजइ छइ, स्तवइ छइ, तु तू ते परमेश्वरनउ वचन 'सुमाहुणो गुरुणो पार्चिदिअसरणो० पंचमहव्वयजुचो'०' इत्यादिक फाइ अगणइ १ दृष्टिरागि' बाहिउ तेहतेहवा आपणा गुरुनइ अनुरागि:५ बाहिउ हतउ । परमेश्वरि कहिउ छइ । 'एहवा अष्टाचारनु आलाबो संवासो वीसंभो सयवो पर्मंगो य० एतला वाना न करिवा' इसिउ परमेश्वरनु वचन' जइ हीलइ छइ, अगणइ छइ, मानतु नथी ता कह० तू परमेश्वरहूइ वादइ काइ, पूजइ काइ २ जणवाय लोक व्यवहारइनी स्थिति न जाणइ छइ ॥ १३१ ॥

२०

१ जि जा, मे जो २ जि मे जिणवायठिय पि ३ जठ ४ पंचमहुव्वय'
५ अवगुणइ ६ दृष्टिरागि ७ 'वचन' नथी

[जि] अथ जिनधर्म तणउ जाणिगणउ प्रसार कहइ ।

जिणधम्म दुन्नेअ अइसयनाणीहि नज्जए^१ सम्म ।

तह वि हु^२ समयट्ठिइए^३ चउहारनण्ण नायव्व ॥ १३७ ॥

[सो] जिण० जिनधर्म जाणता गाढउ^४ दोहिलउ छइ ।

अइसय० अतिशयजानी जे मनोगत भाव जाणइ, मम्यग् एहे^५ जि ।

जाणइ ज 'एहमाहि धर्म छइ ।' नह वि हु० तऊ बीजे छद्मस्थे

सिद्धातमाहि निसी परीक्षा फही छइ तिसी स्थितिइ करी व्यवहारनयइ^६

धर्म जाणी लेउउ । सर्वथा अनाम्या न करिवी ॥ १३७ ॥

[जि] जिनधर्म दुर्ज्ञय जाणता दुहेलउ, पुण अतिशय ज्ञानवत

पुरुषे सम्म सम्यक् प्रसारि साचउ जाणीइ । तह वि तउहीइ०

निश्चइ ममयट्ठिइए सिद्धातनी स्थितिइ अनइ व्यवहारनण्ण

लोकव्यवहारनइ न्यायि करी लोके जिनधर्म जाणिउउ । 'अहो सिद्धातनी

रीतिइ धम जाणीइ ते प्रमाण, पुण लोकव्यवहारउ धर्म जाणीइ ते निम

प्रमाण ।' इसु म कहे । 'लोगविरुद्धाओ' इमा सिद्धातना वचन

इतउ । जिम सिद्धातस्थिति प्रमाण तिम लोकव्यवहारइ प्रमाण । तथा१३

चोक्त—

लोक म रूसउ, लोक जि तूसउ, लोक लेई परमारयि पइमउ ।

जइ तू जोगी त्रिमुवनसार, तइ तू न मेल्हे लोकचार ॥ १३७ ॥

[मे.] जिनधर्म जाणता गाढउ दोहिलउ । जे अतिशयवत

जानी हुइ तेह नि सम्यक्त्व जाणीइ जु 'एह माहि धम छइ ।'२०

तथापि व्यवहारनइ जइ सिद्धातनी परीक्षाइ मम्यग् करी जाणी लेउउ ।

अनास्या न करिवी ॥ १३७ ॥

दूरस्थोऽपि समीप्यो यो यम्य हृदि वर्तते ।

चन्द्र कुमुदखण्डानां दूरस्थोऽपि प्रमोषक ॥ १२० ॥

[मे] दीठाइ हता केनरा गुरु धर्मतत्त्वा जाण छइ तेन
हीयइ रमइ नहीं, गमइ नहीं । अनइ केनराइ गुरु अणदीठाइ हता
५ जाणना हीयाइ रुबइ । श्रीजिनवल्लभसूरिनी परिइ । किं ।
श्रीजिनवल्लभसूरिनां कीषा पितृविशुद्धिप्रमुख प्रकरण दीपीना
निम नेमिचंद्र भट्टारीनइ मी अट्टाष्टि हर्ष ऊपाउ ॥ १२० ॥

[सो] हव उगुठ अरि पान कइइ छइ ।

[जि] जय धर्मनाथ पुरुषनी वात कहइ छइ ।

१० अजया अइपाविट्टा सुद्धगुरू जिणवरिंदतुल्य स्ति ।
जो इह एव मजइ सो त्रिमुतो सुद्धधम्मस्म ॥ १३० ॥

[सो] अजया० जे गुरु अजयणाम् छइ, जीवनी विराधना
करइ छइ ।

दगपाण पुण्यफल अणेमणिज्ज गित्थकिञ्चाइ ।

१५ अजया पटिसेवति जइवेसमिट्ठगा नररं ॥

(उपदेशमाला, गा ३४९)

ईण श्रीउपदेशमालानी गाहा जे कहिया छइ, अइपाविट्टा
अतिपापिष्ठ पाप बोलता करताइ जेहहूइ शका नथी 'एव्हाइ गुरु शुद्ध
चारित्रिया गुरु भणी मानइ, 'ए अम्हारइ जिनपरेंद्र तीर्थकर समा ।'
२० जो इह० जे अजाणइ इम मानइ ते सूधा धर्महूइ विमुख ऊपराठउ
जाणिवउ । तेहहूइ धम केहाइ ठकडउ' नथी ॥ १३० ॥

[जि] अजया इन्द्रियजयरहित अनइ पापिष्ठ आरंभना
करणहार हुइ एवहा अनइ एवहा जाणइ जु 'ए गुरु शुद्धचारित्री

[मे०] तथापि हि यापणी जटना मूम्हाई तिणि करी अनइ वमाउ गुरु मारीपणउ तिणि करी चेमास न परियउ । पणि ते धन्य वृत्तार्थ जे रदइ पुण्यनइ योगि सूचउ गुरु मिन्द ॥ १३५ ॥

[जि०] इणी नि कारणि सुगुरुप्राप्ति दुर्लभ कहइ ।

५ अहय पुणो अहन्नो ता जट, पत्तो अह न पत्तो य ।
तह बि हु सो मह सरण सपइ सो जुगप्पहाण' गुरु ॥ १३६ ॥

[सो०] अहय० हु पुण अपुण्य अभागीउ छउ । ता जइ० हु जइ मह गुरु प्राप्तिउ छइ अथवा नयी प्राप्तिउ, तउ निश्चिइ' मू रहइ तेह जि प्रमाण ॥ १३६ ॥

१० [जि०] श्रीनेमिचन्द्र भंडारी गामि गामि नगरि नगरि गुरुपरीक्षा करतउ हूतउ फिरइ, पुण सुगुरु न रहइ । तिवारइ सु कहइ ' अहयं पुणो अहन्नो० । अहय हउ पुण अधन्यपुण्य छउ । ता तउ पउइ जइ निमइ सुगुरु पामिउ तउ पामिउ । अह न पत्तो य अथवा न पामिउ । तह बि-तथापि तउहीइ हु निश्चइ मह मूम्हाइ सो तेह जि सुगुरु शरण आराध्यपणइ आधार । जे गुरु संप्रति हियडानइ कालि जुगप्रधान श्रीजिनदत्तसूरि युगप्रधान गुरुना पण शरण । इति भाव ॥ १३६ ॥

[मे०] हउ तउ अहृतपुण्यीयउ । जेउ मइं ते सूचउ गुरु पामिउ छइ अथवा नहि पामिउ । तथापि जे युगप्रधान गुरु छइ ते मूम्हाइ शरणि ॥ १३६ ॥

हता निनरेन्द्र तुल्य श्रीजिनरेन्द्र सरीषा' इति । जे थावक अथवा जे महात्मा अथवा अनेरउई कोई इह संसारमाहे एव इमु पूर्वोक्त मानइ ते पुरुष सुद्ध धर्मइ विमुख ऊपराठउ बाख ॥ १३० ॥

[मे] जयणारहित, अति पापिष्ट, पापमड वचन बोळतां संनाइ नहीं पयहाइ गुरु सुद्धचारित्रिया कही मानइ । कहइ 'अम्हारइ ए ५ तीर्थंकर समान ।' जे अजाण इम मानइ ते सूधा धर्मनइ मर्नइना वचननइ निपइ विमुख ऊपराठउ जाणिउ ॥ १३० ॥

[सो] एह जि यात ऊपरि कहइ छइ ।

[जि] तेही ज धर्मबाख अजाण थावरुनइ उपदेश दिइ छइ ।

जइ' त वदसि पुज्जसि वयण हीलेसि तस्म रागेण । १०
ता कह वदसि पुज्जसि जणवायठिइ' पि न मुणेसि ॥ १३१ ॥

[सो] जइ त० रे बापडा जीव । जइ' तू तीर्थंकर देव वादइ छइ, पूजइ छइ, स्तइ छइ, तु तू ते परमेश्वरनउ वचन 'सुमाहुणो गुरुणो पचिंदिअसरणो० पचमहव्यजुचो०' इत्यादिक फाइ अवगणइ' १ दृष्टिगि' बाहिउ तेहतेहना आपणा गुरुनइ अनुरागि १५ बाहिउ हूतउ । परमेश्वरि कहिउ छइ । 'एहवा अष्टाचारनु आलावो संगासो वीसभो संथवो पमगो य० एतल वाना न करिवा' इसिउ परमेश्वरनु वचन' जइ हीलइ छइ, अवगणइ छइ, मानतु नथी ता कह० तू परमेश्वरइ वादइ काइ, पूजइ काइ ? जणवाय लोक व्यवहारइनी स्थिति न जाणइ छइ ॥ १३१ ॥

२०

१ जि जा मे जो २ जि मे जिणवायठिय पि ३ जउ ४ पंचमहुवय
५ अवगुणइ ६ दृष्टिरागि ७ 'वचन' नथी

[जि] अथ जिनधर्म तणउ जाणिगणउ प्रकार कहइ ।

जिणधम्म दुत्तेअ अइसयनाणीहि नज्जण^१ सम्म ।

तह वि हु^२ समयठिइण^३ ववहारनण नायव्व^४ ॥ १३७ ॥

[सो] जिण^० जिनधर्म जाणता गाढइउ^५ दोहिलउ छइ ।

अइसय^० अतिशयज्ञानी जे मनोगत भाव जाणइ, सम्यग् एहे^६ जि^३

जाणइ ज 'एहमाहि धर्म छइ ।' तह वि हु^० तऊ बीजे छत्तस्ये

सिद्धातमाहि निसी परीक्षा कही छइ तिसी स्थितिइ करी व्यग्रहारनयइ^७

धर्म जाणी लेउ । सर्वथा अनास्था न करिवी ॥ १३७ ॥

[जि] जिनधर्म दुर्ज्ञय जाणता दुहेलउ, पुण अतिशय ज्ञानरत

पुरुषे सम्म सम्यक् प्रकारि साचउ जाणीइ । तह वि तज्हीइ^८

निश्चइ समयठिइण मिद्धातनी स्थितिइ अनइ ववहारनण

लोकव्यग्रहारन न्यायि करी लोके जिनधर्म जाणिरउ । 'अहो सिद्धातनी

रीतिइ धर्म जाणीइ ते प्रमाण, पुण लोकव्यग्रहारइ धर्म जाणीइ ते किम

प्रमाण^९ इसु न कहे । 'लोकविरुद्धाओ' इसा सिद्धातना वचन

इतउ । जिम सिद्धातस्थिति प्रमाण तिम लोकव्यग्रहारइ प्रमाण । तथा^{१०}

बोक्त—

लोक न रूसउ, लोक जि तूसउ, लोक लेई परमारथि पइसउ ।

जइ तू जोगी त्रिमुक्तासार, तइ तू न मेल्हे लोकचार ॥ १३७ ॥

[मे.] जिनधर्म जाणता गाढउ दोहिलउ । जे अतिशयवत

ज्ञानी हुइ तेइ जि सम्यक्त्व जाणीइ जु 'एह माहि धर्म छइ ।'^{११}

तथापि व्यग्रहारनइ चाइ मिद्धातनी परीक्षाइ सम्यग् करी जाणी लेउ ।

अनास्था न करिवी ॥ १३७ ॥

[जि.] अथ जिनेन्द्रनइ वचनि निनधर्म जाणिवानउ फल कहइ ।

जम्हा जिणेहिं भणिअ सुअवहार विसोहगतस्स' ।
जायड विमुद्धमोही जिणआणाराहगत्ताओ' ॥ १३८ ॥

३ [मो] जम्हा० जेः मणी जिन थीमर्मजइ इम कहिउ छइ ।
श्रुतव्यवहार सिद्धांतनउ मार्ग जोईनइ देउगुटर्म लिइ, जायड० तु
विशुद्ध बोधि निमउ सम्यग्गानी प्राप्ति हुइ । जिण० जिननी आनानो
आराधक मणी । यदुक्त श्रीआजयके सामाचार्या—

निच्छयओ दुन्नेअ को माये कम्मि वट्टए समणो ।

१० वगहारओ उ कीरइ जो पुनट्टिउ चरित्तम्मि ॥

वगहारो वि हु वरव ज छउमत्थ पि वदई अरहा ।

जा होइ अणामितो जाणतो धम्मय एय ॥ (गा ७१६-७१७)

सिद्धांतउ व्यवहार प्रमाण करतउ केवलइ जे छद्मस्थि सिद्धांतइ
व्यवहारि जोई चाही मरउ निर्णेप भणी आणित हुन, पुण ते आहार
१३ उइ आधाकर्मी । तउ ते जिमइ । केवली इम न कहइ, 'ए आधाकर्मी
छइ' । इम कहिता सिद्धांतना व्यवहार कपरी अनास्था थाइ । तेइ
मणी न कहइ ॥ १३८ ॥

[जि] जम्हा यम्मात् जिणि कारणि निने इसु कहिउ ।
सुअववहार शुनव्यवहार सिद्धांतनी स्थिति विशेषता समाचरता
१० पुरुषहूद विशुद्ध निमली बोधि निमगम्यक्त्वप्राप्ति जायइ हुइ । किंता
हेतुइतउ १ निजाआराधकत्वात् । जिननी आनानउ आराधकपणातउ ।
कोई निजानाप्रतिपालक पुरुष देयी बोधिफल प्रतिइ सदेह करइ । तेइ
पुरुष प्रतिइ जिणआणाराहगत्ताओ इसु पद हेतुरूप थाइ ।

१ मे विरोधितस्स २ मे राहगुत्ताओ

[जि] अहो मोल ग्रामरु ! लोकइमाहे इसु न सोभलिउ—
जो आराहिज्ज सो न कोविज्जा ? जे जाराधीइ ते न कोपवीड ।
लोमई इसु कहइ । तिणि कारणि मन्निज्ज तस्स वयण तेह
आगघ्यनउ वचन मानीइ मानियउ, जइ किमइ वाठित करिवा लहिवा
बांछइ ॥ १३३ ॥

[मे] लोकमाहि इसउ सामलीइ । जे आराधीयइ ते निराधीयउ
नहीं, कोपवियइ नहीं । केवलउ तेहनउ वचन मानियउ । जउ किमइ
आत्मानइ ईप्सित वाठिन करिवा बांछइ ॥ १३३ ॥

[सो] वली सम्यक्कणी द्वाइ ऊपरि कहइ छइ ।

[जि] अथ सम्यक्कणीनी सम्यक्करनिध्वलता बोल्ह । 10

दूसमवहे' लोण सुदुक्खसिद्धिम्मि' दुट्ठउदयम्मि ।
धममाण' जाण न चलइ सम्मत्त ताण पणमामि ॥ १३३ ॥

[सो] दूसम० ईणइ दुग्गमाकाणि पाचमा आरारूपिइ ठडि
पडीइ हुतइ सुदुक्खर० शिष्ट उत्तम धर्मजन गाण दुग्गिया थिया' ।
दुट्ठ० दुष्ट पापी अधमी चाडादिक तेह रहइ' उदय मान महत्त्व' 15
लदमी हुई । एहइ निरुजइ ऊपरठउ फालि । अथवा सुदुक्खर-
सिद्धिम्मि दुक्खरउदयम्मि इमिइ पाठि सु अनिशयइ दुखिइ
पूर्वभर ऊपानीइ सीधउ नीफनउ जे दुग्गनउ अन्य तीणउ छतइ जे
धन्य भाग्यवननु सम्यक्क चन्हइ नहीं, धर्म ऊपरि लगारइ अमानडि
न थाइ, धर्मतु मन डोल्ह नहीं, ए' तेहना उत्तम रहइ पणमउ 20
नमस्करउ ॥ १३३ ॥

१ सम्यक्कणीइ २ जि दूसमवहे जे दूसमअणिय ३ जि जे सुदु खे
४ नि धममाण ५ थाय ६ रहइ ७ ते

किमु ? श्रुतव्यवहार समाचरता पुरुषहूइ विमुद्ध बोधि हुइ । इसी प्रतिज्ञा
 विसर्तउ ? जिननी आज्ञानउ आराधकपणातउ । एहे तु जे जे जिननी
 आनाना आराधक हुइ तेहा तेहा पुरुषहूइ विमुद्ध बोधि हुइ । इसी
 अन्वयव्याप्ति । जिम श्रीश्रेणिक महाराजहूइ । इसु दृष्टात । तिम एही
 जिनाजाराधक । ए उपनय । तिणि कारणि विमुद्ध बोधि हुई ज । वली ५
 अप्रत्यक्ष बोधिफल प्रतिइ सदेहकारक पुरुष बादी इसु कहइ, 'अहो
 प्रतिवादिन् ! हेतु हुउ, साध्य न हुउ । विपक्षि किमु बोध ?' इसिइ
 कहिइ हूतइ प्रतिवादी उत्तर दिइ, 'अहो वादिन् ! जेहाहूइ विमुद्ध बोधि
 न हुइ तेहाहूइ जिनाजाराधकपणउई न हुइ, जिम मिथ्यात्वीहूइ ।
 तेहनी परि ए नही । तिणि कारणि श्रुतव्यवहार समाचरता पुरुषहूइ १०
 विमुद्ध बोधिफल हुइ जि ।' इसिइ पचावयरूप अन्वय-व्यतिरेकी
 अनुमानप्रमाणि करी जिनमार्गप्रवर्त्तक जीरहूइ बोधिफल स्थापइ ॥ १३८ ॥

[मे] जेह भणी वीतरागदेवे कहिउ श्रुतसिद्धात तेहनउ
 व्यवहारमार्ग साधता हूता निमुद्ध सूषी जिनधर्मनी प्राप्ति हुइ । तउ जइ
 जिननी आज्ञाना आराधकपणातउ ॥ १३८ ॥

[सो] श्रीगुरु आथी वीतरागनी आज्ञा कहइ छइ ।

[जि] अथ सुगुरु-दुर्लभता कइइ ।

! जे जे दीसति गुरु समयपरिरूपाइ ते न पुञ्जति ।

! पुणमेग सद्वृत्त दुष्पसहो जाव ज चरण ॥ १३९ ॥

[सो] जे जे० कवि कहइ छइ । हिवडानइ कालि जे जे २०
 गुरु देखीइ ते ते सिद्धातनी परीक्षाइ न पहुचइ । कहिमाहि सधलाइ
 गुरुना गुण देखीइ नही । पुणमेग० पुण एक घातनु निश्चिइ
 सद्विबु जाणिवु ज परमेश्वरि इम कहिउ छइ । पांचमा आरानइ

[जि] अहो थावक अजाण ! जइ निमइ तू जिनहूँ बादइ नमस्करि परि पूनइ अनइ बली भिव्यात्वीनि रागिइ करी तस्स तेइ जिननउ वचन अहेलिसि अवगणिसि न मानइ ता तउ अहा थावक मुग्ध ! तउ तू जिनहूँ फाइ बादइ ? काइ पूजइ ? जिनगइ ५ जिनवचन तेहनी स्थिति आचारई किमु न जाणइ ? सिद्धांतमाहे इहुं कहिउ, 'थायकि जिनवचन मानियउ, अवहेलियउ नही।' इसु जिन वचनई १ जाणइ तू ॥ १३१ ॥

[मे] जइ तउ देवनइ बादइ पूजइ अनइ बली तेहइ जि तीर्थकरना वचनइ हीलइ राग लगी तउ तउ तेह परमेश्वरनइ काइ १० वादइ, काइ पूनइ ? किमउ लोकव्यवहारनी स्थिति न जाणई ? ॥ १३१ ॥

[जि] सिद्धांतरीतिइ अजाण थावकहूँ उपदेश देई बली 'गेहरीतिइ उपदिसइ ।

लोक बि इम भणिअ जो आराहिज्ज' सो न कोविज्जा' ।
मन्निज्ज तस्म ययण जइ इच्छसि इच्छिअ' काउ ॥ १३२ ॥

१५ [मो] लोक० लोकदमाहि इसिउ फहीइ । जे आराधीइ ते कोषवियु नही, अवगणियउ नही । तेह भणी मन्निज्ज० तेहनु वचन मानियउ, जउ तेहना मननउ गमतु करिवा बाउइ । जउ तेहनु वचन आराधियउ, तु ते मानियउ पूजियउ । जउ तेहनु वचन न मानीइ तउ याइ पूजियउ फाई न तूम' । सामहु' कृपइ । लोकइ ए बात २० कहइ ॥ १३२ ॥

१ जि मुणिय मे मुणिय २ आराहिज्जइ ३ उपजिआ' ४ इच्छिअ' ५ 'मानियउ' तेहनु वचन न ए'ये पाठ सो नी बीवी प्रतमाधी पढी गया छे ६ सामुहु

[जि] अथ जिनेन्द्रनइ वचनि जिनधर्म जाणिवानउ फल
करइ ।

जम्हा जिणेहिं भणिअ सुअववहार विसोह्यतस्स' ।
जायइ विसुद्धमोही जिणआणाराहगत्ताओ' ॥ १३८ ॥

३ [सो] जम्हा० जेइ भणी जिन श्रीसर्जइ इम कहिउ छइ ।
श्रुतग्रन्थार सिद्धातनउ मार्ग जोईनइ देवगुरुधर्म लिइ, जायइ० पु
विशुद्ध बोधि निर्मल सम्यक्त्वनी प्राप्ति हुइ । जिण० जिननी आज्ञाना
आराधक भणी । यदुक्त श्रीआवश्यक सामाचार्या—

निच्छयओ दुन्नेअं को भाये कमि वट्ठण समणो ।

१० वनहारओ उ कीरइ जो पुगट्ठिउ चरित्तमि ॥

वनहारो वि हु वग्न ज छउमत्थ पि यई अरहा ।

जा होइ अणामित्तो जाणतो धम्मय एय ॥ (गा ७१६-७१७)

सिद्धाताउ व्यसहार प्रमाण करतउ केवलइ जे छम्माग्धि सिद्धातन
व्यसहारि जोई चाही सरउ निर्णेय भणी आणित हुइ पुण ते आह
१५ उइ आधारमी । तउ ते जिमइ । केवली इम न कहइ, 'ए आधारक
छइ' । इम कहिता सिद्धातना व्यसहार ऊपरि अनास्था थाइ । ते
भणी न कहइ ॥ १३८ ॥

[जि] जम्हा यम्मात् जिणि कारणि जिने इसु कहिउ
सुअववहार श्रुतग्रन्थार सिद्धातनी स्थिति विशोधता समाचर
१० 'पुरुषहइ निगुद्ध निर्मली बोधि निमम्यक्त्वप्राप्ति जायइ हुइ । कि
हेतुरतउ' विनागराधकत्वात् । जिननी आज्ञानउ आराधकपणातउ
कोई जिगजाप्रतिपाठक पुरुष देयी बोधिफल प्रतिइ संदेह करइ । ते
पुरुष प्रतिइ जिणआणाराहगत्ताओ इसु पद हेतुरूप या

१ मे विसोदियनस्स २ मे राहगुणाओ

[जि.] अहो भोग्य श्रावक ! लोकइमाहे इसु न सामलिउ-
जो आराहिज्ज सो न कोविज्जा ? जे आराधीइ ते न कोपनीइ ।
लोमई इसु कहइ । तिणि कारणि मन्निज्ज तस्स वयण तेह
आराध्यनउ वचन मानीइ मानिरउ, जइ विमद धाठित करिवा रहिवा
बांछइ ॥ १३३ ॥

[मे] लोकइमाहि इसउ सामलीइ । जे आराधीयइ ते विगधीयइ
नहीं, कोपवियइ नहीं । केरनउ तेहनउ वचन मानिवउ । जइ रिमइ
आत्मानइ ईप्सित धाठित करिवा बांछइ ॥ १३३ ॥

[मो] बली सम्यक्त्तनीं दइई ऊपरि कइ छइ ।

[जि] अथ सम्यक्त्तनीनी सम्यक्त्तनिश्चलता बोलइ । १०

दूसमदडे' लोण सुदुक्खसिद्धम्मि' दुद्धउदयम्मि ।
धन्नाणं जाण न चलइ सम्मत्त ताण पणमामि ॥ १३३ ॥

[सो] दूसम० ईणइ दु खमाकाणि पाचमा आराखपिइ दडि
पडीइ हुतइ सुदुक्ख० शिष्ट उत्तम धर्मउत गाढा दु खिया थिया^१ ।
दुद्ध० दुष्ट पापी अधमी चाडादिक तेह रहइ^२ उच्च मान महत्तः^३
लक्ष्मी हुई । एइवइ विरुअइ ऊपराठइ कालि । अथवा सुदुक्ख-
सिद्धम्मि दुक्खउदयम्मि इमिइ पाठि सु अतिशयइ दु खिइ
पूर्णभव उपाजोइ सीधउ नीपाउ जे दुग्गनउ उच्च तीणइ छतइ जे
धन्य भाग्यवननु सम्यक्त्त चइ नही, धर्म ऊपरि लगाइ अमात्रडि
न थाइ, धमतु मा डोलइ नहीं, ए^४ तेहना उत्तम रहइ पणमउ^५
भगस्करउ ॥ १३३ ॥

१ सम्यक्त्तवाइ २ जि दूसमदडे मे दूसमदडिय ३ जि मे सुदु'ख'
४ जि धम्माउ ५ थाय ६ रई ७ ते

किमु ? धुनव्यमहार समाचरता पुरुषहू विमुद्ध बोधि हुड । इसी प्रतिना
 किमातउ ? निननी आनानउ आराधकपणातउ । षडे ॥ जे जे जिननी
 आनाना आराधक हुइ तेहा तेहा पुरुषहू विमुद्ध बोधि हुइ । इसी
 अन्वयव्याप्ति । जिम श्रीश्रेणिक महागजहू । इसु दृष्टत । तिम एही
 निनाजाराधक । ए उपनय । तिणि कारणि विमुद्ध बोधि हुई न । बली ३
 अप्रत्यक्ष बोधिफल प्रतिइ सदेहकारक पुरुष वादी इसु कहइ, 'अहो
 प्रतिवादिन् । हेतु हुउ, साध्य न हुउ । विपक्षि किमु बोध ?' इसिइ
 कहिइ हतइ प्रतिवादी उत्तर दिइ, 'अहो वादिन् ! जेहाहू विमुद्ध बोधि
 न हुइ तेहाहू जिनाजाराधकपणउई न हुइ, तिम मिथ्यात्वीहू ।
 तेहनी परि ए नही । तिणि कारणि धुनव्यमहार समाचरता पुरुषहू १०
 विमुद्ध बोधिफल हुइ जि ।' इसिइ पचावयनव्यप अन्वयव्यतिरेकी
 अनुमानप्रमाणि करी निनमार्गप्रवर्त्तक जीरहू बोधिफल स्थापइ ॥ १३८ ॥
 । [मे] जेह भणी वीतरागदेवे कहिउ श्रुतसिद्धांत तेहनउ
 व्यवहारमार्ग साधता हता निमुद्ध सूची जिनधर्मनी प्राप्ति हुइ । तउ जइ
 जिननी आजाना आराधकपणातउ ॥ १३८ ॥

१३

[सो] श्रीगुरु आश्री वीतरागनी आज्ञा कहइ छइ ।

[जि] अथ सुगुरु-दुर्लभता कहइ ।

' जे जे दीसति गुरू समयपरिक्रान्द ते न पुत्रति ।

पुणमेग मद्दहण दुप्पसहो जाव ज चरण ॥ १३९ ॥

[सो] जे जे० करि कहइ छइ । हिवडानइ कालि जे जे०
 गुरु देखीइ ते ते सिद्धावनी परीक्षाइ न पहुचइ । कहिनाहि सपत्त्यइ
 गुल्ता गुण देखीइ नही । पुणमेगं० पुण एउ वातनु निश्चिइ
 सहिउ जाणिउ ॥ परमेश्वरि इम कहिउ छइ । पांचना आरानइ

[जि] दूसमि दुस्वमाकालि दडे दडिह लोकि हूतइ । वली स्तु दुसिद्ध आपणा दुस्वद नीपनउ दुस्वनउ उदय तिणि हूतइ । पनल्ह एकरनउ दुस्वमाकालि लोक दडिउ । वली दुस्वद अपरि दुस्व एहे बिहू हूते जेहा पुरुषानउ धर्म हूतउ सम्यक्त्व न चालइ तेहा ५ भाग्यपना पुरुषानउ हउ नेमिचन्द्र भडारी सम्यक्त्व प्रणमउ नम स्करउ ॥ १३३ ॥

[मे] ईणइ दुस्वमाकालि लोक दडिह हूतइ शिष्ट उत्तम लोके गाढे दुस्सीए हूते अनइ दुष्टाइ उदर हइ हूतइ । एवहइ छतइ धन्य ते जेहना चित हूतउ सम्यक्त्व न चालइ तेहनइ हउ प्रणाम १० स्करउ ॥ १३३ ॥

[सो] यनी गुरु आश्री वात कहइ छइ ।

[जि] अथ गुरुपरीक्षारूप कहइ ।

निअमद्वअणुसारेण व्यवहारनण्ण समयसुद्धीण ।

कालखित्ताणुमाणेण परिस्सिओ जाणिओ सुगुरू ॥ १३४ ॥

१५ [सो] कवि कहइ छइ । आपणी बुद्धिअड अनुसारि, व्यवहार नयइ करी, सिद्धांतना वचनइ अनुसारि, कालक्षेत्रनउ अनुमानि, कालक्षेत्र संघयणादि जिम्मा छइ तेहनइ मानिइ चारित्र क्रियानी सर्व शक्ति सप करइ छइ । तेहनउ अनुमानिइ परीषी गुरु लीधउ अनइ मानिउ छइ ॥ १३४ ॥

१० [जि] निअमतिनइ अनुसारि करी आपणाइ बुद्धिप्रागल्भ्यनइ प्रमाणि करी, वली व्यवहार लोकाचार तेहनउ नय न्यायरीति तिणि करी अनइ वली नीनउ समयबुद्धीण सिद्धांतनी बुद्धिइ करी

[जि] अथ जिनेन्द्रनइ वचनि जिनधर्म नाणिवानउ पउ कहइ ।

जम्हा जिणेहिं भणिअ सुअववहार विसोहयतस्स' ।
जायइ निसुद्धबोही जिणआणाराहगत्ताओ' ॥ १३८ ॥

१ [मो] जम्हा० जेह मणी जिन श्रीसर्गजइ इम कहिउ छइ ।
श्रुतव्यगहार सिद्धातनउ मार्ग जोईनइ देवगुरुवर्म लिइ, जायइ० उ
विशुद्ध बोधि निर्मल सम्यक्कनी प्राप्ति हुइ । जिण० जिननी आशाना
आराधक मणी । यदुक्त श्रीआनइयके सामाचार्या—

निच्छयओ दुन्नेअ को भावे कम्मि बट्ठा समणो ।

२० यगहारओ उ कीरइ जो पुग्गट्टिउ चरित्तम्मि ॥

बनहारो नि हु वल्ल ज छउमत्थ पि वदई अरहा ।

जा होइ अणामितो जाणतो धम्मय एय ॥ (गा ७१६-७१७)

सिद्धातनउ व्यवहार प्रमाण करतउ केउलइ जे छद्मस्थि सिद्धातनउ
व्यवहारि जोई चाही गरउ निर्णेप मणी आणिउ हुइ पुण ते आहो
२१ उइ आधाकमी । तउ ते जिमइ । केउली इम न कहइ, ' ए आधाकमी
छइ' । इम कहिता सिद्धातना व्यवहार ऊपरि अनास्था थाइ । तेह
मणी न कहइ ॥ १३८ ॥

[जि] जम्हा यम्मात् जिणि कारणि जिने इसु कहिउ ।
सुअववहार श्रुतव्यगहार सिद्धातनी स्थिति विशोधता समाचरता
२० पुरुषन्द विशुद्ध निर्मली बोधि जिनसम्यक्प्राप्ति जायइ हुइ । किस्सा
हेतुइतउ ? जिनाशाराधकत्वात् । जिननी आशानउ आराधकपणातउ ।
कोई जिनानाप्रतिपालक पुरुष देपी बोधिफल प्रतिइ सदेह करइ । तेह
पुरुष प्रति२ जिणआणाराहगत्ताओ इसु पद हेतुरूप थाइ ।

१ मे विद्यादियंतस्स २ मे राइगुणाओ

किमु । शुभच्यवहार सन्ध्यायां पुनरुद्दिष्टं बोधिं हृदि । इति प्रोक्त्वा
 विमातुः । विनीतः आत्मनः कर्मफलमातुः । एते तु वै वै विनीतः
 आज्ञाना आराधकः हृदि तेन तेन पुनरुद्दिष्टं विमुक्तं बोधिं हृदि । इति
 अन्वयव्याप्तिः । विन शीघ्रेणिकं न्यायवद् । इति दृष्टव्यं । इति हृदि
 विनागराधकः । ए चत्तव । इति कर्त्तुं विमुक्तं बोधिं हृदि । इति
 अप्रत्यक्षं बोधिरूपं शब्देन दर्शयति । पुनः वादी इति कर्त्तुं । इति
 प्रतिशब्दिन् । हेतुः हृदि च न हृदि । विपक्षि किमु चेतः । इति
 कश्चिद् हृदि प्रविष्टा कृत्वा दिष्टः । अतो वादिन् । जेह्वा किमु बोधिं
 न हृदि तेन हृदि किमु न हृदि न हृदि । विन विनीतः ।
 तेनैव परे एवम् । इति कर्त्तुं शुभच्यवहार सन्ध्यायां पुनरुद्दिष्टं
 विमुक्तं बोधिं हृदि वि । इति पञ्चावयवस्य कर्मफलमातुः
 अनुनात्मनः कर्त्तुं विनीतः कर्त्तुं जीवद् बोधिरूपं । इति

[मे] वेद न्यायं वातागदेवे कश्चिद् भुवि हृदि
 व्यवहारं न्यायं हृदि विमुक्तं सूची निपयनी प्रप्तिः । न ह
 विनीतः कर्त्तुं कर्मफलमातुः ॥ ११८ ॥

११

[नो.] इति न्यायं वातागदेवे कश्चिद् भुवि हृदि ।

[वि] इति कर्त्तुं शुभच्यवहार सन्ध्यायां पुनरुद्दिष्टं

जे जे वेद न्यायं पुनः समयपरिकल्पितं ते न पुनरिति ।

पुनरिति न्यायं पुनः समयपरिकल्पितं ते न पुनरिति ॥ १-१॥

[नो.] इति न्यायं वातागदेवे कश्चिद् भुवि हृदि ।

जे जे वेद न्यायं पुनः समयपरिकल्पितं ते न पुनरिति ।
 पुनरिति न्यायं पुनः समयपरिकल्पितं ते न पुनरिति ।
 इति न्यायं पुनः समयपरिकल्पितं ते न पुनरिति ।

[सो] जइ० अहो मज्ज जीर ! तू जउ इसिउ जाण छ-
 ' जिननाथ श्रीमर्म्म लोकि आचार थिकउ विपक्षभूत अलगउ छइ ।
 छेकाचार जूउ अनइ श्रीसर्वन्नउ' आचार जूउ छइ ।' ता त त०
 तेह भणी तु ते श्रीवीतरागनइ मानउ हूतउ लोकनउ आचार धम
 भणी काई मानअ छअ ? जे ' लोणविरुद्धाओ ' इसिउ कहिउ छइ ।
 ते प्रसिद्ध लोकनउ आचार धम मिउ अमिद्ध अणकरता लोक पाप
 ऊपार्नइ । ते छाटा' आमोपादिक करिबु । पणि तेहइ धर्म भणी काई
 न मानिवउ ॥ १४८ ॥

[जि] लोसाचारनइ पक्खइ हउ हूतउ मानतउ जइ जिननाथ
 जाणइ, मनमाहि धरइ, तउ पउइ तू ते जिन माननउ हूतउ लोसाचारः^{१०}
 काइ मानइ ? ॥ १४८ ॥

[मे] अरे जीर ! जउ तउ इम जाणउ छइ जि ' जगन्नाथ
 वीतराग लोसना आचारनइ विपक्षभूत अलगउ छइ । लोसाचार जूउ,
 वीतरागनउ आचार जूउ ।' तउ तउ वीतरागनउ मानतुइ हूतउ
 लोकनउ आचार धम भणी काइ मानइ ? ॥ १४८ ॥ ११

[सो] बली सम्यक्त्वइ जि ऊपरि ४^१ गाह कहइ छइ ।

[जि] अथ जिन मानीनइ पउइ अन्य देव मानइ तेह उद्दिसी
 रहइ ।

जे मन्नेवि जिणइ पुणो वि पणमति इअरदेवाण ।

मिच्छत्तसत्तिमायगउत्थाण माण को विज्जो ॥ १४० ॥^{२०}

[सो] जे मन्नेवि० जे जिनेद्र श्रीमज्ज साचउ देव

छंडहर^१ श्रीदुःप्रसह आचार्य युगप्रधा हुसिह । तेह छाह भगसुत्रि
चारित्र दर्शसिह । तीणह सिउ^२ जाणीह^३ निधिह को को चारित्रीउ
गुरु भरतशेखरमाहि छह, जि हुं ऊलमतठ गयी ॥ १३९ ॥

[जि] जे जे गुरु दीमह ते ते समय सिद्धान तेहनी परीसाह
११ पूनह न पहुचह । पुण एक अदधान जाम्ना छह । रिनु अदधान
ते^४ दुःप्रसह जाय ज चरण । ज जउ दुःप्रसहआचार्य
छाह चरण चारित्र थोउउ थोउउ होसिह जि । इसी आम्ना छह । पुण
जुगप्रधा गुरु शम्पी बीजउ कोई गाढउ सुगुरु दीसह नही । इति
भार ॥ १३० ॥

१० [से] कवि करह । हिवडानह कालि जे जे गुरु दीमह ते ते
सिद्धाननी परीसाह न पहुचह । काई^५ आपणपानह सूधा ज्ञाननउ
अवबोर गही । अनह अतथा पणा, सूधा थोडा ते मणी जाणी न
सकीह । पनि एक बातनी सदहणा परिबी । जां दुःप्रसहसूरि तां
सीम पागि छह ॥ १३० ॥

११ [जि०] तिणि कारण ते जुगप्रधान गुरु जाणिवानउ उपाय
कहह ।

ता एगो जुगपवरो मज्झत्यपणेहिं समयदिट्ठीए ।

सम्म परिकिरयन्वो मुत्तूण^६ पवाहलबोल ॥ १४० ॥

[सो] ता एगो^७ तेह मणी एह भरतशेखरमाहि एक को
२० जुगप्रधर युगमाहि उच्छृष्ट चारित्रीउ मयस मन थईनह परीक्षितउ ।
समय० सिद्धातनी रीतिह सम्यग् जोई लेबु । मुत्तूण० लोकनउ
प्रवाह कल्लल 'आ माहरउ, आ ताहरउ गुरु' हस्यउ लोकनउ प्रवाह

वीनगा गनी तेहनी आज्ञा पट्टिगजीनइ पुणो वि० वली इतर देव
वीजा सगारिक देव तमइ मिथ्यात्तरूपिइ सनिपात^१ रोगिइ करी
प्रसिया एतेन जणिमा । तेहहइ कुण वैद्य हुइ^२ तेहहइ कुण
साज फरइ^३ जे ज्मृत पाईनइ मिम पीइ तेहहइ मिउ प्रतिकार
हुइ^४ ॥ १४० ॥

[जि] जे पुरुष त्रिनेत्र मानी पठइ इतर देव^५ हरिहरादिक
प्रगमइ तउ मिथ्यात्तरूपिउ सनिपातक रोग तिणिइ घट्थ प्रम्या
व्याप्या हुता ताण तेहा पुरुषहइ कुउण वैद्य ह^६ अपि तु न
कोई ॥ १४१ ॥

१० [मे] जे सर्वेन साचउ देव मानी तेहनी आज्ञा पट्टिगजीनइ
इतर वीजा सगारिक देवनइ मानइ ते मिथ्यात्तरूपीइ सनिपाति रोगि
प्रम्या हुता अचेत हुइ । तेहनइ कउण वैद्य साज करइ^७ ॥ १४२ ॥

[सो] वगी सम्पत्तइ नि ऊरि कहइ छइ ।

[जि] एक श्रावक गुरु नानाविध चैत्यद्रव्य माहोमाहि न
१५ चेचावइ ।

एगो^८ सुगुरु एगा वि सार्वगा चेईयाणि विप्रिहाणि ।
तत्थ य ज जिणदब्ब परुप्पर न न विचति ॥ १५० ॥

[सो] एगो० गुरु एकइ नि अनइ श्रावक एकइ जि छइ ।
पुण चैत्य देहरा जूआ जूआ अनेरा अनेराना^९ करान्या छइ । तिहा जे
१० द्रव्य छइ ते परस्परिइ न वेचइ । पेला^{१०} देहरानु उलिइ देहरइ, ओल्या
देहरानु पलइ देहरइ न वेचइ । मनि भेद आणइ ॥ १५० ॥

१ सनिपाति २ आ गायानी प्रथम पंक्ति जि मा नधी ३ अनेरा
४ पेला देहरानु न वेचइ एगो पाठ सो नी बीबी प्रतमाधी पदी गयो छ

तेदरूपिआ हलाबोर ड्रहोउ मेन्ही करी । निम द्रहोउमाहि वस्तु
पडी न लाभइ तिम लोरुप्रगाहि तत्त्वातत्त्वविचार न लाभइ । तेह मणी
ते छांडीनड तत्त्ववृत्तिइ गुरु जोईनद लेनु ॥ १४० ॥

[जि] ता तउ पठइ एक अद्वितीय युगप्रवर युगप्रधान गुरु
मध्यम्यनतोमि मध्यम्य उदासन पुरुषे ममय सिद्धात तेहनी दृष्टि जोइवउ
तिणि करी । अथगा सिद्धांतरूपिणी दृष्टि लोचन तिणि करी सम्म
सम्यक साचउ परिक्खियवबो परीसिरउ । किमु करी ' प्रगाह
लोकप्रवाह तेदरूपिउ द्रहोउ मेन्ही करीनद । निम द्रहोउमाहि
वस्तु पडी न लाभइ तिम लोरुप्रगाहि तत्त्वातत्त्वविचार न लाभइ ।
तिणि कारणे लोरुप्रगाह मेन्ही मध्यम्येई जि पुरुषे सुगुरु परीखिउउ,
न तु आमहवते पुरे । यदुक्त—

आमही मत निनीपति युक्ति तत्र यत्र मतिरम्य निविष्टा ।

× × × 'युक्तियत्र यत्र मतिरेति निवेश ॥

सिद्धातनी दृष्टि किमी ?

पडिबो तेयसी जुगप्पहाणागमो महुरबो ।

गमीरो धीमतो उवणसपरो य आयरिओ ॥

अण्णरिम्सावी सोमो सगाहसीगे अभिगाहमई य ।

अविउत्थणो अचउलो पत्तंतहियओ गुरू होइ ॥

(उपदेगमाला, भा १० ११)

इत्यादि सिद्धांतदृष्टिइ जुगप्रधान उरपी आदरिउउ ॥ १४० ॥

[मे] तेह मणी एह भरतक्षेत्रमाहि एकेउ युगप्रधान
अनुवमिइ दुप्पहसूरिसीम विसहस चढोउग होसिई । एह मणी

[जि] एक जि सुगुरु । ण्ठइ चि सघला आवक । चैत्य
निनदेवगृह त्रिभिध नानाप्रकार छइ । नत्थ तेहे विविध चैत्ये ज जे
जिनद्रव्य ऊपजइ ते चिनद्रव्य देवद्रव्य परम्परइ एक चैत्यनउ द्रव्य
बीजइ चैत्यि जे सुगुरु आवर न वेचाउद ॥ १५० ॥

[मे] एक सुगुरु, एरु श्रावर छइ अनइ देहरा जूजूआ ३
छइ । अनइ तिहां जे द्रव्य छइ ते परम्परइ न वेचइ । मनि भेद
आणइ ॥ १५० ॥

ते न गुरु नवि सङ्गा न पूइओ तेहिं होइ जिणनाहो ।
मूढाण मोहठिई सा नज्जइ ममयनिउणेहिं ॥ १५१ ॥

[सो] ते न० ते गुरु नहीं, ते श्रावर नहा, जे दम देहरानी १०
जूजूआई करइ । एरु ना' गणइ तेहे बीतराग देवइ' पूजिउ नही ।
साचउ बीतराग पूजिउ तु कहीइ, जउ बीतरागना प्रामादनिं एकर
चि देपइ । जे जूजूउ देखिउ ते मूढनी मोहस्थिति अजाणिषु जि
जाणीइ ॥ १५१ ॥

[जि] ते गुरु नही । ते श्रावर नही । तेहे गुरु-श्रावके १५
चिनताथ धीवगग नेव किंवारइ न पूजिउ । काइ २ तेहे गुरु-श्रावर
ममयनिउणेहिं समय सिद्धात तेहना निपुण जाण एवहई सा ते
चैत्यद्रव्यनी परम्परइ अणवेचिगानी रीति ते मूढ मूर्खनी मोहस्थिति
नज्जइ जाणीइ । नाना चैत्यपदनउ द्रव्य भावइ तिमद चिनचैत्यि
वेचिउ । दूषण नही, मामुह महाधम । इसी सिद्धातरिति न जाणइ, २०
किंतु पूर्वोक्त मूलस्थिति जाणइ तेह भणी ते अनाण ॥ १५१ ॥

[मे] ते गुरु नहीं, ते श्रावर नहीं, जे देहरा एरु न गिणइ ।

रागद्वेष मूर्ति मध्यस्थपणइ समय मिद्वाननी दृष्टि सम्यग् प्रकारि गुरु
परीधी लेवउ, पणि लोकनउ प्रगाह कलकल 'ए माहरउ, ए ताहरउ'
एवहुउ हल्लोन् मूर्तिनइ ॥ १४० ॥

[सो] ईणइ लोकप्रवाहिइ दिवडा जाणइ क्षुमइ छइ । ए वात
५ फइइ छइ ।

[जि] अथ पूर्वोक्त लोकप्रवाहनउ स्वरूप फटइ ।

सपइ^१ दसमच्छेरयनामायरिणहिं जणिअजणमोहा ।
सुमधम्माओ^२ निउण^३ वि चलति बहुजणपवाहाओ ॥ १४१ ॥

[सो] सपइ० दिवडा अम्संजयाण पूआ इसिउ दसमु अठेर
१० प्रवत्तइ^४ छइ । ईण करी गुणरहित नामिइ आचार्य घणा थिया । तीणइ
करी जणिअजण० लोक रहइ मोह कहीइ भ्रम वरासउ पडिउ^५ । न
आणीइ केहुउ गुरु । इसिइ छतइ जे निपुण डाहा चतुर तेहइ घणा
लोकना प्रगाहमाहि पडिआ हुता साचा धर्मतउ धूकइ चलइ छइ,
साचा गुरुनइ अणलहिवइ ॥ १४१ ॥

१३ [जि] सप्रति दिवडा दसमइ आचार्य उपना नामायरिणहिं
नामधारक आचार्य तेहे जनित उपजाविउ जन अज्ञाततत्त्व लोक तेहना
सरीपउ मोह अज्ञानपणउ जेहा निपुणाहइ छइ ते जनितजनमोह ।
एवहा हुता निउण वि निपुणइ ज्ञाततत्त्वइ सुमधर्म हुता चालइ ।
किसा प्रमाणइतउ : बहुजणपवाहाओ बहु घणा जण लोक तेहना
२० प्रगाहइतउ । एक नामधार आचार्य मोह उपजावइ । लोकप्रवाह
पुण शुभधर्म हुतउ डाहाइ मोलइ । तिणि वारणि लोकप्रवाह
मेल्हिवउ ॥ १४१ ॥

तेहे वीनराग पृनिउ नही । जे प्रागाद बिन आपणा पाय्फा करी देपड ते
मून्नी मोन्धियाति अजाणिइउ समय मिद्वानने निपुणे ॥ १५१ ॥

[सो] वली एह नि बात कहइ छइ ।

[जि] एह ज वान प्रसारांनरि वली कहइ ।

१ सो न गुरु जुगपवरो जस्स य त्रयणम्मि घट्टा भेओ
चिअभवणसङ्गण' साहारणदच्चमार्हण ॥ १५० ॥

[सो] सो न० ते गुरु युगप्रधान न कहौइ, जेहनइ वचनि
उपदेशि एतणनु भेद थाइ । चैत्यभन देहरा अनइ थायक तय
साधारण द्रव्य देवद्रव्यादिकनी जूजूआई थाइ, माहिमाहि विरोध
१० पडइ ॥ १५२ ॥

[जि] जे गुरु जुगप्रार नही, जस्स य जेह गुरुनइ वचनि
चैत्यभन देगृह तेना द्रव्यइ अनइ थायकना द्रव्यइ वली
साधारण द्रव्यइ भेद मित्रता वर्तइ ॥ १५२ ॥

[मे] ते गुरु युगप्रधान न कहौइ, जेहनइ वचनि एतलानउ
१५ भेद थाइ । चैत्य देहरा, थायक निम साधारण द्रव्य देवद्रव्यादिकनी
जूजूआई थाइ, माहिमाहि विरोध पडइ ॥ १५३ ॥

[सो] वली कवि गुरुनी भक्ति कहइ छइ ।

[जि] अथ मिथ्याचनउ माहात्म्य बोलइ ।

सपइ पडुवयणेण वि जाय न उल्लसइ विहिविवेअत्त' ।
२० ता निविडमोहमिच्छत्तगटिआदुद्धमाहप्प ॥ १५३ ॥

१ भुवण २ जि वियणेण ३ जि विहिविवेअत्त

[मे] साप्रत दममा अच्छेरा जे वखा तहनहि दुम्न कच्छ-
नद प्रस्तामि नामाचार्ये लोकनद जे व्यामोह ऊपरविड नद छी पन्ना
लोचना प्रवाहमाहि पख्या हुता निपुण गहार लोकनद धन हु
चाह्द अष्ट हुइ, माचा गुरु अणलहता यका ॥ १११ ॥

[मो] जे लोकनद प्रवाहि पडिमा तेहु जम्न नद हुइ
कुधर्म मेवह । तेइ आथी कहइ छइ ।

[जि] अथ मिथ्यात्नी सम्पत्ती विदुषा छवइ ।

जाणिज्ज मिच्छदिट्ठी जे पडणान् रणा मिगनि ।

जे पुण सम्मदिट्ठी तेसि मणो चढमपयता ॥ ११२ ॥

[सो] जाणिज्ज० निश्चयपनी अरु त विपत्तादि वि-
कहीइ, जे पडवाना आलस लिइ । 'अमुक कर दुन्नाको कहइ
छइ, हुइ कर' इम तेइना आलस मि । ३' कर दुम्नगछि
माचा सम्पत्तवना धणी तेहु म न बर्गारणी करइ हुइ । अ सरउ
धर्म करता हुइ तेहु आलस लन भान सहर वि करइ ।
यदुक्त श्रीआचर्यके घवनरुनिगुण-

आलसणाण लोओ मरिओ गंत्य वरुणम् ।

ज ज पिच्छइ लोए त त अज्ज कम् ॥

जे जत्थ जयाजईया बहुमुअ वरुणम् ॥

ज ते समायरति आन्वा वरुणम् ॥

जे जत्थ जयाजईया बहुमुअ वरुणम् ॥

ज ते समायरति आन्वा वरुणम् ॥ ११२ ॥

[सो] सपइ० हिवडा प्रमु श्रीजिनवल्लभसूरिद
वचनिद जा धर्मेनी पगी विधि अनइ साचा विवेकनउ^१ जाणिवउ^२ न
उलमइ^३ न ऊपणउ^४ ता निविइ० त निविइ मोह अजाणिवउ^५ अनइ
मिथ्यात्तनी अथि तेहनउ गाढउ माहात्म्य गाढउ महिमा । ते गाग
अपाण अनउ गाढा मिथ्यात्तौ वहीइ ॥ १५३ ॥

[जि] सप्रनि हिवडा प्रमु श्रीजिनवल्लभसूरि तेहनउ
वचनिइ जउ विधिविनेकपणउ न उलमइ, विधि जिनमिद्वान कसंय
तेहनउ विनेकपणउ, पापपुण्याउ जाणियापणउ जउ न ऊपणउ ना
तउ पळउ निविइ मोह अनान तदूप मिथ्यात्तप्रपिका मिथ्यात्त
गाडडी तेहनउ माहात्म्य प्रभाप जाणिवउ ॥ १५३ ॥

[मे] साप्रत प्रमु श्रीजिनवल्लभसूरिन^१ वचनिइ वेद
चित्त खरी विधि उपाणि अनइ साचउ विवेक तेहनउ
तेह ऊपरि चित्त उलमइ नही, तेहनउ निविइ मोह
वली मिथ्यात्तनी अथि तेहनउ गाढउ महाबुद्ध मोहनउ
जाणिवउ ॥ १५३ ॥

[मो] परमेश्वरना वचननी आगातनानु इंदु ते
विरूड ॥

[जि] अथ चिननी आगातना करिअन^१ इंदु
वधणमरणभयाइ^२ दुहाइ तिसराइ^३ नैव दुक्खाइ^४
दुक्खाण^५ दुहनिहाण पहुयणासायणाकरण ॥ १५४ ॥

[सो] उधण० वाधिवउ^१, मन्विउ^२ अथि मय पणवा
जि तीव दुख ते दुख न महीइ । ते मोडेइ वेद मन्विउ अनउ

१ विरुडु ० जाणिवु २ भयाइ ४ न कसंय ५ वि म पुण्डरीक
सायण करण ६ वाधिव ७ मारिवउ^१ नही

[जि] ते मिच्छादिद्वी मिथ्यात्वीदृष्टि जाणिज्ज जाणिरउ,
जे पत्तिन धर्म ईना मए हया तेहना आत्वन ओठम लिइ,
रहणी विसमयि करइ । 'एहइ तप नथी करतउ, हउइ नही
करउ' इत्यादि आत्वन लिइ । अथ सम्यक्की लक्षण । जे पुण
सम्मदिद्वी जे वरी सम्यग्दृष्टि हुइ तेसि मणो तेहना मन
चढते पावडीया लेहु । मोय तपस्वी प्रमुग्ग पुरुष, तेहना अवष्टम
आवरइ ॥ १४२ ॥

[मे] ते जाणिम मिथ्यादृष्टि जे पडियालवण^१ पतितनउ
आत्वन लिइ । जे वरी जीव सम्यग्दृष्टि छइ ते चडियालवननी पावडी
अवष्टइ । जे रहणी क्रिया करइ तेरनी पपडीइ चढइ ॥ १४२ ॥

[सो] उत्तम सयोग दुर्लभ ए वात कहइ छइ ।

सच्च^२ पि जए सुलह सुवसरयणाइयत्थुवित्थार ।

निच चिय मेलाव सुमग्गनिरयाण^३ अइत्तुलह ॥ १४३ ॥

[सो] सच्च पि० बीजउ सह सुवर्ण रत्न आभरणादिव
अवस्तु अदिमउ विस्तार सुलभ । यत उक्त—

सर्गे माया सर्वेभ्यै प्राप्तपूर्वा अनंतश ।

बोधिर्नि जातुचित्तासो मयभ्रमणदर्शनात् ॥

राज्यक्राद्धि धनवनमदिक घणीइ वार अनते भवे लाभइ, पुण सन्मार्ग
निरत सरा उत्तम धर्म्मना आराधक उत्तम पुरुष तेहनउ सदैव मेलाव
अतिदुर्लभ । तेहइ नि मणी सदैव जयत्रीअरायमाहि प्रार्थी
छइ, 'सुहयुरुचोगो तत्रयणसेरणा आमगमसदा' ॥ १४३ ॥

१ आ माया तथा ते उपरमो धर्मिणवसोय जि ज्ञा मयी २ 'निर्गुण

फीर्ग जाइ। दुस्साण० पुण प्रभु तीर्थरदेवना वचननी आशातनानु
करिबु ते सर्व दुस्सनउ निधान। अनता संसारमाहि अनते भवे अनता
दुख दिइ। वीतरागना वचन जे ऊयापइ ते घणु आगलि दुस्सिया
याइ ॥ १५२ ॥

5 [जि] वधनमरणभयप्रमुख दुख तीन्हई हुता पुण दुख न
फहीइ। म्वल्प गहपणातउ। जइ वधनमरणादिरु दुख नही, जिन
वचन आशातना करिबउ निसउ दुख ॥ पहुचयणा० प्रभु स्वामी
जिन तेहनी आशातनानउ दुखनिधान दुस्साणक। अतिउत्कृष्ट
पगातउ। जिनवचन आशातना करिबइ तउ अणता मोटा गान दुख
10 ऊपचइ। तेह मणी जिनवचन आशातना न करिबी। किन्तु मानिबउ
करिबउ पुण जिनवचन, जिन नानाविध मनोज्ञ मुख हुइ ॥ १५४ ॥

[मे] वधनमरणभयादिक जे दुख ते तीन दुखल फहीइ
ते थोडीसी चेलां सद्यां पठी विलइ जाइ। पनि प्रभु तीर्थरदेवना
वचनानी आशातनानउ करिबउ ते सर्व दुखनउ निधान, जेह लगी
15 अनता दुखल पामीइ ॥ १५४ ॥

[सो] हिव कनि आपणी निन्दा करइ छइ।

[जि] अथ सुधावक्त्त्व आजन्म पारिबउ। इसु फहइ।

पहुचयणविहिरहस्स नाऊण जाव दीसण अण्पा।

ता फह सुसावगत्त ज चिन्न धीरपुरिसेहि ॥ १५५ ॥

20 [सो०] पहु० प्रभु तीर्थरदेव तेहने वचने,
सुविणिच्छिअण्गमई धम्ममि अनलदेवओ अ पुणो।

न य दुसमए सु रज्जइ पुत्रावरवाहयथेसु ॥

दट्ठण बुलिंणीण तसथावरमूजमदण विविह।

धम्माओ न चान्निजइ देवेहि महदण्हि पि ॥

25

(उपदेशमाला, गा २३१ ३२)

१ फीर्ग २ जि मे नाऊण वि ३ मे सुधावयत्त

[मे] सघलीड वस्तु पृथ्वीमाहि सुगर्गनादिस् वस्तुनउ
विस्तार सोहिलउ । पणि नित्य सर्ग सन्मागनड विपद निरत, स्वरा
धर्मना प्ररूपक तेहनउ मेलाउ अति दुलभ । जयवीअराधमाहि
'सुगुरुनोगो तस्यणसेणा' एह जि वस्तुनी प्राथना माणी ॥ १४३ ॥

[सो] केनहाइ 'आ' माहरउ देव, आ माहरउ गुरु । प टाली ३
धीना गुणवन काई नही । हु एह नि मानउ ।' इसिउ अभिमान
बहड । तेह जाथी कहद छइ ।

[जि] अथ देवा गुराहूइ मगर्गणऽ करी कमरहुलता मोन्द ।
'अहिमाणविसोयसमत्थय च युञ्जति देवगुरुणो अ ।
तेहिं पि जओ' माणो ही ही न पुण्डुचरिअ' ॥ १४४ ॥ १०

[सो] अहिमाण० अहंकाररूपिआ विमना विस्तार उप
शमानना देवगुरु कहीड । देवगुरु सेवता अहंकारादिक विकार जाइ ।
तेहिं पि० तेहे जि देगुरे करी केतगहूड' मान अहंकार आवइ ।
ही ही० आहा । ते पूरंदुश्चरित पाटिला भयना पाप तेहनू प्रमाण, ज
गुणागुण काई जोतउ नथी । दृष्टिरागिइ माहिउ 'आपणाट नि देवगुरुऽ
रूढा' इसिद गर्निद गर्नु हीन्ह छइ ॥ १४४ ॥

[जि] लोक परमाथवृत्तिइ च बली बाह्यवृत्तिइ पुण अभिमान
अहंकार तेहनइ बसि देना मुर्खहूइ वणयड । जउ देगुरई
अहंकारी छड इसिइ म्तरइ । म्त्रिता छतउई गुण, अउतई गुण
वर्णयइ । पुण तेहा देवागुराहूइ जउ भाण अहंकार हउ साचउ, तउऽ०
तेहा देवगुरुना पूरंवृत दुश्चरित जाणिवउ ॥ १४४ ॥

१ आ माहरउ देव' सो नी बीबी प्रलमा नथी २ आ गाथा जि मा नथी
पण ते उपरनो बालाप्रबोध छे ३ मे जाओ ४ दुश्चरिअ ५ अभिमान
अहंकार ६ केतगहूइ

ददसीकृत्यनियमो योमहआवन्मणमु अन्मन्त्रिओ० ।

(उपदेशमाला, गा २३४)

इत्यादिके जे आवन्मणउ रहस्य बोलिउ छइ ते जाणीनइ जेनी बारइ
आपणपउ जोईइ ता कह० तु मिहां आपणपामाहि सुधावरूपणु^२
ज चिह्न० जे आगति घीर पुरिपे आनद कामदेवादिक ममाचरिउ^३
तेहनु लवनेश आपणपामाहि तयी ॥ १५५ ॥

[जि] प्रमु परमेश्वर तेहाउ बचा विधि रहस्य नाऊण
बिनाणई अनइ जाच जां लगइ आत्मा प्रसन्नरूप दीमइ ता लगइ किमु
सुधावरूपणउ^४ जे सुधावरूपणउ घीरपुन्ये आरीर्ण आचरिउ ॥ १५५ ॥

[मे०] प्रमुगुन यीतगगनेय तेहनी भापी विधि तेहाउ रहस्य^५
जाणीनइ जउ आपणउ आत्मानउ स्वरूप जोईइ तउ मिहां सुधावरूप
पणउ^६ काइ^७ आगइ जे आनद कामदेवादिक घीर पुरुष आवक
हआ तेहनउ तउ लवनेश मात्र आपणपामाहि नहीं दीमता ॥ १५५ ॥

[सो] हिव आपणु मनोरथ चिहुं गादे कवि^१ कइ छइ ।

[जि०] अथ श्रीनेमिचन्द्र भट्टारी पावे गाथाइ आपणा^२
मनोरथ प्रफामइ ।

जइवि तु उत्तमभावयपयडीए चहणकरुणअसमत्थो ।
तह वि पहुचयणकरणे मणोरहो मज्झ हिअअम्मि ॥ १५६ ॥

[सो] जइ वि० यद्यपि^३ उत्तम आवकनी पगयीइ चहनु
फरी न सकु, तीणइ बहिरइ^४ अममर्थ छउ तह वि० तउ प्रमु^५
तीर्थकरना यचन आराधिवानइ निपइ^६ भाहरइ हिअइ मनोरथइ^७ छइ ।
किमइ^८ वीतरागनी आज्ञा आराधाइ तु रुडउ ॥ १५६ ॥

१ मिटु २ 'कवि' नहीं ३ यद्यपि, ४ बहरइ ५ विषय ६ मनाय
७ किमइइ

[मे] अस्मिन् रूपाया विमना विकार तेह्नाह उपशमाविमानद
फानि देगुरी मृति कीनइ । ऊह ? ते स्तना अहकार जाइ ।
अनइ तेही नि देगुरु हतउ जे अमिमान उपनइ तउ ही इमिइ सेदि
ते पूर्वदुश्चरित्र पापनउ प्रमाण जाणिउउ ॥ १४४ ॥

४ [सो] लोहना आचार करतउ जे आपणपउ जिनभक्त
कदाह ते आशी यात कहइ छद ।

[जि] अथ जे जैन आचारि करी बीजा जेनहूइ न मिलइ तेह
जेनाइ ओज्मउ दिइ ।

जो जिणआचरणाण लोओ न मिलेइ तस्म आपारे ।

१ हा हा मूढ करतो कह अप्प भणसि जिणपणय ॥ १४५ ॥

[सो] जो जिण० निन श्रीगुरुगनी आचरणासिउ जे
लोहनउ आचार न मिलइ । मूढ मूख ! ते आचार समाचरतउ हतउ
आपणपू' जिनभक्त निम जिनभक्त कह ॥ ' अन्नम्स फडि चडिओ,
अन्नम्स वि होइ धणपाण' ए लोहनउ उपाणउ साचउ करे
उउ ॥ १४५ ॥

[जि] अथ जे लोह निनी आचरणाद करी तस्म तेह
निनइ आचारि न मिलइ, जिननी आचरणा अनइ जिननउ आचार
तेह त्रिहुहूइ मित्रना जाणइ । अनइ जिनाचरण जिनाचारहूइ भेद नही ।
हे मूढ ! हा हा सेदे । भेद करतउ, लोहाचार करतउ हतउ आपणपउ
२० जिनप्रगत जिनभक्त त्रिमु भणइ, काह कहइ ? ॥ १४५ ॥

[मे] जे जिननी आचरणाह लोक न मिलइ ते लोहनउ

[जि०] जइमि ययपि हु निश्चइ उत्तममावयपयडीण
 सुजण आनरुनइ पायन्यान्इ हूतउ चण्णरणि चारित्रपालनइ
 विपइ जममथ, दीक्षा पागी न ससउ तह वि तथापिहिं, मज्झ
 णिअस्मि माइरा हियामाहं प्रमुवचन करिवाइ रिपउ यतिधम
 १ पाणिनानइ विपइ मोग्थ होज्यो ॥ १५५ ॥

[मे०] जउ निमइ उत्तम धावकनी पगभीइ चटिवानइ विपइ
 अत्तमर्थ छउ, पणि सउ ही प्रमु वीतराग तेहना वचननउ करिवउ तेहनइ
 विपइ मोरथ माहरइ हियउ छइ ॥ १५६ ॥

ता पहु पणमिअ चलणे इक्क पत्थेमि परमभावेण ।
 १० तुह वयणरयणगण्णे अइलोणे मज्झ हुज्ज' सय्यो ॥ १५७ ॥

[सो] ता पहु० तेह भणी प्रमु परमेश्वर वीतरागनां चल्या
 नमस्करीनइ एक धानउ प्राधउ भागउ मानइ मारिइ । तुह० हे
 स्वामी ! ताहरा वचन रूपिया रत्न लेखनइ रिपइ मूरहइ सँव
 अतिलोभ हुज्यो । श्रीसिद्धानरचन उपरि आम्हा आदर आवियो ।
 ११ गनलइ फाज मरदसिं ॥ १५७ ॥

[जि०] ता तउ पठइ पहु प्रमु जिन तेहना प्रणमित
 नमस्करिया चरण पदकमलि जिणइ मउ पतारता प्रभु' तणा चरणकमल
 नमस्करी प्रभु' केहा परम भावि मोटी भक्तिइ करी एर वस्तु प्रार्थउ ।
 हे प्रभो ! ताहरा वचनरूपिया रत्न तेह लेख मरदँव मूरहइ अतिलोभ
 १० होज्ज हुउ ॥ १५७ ॥

[मे] सउ तेह भणी प्रमु वीतरागना चरण नमीनइ परम भावि
 करीनइ एक धानू भागउ । ताहरा वचनरूपिया रत्न लेखनइ रिपइ
 मूरहइ सँव अतिलोभ हुज्यउ ॥ १५७ ॥

आचार जे लोक करइ । हा हा इसिइ गेदि । ते मूढ मूर्ख ते आचार
करतउ आपगउ नितमकरगउ किन करइ १ ॥ १४१ ॥

[सो] वीतरगदनिनु वचन मानइ ते थोडा । एं बात कहइ
छइ ।

[जि] एवइउ जैनभेठ काइ १ तेहनउ कारण रहइ । ५
ज चिअ लोओ मछइ त चिअ मछति सयल लोआ वि ।
ज मछट जिणणाहो त चिअ मछति किवि' विरला ॥ १४० ॥

[सो] ज चिअ० एक लोअ जे बोल मानइ तेह जि बोल
सयलाइ लोक मानइ । प्रगाहि पढ्या प्राहि' समारामिलापी सविहु
जीरना मन सरीपाइ जि हुइ । ज मछट० जे जिननाथ तीर्थरदेवः१०
जे गोर मानइ कहइ, केवलनानि करी जाणीनइ, तेह नि श्रीसरनना'
वचन जे मानइ, लोकनउ प्रगाह काई न मानइ ते केनराइ विगलाट जि
थोडाइ आसन्नसिद्धि हुइ ॥ १४६ ॥

[जि] जे आचार लोक मानइ तेही ज आचार सयलाई लोक
मानइ । पुण जे आचार जिननाथ मानइ ते आचार विरला थोडाः१५
केईएक भाग्यवन मानइ ॥ १४६ ॥

[मे] जे वस्तु मिथ्यात्वादिक प्रगाहि लोक मानइ ते सफल
लोकमाहि मानीइ । अनइ जे जिननाथ मानइ रहइ ते जट निगलउ
कोईएक भय जीर मानइ ॥ १४६ ॥

[सो] निश्चय नय आशी श्रीमय्यव' नू म्वरूप कहइ । २०

[जि] अथ जे साट्मी उपरि गाढउ म्नेइ न करइ तेह
उद्दिशी कहइ ।

[जि] इमु प्रमु आगलि प्राणी आपणी मनोगत चिंती कहद ।
अडमिच्छवास^१ निविद्ध भावओ गलिअगुरुविवेआण ।
अम्हाण कह सुहाइ सभाविज्जति सुमिणे^२ वि ॥ १५८ ॥

[सो] अति गाढउ^३ घणा फालनु मिथ्यान्वनु वाम^४ संस्कार
तीणइ करी जे ऊनु निवृष्ट भाव मन्नु परिमाण तीग करी गलिउ ।
गिउ गुरु विनेक छइ अम्हारउ गहग अह रहइ सुदणाइमाहि शुभ
पुण्य किहा सभावीइ^५ ? अथवा मुख मोक्षमुख किहा सभावीइ^५ ? ते
गाढउ दुर्लभ ॥ १५८ ॥

[जि] इह ससारमाहे एगहा अहहइ सुमिणे वि सुदणाई
माहि किमु सुख सभावीइ^५ ? अपि तु न सभावीइ । अम्हे रिमा छा^६
मिच्छयाम मिथ्यान्वनउ संस्कार तिणि करी निवृष्ट विरउ भाव
तेहतउ गलिउ गुरु गुरुउ विनेक तत्त्वातत्त्वविचार जेन्नु छइ ॥ १५८ ॥

[मे] इहा घणा फालनु^३ मिथ्यान्वगमनउ जे निवृष्टमात्र
तीणइ गलिउ गुरुउ विनेक एगहा अम्हे तेहाइ सुदणाइमाहि परम
सुख मोक्षमुख किम सभावीय^५ ? ॥ १५८ ॥

[सो] बली करि रहइ छइ ।

[जि०] बली काई मनोगत कहइ ।

ज जीविअमित्त पि हु धरेभि नाम च सावयाण पि ।
त पि पहु मत्ताचुज्ज अडविसमे दूसमे काले ॥ १५९ ॥

[सो] ज इसिइ अनिविषमि दुग्गमासालि वर्त्ततइ जीवितय्य^७
मात्रई धरीइ अनद श्रावकनु नामउ ज धरीइ तेहइ हे प्रमु । मत्ता
आश्रय । जेइ भणी ए काल अपार अनयनहुल अतिधमगहित तेह
भणी ॥ १५९ ॥

१ पि मे इह मिच्छवास^१ २ जि निवृद्ध ३ जि मे सुमिणे ४ गाढ
५ 'वात संस्कार' 'अम्हारउ एहवा' एउ मे पाठ सो नी चीजी प्रतमाभी पढी गयो छे

साहम्मिआओ अरिओ बहुसुआईसु' जाण अणुराओ ।
तेनि न हू सम्मत्त विनेय' समयनीईण' ॥ १४७ ॥

[सो] साहम्मि० जेहहूँ साहम्मी' पाहिं बाधव पुत्र कल्त्र मित्रादिक म्वनन उपरि अनुराग घणउ अधिकउ हुइ । साहम्मी उपरि स्नेह थोडउ अनइ आपणा सगा कुटुम उपरि घणउ स्नेह हुइ, मोह लाइ । तेसिं० सिद्धांतनी रीतिइ जोता निश्चयइ' तेहहूँ सम्यक्त्व नयीं इमिउ मानउ । जउ सम्यक्त्व दृढ हुइ तउ धर्मजन उपरि अनुराग गाढउ जोईइ । इह लोकना सगण उपरि थोडउ जोईइ । इसिउ भाव ॥ १४७ ॥

० [जि] जेहा पुरुषहूँ साहम्मी पाहइ वधु स्वजनादिक उपरि अधिकउ अनुराग स्नेह हुइ तेह पुरुषहूँ सम्यक्त्व नही । इसु सिद्धांतनी नीतिइ विनेय जाणिवउ ॥ १४७ ॥

[मे] जेट जीवनइ साधमीं पाहति बाधव पुत्र कल्त्र मित्र उपरि अधिक अनुराग हुइ ते जीवनइ सिद्धाननी रीतिइ जोता सम्यक्त्व नयीं । इकाइ' जु सम्यक्त्व दृढ हुइ तउ साहम्मीनउ अनुराग गाढउ हुइ ॥ १४७ ॥

[सो] शुद्ध सम्यक्त्वनउ धणी लोभाचारनउ धर्म फाई न गणउ । ए बात कहइ छइ ।

[जि] जध मियात्तीनइ पक्षि हउ जि मानइ तिहहूँ ओज्जमउ दिइ ।

० जइ जाणसि जिणणाहो ओआयारा' विपक्खण हूओ ।
ता त त मन्नतो कइ मन्नसि लोअआयार' ॥ १४८ ॥

१ जि मे सयाइसु २ मन्ने ३ सिद्धतनीइए ४ साहम्मा ५ निश्चयनई
६ जि मे लोआयाराण पक्खण ७ मे ता तव त ८ मे आयारे ।

। [जि] हु निश्रद्ध जे जीवितव्य मात्रई धरेमि धरउ, च
वली एहि विपनि दुस्वदायकि दुष्पमाकालि सावयाण पि श्रावई
गम धरउ, हे प्रभो जिन ! त पि तेइइ महाबुद्ध महा
आश्चर्य ॥ १५९ ॥

१ [मे] ईणइ कालि जे जीवितव्यमात्र धरउ अनइ हउ वली
श्रावकनउ गममात्रइ वउउ, हे प्रभो ! हे स्वामी ! ते महाआश्चर्य जे
अतिविषम दुष्कर्मकालि ॥ १५९ ॥

[सो] वली गुरु प्रति कवि कहइ छइ ।

[जि] अथ सात्त्विकचिंता कहइ ।

१० परिभाविऊण एय तह गुरु करिअ अम्ह सामित्त ।

जह' सामग्गिमुजोगो' जह सुलह' होइ मणुअत्त' ॥ १६० ॥

[सो] परिभाविऊण० इसिउ विमासीनइ - सद्गुरु
अम्हारउ स्वामीपणउ तिम अम्हारी सार करिजो, जिम आगलि अग
धर्मसामग्रीनु' रुइउ योग प्राप्तु अनइ जिम मनुष्यपणउ सुलभ थाइ

१५ जेइ भणी सिद्धातमाहे एह जि बोल गाढा दुर्लभ कहिया छइ—

चत्तारि परमगाणि दुल्लहाणि अ जतुणौ ।

माणुसत्त सुई सद्धा सजमम्मि अ धीरिअ ॥

(उत्तराध्ययन, अध्ययन ३, गा १)

तथा—

२० धत्ताण विहिजोगो विहिप्पम्भाराहगा सया धत्ता ।

विहिनहुमाणी धत्ता विहिप्पस्वअदुसगा धत्ता ॥ १६० ॥

[जि] देव आगलि वीनत्ती करी गुरु आगलि वीनत्ती करइ
हे गुरो ! इसु पूर्वोक्त गीयास्वरूप परिभाविऊण परिभाणी विमासी
नइ तह तिम अम्ह सामित्त अम्हारी धणीप करिअ करिजो

१ एहु २ जि सुपण मे सजोगे ३ जि सद्द मे सद्धे ४ जि
सम्मा ५ धम्मसामग्री

जह निन पहुसासगि जैन मामग्री तेहनइ संयोगि हूतठ अम्हा
रहइ सम्पक्क सुलम हुइ ॥ १६० ॥

[मे] इमिउ निमासीइ हे मुगुरु ! अम्हाउ स्वामीपणउ
तिन करउ, निम स्वामीनी मामग्रीनइ जोगिउ अम्हारउ मनुष्यपणउ
मक्क सुलम थाइ ॥ १६० ॥

[जि] अथ श्रीनेमिचन्द्र भडारी स्तनामारिन गाथा कहइ ।
एव 'भडारिअनेमिचदरउयाओ कटवि' गाथाओ ।

विहिमगरया मन्त्रा पढतु जाणतु जतु सिय ॥ १६१ ॥

[सो] एव० इम इसी रहिइ 'नेमिचन्द्र भडारी' रची कीवी
ए केनलीइ १६० गाथा जे मन्त्र जीउ भग विधिमागनइ विपइ तत्पर
छइ ते ए पढउ । एतनु अर्थ जाणउ । सम्यग् आराधीनइ मौखपदि
जाउ । अनन सुख लउ ॥ १६१ ॥

[जि०] एउ इणि प्रकारि भाडागारिक श्रीनेमिचन्द्रइ
रचित कीवी केतलीएक गाथा विधिमागनत मन्त्र जीउ पढउ । तेइ
गाथानउ अर्थ जाणउ । किम निव मोक्षि निरुपद्रवि स्थानकि जतु
जाउ । भणहार जाणहार पुरुषइ महापुण्यप्राप्ति हुइ ॥ १६१ ॥

[मे] इसी परिइ भडारी श्रीनेमिचन्द्रइ केनलीएक गाथा
रची । अनइ जे विधिमाग सरी विधि तेहनइ विपइ रत जे मन्त्र जीउ
छइ ते ए पढउ । एहनउ अर्थ जाणउ । अनइ आराधतां भणता जाणता
सिखपद पामउ । अनन सुख लहउ ॥ १६१ ॥

[सो] इति पट्टिशतकनालावबोध . समाप्तो विरचित
श्रीसोमसुन्दरसूरिणदै सर्वजनोपकाराय ।

१ नि मे कहवि २ रहणइ ३ ते नयी ४ सो नी कीवी प्रथमा मात्र
आगली अ पुणिका छे—“इति पट्टिशतकनालावबोध समाप्ता ॥ छ ॥ श्री ॥
मयाप्र १०९६ श्लोक ॥ श्री ॥ था ॥ छ ॥”

नम पि तम्म अमुहं	३	योम नारया ॥ जेमि	९३
निममइअणुयारेण	१३४	वरण पि सुमुज्जिअणुअणु	१००
निक्किअणु गभा जइ पुवि	४८	भिरयाण अविअणु जीवे	१२
भा अणुया पयाया सुअणु	१०७	अणुअणु अणुअणु य	८३
परिमा रउण एव तइ गुरु	१	स कण मा उअणुओ न	२९
पहुअणुअणुअणुअणु गउण	१ ४	सणे अणुअणु नामइ गेओ	४१
अणि किअणुमा अणुअणुअणुअणु	१०८	अणुओ इअणु मरण अणुअणु	४२
अणुअणुअणुअणुअणुअणु	२३	अणुअणुअणु अणुअणुअणु	५१
अणुअणुअणुअणुअणुअणु	१०३	अणुअणुअणुअणुअणुअणु	८७
पीया य अणुअणुअणु	१०	अणुअणुअणु अणुअणुअणु	९४
अणुअणुअणु अणुअणु	३३	अणुअणुअणु अणुअणुअणु	११६
मा मा अणुअणु अणुअणु	१२४	अणुअणुअणु अणुअणुअणु	१२४
अणुअणुअणुअणुअणुअणु	२२	अणुअणुअणु अणुअणुअणु	३१
अणुअणुअणुअणुअणुअणु	७४	अणुअणुअणु अणुअणुअणु	३८
अणुअणुअणुअणुअणुअणु	८५	अणुअणुअणु अणुअणुअणु	७७
अणुअणुअणुअणुअणुअणु	३७	अणुअणुअणुअणुअणुअणु	१४२
अणुअणुअणुअणुअणुअणु	९०	अणुअणुअणुअणुअणुअणु	११३
अणुअणुअणुअणुअणुअणु	१०५	अणुअणुअणुअणुअणुअणु	११९
अणुअणुअणुअणुअणुअणु	७३	अणुअणुअणुअणुअणुअणु	१४८
अणुअणुअणुअणुअणुअणु	९	अणुअणुअणुअणुअणुअणु	९५
अणुअणुअणुअणुअणुअणु	१८	अणुअणुअणुअणुअणुअणु	९८
अणुअणुअणुअणुअणुअणु	३५	अणुअणुअणुअणुअणुअणु	९९
अणुअणुअणुअणुअणुअणु	५८	अणुअणुअणुअणुअणुअणु	५१
अणुअणुअणुअणुअणुअणु	७१	अणुअणुअणुअणुअणुअणु	३९
अणुअणुअणुअणुअणुअणु	९	अणुअणुअणुअणुअणुअणु	८४
अणुअणुअणुअणुअणुअणु	१३२	अणुअणुअणुअणुअणुअणु	५७
अणुअणुअणुअणुअणुअणु	१०	अणुअणुअणुअणुअणुअणु	१११
		अणुअणुअणुअणुअणुअणु	३१
		अणुअणुअणुअणुअणुअणु	१५२
		अणुअणुअणुअणुअणुअणु	४
		अणुअणुअणुअणुअणुअणु	१३९

इमाग्रसृजुडविष्टमिने १०६ संवसरे श्रीनपा
गच्छेद्गुरुसोमसुन्दरवैराचार्ययुर्यैरियन् ।

वाचमिर्मिता हिनाय वृतिना मम्यवधीने सुधा

वृष्टि पट्टिशताह्वयप्रकरणव्याख्या चिर नन्दतु ॥

५ ए प्रशस्तिनउ काय महात्माउ कीधउ । सगन्दा[र] १५१३ वर्षे ।

प्रथम ९०८ श्लोका ॥ उ ॥ महपदुर्गे

[जि] इति श्रीपट्टिशतकप्रकरणवाचस्पत्युक्ति ॥ छ ।

संवत् १५०१ वर्ष वावण वदि १० भौमदिने श्रीपरतरगच्छे

श्रीजिनराजसूरिपट्टे श्रीजिनवर्द्धनसूरिस्तपट्टे श्रीजिनचन्द्र

१० सूरिपट्टे भयाम्भोनदिवामणिना सविम्वृद्धामणिना वाच्यार्थ (१)

दानचिन्तामणिना सुनिहितगुरुचक्रार्त्ता महापरोपकारिणा श्रीजिना

सागरसूरिणा बालानामबोवाय श्रीनेमिचन्द्रभाटानारिकटत

पट्टिशतकप्रकरणस्य स्वरूपा वाचस्पत्या वृत्ति वृत्ता । सा

श्रीसवेन वाच्यमाना चिर नन्धात् ॥ छ ॥ शुभ भवतु ॥ कल्याणमस्तु

११ लिपित ॥ छ ॥ श्री ॥ श्री ॥ छ ॥

[मे.] इति श्रीनेमिचन्द्रभट्टारीनिरचितपट्टिशतक

विवरण । इतिरिय श्रीवृद्धपरतरगच्छीय वाचकेन श्रीमे

सुन्दरेण ॥ छ ॥

शास्त्र बालानबोधाख्यममरप्रभसूरिभि ।

१० लिमित निनपुण्याय शोध्यमाहाय्यहेतवे ॥

यदत्र विहित कर्ता स्वपुद्गलाथनिरूपणम् ।

प्राय प्राह्वनगोहल्यान्न दोषोऽम्माकमत्र च ॥

शुभ भूयात् श्रीसवस्य ॥ उ ॥ द० ॥ अथसरया श्लोकशत ६०० ॥ छ

छ ॥ श्रीजन

શબ્દકોશ

રાતના ઠર્યેં ક્યાદિની પછી નોંચેલાં અંકો અનુક્રમે પૃષ્ઠ અને પાનિ સૂચવે છે. સદાહરણ તરીકે, અજબહતક શબ્દ પછી ૨ ૧૭ એ પ્રમાણે અંકનિર્દેશ છે. અર્થાત્ એ શબ્દ પૃ ૨ ઉપર ૧૭મી પાનિમાં છે. ૧૫૩ ૩ ૧૩ એ પ્રમાણે એક કરતાં વધુ અંકનો નિર્દેશ દોઢ તથા પહેલે અંક પૃષ્ઠનો અને બીજા સ્થાને અંક પાનિઓના સંખ્યાવાળા છે. એક જ પૃષ્ઠ ઉપર બે શબ્દ એક કરતાં વધુ વાર પ્રયોજાયેલાં નિર્દેશ એ રીત કરેલાં છે.

સાનપમ્ભિ નીચે શુભવ છે —

જા	અમ્યય
અનુ,	અનુગ
અપ	અપભ્રશ
એ, ઘ	એકરચન
અ વિ	અંબવિભક્તિ
ઘા	ઘાઠિયાવામી (બોલી)
ઙ	ઙદન્ત
કિ વિ	કિયાકિરોષણ
ગા શુભ	ગામ્ય શુભરાતી
ઘ	ચતુર્થી વિભક્તિ
ગૂ શુભ	ગૂલી શુભરાતી
ગુ	ત્રીતીયા વિભક્તિ
ઘે	ઘેર્ય
દિ	દિતીયા વિભક્તિ
ન	મપુસક લિંગ
વા	વાલિ
પુ	પુષ્ય
પું	પુનિંગ
વ	વંચમી વિભક્તિ
પ્ર	પ્રથમા વિભક્તિ

परिशिष्ट १

नेमिचन्द्र भट्टारी-विरचित

जिनवल्लभसूरि गुरुगुणवर्णन

पणमवि सामिय^१ वीर जिण,^२ गणहर गोयम सामि ।
 सुधर्म^३ मामिअ न^४ ल्हि सगणि जुगप्रधान सिवगामि ॥ १ ॥
 तित्थुधरणु^५ सु मुणिरयण, जुगप्रधान ऋमि पत्तु ।
 जिणवल्लहसूरि जुगपवरो,^६ जसु निम्मलउ चरित्तु ॥ २ ॥
 तसु सुहगुरु गुणकिच्छणह, सुरराउ वि असमत्थो^७ ।
 तो भत्तिठम^८ तगलियउ^९ फट^{१०} हउ कहि^{११} मकयत्थो^{१२} ॥ ३ ॥
 फह भरमायर दुहपर,^{१३} फह पत्तउ मणयत्तु ।
 किह जिणवल्लहसूरि वयणु, जाणउ^{१४} समय पवित्तु^{१५} ॥ ४ ॥
 फह सबोहि^{१६} मणु^{१७} उल्लसिउ, फह सुद्धउ समत्तु^{१८} ।
 जुगममला^{१९} नाएण मह, पत्तउ जिणविह^{२०} तत्तु ॥ ५ ॥
 जिणवल्लभसूरि सुहगुरह,^{२१} बलि विन्त्ति^{२२} गुरराय^{२३} ।
 जसु वयणेण^{२४} विजाणीयए,^{२५} तुद्धइ कुमय^{२६} कसाय ॥ ६ ॥
 मूढा मिरुहहु मूढ फहु, लगहु^{२७} सुद्धइ धम्मि ।
 जो जिणवल्लहसूरि कहिउ,^{२८} गच्छउ^{२९} जिम सिवरमि^{३०} ॥ ७ ॥

१ सामि २ जिण ३ सुधर्म ४ लुत्ति ५ सरण ६ तित्थु रण्डु
 ७ रयणु ८ जुगपवर ९ सुगुरु १० सुरराओ ११ असमत्थो १२ भत्तिभर
 १३ तरत्तिओ १४ कहिउ १५ कहिउ १६ हियत्थु १७ पवर १८ जाणिउ
 १९ पवित्तओ २० सुबोह २१ मण २२ उल्लसिय २३ सामधु २४ समिळा
 २५ विह २६ गुरह २७ किञ्जल २८ सुरगुराय २९ वयणे ३० विजा
 णियइ ३१ कुमय ३२ लगहु ३३ कहिओ ३४ गच्छउ ३५ ~
 २१

प्रा	प्राकृत
फा	फारसी
ब व	बहुवचन
भू कृ	भूत कृत
म	मराठी
मा	मारवाडी
व इ	वर्तमान कृत
वि	विशेषण
ष	षष्ठी विभक्ति
स	सप्तमी विभक्ति
सर्व	सर्वनाम
स	सम्प्रत
स कृ	संबंधक कृत
स्त्री	स्त्री लिंग
हि	हिन्दी
हे कृ	हेत्वर्थ कृत

४ निश्चयार्थं अव्यय ७-१ [स ख > प्रा य > अप ज्ञ गुञ इ]
 जुभो आ शब्दकोशमा इ तथा ई के०लीक वार पादपूरक तरीके पण प्रयाजाय छे
 उदाहरण तरीके—‘नयणाय विधि विदु नीली अ टीग ॥ करी ॥ वस्तुनि
 भापुं पान सयोगसु सूदी अ फोफलचूरि नैवेद्य आगनि नव बरी पुनी अ गनी ॥
 पाइ, अफला आयस मागि अ भया म छेदेसि माई’ (वीरसिंहकृत ‘उदाहरण,’
 पं २३ ३४) बहिनी अ करी अ सजाई अ माइ अ धू छिणगारी (ए ज पं
 १७०) इत्यादि

अवस्थ 'कहे छे' वर्तमान प्रीति पु ए व ४११ [सं आख्याति >
प्रा अवस्थ]

अक्षरस्य 'अ'पर द्वि ए घ पुं ४ ११ [स अपर > प्रा अक्षर]

अष्टौह 'अचरन' प्र. ए. व. न. १४२९ अंगरूप अष्टौह १४३१
[स आ. व. य. > प्रा. अचरन]

अनपणवत् 'जयणा सिताया' खि प्र व व पुं १३=१२ लओ
अपणारहित

- અધિર^૧ માદ પિય વધવદ^૨, અધીર^૩ રિદ્ધિ મિહવાસુ ।
 જિગમ્હસૂરિ પય નમડ^૪, તોડડ^૫ મગ્ધુહ પાસુ ॥ ૮ ॥
- પમ્મવણદ^૬ ૩ કે ત્રિ ગુરુ નિમ્મલ ધમ્મહ હુતિ ।
 સરિ તિ મુગ્ધુર^૭ મન્નિયદિ^૮, જે જિણમ્મણ મિલ્તિ ॥ ૯ ॥
- ૫ 'ગુરુ ગુરુ' ગાયવિ^૯ સ્થિયદિ^{૧૦}, મન્નડ^{૧૧} હોડ અયાણુ ।
 ન મુણદ જ નિણ આણ વિણ, ગુરુ હુડ^{૧૨} સત્તુ સમાણુ ॥ ૧૦ ॥
- નિમ સરણાદય^{૧૩} માણસદ, કો^{૧૪} કરદ સિરછેડ^{૧૫} ।
 ન મુણદ જ નિણમાસિયડ^{૧૬}, તિમ કુગુરહ સત્તોડ^{૧૭} ॥ ૧૧ ॥
- હુડ^{૧૮} વિમ્મણિ^{૧૯} મમમ ગુહુ, દૂમમ ફાલુ કલિદ્ધુ^{૨૦} ।
 ૧૦ જિગમ્હસૂરિ મગ્ધુ નમહુ, જિણિડ^{૨૧} સત્તુ^{૨૨} નિસિદ્ધ^{૨૩} ॥ ૧૨ ॥
- જા^{૨૪} જદિ 'કુલ્લગુરુ આવિયડ', તે તદિ મક્તિ^{૨૫} કરત^{૨૬} ।
 વિરલ જોડવિ જિણમ્મણ, જદિ^{૨૭} ગુણ તદિ^{૨૮} રચતિ^{૨૯} ॥ ૧૩ ॥
- હા હા દસમ^{૩૦} ફાલ્લુ, રલ-વક્કણ જોડ ।
 નામેણિદ^{૩૧} મુવિહિય તણદ, મિત્તુ ત્રિ વયરીય^{૩૨} હોડ ॥ ૧૪ ॥
- ૧૫ તદિ^{૩૩} ચેટાદિવ^{૩૪} હડ નમડ, સુમણિય^{૩૫} પરમવાહ^{૩૬} ।
 હીમદ^{૩૭} નિણવર^{૩૮} રક્ખર, અનુ મુદ્ધડ ગુરુ^{૩૯} જાહે^{૪૦} ॥ ૧૫ ॥

૧ અધીર ૨ વધવદ ૩ અધીર ૪ નમડો ૫ તોડડ ૬ પરમવ્મણવ
 ૭ સવ ૮ દસપુર ૯ મન્નિયદ ૧૦ ગાડવિ ૧૧ રિજિમદ ૧૨ મૂઢા
 ૧૩ હોડ ૧૪ ધરણાદય ૧૫ શિરછેડો ૧૬ જિણમાસિયો ૧૭ ધજોઓ
 ૧૮ હુડ ૧૯ અવસણ્ણિ ૨૦ ગહુ ૨૧ કિલિદ્ધુ ૨૨ જેણડ ૨૩ મુગ્ધુ
 ૨૪ નસિદ્ધ ૨૫-ઓ ૨૬ જિદ ૨૭ આદયડ ૨૮ મક્તિ ૨૯ કરંદિ
 ૩૦ જિણવણુ ૩૧ જદિ ૩૨ તદિ ૩૩ રચ્યતિ ૩૪ દુમમ ૩૫ નામેણદ
 ૩૬ વયરીઓ - ૩૭ તિદિ ૩૮ ચેટાદિવિ ૩૯ નમડો ૪૦ સુમણિમ
 ૪૧ પરમ વ્હાહ ૪૨ દિયદિદ ૪૩ નાહટાજીની પ્રતમા 'જિણ વિહિદ્ધુ પર'
 એનો પાઠ છે પણ દ્વ અદિયાની મૂલ અ રંગો છે ૪૪ ગુણ ૪૫ જાદ.

અજાણિત 'જ્ઞાન' પ્ર વ વ ન ૧૫૨૨, ૧૫૩૩ ૧૩ જુઓ પાળ

અજાણ્ 'અવગાઠ' પ્ર એ વ ન ૧૦૪૨૧ [સ ઉચ્ચગણિતમ્ > પ્રા ઋગ્ગાઠં > અપ ઋચ્ચગદ્ધ > *ઉચ્ચગુઠ > જૂ ગુચ્ચ ઉચ્ચગાઠં, અનુચ્ચાલ્ સરં ગુચ્ચ 'ઋચ્ચઠું']

અજ્ઞાનદુષ્ટ નહિ મેઢાતો વ કૃ પ્ર એ વ પું ૨૧૭ અંગ્રાપ
અજ્ઞાનદુષ્ટા ૧૪૩૪ [સ આ + √ સ્મ્ > પ્રા અજ્ઞાદ્]

અજ્ઞાતદિવ્ય નહિ મજ્જવુ સે અપ્રાપ્તિ પ્ર એ વ ન ૧૩૧૫ ૧૪૧

અજ્ઞાતાધ્વજ અજગપ્યા' ૬૫૨ વિ પ્ર એ વ પુ જુઓ લાપ્ધ

અજ્ઞાત ઉમયાવયી ૧૬ [સ અચાતિ > પ્રા અજ્ઞાદ્ > જૂ ગુચ્ચ અનદ્, અમ્બરિત પ્રથમધ્રુતિલોચની નદ્, અર્વાચીન ગુ અનેન]

અનીરા ૧૧૮, જુઓ અનેરા

અનેચિ ધીમે એ ૯૨૦ [સ અચગ્ > પ્રા અજ્ઞાત્ય]

અનેરજ ધીમે 'વિ પ્ર એ વ પું ૧૪૫, ૪૧૧૬, ૬૦૧૩૨૦,
૬૧૭ ૧૦૩૧૧૨૧ ૧૩૧૨ અનેરજ દિ ઇ વ ન ૪૮૧૪ ૫ ૨
વઢી જુઓ અનેરજ્ તુ એ વ ૬૮ ૧ અનેરજ્ સ એ વ ૪૩૨૨ ૭૫૧૧
[સ અન્યતર > પ્રા અજ્ઞાતર] અનેરજ્જુ ઉત્તરકાલીન અનેર દપ પળ છે
પ્ર એ વ ન ૪૮૧૩ અનેર સ એ વ ન ૨૮૭ વઢી જુઓ અનેરા ૧૬૧૦,
૨૬૬૧૧ ૪૦૧, ૧૭-૧૩ ૧૦૬૧૧ ૧૦૭૪ ૧૧૮૨૩ ૧૫૦૧૬
૧૫૩૦૧, અનેરાનદ્ '૧૨૭-૧ અનેરાવા ૧૧૦૩, અર્વાચીન ગુજરાતીમાં
અનેરો શબ્દમાં અન્ય, અસાધારણ' એવા અર્થ વિકસ્યો છે એ નોંધપાત્ર છે

અમમ્ય મોખનો અનધિહારી વિ પ્ર વ વ પું ૧૧ ૧૭ આ જૈન
ધાર્મિક પરિભાષાનો શબ્દ છે

અમાગઢિ અમાવ અપગમો દિ એ વ સ્ત્રી ૧૩૩૧૧ [સ અમાવ +
અપ શ્વાર્થિક પ્રયય ઢિ]

અમકદ્ અમુકમાં વિ સ એ વ ન ૧૧૧૧ [સ અમુકે અપ
અમુક]

અમુનિત અગ્રાત મૂ ક દિ વ વ પું ૧૦૫૪ [પ્રા મુન
જાણુ]

जिणि' जिणवर' पहु हीलियइ, जणु रंजियइ सहामु' ।

सो वि मुगुरु पणमतयह, ' पूटि न हिया' हयासु ॥ १६ ॥

भिरियमने जिउ वीर जिण इफ' उसत्त' ल्वेण ।

कोडाकोडि सागर भमिउ, ' कि न मणह' मोहेण ॥ १७ ॥

तव संजम मुत्तेण सह, ' सत्तु' वि सहलउ होउ ।

5

सो वि उमुत्तल्वेण सह, ' मण्डुह-लक्खइ' देइ ॥ १८ ॥

भाया मोह चण्ह' जण, दुलहउ' जिणविइ' घम्म' ।

जो जिगलहसुरि-वहिउ, ' सिग्ग' देउ' मियसमु ॥ १९ ॥

समउ' कोइ म फरहु मणि, ससइ होइ' मिच्छुत्तु ।

जिगलहसुरि जुगपवर, ' नमहु सु तिजग-परिउ' ॥ २० ॥

10

जइ जिगलहसुरि गुरु, नह' दिट्ठउ' नयणेहि ।

जुगपहाण तउ' जाणीयइ, ' निच्छइ' गुण-चरिणहि ॥ २१ ॥

ते धत्ता भुरुरथ नर, ' ते संसार' तरति ।

जे जिगलहसुरि तणीण, ' आण' सिरण' धरति' ॥ २२ ॥

तह' न रोग, ' दोहमु नह' तह मगर कल्लाण' ।

15

जे जिगलह गुरु' नमइ' तिलि सक्ष सुविहाण' ॥ २३ ॥

१ सो २ जिणवर ३ हयासु ४ पणमतयह ५ पूटि ६ हिया ७ मरिय
८ जिओ ९ जिण १० इहि ११ उमुत्तल्वण १२ भमिओ १३ मुगहु
१४ सउ १५ सत्तु १६ सउ १७ लक्खइ १८ चणउ १९ दुलहउ
२० जिणविहि २१ घम्म २२ कहिओ २३ सिग्ग २४ देइ २५ शिवसमु
२६ संसओ २७ हुइ २८ जुगपवर २९ त्रिजग पविता ३० जइ ३१ नय
३२ टिओ ३३ जुगपहाणउ ३४ विजाणियण ३५ निच्छइ ३६ नरा ३७ सवार
३८ तर्णय ३ आणा ४० तिरण ४१ धरति ४२ तेहि ४३ रोगो ४४ तहु
४५ कणाण ४६ सुरि ४७ गुणिहि ४८ सुविहाण

अवाणु 'अवाण' वि प्र ए व पु १६२५ [सं अवाणि > प्रा अवाणि, अवाण]

अलगड 'अलग, अलगो' वि प्र ए व पु १४९० १३ [सं अलगड > प्रा अलगडो]

अममथु 'अममथ' वि प्र ए व पु १६१ [सं अममथ > प्रा अममथ]

असमाधि 'असमि अम्वस्यता' प्र ए व श्री ११४२०

अहिनाण 'एषाण' द्वि ए व न १३१३ अहिनाणि तु ए व न १३४ [सं अहिनाण > प्रा अहिनाण]

अधण 'अधाणे' द्वि ए व न १०९१९ अधण 'तु पागन्तर' 'अधपण' मळे छे, एग्ले एना अं बिबे सग्ले रहनो नथी

आमि आग 'प्र ए व पु ६ १२ [सं आमि > प्रा आमि > जु गुम आमि एतुं एतु प्रयन य कारवानुं ह्य 'आम्य' यथा पक्षी अर्वाचीन गुमराणी 'आग' याय छे]

आवाण्ड 'अन विशेष, जेमां लयूं सूत्र खानां होय छे' गुम 'आवेळ' द्वि ए व न १८ [प्रा आवविड] आ जैन धार्मिक परिभाषानो शब्द छे

आणिठ 'गवेणे, गुप' 'आणो' भू ह द्वि ए व पु १३८१४ [सं आनीन > प्रा आणिओ]

आवाकर्म साधु माटे खास तैयार करेडु भावन जे जैन साधु माटे करानुं निषिद्ध छे १३८१९ वि प्र ए व पु [आ रादनुं प्राकृत ह्य आवाकर्मिय ए जैन धार्मिक परिभाषानो शब्द छे]

आनद भगवान महावीरना दम सुप्रसिद्ध उपासक भाग्यमेवानो एक प्र ए व पु १ ११३

आपण 'पोतानुं सर्व द्वि ए व न ८१० आपणईतु ए व न ७५४ ७८८ वली जुओ आपणड ६९७, ११८३४ आपणड ७ ३ ८९ १५ १०५ २१ ११७-१८ ११८८ आपणा ७०३ ११३७ ११४३ ११८१६१९ १५२१ १५५१६ आपणा ११९ १२ आपणी १३५ १८, १३६ १ ११८ १६, आपणणी ७३ १३ १४, ७८ ६, आ क्षेण शब्द साये गुज

मुनिहिय मुणिचूअरयण,^१ जिणवल्लह बहु राउ^१ ।

दष जीह किम संपुणउ,^२ मोरउ^३ मत्तिसहाउ^४ ॥ २४ ॥

संपउ ते मत्तावि^५ गुरु, उग्गइ उग्गइ सूरि^६ ।

जो जिणवल्लह पहु^७ कहइ,^८ गमइ उमम्मु^९ सुद्धरि^{१०} ॥ २५ ॥

इकि^{११} निणरुइह जाणीयइ, सन्नु^{१२} मुणियइ धम्मु^{१३} ।

अनु^{१४} सुहगुरु^{१५} सवि मनियइ,^{१६} तित्थु जि^{१७} धरहि^{१८} सुद्धम्मु^{१९} ॥ २६ ॥

इय निणरुइह युइ भणिय, मुणियइ करइ कल्लाणु ।

देउ^{२०} बोहि चउवीस जिण, सामइ^{२१} सम्बनिहाणु^{२२} ॥ २७ ॥

जिणवल्लह^{२३} म^{२४} कमि जाणियउ,^{२५} हिव मइ तासु^{२६} सुसीसु^{२७} ।

१० जिणदत्तसूरि जुगपमरो, उद्धरियउ गुरुवमो ॥ २८ ॥

तिणि निय पइ पुण ठावियउ,^{२८} बालउ^{२९} सीहक्सोरु^{३०} ।

परमइ^{३१} मइगल^{३२} बलदल्लणु, जिणचत्तसूरि मुणि सारु^{३३} ॥ २९ ॥

तमु^{३४} सुपट्टि हिव गुरु जयउ,^{३५} निणपत्तिमूरि^{३६} मुणिराउ^{३७} ।

जिणमय विहि उज्जोयकठ, दिणयर जिम विस्माउ^{३८} ॥ ३० ॥

११ पारततु मिहि विमयसुहु, धीरजिणेमर वयणु ।

जिणवदसरि गुरु हिन कहइ,^{३९} निच्छइ^{४०} अनु^{४१} न करणु ॥ ३१ ॥

१ चूअरयण २ गुरु ३ गुणराओ ४ सपुणउ ५ भाउभा ६ भविमुहाओ
७ मत्तामि ८ सूर ९ पउ १० कहहि ११ अमग्गउ १२ दूरि १३ इक्ख
१४ सन्नु वि १५ धम्मु १६ अन १७ सुहगुरु १८ मनियइ १९ तित्थ
२० जिम २१ धरइ २२ सुद्धम्मु २३ देओ २४ सासय २५ सोवत्थ
२६ अ नाहणाजीनी धावनामां जिणवल्लह^२ पात्ती गुरु^३ शब्ध धधारानो छे
२६ जाणियइ २७ तमु २८ सुसीसु २९ ठावियआ ३० बालओ ३१ सीह-
क्सोरु ३२ पर ३३ मयगल ३४ सुणीसइ ३५ तस ३६ जयआ
३७ जिणपत्तिमूरि ३८ सुणिराओ ३९ विस्माओ ४० कहओ ४१ मिच्छइ
४२ अनुज

આદી, 'અપ્પિય' ('પાને') શબ્દ સરખાયો [સં આમન > પ્રા અપનો અરાચીન ગુજરાતીમાં થયેલ શા શબ્દનો અર્થવિસ્તાર મોંપવાપ્ર થે કમ ઢે આપણુ એલે જતાનું] તેમ જ નવા સમેત થીતીં અનેકનું]

આપણપડ પાનાના 'સર દિ એ વ પું ૧૧૮ ૧૧ આપણપડ 'પોતાની માત દિ એ વ ત ૫૧ ૧૫, ૬૦ ૧૬ ૫૬-૧ ૧૧, ૧૦૬ ૧૦, ૧૧૧ ૨૬, ૧૧૨ ૬ ૧૨૬ ૧૭ ૧૪૬ ૧૯, ૧૪૭-૨ ૧ ૪ આપણપડ સુ એ વ ન ૬૧ ૧૦ ૫૩ ૧૭, ૭૮ ૧૨ ચઢી જુઓ આપણપા ૯૭-૧૩, ૯૯ ૧૨, આપણ-પાનહ ૧૪ ૧૧ આપણપામાહિ ૧૧૫ ૮૬ ૧૩ આપણપૂ ૧૪૬ ૧૩ આપણપૂ ૭૩ ૭ [સં જામન + આમન > પ્રા અપન + અપ અપવા સં આમતવ > પ્રા અપ્પન]

આરાધનહાર 'આરાધના કરનાર' દિ એ વ પું ૫૭-૧૯ [સં આરાધન + કાર > પ્રા આરાધન + આર > 'હ ના પ્રોપથી આરાધનહાર સર સરજન હાર, યેવનહાર તારણહાર, ક્ષત્યારિ 'હ'નો ગેર થતાં આરાધનાર' ક્ષત્યારિ આ ન પ્રપમાં મૂડ પાઠમાં જુઓ કરણહાર ૬ ૧૦, ૯ ૧૪, ૬૧ ૮, ૮૨ ૧૬, ૯૦ ૧૬ ૧૧૩ ૯ ૧૩ ૨૩ ક્ષત્યારિ ચઢી કરનાર એવું એમાંથી વ્યુત્પન્ન થયેલું મ્વ પળ છે (૮૫ ૭૦) જેમાંથી અર્વાચીન ગુજરાતી 'કરનાર' આવે, ચઢી જુઓ 'કહણહાર (= કહેનાર) ૪૮, ૨૯ ૪, ૮૪ ૯ કહિણહાર ૩૭-૧૨, ૨૨ ૧૨ જાણહાર (= જાનાર < પ્રા જામનઆર < સં જામનકાર) ૧૮ ૭, એમાંથી જ વ્યુત્પન્ન થયેલ જાણહાર ૧૭-૧૭ જાણહાર (= જાનાર) ૯ ૧૫ જાણહાર (= જાણનાર) ૯૩ ૧૦ જાણહાર (= જાનાર) ૪૭-૨૦ ૧૫૯ ૧૬ કિણહાર (= કહેનાર) ૧ ૩ ૧૭ વેણહાર ૩૭-૬, ૮૪ ૯ ૧૦-૩ ૯ વેનહાર ૫૭-૧૩ વેહાર ૨૪ ૪ નાસણહાર (= નાસનાર) ૪૧ ૧૭ પ્રકાસણહાર (= પ્રકાશનાર) ૧ ૫ ૨૦ પાલણહાર (= પાલનાર) ૧૧૫ ૬ પૂરણહાર (= પૂરનાર) ૧૦-૩ ૧૩ પ્રેરણહાર (= પ્રેરણ કરનાર) ૧ ૩ ૧૮ ચોલણહાર (= ચાલનાર) ૨૪ ૧૧, ૬૧ ૮ મળહાર (= મળનાર) ૧૫૯ ૧૬ લેણહાર (= લેનાર) ૩૭-૫ માંમળણહાર (= માંમળનાર) ૨૭-૧૧ ૨૯-૧૬ સેયણહાર (= સેવનાર) ૮૬ ૧૯ દહણહાર (= હોનાર થનાર) ૬૦ ૧૯

આલોહ 'આલોચના કરે છે' વર્તમાન ત્રીજો ગુ ણ વ ૬૯ ૪ [સં આલોચ > પ્રા આગેઅ પ્રાયન્નિત કરવા માટે પાતાના અપરાધ ગુને કહેવા ઠે, આલોચના] આ જૈન પારિમાણિક શબ્દ છે

घन ति' पुरवरपट्टगइ, घन नि टेम' विचित ।

जिहि' विहरइ निगवद सुगुम्, देसण करइ पवित ॥ ३२ ॥

कवणु' सु होमइ दिवमढउ, कवणु' सु निहि सुमुहुत्तु' ।

विहि' यदिमु जिणइ सुगुरु, निमुणिसु' धम्मह तत्तु' ॥ ३३ ॥

सहुद्धारु' करेसु हउ, पात्तिमु' ण्डु संमत्तु' ।

नेमिचत्तु' इम बी'वर, सुद्धगुरु-गुणगण-रत्तु' ॥ ३४ ॥

नदउ विहि जिणमदिरइ, नदउ विहिसमुदाउ' ।

नदउ जिगपसिम्भुरि गुर, विहि जिणधम्म-पसाउ' ॥ ३५ ॥

जिनेश्वरसूरि, जिनप्रभोजसूरि, जिनचन्द्रसूरि, पिनपुशालसूरि, जिन
पद्मसूरि, जिनविविधसूरि, जिनचन्द्रसूरि, जितोय्यसूरि, पिनराजसूरि, १०
जिावर्द्धनसूरि, श्रीमागरचन्द्रसूरि । शुभभस्तु ॥ छ ॥

१ तई २ दंश ३ जहि ४ कवण ५ देसणओ ६ कवण ७ समुहुत्त
८ जही ९ निमुणि १० तत्त ११ सहुद्धार १२ मुद्ध १३ सम्मतो
१४ नेमिचंद १५ विनचइए १६ रत्त (रत्ता) १७ मदिरहि १८ समुत्ताओ
१९ पसाओ

ખાસોઝી 'ખાસો માસની' ષ ઇ ય છી ૭૧૪ [સ અશ્વયુજ > પ્રા અસોઝ > શુઝ ખાસો] 'ત્રી' ત્રી કચ્છી અને ત્રિધીની જેમ પઠાના પ્રયય તરીકે છે એ નોંધવાનું છે

ખાસ્તા 'આસ્થા ધરતા' પ્ર એ ય ત્રી ૧૮૦ ૭ ૩૮૮ દ્વિ એ ષ છી ૩૮૮ [મ આસ્થા]

ખાહનતડ 'ધા કરતો' ષ કૃ પ્ર એ ય પુ ૧૦૦૧ [સ આહન > પ્રા આહન]

ખાહણિડ 'ધા કરવામાં આવેલો' મૂ કૃ પ્ર એ ય પુ ૧૧૨૪ [સ આહન > પ્રા આહન]

ખાગ 'અંગ, જે આગમતાહિયનાં એક વિભાગ દ્વિ ઇ ય ન ૫૧૧૧ [સ અઙ > (અનુનાસિક કોમલ ધવાથી) આગ] આગમતાહિત્યમા અગ' તરીકે ઓઢલાતા ચાર પ્રયો હતા પણ જમાંનું ચારમું અગ 'હિજિવાદ' હ્રસ્વ થયું છે અગિયાર અંગો વિદ્યમાન છે

✓ ખાગમહ સ્વીકારે છે, માંગવે છે 'વતમાન ગ્રાંથો પુ એ ય ૮૧૪ ખાગમી સ કૃ ૧૦૪૧ ખાંગમીનહ સં કૃ ૧૨૩૭૮ [સ અઙ + ✓ મદ્ ઉપરથી જુઓ ખાંગમમહ]

✓ ખાગીગમહ સ્વીકારે છે મોગવે છે 'વતમાન ગ્રીંજો પુ એ ય ૮૧૧૬ આ રપ આગી' (અગમાં) અને ચમહ' (આય છે) એવા બે શબ્દોનું બનતું છે, અને તે ઉપર સૂચવેલી મ્યુપતિનું સમર્થન કરે છે જુઓ ખાગમહ

ખાતો અંગો ઘટે 'તુ ષ ય ન ૧૧૬૬ [સ અઙ > પ્રા આંગ]

હ નિધયાર્થ અભ્યય કેટલીક વાર પાશ્વરૂપ તરીકે પણ પ્રયોગાય છે
૬૭ ૭૧૬ ૮ ૧૨ ૧૩ ૧૫ ૧ ૧૧ ૧૭ ૧ ૧ ૧૫ ૧૮ ૧૯ ૨૧ ૧૦ ૯,
૧૬ ૧, ૧૭ ૨ ૧૮ ૧ ૨૨, ૧૯ ૧૫ ૧૭ ૧૮ ૨૦ ૧, ૨૧ ૧૫ ૧૯ ૨૦ ૩ ૧
૧ ૧૩ ૨૦, ૨૩ ૨ ૧૮, ૪ ૧ ૭ ૧૨, ૨૬ ૧૨, ૨૭ ૧ ૪ ૧ ૧૮ ૨૮ ૬, ૨૯ ૬
૩૩ ૩ ૩૯ ૧ ૪૩ ૧૦, ૪૬ ૧૮, ૪૯ ૧૯ ૨૧ ૫૭ ૭ ૨૦ ૫૯ ૮ ૬૪ ૧૨,
૬૧ ૨ ૧૨ ૧૯ ૬૭ ૪, ૬૮ ૮, ૭૧ ૮ ૧૦ ૭૪ ૧ ૨૦, ૭૭ ૧૨ ૮૧ ૧ ૧૩
૨૦ ૮૨ ૧૬ ૮૪ ૩ ૭, ૮૫ ૪ ૮૭ ૧ ૮૯ ૧૧ ૯૦ ૬ ૭ ૮ ૧૫ ૨૦ ૧૧ ૧
૩૪ ૧૩ ૧૪, ૯૨ ૧, ૯૩ ૯, ૯૫ ૧ ૮ ૯૬ ૧૮ ૨૩, ૯૮ ૩, ૧૦૦ ૧૧
૧૦૪ ૧૭, ૧૦૭ ૭, ૧૦૮ ૭ ૮, ૧૦૯ ૧ ૬, ૧૧૧ ૫ ૧૧૨ ૧૮, ૧૧૩ ૭,

परिशिष्ट २

नेमिचन्द्र भट्टारी-विरचित

पार्श्वनाथ स्तोत्र

भवगयनगणदहण दरिद्रोगारिदुरियनिदलण ।

मिद्धिपुरषयनिगस सया वि सुमरामि जिणपासं ॥ १ ॥

इह संसारअरने मीमे पढियाण मुद्धजतूण ।

तुज्झ रिणा जयअधर सरण न हु को ति दुहियाण ॥ २ ॥

५ त माया त च पिया ॥ सामी बधवो गुब्ब देवो ।

त चिय परमनिहाण किं बहुणा मज्झ त इषो ॥ ३ ॥

न सरामि देवयाओ नो विज्जाओ १ मतमूलीओ ।

अ सामिय त पत्तो अउ अग्निप्फुरियमाहप्पो ॥ ४ ॥

तुह आणाभगाओ दुहाइ बहुयाई जाइ जायाइ ।

१० ताइ तुम चिय निहणनु अज्जो कदया वि न समत्थो ॥ ५ ॥

जइ वि परामयठाण जइ दीणो दुच्चिओ अह देव ।

तह वि तुह पय सरतो मत्तामि न को वि अप्प समो ॥ ६ ॥

उल्लसियाइ मुहाइ दुहाइ खीणाइ ताण निब्भत ।

जाण मणम्मि रिगसिओ विहिणा त पासजिणनाइ ॥ ७ ॥

१५ ता हरमु मज्झ चिंता सताव माणसम्मि सकत ।

विहिजिणमुट्ठगुरुजोग सिरमुदय देहि अणवरय ॥ ८ ॥

इय पासनाहदेव सरिय सज्जणमुएण अप्पहिय ।

ओ त सरइ तिसइ सो पाउइ वडियमुइइ ॥ ९ ॥

भा० नेमिचन्द्रमुआवकृत श्रीपार्श्वनाथस्तोत्र ॥

११८३ ११५० ११७६ १२ १ ९१० १४२४ १४३ १२ १४, १४४ ३
१८ ११ १४५-१२ १४९ १४ १ ५०१ १५७२१ इत्यादि जुओ अ

इति एक नि प्र ए व पुं १०४ [स एक]

इह 'एक' नि तु ए व पुं १६३ ३, १६४ २ [स एक]

इत्युत् आ प्रसारनो वि प्र ए व पुं ७३ १० द्वि ए व १४ २२
वर्ती जुओ हरी २४० हसु ६५ ६, ६६ ३, १५७ १ [स ईशिक > पा
इत्युत् > प्रा इ स > नू गुण निउ]

इ नि प्रसार्य अन्वय केन्द्रीक वार पादपूर्क तरीके पण प्रयोगाय छे
८१० १८ १४ ११ ७६४ ८१०२ ८४४ ८६ १२ ८७६ जुओ अ

इ नि प्रसार्य अन्वय केन्द्रीक वार पादपूर्क तरीके पण प्रयोगाय छे
८२२० १९ ८९ ११ २३ ७१६, २४ ८, २८ १८ ३४ २२ ५०५,
६४ १७ १८ ६६ १२, ६७-१७, ६९ ७ ७४ ११, ७५ १३, ७६ ८ ११,
८७ १६ ८८ १६, ९० १५ १७-१९ ९७ ९ ९८ १ १४, ९९-१९, १०१ १६,
१०३ १, १०७ २४ १०८ २, ११५ १ ११७-१३, ११८ १८, १२९ १६ १८,
२० १३३ ३ १३७ १५, १३९ ९, १४१ १० १४२ १८ २१ १४५-१९,
१४७-१४ १५४ १ १५७ २१ १५८ १२, इत्यादि जुओ अ

इण 'एनाथी' सर्व तु ए व न ९१ १४ ९९ १३, १३ १७
[स एतेन > प्रा एण > नू इण वर्ती नू गुण मां इणई' एतु रूप पण
मले छे जेनो आ 'इण' समेप छे अर्वाचीन गुण एणे लोनबोलीमां
(खास करी उत्तर गुजरातमां) एण 'आ छेना शब्दना अतिम 'ण'नो अकार
प्लुत छे]

इहइ 'इछे छे' वतमान ग्रीनो पु ए व ४ ११ [स ✓ ईह]

उपाण्ड कहेवत दि ए व पुं १४६ १४ दीप ऊ' धातु स्म
कखाण्ड पण मले छे-प्र ए व १०३ १ [स उपाण्डान > प्रा उक्खाण
अर्वाचीन गुण 'उखाणु' म उखाणा' साळमा शतकमा धयने गुजराती कवि
मान्ण पोतानी प्रबोधवन्नीसी मा प्रयानेन बहुसंख्य कहेवताने 'उखाणा' कहे
छे जमके- उखाणा बहु आदर करी जोयो अर्थ विधि निस्तरी (प ६४१)
वर्ती हाथप्रतमां ए काव्यनो मान्ण उपाण्डाना उपाणा 'तरीके निर्देश छे अर्वाचीन
गुण मां 'उखाणु'नो समस्या' एवो अर्थ वधारे प्रचलित छे]

‘पट्टिगतक’नी प्राकृत गाथाओनी सूचि

[गाथाओना प्रतीको सामेनो अरु पृष्ठक सूचिबे छे]

अङ्गमिच्छयासनिहिद्ध	१५७	कइया होहि दिवसा जइया	१२८
अइसयपावियपावा	३४	कट्ट करति नाप दमति	५०
अजया अइपाविट्टा सुदुगुरू	१३०	कदि १ पि सुदुधम्म वाहि	११३
अज्य वि गुरुणो गुणिणो	१०	किच पि धम्मनिच	४९
अप्पा वि जाण वइरी	११८	रिरियाइफडाणव अहिग	१०२
अम्हाण रायरोमो कस्सुवरि	१०६	किवि पुत्तरमाम्म रत्ता	७६
अरिई देवो सुगुरु सुद	३	कि भणिमो कि वरिमा	४४
अइय पुणो अइणो ता	१३६	किं सो वि जणणिजाआ	८२
अइवा सरलमहावा मुअणा	६६	कुम्महमहगहिघाण मूहा	१७
अहिमाणविसावसमरथयं न	१४५	कुगुरु वि ससिमो इ	४५
आणारहिअ कोदाइसजुअ	५९	कुचउरथी नवमी वारसी	७९
आरंभजम्मि पावे जीरा	१३	को अमुआण दोसो के	६४
इअरजणसत्तणाए विट्ठा	६०	गयविहवा वि सविहवा सहिआ	३०
इअराण वि उवहासं तमजुलं	६५	मिहवावारपरिस्ममखिमाण	२७
इहो वि न सदेहो अ	२०	मिहवावारविमुके बहुमुणिलोण	६७
इह पि महादुक्खं	११४	गुरुणो भट्टा जाया सहदे	३६
इयरानं ठउरानं आणामेण	१००	छगुनि नियसजीअं तणं व	८९
इहो वि ताण पणमइ हीलेता	८८		
उरमुत्तमासगणं बोहीनासो	६१	अइ जाणमि जिणयाहो	१४८
उरमुत्तमायरंत वि ठवति	७६	अइ त नंदमि पुज्जति वयण	१३१
	-	अइ न पुणसि सवन्नरणं	५
एगा सुगुरू एगा वि सावगा	१५०	अइवि हु उत्तमसावयपयदीए	१५५
एगं पिअमरणडुई	१११	अइ सवसावयाण एगत्तं	५५
एवं भेडारिअनेमिचंदरइयाणो	१५९	जगगुरुणिणस्स धयणं सवज्जा	

उद्घोषक 'प्रकाश करनार' वि प्र ए व पुं १६४१४ [सं
उद्योतकर]

उदायन 'सदस्य' वि प्र ण व पुं १८११ [म उदायन]

उपायना 'मानता, आसदी प्र व व न ६१७ [स उपायन]

उमार्ग 'आगे मार्ग' द्वि ए व पु १९४४ [स उमार्ग > प्रा
उमार्ग]

उपरी ओलखी सं क १४३२ [स उपलक्षयति > प्रा
उपलक्ष्य उपरी]

'उलिह' 'पेल्लमा, वा 'ओल्यामा' सर्व स ए व १५०२० [मुद्र
निधिग यई शही नही] शुभो ओल्या

उकाटव 'रोमांच' द्वि ए व पु १८४-१८ [सं उत्पद्य > प्रा
उकाटव]

उपेही 'उपेही' सं क १२५४ [प्रा वस्वात < सं उपेही]

उत्तारणड 'ऊनाए ऊनाए फेकी खेवुं व' द्वि ए व २३ ८२२
उत्तारणड ए व १०८२२ [स उत्तारणकम्]

ऊपहरड 'आग, गुज 'ऊकड' भुव ६१८ [उपहर-
हरड जो एम होय तो आ 'हरड' ने खुशी ओ पहरण
रुपांतर गणधु आईए]

ऊमति 'सराव भात-विग्रामण स ए व ६ १८ [सं उपेही
मति > प्रा ऊमति, सरा गुज 'भात, 'भात']

ऊलखतड 'ओलखतो' व क प्र ए व पु १८२ [सं उपेही]

ऊठम 'आलवन' द्वि ए व व १४४२ [सं उपेही > प्रा
अवठम]

ऊलमउ 'उपालम' गुज 'ओलख' द्वि ए व पु १८६ [सं उपेही
११ [स उपालम > प्रा उपालम]

ओल्या 'पेला' अंगरूप १५-२१ [सं उपेही]

जय पञ्चमदिमन्त्रा	७८	ज. दिवादिमन्त्रा मन्त्रो	७९
जम्हा त्रिगद्भि मन्त्रि	११८	ज. त्रिगद्भि मन्त्रा	१४६
जयपञ्चमदिमन्त्रो	४७	ज. वद गुद मन्त्रा	१०३
जह मन्त्रा मन्त्रो	८०	ज. वद गुद मन्त्रा	५३
जह गुवि मन्त्रा	८		
जह प. गुद मन्त्रो	७९	जह मन्त्रा मन्त्रा	११०
जह जह विमोदवन्तं सम्म	६९	जह वि गु निवज्जमा	११५
जह जह गुद मन्त्रो	४६	जह वद वि मन्त्रा	९९
जह जह गुद मन्त्रो	८९	जह वद गुद मन्त्रा	५९
जह विम मन्त्रा मन्त्रो	१४७	जह गुद गुद मन्त्रा	१४०
जह जीवमन्त्रो वि गु धरमि	१५७	जह मन्त्रा मन्त्रो	१८
जह जह मन्त्रा मन्त्रो	९३	जह जह मन्त्रा	११३
जह न कद मन्त्रा	५४	जह कद मन्त्रा	११३
जह जीवमन्त्रा जीव मन्त्रो	११९	जह पद मन्त्रा	१५६
जह निमिदो निवम सम्म	७०	जह मन्त्रा मन्त्रा	९९
जह निमिदो निवम सम्म	१४३	जह मन्त्रा मन्त्रा	११०
जह मन्त्रा मन्त्रो	९४	जह वि मन्त्रा	९९
जह मन्त्रा मन्त्रो	६३	जह न गुद मन्त्रा	१५९
जह मन्त्रा वि मन्त्रा	४३		
जह मन्त्रा मन्त्रा	३०	जह मन्त्रा मन्त्रा	११५
जह मन्त्रा मन्त्रा	११५		
जह मन्त्रा मन्त्रा	९९	जह वि मन्त्रा	११९
जह मन्त्रा मन्त्रा	७२	जह मन्त्रा मन्त्रा	११७
जह मन्त्रा मन्त्रा	२८	जह मन्त्रा मन्त्रा	११३
जह मन्त्रा मन्त्रा	११	जह मन्त्रा मन्त्रा	७
जह मन्त्रा मन्त्रा	१४	जह मन्त्रा मन्त्रा	९९
जह मन्त्रा मन्त्रा	१६		
जह मन्त्रा मन्त्रा	१०४	जह मन्त्रा मन्त्रा	४८
जह मन्त्रा मन्त्रा	१३९		
जह मन्त्रा मन्त्रा	१४९	जह मन्त्रा मन्त्रा	११९
जह मन्त्रा मन्त्रा	११९	जह मन्त्रा मन्त्रा	९८

કહ્નિનહ 'કોહના ઝ' સ્વ સ ઇ વ ન ૪૧ નિઘ્યાર્ય અવ્યય
 ઝિ 'ઝહી' કહ્' સમનામ ઝન 'નહ' પ્રત્યયની વચમાં આયેલો છે એ મોવપાત્ર
 ઇ સામ કહી 'હૂના' ગુજરાતી મયમાં બા પ્રકારના સંખ્યાબંધ પ્રયોગો મળે છે

કહ્નિનય 'નાનય' પ્ર ઇ વ ન ૮૫ ૧૪ [સ કૌતુક]

કહ્કહતા શુદ્ધ નિઘ્યાર્ય 'વ હ પ્ર ષ વ વું ૧૦૧ ૧૪ આ જ અર્થના
 ખુઓ કહ્કહતા ૧૦૧ ૧૪

કહ્હ 'પાષે,' શુષ 'કને' સમનીનો અનુગ ૨૫-૧૫, ૨૮ ૧૨ ૧૧
 ૫૨ ૨૨ ૫૩ ૫૫ ૧૮ કહ્હ ૨૯ ૧૫, ૩૦ ૧૨, ૧૨૨ ૧૧ કમ્હિ
 ૧૧૧ ૨૮ ૧૪ ૧૭ ૨૯ ૧૧ કહ્હાં ૧૫૬ ૧૮ [સં *કર્મિનહ > અ
 ણ્ઘાઈ > કહ્હ વહ + લ (સ્વાધિષ્ઠ પ્રત્યય) + હ = કહ્હલિ 'કહ્હાં'ના
 સમનીના 'ઝાં' પ્રત્યય છે અર્વાચીન ગુજરાતી 'કને' અપવા 'વળ' = વળ
 સ કળે > પ્રા કળ્લે ઉપરથી છે]

કર્મહ્નિનહ 'કર્મને જ' દિ ઇ વ ન ૬૫ ૧ કર્મહ્નિનહ 'કર્મનું જ
 ઇ વ ન ૧૧૦ ૧૦ 'કમ' નામ ઓ એના પ્રત્યયની વચમાં 'ઈ' ણ
 ઝિ' એવા છે અવ્યયો આવે છ ઇ મોવપાત્ર છે ખુઓ કહ્નિનહ

કલિહુ 'કિલ્હ હન્વા' નિ પ્ર ઇ વ વું ૧૬૨ ૯ [સં ક્રિષ્ટ > ૧
 કિન્દિ]

કહ 'હું વહે (છ) વર્તમાન ધીઓ પુ ઇ વ ૧૪૬ ૧૩

કાદમ' કાદવ' સ ઇ વ વું ૮૧ ૨ [સ કદમ > પ્રા કદ
 ગુજરાતીની કેળ્લીક બોલીઓમાં હમી 'કાદમ' બોલાય છે]

કુડળ કણ 'મા શુષ કુણ 'સર્વે પ્ર ઇ વ વું ૧૫ ૮ [સ
 પુન > પ્રા કુડળ > અર્વાચીન ગુજ 'કોણ'] 'કુડળ' એવું જ ગુજ
 વ્યાપક રીતે પ્રચલિત રૂપ પણ વારંવાર મળે છે—૪૫ ૭, ૫૬ ૫૯, ૫૭
 ૬૪ ૫-૨૧ ૧૫ ૧૨ શ્વાદિ કુણ પણ છે—૧૦૮ ૨, ૧૨૫ ૧૪, ૧૫૦
 શ્વાદિ.

કુનિરહ કુતરા 'દિ ઇ વ વું ૧૮ ૭ કુતિરાનહ 'કુતરાન (મુઠે
 સ ઇ વ વું ૧૮ ૨ [સં કુકુર > પ્રા *કુકુર ઓ કે કુકુર શબ્દ જ આવે
 મૂળનો હોય એ સમજે છે અહીં 'ક'નું સ'માં પરિવર્તન થાય છે એ સાચે સર
 'કુકુ,' કુકુ એવા ગુજ શબ્દો સાહિત્યિક પ્રાકૃતમાં પણ 'કુરા' શબ્દ છે

કુમતિ ‘સ્રાપ માત-વિગ્રામણ’ દિ. ૧ વ કી ૪ ૧૮ [સં કુમતિ > પ્ર કુમતિ] જુઓ કુમતિ

કુકર ‘કૂતરો’ દિ. ૧ દ. પું ૧૭-૧૭ [સ કુકુર] સોમજન્દરણિ આ શબ્દનો ‘કુંદી’ (કુંદ) જોઈ અર્થ કરે છે અને એ અર્થ પણ પ્રચલિત હશે એમ મળતું પડે છે

કેદાહલપણડ ‘અનુયાયીપણ’ દિ. ૧ વ ન ૭-૧૩ થકી જુઓ કેદિલ ‘વાલકનો,’ દિ. ૧ વ પું ૭૨ ૧૨ [કેદ, ‘કેડી’ કહો] વગરે શબ્દોની વ્યુત્પત્તિને સંકટિ સાથે સંબંધ હશે ?]

કોટિ ‘કરોટ’ દિ. ૧ વ કી ૧૧ ૧૦ [સં કોટિ > પ્ર કાટિ] એના ‘ર’ નો પ્રયોગ થતો જુ. ગુજ ‘કોટિ’ અને અર્વાચીન ગુજ ‘કોટ’ અને ‘કરા’] થકી જુઓ કોટાકોટિ ‘એક કરોત્ત્વન એક કરાએ ગુણવાથી વાયવની સમ્યા’ દિ. ૧ વ કી ૧૨૧ ૨૧, ૧૨૨ ૧૨ ૧૬, ૧૬૩ ૪

ક્ષત ‘ધમ’ દિ. ૧ વ કી ૧૨૬ ૨૦ ક્ષપદ ‘સ્થાપાવે છે, દૂર કરે છે’ : વતમાન ગ્રીઓ પુ. ૧ વ ૧૨૭-૧૫ ક્ષપીમદ્ સ્થાપાવીને ’ સ ક ૮૭-૯ [સ ✓ ક્ષપ્ ઉપરથી] જુઓ ક્ષપ

ક્ષર ‘કોરલુ કાટ’ પ્ર. ૧ વ પું ૧૦૩ ૧૫ [સં ક્ષરિત > પ્ર ક્ષર]

ક્ષપ ‘ધમ, પ્રયત્ન’ દિ. ૧ વ કી ૧૨૬ ૮૯, ૧૨૪ ૧૮ ‘ક્ષપ’નો ઉપયોગ, ‘ક્ષર’ જોઈ તુઝાણે અર્વાચીન અર્થ આપાથી નિષ્પન્ન થયેલા છે જુઓ ક્ષપ

ક્ષરક ‘કુ’ ૧ વ પું ૫૪ ૧૪ [માત્ર એક જ પ્રયોગ ઉપરથી આ શબ્દનો સ્પષ્ટ અર્થ સમજાતો નથી, પણ સન્દર્ભ જોતાં ‘ક્ષરક’માં નિષ્કૃષ્ટ કોટિની વ્યક્તિનો માત્ર રહેલા છે]

ક્ષાણહાર ‘ક્ષાનાર’ પ્ર. ૧ વ પું ૧૮૭ [સ ક્ષાદન + કાર > પ્ર ક્ષાગ્રહાર] આ પ્રકારના અન્ય પ્રયોગ માટે જુઓ આરાધણદ્વાર શબ્દ નીચે.

ક્ષુટ ‘નિરુક્ષ માણસ’ ૧ વ વ પું ૫૪ ૧૩ [‘ક્ષાટ’ એ અર્વાચીન અર્થ લખનાથી આવ્યા ત્રણાથ છે]

ક્ષેપદ ‘કેકે છે’ વતમાન ગ્રીઓ પુ. ૧ વ ૪૭-૯ [સં ક્ષેપ > ક્ષેપ] જૂની હાથપ્રતામા લ્લોગ ‘ય’નો ઉચાર વળું સર્વ ‘ક્ષ’ કરવાનો હોય છે]

શિલ્પલેખો પ્રયપુષ્પિસાઓ આત્મિયા વ્યક્તિવિશ્વપાના નામો પૂર્વ 'મહં' પત્ની મુકેગ હોય છે એને અપ 'મહંતહ ના સહેપ ગળવી જા.એ]

માનજ (તુ) માન છે વનમાન થીના પુ એ વ ૧૪૦-૧ [મર. ઉત્તર ગુજરાતની અર્વાચીન વાલીમાનુ લોમઝ અનુસ્વાર સહિત માનં એવું ઉચ્ચારણ] જુઓ મજા

મુદિયા 'વ્યર્થ, નિર્વર્થક' જ ૮ ૧૦ [સ મુધા > પ્રા મુદા દશ્ય પ્રાકૃતમા મુધિયા ('તેના મૂલ્ય') શબ્દ દ્વ, એમાથી અવાતર રૂપ મુદિયા રાણા આ વધારે સારી રીતે મ્યુત્પન્ન થઈ શકે]

મૂળગા 'મુલ્ય પ્ર વ વ પુ ૮૧૧ - [સ મૂલ્યન > પ્રા મૂલ્યમ્બો મર. 'મૂલગો' શબ્દના અપાચીન અર્ગન્તગા]

'રહ' ત્રિતીયા ચતુર્થા અને પટ્ટીમાં અનુગ જે ધમાદને પ્રત્યયનુ રૂપ પામે છે ૧૨૨૧ ૮૭ ૧૧ જુઓ રહહ અને રહ

રહહ ત્રિતીયા ચતુર્થા અને પટ્ટાનો અનુગ ન ધમાદને પ્રત્યયનુ રૂપ પામે છે ૪૧ ૧૦ ૪૪ ૨૧ ૬૩ ૮ ૬ ૬૬ ૬ ૮૩ ૧૮, ૧૩૩ ૧૫ ૧૩૬ ૮ રહહ એવું અનુસ્વાર સહિત રૂપ પણ મળે છે ૧૬ ૮ ૧૫ ૧૦ ૨૬ ૯ ૩૮ ૯ ૩૨ ૧ ૩૩ ૧૩, ૪૧ ૧૭ ૪૫ ૧૮, ૪૭-૧૪ ૪૯ ૫ ૧૦ ૫૧ ૧૭ ૫૧ ૧૧ ૬૩ ૭ ૬૪ ૮ ૬૫ ૧ ૧૮ ૬૬ ૦ ૭૬ ૧ ૮૩ ૧૦ ૮૪ ૪ ૮ ૯ ૮૫ ૧૬ ૧૩૩ ૨૦, ૧૩૫ ૧૬ ૧૩૬ ૩ ૧૪૨ ૧૧ ૧૫૬ ૨૩ ૧૫૭-૬, ૧૫૯ ૨, ક્ત્યાદિ [સ અપરમ્મિન્ > અપ અવરહિં શ્રી ટી એન ૬૩ એની મ્યુત્પત્તિ સ રહે > પ્રા પરમ્મિ > અપ ધરહિં હરહિં ૭ પ્રમાણે આપે છે 'તૂની ગુજરાતીમાં દ્વ એ અનુગ આ રહહ રહહ ના સમેપ છ સતરમા સૈફાથી આ તરફના જૂના ગુજરાતી સાહિત્યમાં આ અનુગોનો પ્રયોગ માત્રે જ નવર પદ્યો અર્વાચીન ગુજરાતીમાં 'અમારે તમાર જેવાં સાપ્તામિક દયોના અવાગમન ગપતરીના મ દ્વ.એ નો આ અનુગાના અવશ્ય રદ્યા નથી જ્યારે અર્વાચીન મારવાડીમાં બટ્ટીના 'રા' પ્રત્યય રૂપે ૭ ચાલુ છે આ પ્રથમા દ્વાપગ સમિયુદરસરિજન કાલાવલોધમા, પદરમા શત અગ્લા અર્વાચીન શાલમાં લોકરા' (=લોકના) રનુ રૂપ મળે છે ૭ નોંધપાત્ર છે] જુઓ રહ અને રહ

રામતિ 'રમત' પ્ર એ વ સ્ત્રી ૬૩ ૧૬ [સ રમ્યત્તિ > પ્રા રમ્યત્તિ]

રહહ 'રહાડે' વતમાન પ્રાના પુ એ વ ૧૧૮ ૧૩૩ ૧ - રહહ વતમાન પ્રીના પુ ૭ વ ૧૮ ૧૮ ૩૦ ૩૧ વ વ ૩૭-૩ ૮૭-૧૪ બટ્ટી જુઓ

સાદર 'સાદર, તહાલીના મહસીય' દિ એ વ પું ૧૬૧૧.
[સં ગગપર]

સરુડ 'સરો' ગુજ 'સરો' વિ પ્ર એ વ પું ૧૧૭-૧૪ સુરુડ પ્ર
એ વ પું ૧૫૫-૧૨ સુરુડ ૨ વ વ પું ૭૧-૨૨ સરુડાઈના 'મોગલોના
પા વ વ વ પું ૭૨૬ [સં ગુરુક > પ્રા ગુરુઓ, ગરુઓ]

સરુડિ 'સીરુઈ' દિ એ વ કો ૫૬-૧૨ [સં ગુરુક > પ્રા ગરુક +
(અવ સ્વાર્થિક પ્રસ્ય) ઠિ]

ગાદ ગાયા દિ વ વ કો ૬૦-૨-૪ ગાદર 'ગાપામો' સ એ વ
કો ૧૧૦ ગાદે 'ગાપામો ઘડ' તુ વ વ કો ૫૨-૧૨-૧૬, ૧૫૫-૧૪
ગાદો ગાપામો' સ એ વ કો ૧૨૦-૧૭ [સ ગાપા > પ્રા ગાદા]

ગુણતા 'ગુનરાશ્તિ કરતા, મળતા' અર્વાચીન ગુજ 'ગળતા' વ કુ
પ્ર વ વ પું ૫૧૨ ગુણતો વ કુ પ્ર એ વ પું ૨૯ ગુણિવડ 'ગળવું
મળવું' દિ એ વ ન ૫૨૦

ગુરો 'ગુરુઆને' દિ વ વ પું ૧૪૫-૮-૨૦

ગપડ 'ગપેલો ખૂ, કુ પ્ર એ વ પું ૯૦-૧૧ [સં ગત > પ્રા ગમો >
અર મિડ કા ગિયો 'અર્વાચીન ગુજ ગ્યો'] વલી લુઓ ગમો 'ગ્યો'
ખૂ કુ પ્ર એ વ પું ૮૨-૧૯ મિડ ગ્યો પ્ર એ વ પું ૮૨-૧૨ દિ એ
વ પું ૮-૧૫

મરુળા 'મરાળું અડાળું' એ વિ એ વ ન ૧૬-૧૨ [સં મરુળકમ્]

માવડ 'માલે છે' ગુજ 'માલે છે' વતમાન પ્રાગો પુ વ વ ૧૭-૧૬,
૧૮-૮, ૨૫-૫-૮, ૪૫-૫ ૧૧૧-૨૦ માવિડ 'માવ્યો માવ્યો' ખૂ કુ પ્ર એ
વ પું ૭૯-૧૨-૧૯ [પ્રા વત 'પેનવુ']

ચડગમ્હ 'દેવ માનવ મારક અને તિર્યંચ એ પ્રમાણે ચાર પ્રકારની મતિ'
વ એ વ કો ૪-૧૧ [સં ચડગતિ > પ્રા ચડગમ્હ]

ચડવાઈઝિની 'ચડવાની' વ એ વ કો ૧૪૩-૧૨ 'ઈ' અને 'ઝિ' એ
બે અવ્યયો નામ અને પ્રત્યયની વચમાં આવી ગયા છે એ નોંધપાત્ર છે [પ્રા ✓ ચડ
સેસ્તમા એક ચડ ત્રિયાપદનો પ્રયોગ છે અરો વળ એ પ્રાહત ઉપરથી લેવાયું
હોવાનો મંમવ મધારે છે]

હિંસિદ્ધ ૧૮૧૩ મિત્તિદ્ધ ૧૨૧૪ રહિત્તિદ્ધ ૧૧૨ રહિત્તુ ૧૧૧૪
રહિત્તિદ્ધ ૧૦૦૧ રુ ૬૩૧ [સ + રુતિ > પ્રા રુતિ]

રુત્તિદ્ધ રુત્તિદ્ધ ણ ણિ એ વ પુ ૪૪૧ [સં રુત્તિ > પ્રા રુત્તિ]
રુત્તિદ્ધ ણ ણિ ૪૪૧

હહ દ્વિતીયા ગુરુત્તિ અને પર્ણનો અનુગ જ પાદ્યથી ધર્મને પ્રાપ્તિ રૂપ
પામ છે ૫ ૧ ૨૦ ૧૦, ૨૪ ૦ ૨૫ ૧૨ ૪૪ ૨૧ ૧ ૬૮ હહ ૪ ૧૬,
૫૩, ૬ ૧૦ ૧૦ ૮ ૧, ૨ ૧ ૧૦ ૧૦ ૧૧ ૧૨ ૧૫ ૧૬ ૧૮ ૧૦ ૫-૧૧,
૧, ૧ ૧૪ ૧૪ ૧, ૧૦ ૧ ૧૫-૨ ૮ ૧૫ ૧૫-૧, ૧૮ ૨૪ ૧૯ ૮ ૧
૦ ૮૧ ૦ ૧૦ ૧૫-૧ ૨૬ ૬ ૭ ૦ ૭ ૧૦ ૧૦ ૧૨ ૨૮ ૬ ૧૮, ૨૯ ૧૬,
૩૦ ૧૦, ૩ ૨૩ ૧૧, ૨૯ ૧૨, ૪૧ ૧૮ ૪ ૪ ૧૧, ૪૬ ૭ ૭,
૪૭-૨ ૧૧ ૪૮ ૧૩ ૧૦ ૧૩ ૧૩ ૬, ૫ ૬ ૫૬ ૩ ૬ ૧૨, ૫૭ ૧૩,
૫૮ ૩ ૬ ૫૯ ૧૦ ૨૧ ૬૦ ૨૦ ૨૧ ૨ ૬૧ ૧૦ ૬૪ ૧૮, ૬૫ ૧૬, ૬૬ ૧૧
૧૨ ૧૩ ૬૦ ૧ ૧૦ ૧૦ ૬૮ ૧ ૧૦, ૭૧ ૪, ૭૦ ૧૦, ૭૩ ૬, ૭૮ ૧૬
૮૦ ૬ ૮૧ ૦ ૨ ૮૧ ૭ ૮ ૦ ૮૬ ૦ ૩ ૧૪, ૮૭ ૭ ૧૧ ૧૦, ૮૮ ૧-૧૩
૧ ૧૬ ૮૧ ૨ ૧૧-૧૨ ૧૦ ૧૨ ૧૫ ૧૫ ૧૬, ૧૫ ૧૨ ૧૩, ૧૮ ૩
૮ ૧૭, ૧૯ ૧૦ ૧૦ ૧૧ ૧૧ ૧૦ ૧૧ ૨૦ ૧૦ ૨ ૧૨ ૧૮ ૧૬, ૧૦ ૪ ૧૧
૧૩ ૧૭ ૧ ૧૬ ૮ ૧ ૬ ૧૭ ૧૦ ૭-૧ ૧૦ ૮ ૧૨ ૧૩ ૧ ૧ ૧૦-૧૧
૧૧૦ ૫ ૧૦ ૧૧૧ ૩ ૮ ૧૧૨ ૭ ૧૧૩ ૭-૦, ૧૧૪ ૧ ૨ ૬ ૧૧૫ ૪ ૧૧
૧૧૮ ૫ ૭-૧૧ ૧૨ ૧૭ ૧૨૧ ૧ ૭-૧૪ ૧૧ ૧૨૩ ૧૧ ૧૨૪ ૩ ૧૧૯, ૧૨૫
૫ ૮ ૧૮, ૧૨-૧ ૧૨૮ ૧ ૧૨ ૧૨૦ ૧૮ ૨૧, ૧૨૧ ૩ ૧૬ ૧૨૨ ૧ ૭-૧
૧૨૫ ૧૧ ૨ ૧૨૬ ૧૫ ૧૨૮ ૨૦, ૧૨૯ ૧ ૩ ૮ ૧ ૧૦ ૧૨, ૧૪૩ ૧૫
૧૪૫ ૮ ૧૩ ૧૮ ૩ ૧૪૬ ૭ ૧૮ ૧૪૮ ૩ ૬ ૧ ૧૧ ૧૮ ૧૫૦ ૩ ૧૫૩ ૧
૧૧૯ ૧૧ ૧ ૭-૧ ૧૫૧ ૧૬, હ્યાદિ તિદ્ધ ૧૨૪ ૧૨ 'રુત્તિ' અને રહિ

રુત્તિદ્ધ લાક્ષી વદ 'રુ એ વ પુ ૧૨૧ ૨૨ રુત્તિદ્ધ 'લાક્ષીનો
ય એ વ પુ ૧૧૨ ૧ [સ + રુત્તિ > પ્રા રુત્તિ]

હહ ન વારણે ત્યાથી મોડીને પૂર્વમર્યાદાસૂચક અનુગ ૩૬ ૧, ૬
૨૦ ૬૧ ૩ ૧૪ ૧, ૧૪૮ ૬ રુપી એવો ઉત્તરમર્યાદાસૂચક અર્થ ધણ એ
કર્ત્તીક વાર આવે છે ૧૪૦ ૭ ૧૫૫ ૮ આનું જ રૂપાન્તર હાગી આ પ્રય
વારંવાર મળે ધણ એના રૂપા જ પ્રયોગો પૂર્વમર્યાદાસૂચક છે ૧૧ ૨૧, ૧૨
૧૩ ૮, ૧૫ ૦ ૧, ૨૩ ૮ ૨૩ ૧ ૩૪ ૩ ૭ ૩૫ ૨૦ ૨૧ ૨, ૫૦ ૧

पठ 'बागलावी' ए ए व न २६६ [सं तुल्येन] अप
पुत्रा]

बाह 'दुर्जन, कपटी' प्र ए व पु ६७-१२ [दे बाह] ~ १.

बाही 'जोईने' स क १२८ १४ [प्र बाह 'इच्छा' जूनी गुजरातीमां
'बाह'नो प्रयोग 'जोवा ना अर्थमां छे— कन्हा आनी मदिरिमाहि विपसनि
परि परिनि बाहि' (वीरसिंहकृत उपहास्य पत्रि ११८) चतुरपगू अत्रि
बाहवा नारि जेपिह-नाह' (ए ज, पत्रि ६००) सरखावो अर्वाचीन गुजराती
'बाहन' (सी जूए लेम, लुनी रीने), बाहीने' (जानी जोईने) इत्यादि
मूलतः, 'बाहपु'नो 'इच्छा' ए अर्थ पण जूनी गुजरातीमां छे (सम चतु
सार ए हाय, सीह न जा का दूजण बाय —वीरसिंहकृत 'उपहास्य,' पत्रि
१०५), अने अर्वाचीन गुजरातीमां तो ए अर्थ सामान्य छे]

विणी 'चंगेली (भीत) भू क प्र ए व ला १२५ १० [हं
विनीति] > प्रा विनाइ उपरवी विण > वण प्रियापद व्युत्पन्न वयेन छे.]

११: कपस्य अ-सर्वह प्र ए व पु ६०-११ [सं द्रष्टव्य. कपस्य-
न होय ते वया कपस्य कहेवाय आ जेन पारिभाषिक शब्द छे.]

छाका 'बकरा' अं वि व व पु ५८ २०, ७५४ [ह. ह. > अ.
बाभल]

छेहह 'छेदे' स ए व पु १४० १ [सं छेह > अ. छेह > अ.
छेह स्वार्यिक प्रत्यय ह तथा सप्तमी प्रत्यय 'इ' कर्त्तृ-छेह, कर्त्तृ-
छेहह एतु पाठांतर छेहह मळे छे ए बोधनाय छे.]

छेहकउ 'नुपमान' व ए व न २१-१८ [ह. ह. > अ. छेह
छेहह वने श-दोनी व्युत्पत्ति एक ज मूलमापी हान ह. ह. ह. ह. ह.
विकास ध्यान रखे छे.]

छोह 'चूलावी खो' स ए व ली १२५० छेह ५ व. व ली
१२४ ११, १२५ ११ छहि' व ए व ली २०५६ [अ. छुहा > अ.
छुहा छोहा]

जमलउ 'सावे' अ १ १४ [ह. ह. > अ. जमल उ
गुजरातीमां अराधमा सैदा मुपौ 'जमलउ' अर्थ छे. श. ४

૫૧૭, ૬૪૧૮ ૬૯૧૨, ૯૨૧ ૧૩૨૧ ૧૫૪૧૪ [સ *લમ્પસ્મિન્ > અપ લમ્પાદિ ભાષાના જૂના ધરમાં આ અનુગના પૂરમર્યાદામૂલક અર્થ વ્યાપક છે—વ્યુત્પત્તિ પણ એ જ અર્થ સૂચવે છે—પણ જમ ઝર્વાચીઠ કાઠ તરફ આવીએ તેમ ઉત્તરમર્યાદામૂલક અર્થ સ્વધારે પ્રચલિત થનો દસાય છે ત એહે સુધી કે વ્રજેક સઠાથી માપામા 'લગી નો અર્થ સુધી એલો જ સમગાય છે]

લીલ લીતુ ' પ્ર એ વ ન ૧૦૪૨૧ [સ નિમ્બુ > પ્રા લિંબુ]

લોલા 'સમગ્ર વિનાના અગાતી' વિ ટિ ય વ પું ૪૫૧૧ ૬૦૬, ૧૦૨૧૮ [સ લોલ ચપઠ અમ્બિર જા રાજમાં થયેગ અર્થપત્તને મોંધપાત્ર છે 'વદિરાતક'ના સામાયભોવકારાગ મુમ્બજન ના અર્થ 'ગેલા નેક એવો આપ્યો હોઈ એ વિશે વશો સંદેહ રહતો નથી]

લોપદ નાહે છે વતમાન પ્રાગો પુ એ વ ૧૦૧૧, ૧૨૫૫ લોષીહ 'નંસાય' કમણિ વતમાન પ્રીગો પુ એ વ ૧૨૫૪ [સ નિશ્ચિપતિ > પ્રા નિશ્ચિવદ > જૂ શુન માત્વ હોં ટનર એની મ્યુપત્તિ સુધી રીતે આપે છે—*નક્ષત્રિ > પ્રા નક્ષદ > જૂ શુન નાચદ ન નો 'વ' થવાથી 'ગલ્તુ' ન 'નું' આ પ્રકારે લ'મા પરિવર્તન એ હાન્મા દર્શિગ શુનરાતની મોગમી સામણિકતા ગણાય છે પણ ઉપર નિશ્ચેના પ્રયોગા વ્તાવે છે કે એક કાલે ઉત્તર શુનરાત તથા મારવાન્ની મોગેમા પણ એ પ્રચરિત હતી]

વક્ષતળ વક્ષના, માકાપણું 'દિ એ વ ન ૧૬૨૧૩ [સ વક્ષવન > પ્રા વક્ષતળ આ સાથે સર પુષ્પાતન અહેવાતળ, શૂરાતન, વીરાતન (જ શુજ) અદિ શ'દોનો ગત્ય પ્રયય]

વળયો (હું) વળતું વતમાન પહેને પુ એ વ ૧૮૧૪

ઘીતરાગદ્વિતુ ઘીતરાગનું જ ' વ એ વ પું ૧૪૭૭ પ્રત્યય અને નામની વચ મે અયયો ટાલક થઈ ગયા છે એ ધ્યાન સેવે છે

વિરડ હલ્કો શુન ધરવા મિ પ્ર એ વ ॥ ૧૫૭૧૧ વિરદ્ દન્દી ' પ્ર એ વ સ્ત્રી ૧૮૧૧ ૧૧૩૧૮ દિ એ વ સ્ત્રી ૧૮૨૦ વઢી જુઆ વિરમદ્ ૧૩૩૧૬ વિરમડ ૪૨૨૪ વિક્રમા ૧૧૧૨, ૧૧૩૭ વિક્રુઆ ૩૨૨ વિક્રુદ્ ૮૫૩ વિક્રુદ્ ૧૨૦૨ વિક્રુડ ૪૬૭ ૬૫૧૩ ૧૦૬૧૮ વિક્રુડ ૪૧૧૩ ૧૫૮૭૨, ૧૦૫૧ ૧૧૭૩ ૧૧૮૫૭ ૧૫૩ ૧૭ વિક્રુડ ૪ ૧ વિક્રુયા ૭૮૪ [સ વિરુપ > પ્રા વિરુઝ > અપ વિરુઝ]

અમારલ 'અમારો' દિ એ વ પુ ૭૩૫ [સ અમ + કાર > પ્રા અમ્માર]

અપનારહિત 'હિંસા ટાલવાના પ્રયત્નથી રહિત' થિ પ્ર એ વ પુ ૧૨૧૪ [સે ચતનારહિત] હુઓ અગ્રયમાવતઃ

જાપલ* યમ 'પ એ વ પુ ૮૩૧ સ એ વ પુ ૮૩૧૬ [સે યમ > પ્રા અમ્મ > અપ આલ (પ) + સ્વાર્થિક લ 'હુઓ પાલ્હણ કવિટ 'આતુગસ' (સ ૧૨૮૧)ને અલે—'રાલ્હ આપુ હુ આલ્હ લોલ્હ રાલ્હ પ્રલ્હસિ મૂલ્હર] જ. ગુજ માં અચગ્ર ચાય છે તેમ, અહીં પણ 'પ'નો સ્થાન 'લ' કરવાનો છે

જાણ જ્ઞાની 'પ્ર એ વ પુ ૧૩૧૦ જાણતી થ. એ વ પુ ૮ ૧૮ [સ અમ્મ > પ્રા આણે સર. ગુજ 'અજાણ']

જાણ ('હું) જાણે છે' વતમાન લીજો પુ એ વ ૧૪૧૧

જાણિવડ 'જાણવો વિધ્યર્થ ક્ર પ્ર એ વ પુ ૬૧૬૧૫ જાણિવડ વિધ્યર્થ ક્ર પ્ર એ વ ન ૮૦૬ ૮૧૬ [સે જાનાતિ > પ્રા જાણે, જાણહ]

જાન 'જાહન' દિ એ વ ન ૩૭ [સ યાન સર. ગુજ (વરની) 'જાન' આ પ્રયમાં પ્રયોજાયેગ જાન' શબ્દમાં કેરલ 'જાહન' એ અર્થ અપરાત સમારંભપૂર્વક સમૂહમાં જવાના અર્થ પણ છે—એ સ્વદ જણાય છે]

જિ નિધ્યર્થ અન્ય અર્થથીન ગુજ જ '૬૧૪ ૭૨૧૬, ૯૨, ૧ ૯૧૭ ૧૮, ૧૫૧ ૧૬૧ ૧૮૨૦ ૧૧૧૫ ૨૦ ૧, ૨૧૨૧૬, ૨૫૧૭ ૨૬૧ ૨૭૨૧૧ ૨૮૭૧૧૧૨ ૨૯૬ ૩૧૧૧૨૨૦ ૩૪૧ ૧૧૧૭ ૪૬૧૮, ૪૯૧૪ ૧૭ ૧૯૨૦ ૨૧ ૫૦ ૮૯૨૧, ૫૩૧૮ ૫૭૧૨, ૫૯૮, ૬૦૧૨ ૬૨૨૧, ૬૩૧ ૬૫૧, ૬૭૪, ૭ ૪૭ ૧૭ ૧૯ ૭૩૭, ૭૭૪ ૮૧૧ ૮૩૧ ૮૪૭ ૮૬૧૧ ૯૧૧૩ ૯૦૨૪૧૧, ૯૩૧ ૯૪૧૩ ૯૫ ૧૮ ૧૦૧૮ ૧૪૧૭ ૧૦૭-૭૯ ૧૮૮, ૧૦૯૧૭, ૧૧૪૩, ૧૧૫૬, ૧૧૫૬ ૧૨૬૧, ૧૩૧૧૬, ૧૩૬૧, ૧૩૭-૧૭ ૧૩૯૧૧, ૧૪૦-૭ ૧૪૧૧૦, ૧૪૭-૧૧ ૧૪૯૧૬, ૧૫ ૧૩, ૧૫૧૧ ૧૬૫૧૧ [સ એવ પ્રા ય્યવ, જવ જે અપ જિ]

વિસમમિ જાઝન દિ એ વ છી ૧૪૪૩

વેચન વ્યય કરે છે વતમાન ગ્રીજો પુ એ વ ૧૬૧૧ ૧૧૦ ૧૧
વેચન ૧ ૦ ૨૦ ૧૫૧૨ [પ્રા વેચ વ્યવ કરવા 'વેનોમા ગર્મિક પરિમાણમાં
આ ગદ જાન પળ જા બધમા વાઝ છે]

સદ સા ગુપ સેસ 'દિ ય વ ન ૭૧૧ સદ પ્ર ય વ ન ૮૫૨૧
સ ય વ ૩૩ ૧૧ [સ શત > પ્રા સય]

મરજ (તું) શક વતમાન ધીજા પુ એ વ ૫૧ ૧૫ [સર
ઉત્તર ગુપરાનની યોગમાંનું ચોમલ અનુસ્વાર સહિનનું 'સક એડ ઉચારણ] હુઓ
માનખ

મરજ્યો ટુનાઃ વિ પ્ર એ ડુ ૧૬૧૬ [સ સકુતારી > પ્રા
સન્યાર]

સળાજા સ્નેહીજા પ્ર ધ ધ પુ ૧૦૩ ૧૩ [સ સિનલ્લક > પ્રા
સિમિગ્ગઓ સર ગુજ સળેજો ']

સયર 'શરીર' પ્ર એ વ ન ૧૮૧ સયરના શરીરના ' ય ધ વ
ન ૧૭૨૦ [સ શરીર > જુ, ગુપ સદર અસયુક્ત ર નો આ પ્રકારે ગેવ
ગુપ ના બંધન પળ થાય છે પરિમડ > પીમઠ સરિચ્ચ > સદ્ગલ > સેજલ,
કરીર > રદર > કર જ્યાપિ]

સહુદાર (અર્મરૂપી) શય દૂર કરણુ સે દિ એ વ ડુ ૧૬૫૫
[સ શયોદાર]

સગ સાચાદ સ એ વ છી ૧૬૩ ૧૬ [સ સધ્યા > પ્રા સગ]

સુધુગડ સુતિ કંઠ 'વગમાન પહેને પુ એ વ ૧૬૪૦ [સ સસ્તુનોતિ
> પ્રા સડુગડ]

સતાનીદ વંચને 'સુ એ વ પું ૧૨૧ સતાનીમદ તુ એ વ પું
૧૨૨ [સ સતાનિક > પ્રા સતાનિક]

સાસિઠ એકસા સાઠ (ગાયાનાઓ પ્રન્ય) દિ એ વ પુ ૦૨, ૩ ૧૪
[સ પશિશત > પ્રા સદ્ધિસજ]

સાસિઠ સનાડ્યું મૂત ગ્રીજો પુ એ વ ૧૩૨૩ [સ ✓ સિન્ડ ઉપરધી
શ્વે ? મોત્યું (સાલુ)-સપડુ એ અપમા ? જૂના સાહિત્યમાં અન્યથ પળ આ

विहित 'जीयो' भू कृ तृ ए व पुं ११२१० [सं. ४ क्रि.]
 त्वं वा विन (सीपकर)]

विहित 'ज्ये' वर्तमान ग्रीष्म पु ए व ११८१५ विहित 'ज्ये',
 न 'दि. ए व न ८३१० विहित 'ज्ये' भोजन जमकुं 'दि. ए व न
 ११९ जीमवर्त प्र ए व न ७४१४ ग्रीष्मिवा 'जमवा' 'दृ ४ ७८१३
 ॥ विहित, ज्येद म ज्येते वृत्तान्त विद्वानो आ माने *ज्येति एवं वृत्त
 व कते हे. यन सह जाता काइ अत्राप्या मूलनो आ शब्द 'भोजन कथा न
 र्ना ससृज ✓ मुद् मे स्थानप्रण फीन प्रचलित यथा एन मानकुं वर्य
 तेष हे]

जाह, 'याय घडे दृ ए व पुं १२०२१ जाह दृ ए व पुं १२००
 [सं. न्यारन]

दुडुहवा 'अपमान करवा माटे हे ह १०२१४ [व्युपति अनिधित]
 डली 'लचको दि ए व ली १०४२२ १२ ४ प्र ए व ली
 १२५१ [दे] दयारामे आ ज अर्थमा आ शब्दनो प्रयोग कयो हे- 'मन वपु
 मालीनी डली' (रसिद्धवम 'पर ३, कमी ५)

बाहड 'डाहो वि प्र ए व पुं ४८८ ४९६ बाहण 'बाहण
 प्र ए व न ४८२० वली जुओ बाहा ५११७, १०१२, १०११० १४२२१
 १४३३ बाहाइन ५२१० बाहाइन ५२६ बाहु ४८१० [सं. दग >
 प्रा दखा, दाखा *दाहो श्री नरसिंदराव दिवेगिया सं दहरक > ८
 बाहिनड उपरसी ('न नो नोप करीने) बाहो नी मुत्तरी बन्दे हे मू. ३
 एन दव स दग > प्रा दग उपरसी सूचने हे]

- बाहीयार बाहा 'वि प्र व व पुं ११०१ [सं. ४ क्रि.]
 * बाह्यार उजा उपर बाहड]

- वीलि जात घडे गुज रिडे 'तृ ए व व पुं [सं. ४ क्रि.]
 प्राकृतमा एनो प्रयोग एक प्रकारना जळकुं नई मरुतै मरुतै
 शब्द 'जाल-शरीर ना अर्थमा सुप्रचलित हे]

विहित दग दगले 'दि ए व पुं ५३१८१०
 दगल दि व व पुं १४५१ [सं.]

दिनादना आ न अयमा प्रयोग छे जम व कृत्तुन पाँइवागटि' (स १६७७)मां
— 'दय नाँयो भोंएर कीरवे दीधु ताँ' (प ४४८) सावता नाँयो
वाल्मी उर उर ताँनु ओटि' (प ४५४)]

साधमिय समान धमना अनुयायी वि दि ए व पु ४१२ साधर्मि
वि व व य १४८ १३ जुओ साहम्मीनउ

साहम्मीनउ 'समान धमना अनुयायीना वि प ण व पु १४८ १
जुआ—साहम्मीसाहे ५३ ६ साहम्मी पाहइ १४८ १८ साहम्मी पाहि १४८ ३
सायादि [सं साधर्मिन् > प्रा साहम्मी तार जवाचीन गुन साध्मी (सामी)
भाई, 'साहमीउच्छुन' (साधर्मिकान्तम्य) आ चैन परिभाषाना शब्द छे]

सिग्घ 'जलसी' अ १६३८ [म शीघ्र > प्रा सिग्घ]

सिष्पाइ स्वाध्याय दि ए व न २२४ [स स्वाध्याय एमाधी
प्रा स्वाध्याय > गुज सग्याय शब्द भायेगे छे]

सुखम 'सुखम वि दि ए व न १९९ [म सुखम]

मुहेल्लउ 'सहेल्लु' वि दि ए व न ३९९ [स √ शुम् > प्रा
मुह उपरधी ?]

मुहेल्लउ सहल्लु गुन सग्यु (गद्यु वी फल्लु) वि दि ए व न
[स √ शुम् > प्रा मुह उपरधी ?] जुआ मोहिल्लउ

सेपह नामदवता स ए व पु ८३ १६ सेपल्नी प ण र पु
८३ ९ [सं शेप + ल जूनी मुखरानीमा प ना न्धार पणुखदं स' पाय छे
ए प्यानभा राखका जनु छे]

मोहिल्लउ 'सहेगे गुज सग्ये वि प्र ण व पु १४५ २ दि ए व
पु २०९ मोहिल्लउ प्र ए व न २१ १० १, २९ ९ [स शोम् > प्रा
सोह उपरधी ?] जुओ मुहेल्लउ

हल्लमकर्मउ जेना अप कम अवशिष्ट रणा हाय एवो शीघ्र मुक्तिगामा
गुन हल्लमर्मा वि प्र ए व पु १२७ १५ [स शु > प्रा उदु प्यययधी
दउ + कमा आ पण जेन धार्मिक परिभाषाना शब्द छे]

हल्लपण 'हल्लवापण दि ए व न ५४ ५ [स शुवन > प्रा
शुवन पण > हल्लपण]

‘तड’ पं ए व ना प्रत्यय ७-१३, ८४, १११५ १६, २ १३, ३१ २१, ३८३ १८ १० ३६ ६७ ७९३ ६०२ २२ ८० १६, ११०३ ११९ २, ११२ १२, १२५ १७ १३२ ४९, १३४ ३, १३८ २१, १३९ २, १५४ ९ ११७-१२ ह्यारि [स स]

यडह यडा उपर, दुवांना अग्रभाग उपर ’स ए व न ३ १८ [सा सुट]

धाकतड ‘बाकीन’ वि द्वि ए व पुं ९४७ धाकतड ‘बाकीन’ द्वि ए व न ९३ १४, ९४ ११, १०६ १ धाकता ‘बाकीना’ द्वि व व पुं १०६ ९, १०७-४ ८ [स *स्पष्टित > प्रा यक्षित, याक्षित]

धाकि मही मू क प्र ए व स्त्री १०५ [स *स्पष्टिता > प्रा यक्षिता] जुओ धाकतड

मिड पंचमीने अडग, गुज ‘धने’ २७-१८ [स *स्पष्टित > प्रा यक्षिते > अप यक्षित] जुओ धाकतड, धाकी

डर ‘स्तुति’ प्र ए व स्त्री १६४७ [स स्तुति]

डुडर ‘डुडर’ प्र ए व पुं १५ १० २१ [स डुडर]

देवा देवोने द्वि व व पुं १४५ १८ २०

देसण उपदेश द्वि ए व स्त्री, १६५ ३ [स देवाना > देसणा] -

दोहण ‘दुमाय, गुज दोहण’ प्र ए व न १६३ १५ [स दोमाय > दोहण]

धणीप ‘धनामिव’ द्वि ए व स्त्री १५८ २४ [स धनितव > प्रा यक्षित-व्य]

धीरट धीर’ वि प्र व व पु ९५ १९ धीर जुओ धीरठणइ ९५ २० धीरठण ६३ १ धीरठण १११ ४, धीरठणानइ १११ ११ धीर ९५ १२ ९६ १० धीरानइ ४५ ७ [स धीर > प्रा धीरठ > धीरठ ए व प्रमाणे स धीर > प्रा धीर]

म भारद्वाज अग्र्य अर्वाचीन गुज ‘ने’ (जेम के कहो ने बोले ने, इत्यादि) १२४, ५६ ९

नह निवेधाय अग्र्य १६३ ११ १५ [स नहि]

100

नामा सुवध गुन नानुरा द्वि व व १ २४२१ [स क्षात्र आ
धन तथा एता तद्व्यवस्था रूपांतरा अन जयान्तरा माटे 'जुओ ससृति',
१२५११ ११ = मां नारा -ग नानर अन नान]

नारद न आपे वर्तमान ज्ञाना पु व २ ६६१२ [स न + अमयान
> न न + अपद]

नाराधन 'न आगरे वनमान ज्ञाने पु ए व ३१२ [स न +
नाराधयति]

नावड न सान वनमान ज्ञाने पु ए व १२६३ व व ६५१२,
७७२१ [छुग मे प्रयोगाना न वरी शर एवी जगज्जाया पण छे जम क
करिवा मानड' एते नदी कग शरता स न + आयाति > जा न + आवड]

निकाचित कर्म जयन निनि कम प्र ए व न १२५१२१४
करी जुओ निकाचित १०६११ निकाचित कमनड १०४१५० निकाचित
कर्मो १२४५ [आ जैन धार्मिक पणिमापानो शब्द छे]

निघत्त कर्म एर प्रकारनु बगवतु कर्म ' प्र ए व न ११४२१,
१२५६

पड परता न ५७१८ [स प्रति > प्रा पड 'मुत्त गड गड
पाठांतर पाहइ छे जादी नीचे प्रमाणे 'युत्पत्ति पण धम्य सग छे -स. एम >
प्रा पकने > एउ पालइ-पाहइ > पाई-पई]

पट्टणइ नगरो प्र व व न १६५१ जुआ पाटवि

पणि पण, कत्री अ २८१११२ ७० १६,८२६ ८९१, ११२,
११३१८ १२६२ १४०१३, १४०२ १४९७, १५१० इत्यदि [स पुन
अपि > प्रा पुनाइ > नू गुन पुनि सर- हि पुनि] जुआ पुन

परहड दर वि प्र ए व पु २४२ परहड प्र ए व न ११७९
१०११ परहड प्र ए व न २०१२ [स परतिन > अ परदि सर-
गुन अर पड ']

परीविषड परखको 'विषयक प्र ए व पु ११११० परीविषड
विषयक प्र ए व पु १४१ परीविषड परीविषड, परखता
वतमान क प्र ए व पु १३५१ परीविषड 'परखति' स ह १३६८
१४२१ परीविषड स ह १८८ [स परी > प्र परिन्ध] जुओ परीवि
२४

પરીણી 'પરીણાશરિને, ગુણ ઝઘીને, સ ક ૧૫ ૧૧ પરીણીદ્ 'પરમાય
છ ' કમણિ પ્રણાગ ચર્તમાન ગ્રીઓ પુ એ વ ૨૭ ૮ [સ પરીણ > પ્રા પરિણ]
ગુઓ પરીણિત

પ્રમ 'માલિક' પ્ર ઇ થ પું ૧૦૧૨ [સ પ્રમુ]

પ્રમુલ 'દયાળિ ચગર' અ ૧૭, ૩૧૨ ૪ ૫૧૧, ૬૩૧૭
૩ ૮ ૩૩૪, ૮૦ ૮ ૮૩ ૧૬ ૧૨૧ ૧૮, ૧૫૪ ૪, ૬૨૫૬

પાનદ નિશાય 'અ ૧૫ ૧૧ ૩૭ ૧૭ ૪૦ ૨૦, ૧૦૧૫ [સ પા
> પ્રા પક્તે > અપ પક્તદ પાનદ પાહદ ગુજ 'પાને-પતે'] ગુઓ પાહદ

પાપદ સિવાય 'અ ૧૬ ૧૦, ૪૫ ૧૮ ૭ ૩ ૧૨૧૧ સ્વારણમાં
પાગદ અને 'પાપદ' અમિલ છે ગુઓ પાપદ

પાનળિ 'શહેરમાં' સ એ વ ન ૨૫૭ [સ પાન > પ્રા પાન
સામાય નમરવાચક આ શબ્દ પાદક્રમી નિશિષ્ટ નમરવાચક બન્યો છે એ નોંધપાત્ર
છે] ગુઓ પાનદ

પાહદ 'અશુભ' વિ પ્ર ઇ વ કી ૧૮ ૧૫ પાહુડ પ્ર એ વ ન
૩૩૩ દિ એ વ ન ૮૪ ૧૬ [સ * પાહુકમ્ > પ્રા પાહુકં આ પ્રયોગ
જૂની ગુજરાતીમાં આ અર્થમાં વ્યાપક છે]

પાધરા સાદાસાધા, સામાય વિ અં વિ થ થ પું ૧૫ ૧૨, ૧૦૦ ૧૧
પાધરા 'સીધાં (અવઢા થી કલગં) દ્વિ થ થ ન ૫ ૧૨ પાધરી 'સીધી'
ન એ થ કી ૧ ૧૪ [દે પદર ગુજ પાધરં સર. અદર પદર]

પાપદગિનદ 'પાપને ન (વિપે)' સ એ વ ન ૩૪ ૧૬ 'પાપ' એ
નામ અને 'નદ' પ્રત્યયની વચ્ચે વે અવ્યયો દાસ્તર થઈ ગયા છે એ નોંધપાત્ર છે

પાહદ 'કરતા' અ ૧૦૨ ૧૧ પાહદ ૪૨૫ ૫૮૪, ૯૭ ૧૩
૧૪૮ ૧૦ પાહતિ 'કરતાં' ૧૨૧૧ પાહિ ૯૧૩ પાહિદ ૪૨૬ પાહતિ
પાટે, દ્વારા ૬૧ ૧૨ ૧૦૩ ૪ પાહિં ૧૪૮ ૩ ૧૦૦ ૧૧ પાહતિ ૧૪૮ ૧૩
[સ પક્ષે > પ્રા પક્ષે > અપ પક્ષદ પાપદ પાહદ 'પાહતિ' ૬૨૬
પ્રયોગોની વ્યુત્પત્તિ સં પાન > અપ પક્ષતત પાહતત પાહતત એ રીતે સમવિત
છે] ગુઓ પાહદ

પ્રામદ 'પામે છે' વર્તમાન ગ્રીઓ પુ એ વ ૧૩-૧૪, ૫૩ ૧૮ ૭૨ ૧૪,
૧ ૦ ૧૮ પ્રામદ વર્તમાન ગ્રીઓ પુ વ વ ૧૨ ૧૫ ૨૭-૬૧ ૩૮૨,

८७-१ १२ ९८-१ ग्रामिह वतमान प्राण पु ष व २५, २० यती जुआ
 ग्रामिह १२६८ ग्रामिह ६७६ ग्रामिह ९९ १४ ११८९ ग्रामी
 १९ १७, १७ ४ ग्रामीह १०० १० ग्रामु ११८ १४ [स प्रज्जोति > पा
 * प्रापुणि > प्रा * प्राग्गइ गवइ > १ शुन ग्रामइ] ४ कार रितातु
 ४१ जे अर्पिनीन मायामा व्यापक छे न वण मडे छु-पाम २६ ११ ग्रामह
 ५४७ ७४ १५ ९७ १९ ग्रामह १ ९ २० ग्रामिह १२२ १२ ११ ग्रामिह
 ६७ १४, ७७ १४ ग्रामीह ९७ ७ ११ १४ ग्रामीह ९८ १८ [स
 प्रज्जोति > पा प्रापुणि > प्रा पावइ पावइ > १ शुन ग्रामइ]

प्राहि 'धर्गु' छगिने मात भाग अ ४ १४ १' प्राहि १४७-९ प्राहि
२२१८ [स प्रथ]

प्रियागत 'वशपरंपरामत नि द्वि ए व पुं ४६१४ [स प्रयागत
 > परजागत, परयामन सर० अवाधीन गुज परियागत 'गुजरातीनी केन्द्रीक
 शेत्रीनामां 'परिया शब्द 'प्रजा'ना अर्थमां वपराय छ 'प्रजा' शब्दनां भा
 परिया अन प्रिया' ह्यान्तण नां ह्यान्त छ]

पुन पण, घट्टी ° अ २३ २१ २२ २० ४१ १६ ७, २२ ७८ २,
९८ २०, १२७-१७ १८९ १० १२७ ९ १३ १३० २२ १४० १७ १४१ २१
१४७ २ १४७ १५ १७ -१८, १७४ १५ १६४ ११, इत्यादि. [सं पुन
॥ प्रा पुना ॥ अथ पुन] जुआ पणि

पुनः ' यहाँचे ' वतमान श्रीजो पु ए व १४०५ [सं पूयते > प्रा
पुनः न जो म धवायी जूनी शुभ मा पूगई अराधीन शुभ मा
पूगे]

पूर्व जैन शास्त्रोक्तो एक विभाग द्वि त्र य न ५९११ [आगम साहित्यना अंगविभागमां शारदु अंग 'दृष्टिवाद नामे ह्यु एमां चौद 'पूरा इता दृष्टिवाद तेम अ पूर्वो धणा समय पहेअं एम थई' मथां होवानी परंपरा छे]

फलदायन 'फलदायक' वि.प्र.ए.ब.पुं. १९६१४

मटींग 'मूख वि. प्र ए व पु ५४ १९

ਬਫਲ ਗਾਨੀ ਧਰੀਨੀ ਅਦਰਨੋ ਲੀਨੋ ਪ੍ਰ ਏ ਵ ਲੀ ੧੧੬ ੬ ਵਲੀ
ਜੁਓ ਬਫਲ ੧੧੬ ੧੧

बन्दोर बरीवान, बंदी ' प्र व व पु ११८ १४ [स तेम ज फा मा
 'बंदी' शब्द 'बेदी'ना अथमा छे 'बन्दर' शब्द स बंदी + बार > प्रा
 भनियार मांधी उच्चारणनेद भया ह्ये ? ज गुन मां अन्यत्र पण क्वचित् आ
 शब्द मळे छे जेम के बाइददेप्रव (स १५१२)मा—'एक रूया सीमइ
 बंदोर (रा ० बंदी ७) 'जे क अही ए सव्यना सवाक श्री डाग्रामाई
 दराभरीए 'बंदार'नो अर्थ 'बंदर' एको थाप्या छे ए बंदरेमतो नथी निन
 सागरभूरीना जागवबोधमा 'बंदी बंदार बादि लाया होर' एरो अर्थ समन क्या
 छे तेम ज सभ उपरधी पण बंदार'नो 'बंदी' ए अऽ देखीनो छे]

बादि 'बंदीपणामां स ए व छी ११८ १४ [स बादि]

भट्ट भाट द्वि २ व पुं ८३ १० १८ [स]

भणी कहु वर्तमान पहेग पु ए व ४५४ ६८९ [स १ भण]

'भणी' 'माटे तरफ अनुग १८, ४१७ १९१ १५, २४३४,
 ४८१६ ८३३ ८५ ११, ८७ १ १४, ९७-१५ १०२ १७ १ ७-२१
 १०९ ७ १४ १२, १४१ २१ २२ १४९ १५, १५९ २१, १५७-२२ ['भण'
 मियापदनु आ संबंध कृत ३ एनो अनुग तरीकेनो प्रयोग एक विशिष्ट अर्थ
 विकासनु उदाहरण छे 'भण' एग्ल 'बालने जयान् 'माटे खातर']

भवाडियड 'शोभा देखावबी त' द्वि ए व न १२७-११ [जो
 प्रयागनु अवाचीन गुज रूपानर 'भवाड्यु' एतु थाय पण अवाचीन काळमा
 एनो अर्थ नीचे कत्यों छे 'भवाडो' (पजेतो) शब्द एनु उदाहरण छे
 बाइददेप्रव'मा भवाट मियापद सारा अथमा छे—चहूआणनू निरुड
 रान रुडू अक्ष भवाडू आन (ख २, बंदी १८८) स भू (भव) धातुमांधी
 एनी व्युत्पत्ति ह्वा गुजराती लोकनायका वाचक भवाड' शब्दनो व्युत्पत्तिगत
 सरन आ क्या प्रयोगो साध होय ए जसंगमिन नथी]

मद्गल 'दाखी य व व पु १२४ १२ [स मद्गल > प्रा मयगल
 सर० गुन मेगळ ' मगळ' शिषे नाम पण छे भुवायान नो यता मगळ
 नाम एन गुजराती क्व विक्रमना १७मा सरामां थई गया छे]

महुता मदी गुज महेता अं धि व व पु ५३१ [स महत् प्रा
 महत् अप महत्तड चूनी गुज भा महत्त, महत्तड महत्तड महत्तड महत्तड
 एता स्वरूपातग छे सर० म् मन्ता मा मुता चौउक्ययुगीन गुजरातना